

BIBLIOTECA CENTRALA
A
UNIVERSITAȚII
DIN
BUCUREȘTI

No. Curent 24231 Format.....
No. Inventar 87614 Anul.....
Secția..... Raftul.....

N. IORGA
Profesor la Universitatea din București

SCRISORI ȘI INSCRIPTII ARDELENE ȘI MARAMUREȘENE

13/2
33391A - Partea

II. INSCRIPTII ȘI ÎNSEMNARI

XIII

(FORMIND VOLUMUL XIII DIN „STUDIÎ ȘI DOCUMENTE CU PRIVIRE LA ISTORIA ROMÎNILOR”)

719/8
87617

BUCUREȘTI
Atelierele grafice SOCEC & Comp., Societate anonimă
59, STRADA BERZEI, 59
1906.

CONTROL 1953

BIBLIOTECA GEN. UNIV. BUCUREȘTI

Cote 24231 dublet

Inventar 87617

2c8a/02

B.C.U. Bucuresti

C87617

STUDII ȘI DOCUMENTE
CU PRIVIRE LA ISTORIA ROMÎNILOR
XIII.

PREFAȚA

Inscripțiile și însemnările ardelene cuprinse aici au fost strinse în cursul călătoriei ce am făcut peste munți în August-Octombrie 1905. Pe cît mi-au îngăduit timpul și mijloacele bănești, am căutat să văd toate bisericile mai vechi, și am copiat din ele, iarăși, în măsura puterilor mele. Aș fi bucuros, dacă aș putea să mai am un prilej de cercetări ca acela și să înfățișez încă un volum ca acesta. Sînt încredințat însă că s'ar putea scoate din cîte biserici au Romîni în țările Coroanei ungurești, chiar și zece cărți ca aceasta. Ar fi poate de datoria Asociației să strîngă, cît mai e timp, asemenea materiale, care s'ar concentra în biblioteca ei din Sibiiu și ar pregăti munca editorului.

La alcătuirea tablei, am fost ajutat de d. Onisifor Ghibu, care a strîns o parte din nume. Ici și colo, au rămas urme din felul deosebit cum s'a făcut adunarea lor. Cetitorul, ținînd samă de multele greutăți ce mă împovărează, se va mulțami, cred, și astfel.

Septembrie 1906.

N. Jorga.

I.

UNELE MANUSCRISE FĂRĂ ARĂTARE DE LOC ȘI UNELE
TIPĂRITURÎ EXPUSE LA EXPOZIȚIA DIN SIBIIŨ.

I. Manuscrise.

1. Cronograf, începînd cu Domnia lui Leon Armeanul.
2. Evangheliar slavon din veacul al XV-lea, pe splendidă hîrtie, iar, în legătură, cu Apostolul Matei și Răstignirea. — Bibl. episcopiei Lugojului.
3. Pe un manuscript din secolul al XVII-lea al lui *Varlaam* și *Ioasaf* iscălește: «eû Log[o]f[ă]tul Pătrașco ot Tărgovișt[e]; lt. 7222 [1713-4]».
4. Secolul al XVII-lea. Cazanie. Iscălesc: «pop Dumitru, proestos»; «Cost[an]d[in] Log[o]f[ă]t, 1747». După o notiță, era încă în 1808 a «părintelui popi Avram din satu Băicoi». Alte notițe:
«Au luat 2 suncsi, preczul: unguresty forinczi 40.
Ssalba 25 x.
Kosoku 16 nemczesty.
Kaczavejka 4 x., 30 kreza.
Rokya 6 x.
Breiu 5 x.
10 koczi de kasy, 10, 2 nemczesty.
I-au mai dat odate o ruble turcsasske, 14 ducse, 14.
12 o kretyncz 1 x.
13 o ferdele orz 1 x, una pecsucs 24 kr.
La nunte 6 măhrămî, pre 6 marias.
Vaka kete 20 de zloczi.
Ssalba 25 de zloczi nemczesti.
Kosokul zlozi 12.
Iya kete 5 zlozi.

La nunte, pe rakiu, pe 15 kófe, kofa kete 20 de kreczari ;
ssuma zloczi 5.

Un berbecse, jare la nunte, 2 zloczi și 16 kreczari.

Pe gruu, pe 2 ferdele, 2 zloczi și 48 de kreczari.

Un breu, 4 zloczi, x. 30, czoluri, czolu kete 1 zlot.

12 opcioare 2 x., niste ssacsi care pui pe kulme.»

5. Pe o «Pravilă mare»m unteană: «Să s[ă] șt[i]e această pra-
vil[ă] că iaste a lu Macteiū vărui și... că am scris eū Pa-
raschiva Log[o]f[ă]t...Vălet...7123 (*sic!*).

«Să [să] știe că am scrisu eū Paraschiva precum să s[ă]
știe că amu dat baniū mami Zoichiū Țigancii pe ban[i] 50
dobă[n]d[ă], și baniū acei ban[i] i-am luat de la Pană Co-
botă, pă 2 vite; cându i-am dat ban[i], am zis: «mam[ă] Zoică,
dă-m zap[i]sul, să-l spargu», iar iă zice: «lasă, Paraschiva»...
Aū fost fața, că[n]du s'aū dat baniū.»

6. Pe un *Molitvenic* din 1689, se spune că a fost legat «de
Vasilie Blăganul în anul 1707, și amū datū pentru legături
triū mărieși și cinci potori».

7. După un *Molitvenic* din 1689, cuvîntări manuscripte.
Ca probă dăm următoarea:

«Dragă tată-alū mieū prea-dulce,
Văzū că acumū mă voiū duce
La tatălū ce m'aū ziditū, —
Că așa mi-aū poruncitū
De vr'o doao saū trei zile
Să mă ducă în ceriū la sine.»

8. Pravilī pre scurtu alesī den Svinte Scripturī scoasī
pre rānd și tocmitī maī vrātos pentru cele 7 tainea marī a
Beseareciū, careș de înse rānduit cu toate trebele ei, prin carele
și pravila Sv[i]nților Ap[o]s[to]lī, la totū lucrul de aistvuiaște
(*sic*), pre toate obiceiaele č-aū lāsāt purtătorii de D[u]mn[e]-
dzăire și într'un nārav cu Ap[o]s[to]lī, păstorii și a toatī lume
învățitorii Sv[i]nții părinți de la ceale 7 săboari,—de care lu-
cru aratī și Sv[ă]nta Scripturī.

[Pe V^o foi de după legătură:] In anul 1814, Aprilie 20

de z[i]le], aũ nins de aũ fos[t] neoa mare pãnã la gerunte, într'o Sîmbã[tă], și nu s'aũ luat pãnã Miercuri; iarãși într'a-chaia lunã, în 17 de zile, aũ nins mult, cîtũ s'aũ mai toți dãrãmat pruni, iarã anul 1814.

[De-asupra titlului:] 1750, Enuarie 16.

[Biblioteca episcopiei Lugojuului.]

9. C. 1700. *Învățături creștinești*, copiate de «ierei Bucurũ oț Cãrstianũ, 1787».

10. Dupã *Orologhiariul* muntean din 1715, adaus manuscris: «Învățaturã pentru cliuțul Pashaliei» (tot din veacul al XVII-lea).

11. Manuscript de rugãciuni de pe la 1720; neisprãvit.

12. Pe un *Catavasieriu* din București, 1724, se spune cã a fost cumpãrat «dreptu 8 mariiași».

13. Manuscript miscelaneũ bisericesc. Pe f° 62 V^o: «Și am scris eũ Ionũ maghistratoru din Țara-Romîneascã, anul 1765». Se aflã și data de 1763.

14. Copie dupã *Sinopsis* a Mitropolitului Iacov și dupã *Învățaturile* de la Snagov, din 1700, scrisã «prin mîna a popi Bucurũ snãi Iuga Pușcașu, la aniĩ de la Nașterea lui H[rist]os 1774» (și cu cifre). Notã despre moartea, la 27 Mart 1782, a lui Ștefan, protopopul Brașovului. «Și s'aũ scris [cartea] în cinstitul Scaun al Brașovului, în Sohodol, la Branũ, Iunie anno 1774.»

15. *Pășunea oilor cuvîntãtoare*, de popa Sava Popovici din Rășinari.

16. *Cronograf*, scris în Brașov, la 1823.

II. Tipãrituri.

1. *Octoiul* din 7018 [1510] (data e adausã de o mînã din același timp). Frontispiciu cu vulturul, ca în tipãriturile cele

două d'intăiū cunoscute ale Țerii-Românești. Incipit *глас а. на велицѣхъ вечорни на гѣ* (cu roșu).

2. Cărticică în 16, fără titlu, cu această notiță în frunte : «Ex libris Alexander Dobra, anno 786, colugio flămîntări (*sic* !), Liova, 1ª Ianuarii».

Unele versuri sînt dedicate lui Wolfgang Bethlen, istoricul, «anno 1678 feliciter ex Porta Ottomanica reducem», altele «in album eximii dn. Gasparis Sagitarii Lüneburgensis, SS. theol. st[ud]entis], 1666, die 13 Sept.».

Cu dînsa împreună e legată o altă broșură, care se cheamă : «Favor aonius quondam erga d. Valentinum Franck iuniorum, patricium cibiniensem, declaratus a nonnullis fautoribus et amicis, nunc vero in eorundum (*sic*) authorum gratiam et honorem lege talienis vulgatus ; Cibinii, per Stephanum Jüngling excusum, anno MDCLXXIX», și o a treia : «Hundert sinnreiche Grab-Schriften . . . ; 1677, in Hermanstadt, druckts Stephanus Jüngling».

Incipit : «Viro admodum reverendo ac clarissimo domino Iacobo Schnitzlero, quondam in Academia vittebergensi phil. adjuncto, nunc ecclesiae cibiniensis pastori primario, eiusdemque capituli decano, etc.». Apoi dedicații lui I. Haupt, Bürgermeister, lui Matthias Semrigger, comite al Sașilor, Cristian Richert, judele Scaunului, Gheorghe Armbruster, *procurorul*. Versuri în trei limbi, între care acestea românești :

Ferescituy csel barbat
Kare are pat kurat,
Kuj nyevaszta poete zicse :
Nu am fakut, o voinicse.

Versze macar lachremilye
Fetelye si mujerilye ;
Nu gindi, fi fore grise,
Cse sze plindse nu se pise.

Csinye are minte
Aore sze take,
Si ker.d nu se kade
Sze nu tot greaszke.

Csej fegedujala
 Fere derujala?
 Treketoere, brume,
 Fum, vunt, prah ssau spume.

Iare csei en mune
 Nu jeszte mincsune.

Csine năire kai si kar, sze meârge ku folosz,
 Strenyge binye picsóerelye si umblye pre sosz.

Kecz oameny kuprinde csaszta lume mare,
 Cse groeznike moarte en putere are,
 Muncsaszke makare en tot kipul vracsul,
 Si zua si noapte, nui geszeste lyakul.

Fericsitui kui sse ascundse
 De dare dumnyezeului,
 Kui binyelye nerocul ducse,
 Treind den mestersugului.

Kaute alalcz avuczie,
 Iou voi ssta lenge mendrie;
 Avuczie kurundute lasse,
 Om ssiriman fekendute,

Csi mendrie nu sse dessparte,
 Ku drag omul sseu hrenyeste.
 Kaute alaltz, etc.

Num da makar komoëra mare:
 Tot um jessste mai drag de je
 Ket omului csi mult kestige,
 De bany mulcz csiss alaltaie.
 Kaute alaltcz, etc.

De multeor oesste luasce
 Gramada mare banyilor,
 De mai mult nyimike ramasse
 Ket un toiág de csersitor.
 Kaute alaltcz, etc.

Om kertular nyimik gindeste
De armelye pizmasului ;
Acsele tot frikoss treieste
Kui ssent banyi en lauda lui.
Kaute alalctz, etc.

Avuczie me nui en lada ;
De viisse iei cseie al mieu,
Opt ssem jei mainte viacza,
Trekend acseje cse voi jeu.
Kaute, etc.

De moi ducse din csassta tzare
Unde ssoere nu rezbeste,
Si la sztrein pocs cu mendrie
Trei binye kau si csicse.
Kaute alactz, etc.

Emble makare dupe puinye
Kum zik oamenyi csei pizmas,
Jeu tot lenge je voi rumunye,
Si nu ma voi facse vresmas.
Kaute alalctz, etc.

Numai Dumnyezeu derujaszke
Csem trebui en viacza me
Si o inyima drage, drage,
Csi szingur mirye pofteste.

Kaute alaltz avucie,
Jeu katt pre je, si mendrie.

3. *Penticostariî* din 7209 (1701).

4. *Octoih* din 1712. Dublu exemplar.

5. *Liturghiî* din 1713 (legate la 1829, cu 3 zloţi).

6. *Molitvenic* din 1713.

7. *Ceaslov* din Tîrgovişte, 7223 (1715).

8. [1717-26; probabil 1724.] [*Învăţături creştineşti despre Şapte Taine.*] Prefaţă romîno-sîrbească: «Pricina şi îndemnarea facerii cârticeliî aceştia. Neobičnuită lucru iaste şi

la oamenii cei înțelepți în loc de ris să socotească aceste mari tîrtaze, după cum iaste această cărticică, a le arăta cu lungă înaintă-cuvîntare.» A aflat însă în visitația sa prin orașe și sate, «peste nădejdea mea..., multe nespuse spurcăciuni și îngreueri de suflete, ceale ce și a le pomeni cu frică iaste, — că s'aŭ aflatŭ bătrîni de optŭzeci de ani, cari de la nașterea sa de ispovedanie și de duhovnicŭ n'aŭ știutŭ, ci citŭ mai vîrtosŭ cu s[i]nteile taine nu s'aŭ cuminecatŭ, bisearicile, lăcașurile d[u]mnezești, ce-sŭ de rugăciune, nu le-aŭ văzutŭ, fără de citŭ cîndŭ s'aŭ întîmplatŭ cuiua dintru aceștiia a să căsători și a să cununa...

Cu mila lui D[u]mnezeŭ pravoslavnicŭ ep[i]scopŭ alŭ Temișvarului și alŭ Lipoviș și alŭ alŭtorŭ districturi care să cuvinŭ.

*Vichentii Ioannovičŭ Vidacŭ*¹.»

La urmă: «Și s'aŭ diortositŭ de Euloghie monahŭ, iară așazătoriŭ slovelorŭ Damaschin diiaconŭ și Ilie zățariŭ.» Pe foaia ultimă de legătură:

«Scris-am eŭ popa Sofronie din D[ă]nș[u]ș.

Scris-am eŭ gramaticu Zc... din satul...

Scris-amŭ eŭ diacul Petru din Dămșuș.

Să să știe ačasta că s'aŭ născut Damaschin în anii D[o]mnului 1765...

Altă asemenea însemnare din 1769.

9. «Catechismusŭ saŭ învățătură creștinească în folosulŭ niamului rusescu dinŭ Țara Unguriască, datŭ afară prin osîrdia și ostenela Mării Sale domnului d: Ioan Iosifŭ de Camilis, ipiscopulŭ Sebastului și alŭ Muncačului, iproč, cinului preoțescu unit din legeia grečască vicarișŭ apostolicescu în Țara Unguriască, sfintei și înălțatei Împărății Rămului sfetnicu, iară acumŭ în folosulŭ niamului rumănescu în limba rumă-

¹ Cf. vol. IV, pp. 83-4; G. Popoviciŭ, *Istoria Romînilor bîndăreni*, Pesta, 1905, pp. 307, 322. Cf. *Bibliografia romîna*, II, pp. 22-3. Ilie zețarul e Ilie de la Cernavoda din *Învățătura* de la 1726 (*ibid.*, p. 29, no 193). E decŭ un tipar rîmnicean. Pentru titlu, care nu se afla în exemplarul expus, v. *Ist. lit. rom. în sec. al XVIII-lea*, II, p. 70, nota 3.

niască întoarsă și tipărită în Sămbăta-Mare, în tipografia academiăscă, anul de la H[risto]s, 1726.

[Foarte frumoasă tipăritură, cu literă nouă ¹.]

10. *Triod* din 1731.

11. *Liturghii* de Rîmnic, 1733.

12. *Antologhion* din 1737.

13. *Apostol* din 7251 (1743).

14. *Liturghii*, Rîmnic, 7255 (1747).

15. *Ceaslov* din 1753.

16. Învățătură creștinească prin întrebări și răspunsuri pentru procopseala școalelor, acum a doao oară tipărită cu bl[a]-goslovenia preaosf[i]nțitului chirio chiru P. Pavelu Aaronu Vlădicăi Făgărașului, în mănăstirea Sfintei Troiță, la Blăji, Maiu 20, 1756, de Dumitru Rîmnicianul.

[Exemplarul poartă iscălitura lui Kolosi.]

[Pe V°, Treimea și «sf[i]nta mănăstire de la Blaj», clișeu de Vlaicul. Sînt înfățișate o biserică și o clădire, unite împreună, cu două turnuri. Prefața e iscălită de «cucearnicii în H[risto]s ieromonaho-canonicî».]

17. Gheneral-pardon în materii religioase, din 1759.

18. Votiva apprecatio Illustrissimo ac Reverendissimo d. d. Petro Paulo Aaron de Bistra, Dei et apostolicae Sedis gratia în Transylvania et partibus eidem annexis episcopo fogorasiensi, etc., etc., patrono gratiosissimo a typographis balasfalvensibus in gratitudinis et devoti animi signum in onomastico eiusdem nominis diei facta et oblata.

[Pe dos, stampă: sus Treimea, în planul al doilea: «Petrus și Pavelu» (cu numele lor) și *Aaronu* de-asupra stemei de familie cu coiful, vulturul muntean, un șerpe, iar, de-asupra, pălărie cardinalicie. Jos, piața Blajului cu biserica în fund, în palatul cu două rînduri, apoi dealuri, căsuțe.]

¹ În *Bibliografia* d-lor Bianu și Hodoș, cartea nu e descrisă direct.

[Pe p. 2 e lauda episcopului. Se amintesc «parvuli et magni litterarum illi cultores qui, non de micis solum, sed de comuni etiam mensae tuae pane anni die participant et duplici augmento, spiritali videlicet et hoc temporali, adolescent in fide et pietate, veluti tenelli surculi in altum crescunt et pro incremento huius ecclesiae per suos moderatores cultivati in dies magis magisque extenduntur, perficiuntur, elevantur. Nos vero qui in hac typographiae officina strenue desudamus, gratia Illustritatis Vestrae sumus quid sumus, tamquam e nihilo erecti.» Citați Cicerone și Seneca. «Praeivēre quidem nos alii sua contestaturi vota, et non animo... Ita in hoc onomastico die, 29 videlicet iunii anni currentis millesimi septingentesimi sexagesimi, Balasfalvae dum demisse vovemus.»

Iscălesc: «humilimi servi Petrus Tekeld cum reliquis typographis». — Blaj, Bibl. canonicului I. M. Moldovan.

19. Epistola consolatoria ex divinitus inspiratis Scripturis opera Ill[ustrissi]mi ac Rev[erendissi]mi domini P[etri] P[auli] Aaron de Bisztra, episcopi fagarasiensis, ad tempus tribulationum pro sui gregis utilitate collecta et adaptata cumque eiusdem benedictione valachico nuper vulgata, nunc rursus latino idiomate typis edita, Balásfalvae, anno MDCCLXI, per Ioanicium Endrédi, diaconum. [E dedicată lui Buccow, intrat în Alba-Iulia, de Buna-Vestire a calendarului vechiū. I-a văzut scrisorile de pace.] Vidimus insuper eodem die quo isthaec ecclesia filio tonitruui sacratum agit diem, sub fulguris tonitruuique figuris te Salisburgii pacis auspicari symbola... Opusque quod nuper noster praesul pro interna animarum sibi creditarum pace vulgari sermone ediderat, nunc latine donatum in contestationem perpetuae nostrae cum sancta romana Ecclesia unionis nostraeque adversum te clientalis observantiae pignus, tibi damus, dicamus et offerimus. Clientes infimi scholastici balásfalvenses.

[Urmează epistola Episcopului către credincioși. Se citează: Mineiul de Rîmnic, Viețile Sfinților, Pravila. «Cum quodam Nilo, anno proxime lapso Rimikii (*sic*) in Valachia valachicis

typis vulgato.» La urmă, lista cărților citate, «a non unitis recepti»: Biblia din 1688, Pravila din 1652, Mineiul de Rîmnic, 1737, Triodul din București 1747, Penticostariul din Rîmnic 1743, Octoihul din Rîmnic, 1750, Orologiul, *ibid.*, 7253 (1745), Liturghia din București 1747, Mărgăritul din 1691, Viețile Sfinților, Iași, 1682.]

Blaj, Biblioteca canonicului I. M. Moldovan.

20. Exordium et definitio sanctae oecumenicae synodi florentinae, ex antiqua graeco-latina editione desumpta et ab Illustrissimo ac Reverendissimo d. P[etro] P[aulo] Aaron de Bisztra, episcopo fagarasiensi, ad sui gregis utilitatem, maius nempe Unionis argumentum, adaptata cumque eiusdem benedictione prius valachico, nunc rursus latino idiomate typis edita, Balasfavae, apud Sanctissimam Trinitatem, anno 1762.

[Dedicăție lui Buccow, «victor, pacis exarchus», purtător al ramurii de măslin, adevărat Νικόλαος.] Audivimus Te deinceps pro perenni futurae etiam tranquillitatis stabilimento, pleno procerum huius provinciae consensu, nationalem militiam erigere volentem, ad apostolicum Regiae Maiestatis thronum tantisper fuisse regressum. Videmus nunc, post secundum tuum ab eodem apostolico Throno descensum, ipsam Regiae Maiestatis plenitudinem et adversus hanc nationem gratiae et clementiae caesareo-regiae complementum tecum plane descendisse: dum in erigendo praedicto nationali subsidio, novo prorsus, eoque salutari, concordiae modo hoc cum imperio sacerdotium coniunxisti; unde ecclesiastico-politica haec graeci ritus catholici natio, realiter iam pacem possidens, caeterisque eandem nunc et in futurum, te gubernante, procurans, pleno animi sui gaudio ecclesiasticum illum decantare valebit hymnum...: «Gloria in altissimis Deo»... Et, cum, iam firmato per regium quoque assensum hoc tam salutari subsidio, concordiae pacis alumni, iam uniti pedetentim legantur et conscribantur milites, scientes scriptum esse.

[E ruptă pagina următoare.]

Apoi prefață a lui Petru Pavel Aaron către credincioșii săi. Se citează *Pravila*.

Blaj, Biblioteca canonicului I. M. Moldovan.

21. Xilografie, supt care se cetește: «Icoana preasf[i]nte[i] Născătoarei de D[u]mnezeu carea aū lăcrămat în Ardeal, în sf[ă]nta Mitropolie al Blajului; anulū 1764, Martie 18. Petru P., tip[o]gr[af].

22. *Ceasoslov* din București, 7275 (1767).

23. *Molitvenic*, 7276 (1768).

24. *Bucoavnă* pentru deprinderea pruncilor la cetanie și la temeulū învățaturii creștinești, iproč cu bl[a]goslovenia Exțeleanții Sale prea-luminatului și preaosf[i]nțitului Domnului Domnū G. Grigorie Maerū, Vlădica Făgărașului și alū prea-înnălțatei chesaro-crăești și apostolicești Mărirī sfeatnicū dinū lăuntru, iproč, iproč, tipărită în Blajū, în tipografia M. B[un]ei-Vestiri, Fevruarie 16, aniū de la H[risto]s 1777, de Petru Popovici Răimničanulū, tip[ograf].—Blaj, Biblioteca canonicului I. M. Moldovan.

25. *Catehismul cel Mare*, cu întrebări și responsuri, alcătuit și întocmit pentru folosul și procopsala tuturor școalelor normălești a neamului romînesc, de Gheorghie Gavriil Șincai, directorul și catehetul școalei cei normălești din Blaj și ceall. În Blaj, cu tipariul Seminarului, 1783.

Cuvint înnainte: «Și s'ar fi și rădicat în anul de curînd trecut 1782 școală normălească în Blaj; a căria director fuiū însuș orînduit de la înnălțatul crăescul Guberniu». De aceia scrie cărțile de școală. «Cei seraci de cariī mai mulți se află în neamul nostru de cît bogați. . . M'am sirguit cît am putut ca de la cuvintele și vorbele ceale tocma romînești nici cum se nu me abat și depărtez, ci se le aleg, după cum pre unele locuri mai bine vorbesc romînește decît pre altele, precum am și făcut,—nu pentru altă ceva, fără numai ca prin normă, pre carea după prea-înnalta voe a chesaro-crăescului Maiestat trăbue se se îndreapte toți oamenii, se se îndreapte și se se

sporească și limba noastră, precum și a altor neamuri. Drept aceeaia tu, carele vei ceti cartea aceasta, nu me judeca pentru cuvintele și vorbele care doară ți s'ar vedea noao sau streine. precum au făcut, fac și vor face unii cari în viața lor nici atîta n'au făcut pentru binele de obște, ci numai au zăcut și au cîrțit pre alții, pizmuindu-le numele și lauda care pe dreptate le-au căpătat prin lucrurile ceale bune, ceale făcute pentru obște, ci o iă, o cetește, și, dacă vei afla într'însa vr'o sminteală, carea se fie adevărată, o iartă, aducîndu-ți aminte că tu încă poți în multe sminti.»

26. *Norma* adecă rînduiala veniturilor patrahirului care s'au hotărît prin milostivul crăescu reșcriptum, adecă poruncă împărătiescă ce s'au dat în 23 de zile a lui Septemvrie anul 1784 peantru lăcutori neuniți de leagea grească, fie cătane, fie provințialiște, și peantru popii lor.

Peantru cununie, fără deschilinire a căsătorii, cea d'înuti, de a doaa, sau de a triia, tocma și într'o întîmplare ca aceeaia, cîndu văduva să mărită după holtea tinăr, sau văduvoiu ișu logodeaște lui-să feçoară, peste totu să plătiescă — fl. nem., 30 crei[ari].

Pantru îngropăcunea pruncului, până cîndu iasă de șapte ani, împreună cu blagoslovirea api, — fl., 24 crei.

Peantru îngropăcunea feței ce au trecut de șapte ani în susu, fie sau bărbat, sau femeae, de va fi mai cu avere, 2 fl., — cr.

De va fi de mijlocu 1 fl.

De va fi mai săracu — fl., 30 crei.

Iară de la cei ce sîntu de totu săraci, nimica plată să nu să iă, ci în daru să să îngroape; și despre această maghistraturile locurilor, și mai mare peste legheoane, și peste reghimenturi acuratu să ia samă.

Aceastea slujbe sfinte, care acuma voru veni înnainte, nime altul va fi detor a le plăti, fără numai acela care dinu a sa bună voe și rîvnă li-are pofti.

Fieștecăriia preot, de va chemat, afară de paroh, și va fi la petrecaniia mortului — fl., 7 cr.

Cine ar vrea să sârbiască sărtătoarea (*sic*) sau praznicul sfințului său, peantru blagoslovirea ferturilor, a grăului și a colacului să plătiască — fl., 3 crei.

Peantru molitva și stropirea cu sfeștanie a căsi unde au zăcut mure chendelă — fl., 7 crei.

Peantru o lăturghie — fl., 12 crei.

Care poștește rugăcunele celea de patruzăci de zile care să facă după sfîrșitul lăturghii, adecă parastas — fl., 30 crei.

Peantru pomelnicul morților peste an — fl., 12 crei.

Cîțî stîlpî a evanghelii vrea cineva să să cetiască peantru mortu, peantru totu stălpul — fl., 30 crei.

Peantru cetirea a toatei psaltiri, 1 fl.

Peantru un paraclis — fl., 3 crei.

Cîndu umblă cu cruca la Bobotiază pe la căsi, botezându — fl., 3 creițari.

Care va vrea ca în toate Duminecile în casa sa să să facă apă sfințită, va plăti peste an, adecă peantru 52 de Dumineci, în care să va blagoslovi apa 3 fl., 7 crei.

Iară care mai arar vrea pofti aca blagoslovire, va plăti deschilinitu pe fieștecare blagoslovire — fl., 3 crei.

Protopopului, peantru ce va da testimonie la prilegulu căsătorii, că s'au strigatu-să în biserică de trei ori — fl., 7 crei.

Peantru un sârindariu întregu 5 fl.

Peantru jumătate de sârindariu 2 fl., 30 crei.

Peantru paruzie care de bună voe să face la mănăstiri, la parohii, sau la vlădici, cei ce nu sîntu porțiași să plătiască 37 fl.

Iară cari sîntu porțiași și cătanele de pe la margină, adecă militari, începîndu de la strajemeașteru în jos, paruzie nu mai multu va plăti fără 12 fl.

Însă ca popi tăcșile, adecă prețurile aceastea, nice a le mai rădica, nice după voia sa a le lua, sau care n'au fostu în obiça, a le aduce în luntru, să nu fie slobozi, tare să poruncească.

Mîncările celea peste măsură, și uspețele cele cu cheltueli mare, cari să facu la praznicile Sfantului (*sic*), sau a patronului familii, la nunte, la îngropăcuni, și la botezul pruncilor, tocma să oprescu, așjdirea și cîntea sau darul care

proști la nunte de la mire și de la frații au fost obișnuită a ceare, de'îca înainte să oprească, și întru atăta să strînge, ca mirele singur miresi peantru încreaderea căsătorii acelui dară să-l dea, și nu mai mult întră proști, ci, de vor fi mai bogați, până la 1 zlot.

Iară, de vor fi mai săraci, până la 7 cr. să poată dăru.

La Sibiiu s'au tipărit prin Pătru Bart. [După exemplarul în proprietatea mea; 2 foi în 8° mare.]

27. *Poslanie* sau dreapta oglindă a păcii, dragostii și unimii, prin carele cu dreapte dovediri cei uniți să mîntuescă de hulele carele lor li să aruncă, iară neuniții, nici iritici a fi, nici shismatici, mai ales în neamul românesc, a nu să putea aeve zice, să arată [adaus manuscript: mai anteu latinăse tipărit în Viena, în 1786; opul lui Niceta ¹ Horvát, canonicul eclesiarcu a beserici catedrale a Oradiei-Mari, érô] acum [*idem*: în limba romana] întâi tipărită în împărătească cetate Vienna, prin cinstitul și de neam Iosiv de Curtbec, tipograful împărătesc, la anul de la H[risto]s 1787. Pentru a neamului românesc folos și mîngăiere. [În prefață se spune că s'a publicat cartea pentru că «cu aciastă poslanie prea neamul mieu cel întristat și dosădit a-l înbucura am propus».] Se păstrează numai 168 de pp.

28. Viena, 30 Ianuar 1787. Decretul lui Iosif al II-lea pentru serbători ². — În proprietatea mea.

29. *Pravilă de obște* asupra faptelor reale și a pedepsirii lor, tipărită în Vienna cu tipariul lui Iosifu noblu de Curtbecu, împărătescul și crăescul al Curții tipografu, 1788.

[Ca prefață, e decretul imperial din 13 Ianuar 1787.

Pe copertă, se scrie, pe la 1803:] Scrisă în catalogul cărților lui Petru Rátz.

¹ O scurtă notiță asupra lui (canonic de la 23 Maiu 1777, + 8 Februar 1789), în *Enciclopedia română*, II, p. 725. Contemporani îl pomenesc între scriitorii bisericești (*Ist. lit. române în sec. al XVIII-lea*, II, p. 409 — după Samuil Klein, în revista *Instrucțiunea publică*, p. 72).

² V. și n° 26.

30. Dezvoaltile și tălcuitele evanghelii a duminecilor, a sărbătorilor și a oareșcăroa zile, spre trebuința cateheților și a dascalilor neuniți ce să află în mare prințipatulul Ardealului prină Dimitrie Eustathieviciu, directoriului școalelor neunite naționalicești în limba rumânească puse și întocmite cu blagoslovenia preasfinți[tu]lui domnului Gherasimă Adamoviciu, episcopu neuniților în Ardealu. Să vinde fără legătură cu 14 creițari, Sibii, la Petru Bartu, chesaro-crăesculă privilegheatulă tipografu a cărților celor șholasticești neunite rumînești, 1790.

[Autorisația de tipar a consistoriului e din 1789 ¹.]

31. *Octoiul* din Blaj, 1792.

32. *Calendariu* la anul de la Nașterea lui Hristos 1794, cari e prost ², cuprinzând în sine 365 de zile, făcut spre întrebuințarea norodului slaveno-sărbesc și rumînesc cari se află în Ținuturile chesaro-creești a leagi Răsăritului. În Vienna, la slaveno-sărbeasca-romaneasca privilegiata tipografie. Le gat stă cu 12 creițari.

[Cuprinde, în partea literară :

«Ceî doi ecscessuri a Amerii, o istoriolă adevărată, supra cele doao eșiri din măsură a iubirii, tradusă de pre alte limbî» ³.

33. Filosofia cea lucrătoare a rânduialelor dreptului fi-rei, II, Sibiiu, Bart, 1800.

34. Theologia dogmatică și moraličască, despre taina căsătoriei, după învățătura bunilor credinčeoși dascalî, întocmită cu mărturii din Sf[ă]nta Scriptură, SS. Părinți și din trădaniia Bisearicii întărită, spre învățătura clerului celui tînăr rumînesc așezată, tipărită . . . , în Blaj, la Mitropolie, anul 1801 [și cu arabice], cu tipariul Seminarului ⁴.

¹ Nu era cunoscută până acum această carte a scriitorului brașovean, despre care am dat știrî în *Ist. lit. rom. în secolul al XVIII-lea*, în *Sate și preoți în Brașovul și Romîni* și în vol. precedent (v. tabla comună).

² Ordinar, *nevisect*.

³ Traducere din ale lui Clain. Cf. *Ist. lit. rom. în secolul al XVIII-lea* II, p. 172 : scrisoare a lui despre această ediție.

⁴ Altă traducere a lui Clain. Cf. *ibid.*, II, pp. 169-70.

71978

35. 1805. «Rugăciune în vreme de foamete și de război.» — Tipărită.

36. Povățuirea către economia de câmp pentru folosul școalelor românești celor din Țeara-Ungurească; Buda, 1806, Tipografia Universității.

37. *Polunoștința* din 1808.

38. Forma clerului și a păstorului bun, după învățătura Domnului nostru Is[us] H[risto]s, păstorului celui bun, pilda SS. părinți și dascăli, cu strădanie, etc., Ioann Bobb..., așezată în Blaj, la Mitropolie, anul 1809, cu tipariul Seminariului.

39. A Thomiț de la Câmp, de urmarea lui H[risto]s patru cărți..., tipărită în Blaj, la Mitropolie, anul de la H[risto]s 1812, cu tipariul Seminariului.

[Prefața e iscălită de «Vlădica Ioann» (Bob). Urmează o dedicație către el, semnată de «cei mai mici între preoți, fii Exselenții Tale, canonici a Scaunului episcopesc, profesori: Vasile Filipan, a canoanelor, Dimitrie Vaida, a moralîșului și a pastoralîșului, Dimitrie Caian cel mai tinăr, a dogmaticii, Theodor Pop, a SS. Scripturî, Gavriil Stoica, al dogmaticii al doilea... Binevoind Exselenția Ta ca această cărțicea, cu chieltuiala Exselenții Tale tipărită, să o dăruiești clerului spre învățătură, supt titulu examenilor acestui an, ai poruncit noao celor ce învățăm și procopsim tinărul cler în ceale de lipsă la treapta preoții, să punem acia theseșurile învățăturii¹.»

40. *Triod* de Blaj, 1813.

41. *Euhologhiul* de Blaj, 1815.

42. *Strastnic* de Blaj, 1817.

43. *Deutsch-wallachische Sprachlehre* de Molnar, ediția a 3-a; Sibiiu, 1823².

¹ Și pentru această traducere a lui Clain, v. o. c., II, p. 412.

² V. o. c., II, p. 289.

44. *Biblioteca romanească*, partea I, 1829, «cu închipuirea prințipului Dimitrie Cantemir». Dedicatie către Mitropolitul Dionisie. Colaborator al lui Carcalechi e Bojină. Se anunță că cele 12 părți costă 4 flor., 48.

Se începe cu *Istoria Romanilor*. Bojină mai anunță: «Diregătoriul buneî crescere». Urmează *Viața lui Dimitrie Cantemir*. Se pomenește Barbu Văcărescu, «cel ce au cînstîit 90 de mîi de lei la scoalele Bucureștului». La Pesta, de vre-o cîncî-șese ani, «în tot anul să află cite 15 până la 25 de studentî romăni cu deosebite talenturi». Se cer burse pentru alții. Se laudă pictorul C. Leca, care e abia de un an la Viena.

Volumul II e din anul 1829. Dedicatia se face lui Grigore de Băleanu. Cuprînsul e: *Istoria Romanilor*, *Istoria lui Radu Șerban*, traduceri din nemțește.

Volumul III, din 1830, e dedicat lui Alexandru Filipescu, «ca un iroû pentru dreptul patrii». Dă «Cuvîntarea de rugăciune a nației romanești către străluciții boeri a Țerii-Romanești și a Moldaviei, întocmită de Emanuel Gojdu, jurat a Ungariei, la tabla cr. advocat»: «Voi, dreptelor stîlpări romanești, voi adevăraților strănepoți a mult-vestiților Romanî, ați înfrînt pe vrășmași... Aveți doaă prințipaturi binecuvîntate de Dumnezeu, aveți din însuși sînul nației voastre doaă căpetenii stăpînitoare, aveți patrii fericite care cu însuș pămîntul Hanaan se pot bărăbări, aveți o limbă națională dulce și prea-plăcută, carea e cea mai credincioasă și cea mai de aproape fică a vechei limbî romane». Vine apoi un studiu despre Mihaî Viteazul, de Bojină.

Volumul IV, din 1830, e dedicat lui Veniamin Mitropolitul. Urmează *Istoria Romanilor* și *Istoria lui Mihaî Viteazul*. Iarăși se laudă C. Leca, care a zugrăvit moartea lui Mihaî Viteazul «pe o pînză de un cot și jumătate de mare», dăruind-o scolilor din București. «Dialog între doi tineri romanești.» În el se arată starea lucrurilor în principatul muntean: «Țaranî sau plugarii sînt foarte supuși și apăsăți de zapciî... O academie [în București], întru care am avut și eu norocire a auzi ecsamene de obște în 20 Iulie 1827, întru

care au fost de față și prințipul în cel mai mare ținut, cu toți boerii patriei, ascultând în limba patrii filosofia, retorica, gheografia, loghica, gheometria, alilodidactica (împrumutată-învățătură), dar, cînd au venit la legile romane, au fost cea mai mare prevedere, și cu lacrimi ascultă tot însul legile strămoșilor noștri Romanii; aceleia ce numai o picătură de singe de Roman au avut, i-au pricinuit cea mai mare zi de bucurie, dînd toți profesorii cite o cuvîntare publică, din care s'au și tipărit în Filosofia românească ce s'au tipărit de d. profesor Efrosin Peteca, și una ce s'au zis de d. profesor Simeon Marcovici se vede în partea a treia a bibliotecii¹. Și altele se vor da. — Venitul vechiu al școlii era de 130.000 de lei pe an; s'a adaus acum cu vre-o 60.000 de la venirea ca efor a lui Alexandru Filipescu. Barbu Văcărescu a dat 90.000 lei «pentru înmulțirea cărților românești». «Mare mulțămire să aducem răposatului Lazar, că dînsul au început a sămăna griul cel curat, din care acum secerăm». Acuma se hotăresc 500.000 de lei pe an pentru școli. «S'au făcut în Slatina și Craiova, unde să dă învățături înalte. — Ce profesor este acel Grigorie Pleșuianu, că văz multe cărțile românești de dînsul, pentru luminarea neamului? R. Un tinăr prea învățat și scolar al răp[osatului] Lazar, și acum o se tipărească tot acel tinăr și *Telemahu* românește cu 24 de icoane. — Eu auz, frate, că acolo ar fi un lucsus foarte mare. — R. Cu adevărat mare și nesuferit, dar și la aciasta nu sînt de vine Romîni, ci Grecii, că ei au adus mîndria între Romîni și au stricat portul cel romanesc național, și l-au prefăcut în cel turcesc, dar acum și acesta se va îndrepta.» — Despre spitalele bucureștene: Pantelimon, Cișmea lui Mavrogheni, clădită pe un loc dat de Banul Grigore Băleanu. «Auz că [Banul] are un patriotism mare, și am cetit

¹ E intitulată «Cuvînt ce s'au zis la deschiderea școalei naționale din București, în 1827, Sep[temvrie] 15 de d. Simeon Marcovici, profesor de matematică în numita școală.» Se spune că Marcovici a învățat șapte ani în Paris, «care fără greșală poate să să numească săvîrșirea omenirii». «Limba, numele năravurile și chear portu nostru sînt dovadă netăgăduită pentru cea mai proastă și ticăloasă ființă că ne tragem cu adevărat din Romanii.»

și într'o «Povățuire a Tinerimiî», ce s'au Țipărit în Buda¹, și îi este dedicată, unde văd că multe vredniciî de laudă ar fi făcut. R. Acest nobil cu adevărat este născut pentru apărarea și norocirea patriei, că nu caută nici-un interes de metal, ci numai dreptatea neamului și luminarea tinerimei romane.» Are un fiu Hatman și altul la Paris. Se laudă Iancu Văcărescu, «un Anacreon romînesc». Se vorbește despre tipografia Mitropoliei «și cea politicească privilegiată, supt eforia a doi vrednici boeri». *Curierul* se Țipărește la Mitropolie. Se pomenesc ca iubitori de literatură Gheorghe Oprian și C. Breboveanu, «negoțitoriî, regulat»: «Pe acest om deacă l-ar cunoaște Stăpinirea, cu adevărat i-ar încredința finanțul negoțătorii, fiind Român adevărat și pentru patrie aprins.» Din partea sa, Solomon e un «adevărat ostaș românesc, cavalier și comandant catanelor românești». Nu se uită Mitropolitul Veniamin și Asachi. Se menționează pentru Moldova Tipografia Mitropoliei unde se Țipărește *Numa Pompilie*, cea de la Neamț, unde apare *Descrierea* lui Cantemir. Biblioteca promite din partea ei «Viața lui Ștefan-cel-Mare», «Călătoria lui Martineli la Paris» (întîia oară dată la lumină de Zaharia Carcalechi).

La urmă vin prenumerațiî, între cari la Iași: «De mărit neam născuta Doamnă Maria de Drăghiciî ..., Domnul Vasilie Alecsandru ..., Marele Postelnic Manolache Drăghiciî, Marele Agă Constantin Drăghiciî ..., Căminarul Costachi Negruț ..., Sărdarul Grigorie Drăghiciî ..., Sărdarul Vasilie Drăghiciî ... Botoșani: dumnealui Ioan Dimitriu, psalt și dascal școalelor naționale.» Se anunță «Fabule în versuri de d. Moisi Bota» (Buda)². De același, Cuvînt la instalarea episcopului Nestor Ioanoviciî, «Calendariul românesc cu litere latinești de d. Ștefan Niagoi» și *Antropologhia* lui Vasiciî, «mediținar»³. Anunță și un calendar cirilic pe 1831, cu lupta lui Huniade «și cu povești de a lui Napoleon Bonaparte», pentru 24 cr.

¹ V. *Ist. lit. rom. în secolul al XVIII-lea*, II, p. 526.

² Cf. *ibid.*, II, p. 471.

³ A apărut la 1830, în adevăr. Cartea are numai prenumerațiî din Ardeal și Ungaria.

de argint, «Doi prunci părăsiți, o istorie morală de I. Theodori» și *Telemacul* lui Pleșoianu.

45. [1829.] Calendar (pe al doilea an) cu litere latine, dedicat lui «de bunu genu născutu-lui Domnu Georgiu Mucio, localu-lui-directoru a scole-i romanesci și grecesci din Pesta, qua adevăratu-lui patronu al aquestu-i calendariu». Ieșind și anul trecut, «sântă datorințiă dară a fi am ținut... Și despre aquêsta am fostu cercetat, qua țesetura aquestui calendariu si o invrêtesu, unu sau doi ani, și cu scrisóre-a cirilicéscă, qua o mēdilocire, prin quaré mai ușor și fôră¹ di[feren]tiă fieșque quare Romanu, trăgēnd folosu-l din iel, să se agiungă doritu-l scopu.» Urmează un «Dialogu séu vorbire intre invéțiatoriu și scolaru despre Romani și Români séu Daco-Romani». Are și ilustrație: o casă cu doi cîni și soarele, cu devisa: «din întunerice lumină». Aruncă cuvîntul Rumun (răspîndit «prin flocoasele gurî ale unora»), citînd prea lăudata istorie a nemuritorului Petru Maior» și aducînd înnainte pe «collisali» = călușari, precum și versurile despre ei făcute, la jocul a unsprezece flăcăi, «la începerea bătăli frਾਂțosescî».

«Saltă, măi Romane, saltă,
Ca jucarea cea naltă,
Jucarea cea rumanească,
Fiecine s'o cunoască.
Așa Romulus striga,
Cu picioru 'n pămînt da,
Cu soțiile ce-avea,
Cînd citatea o făcea.»

Termină cu urări pentru Împăratul Francisc. Răspuns și la cartea germană din 1827, Buda, a lui S. T.: «Arătarea că Vlahii seaū Rumîniî nu-s de viță Romanii, și că rădăcină a ceeaia din limba lor slavenească mestecată cu talianească nu se urmeaze,— din linbă nemțască pre cea rumîniască întoarsă și cu mai multe mărturie înmulțită prin S. T.» (traducere a unei cărți din 1823). «Autorul ei se numeră între Aristotelii (nebuniî) a seculuî noăsprezece, a căruia creeri prin doctoriile nalt învățatuluî domn Damastîn T. Bojinca d'n anul 1827 și 1828

¹ Unele din aceste semne, ca în cuvîntul de față, au forma de virgulă.

deplin s'aū vindecat.» Citează, deci, de acesta, «Animadversio in dissertationem hallensem sub titulo: Erweiss, dass die Walachen nicht roemischer Abkunft sind, etc., vom k. Rath v. *** 1823 editam. Respondere desgursetor (?) la cirtirea que in Hale in anu 1823 sub titulo: Aretare quumche Romanii ambe-loru Dacii nu sūnt viṭa de Romani, de cr. Consiliar, de *** făcută¹». Discuṭie despre numele «Vlah». Controversă dacă trebuie să se scoată buchile. «Aceasta nu noi, fătul mieū, vom face, ci timpul... Literile nu fac legea, ci sīnt numai unele sāmne prin care īnsāmnam vorbele limbei. Că de ce poartă el vestminte frāncesci aū turcesci, de ce cumpără in casa sa vase și scule de la vinzătorī de altă leage, aū doară este el pentru aceia Frānc seaū Turc? (p. 111)... În Bucovina se află un lesicon și o gramatică cu literile latine de Măria Sa (fie-ertatul) consilier Budai, a căroră urzire, după cum uniī din persoanele cele luminate cu sciinṭă (care le aū văzut) mār-turisesec că eșirea la lumină acestor duoă cărṭi va lua īnteiū loc².» Citează gramatica din Sibiiū a lui Eliad. Face glume cu grupa litere = literatură, de o parte, iar, de alta, slove = slovenire. La urmă se arată folosul literelor.

O altă parte dă statistica Romīnilor și Sīrbilor din die-cesele Arad (292.897, faṭă de 11.621), Timișoara (254.540, aṭă de 170.432) și Virșeṭ (220.746, faṭă de 28.959). Vin apoi «o istorie» (anecdota), «epigrame, monoloage». Tocmai la capăt: «Scurta ortografie a linbei daco-romană cu stre-moșescile latinesci litere, 1829» (și in nemṭește). Se cetește un: «Imprimatur de I. Theodorovits», din 13 Octombre 1828. Nu lipsesc nici modelele de caligrafie latină.

46. Diregătoriul buneī creștere, spre īndreptarea multor părinṭi și folosul tinerimei romane ṭesut de Damaschin T. Bojīncă, Buda, 1830.

47. Trista predicare care la īngroparea Ecṭelenṭii Sale prea-luminatului și prea-măritului domn Ioann Bobb de Kapol-nok-Monostor..., in luna lui Octomvrie, la 7 zile, 1830, in

¹ V. o. c., p. 265.

² V. *ibid.*, pp. 302-3.

s. minăstire a Blajului s'aû cuvîntat de Theodor Pap de Ujfalu, 1830, Sibiiû, Hochmeister.

[Se pomenesc nepoata lui Bobb, Hristina Dunca, şi fiii ei, apoi Gheorghe Bob, paroh şi vice-protopop în Turda. Numele de Unguri sînt scrise cu litere latine.]

48. «Widerlegung der Abhandlung welche unter dem Titel vorkömmt: «Erweiss dass die Walachen, etc.»¹, verfasst von E. Murgu»; Buda, 1830.

49. Poemation de secunda legione valachica sub Carolo barone Enzenbergio. Magno-Varadini, excusum in officina typographica Ioannis Tichy, 1830.

50. Psalmii traduşi din evreieşte de canonicul Teodor Pop; Blaj, 1835.

51. Preatenul saû voitoriul de bine al pruncilor şi al tinerimii romaneşti, o carte de cetire foarte folositoare, care pre sama şcoalelor şi a norodului romanesc din nemţie spre romanie aû tradus-o I. M. Mecheşi, paroh evanghelicesc la Ruscioriû; Sibii, 1837, Hochmeister.

52. Cărticica năravurilor bune pentru folosul şi trebuinţa tinerimeî, de pre nemţie în romînie întoarsă de Moisi Fulea, directorul şcoalelor neuniţilor din Ardeal, protopopul 2-lea a Sibiiului şi consistorial asseassorul; Sibiiû, 1837, Gh. Klosius.

¹ V. mai sus, n° 45.

II.

INSCRIPTIÎ ÎN ORDINEA ALFABETICĂ.

I.

Abrud.

A. Biserica unită.

1. Pe un *Antologhin* din 1737 :

Anii D[o]mnului 1738, lun[a] lui Maiu în —, de aciasta scriem să să ştie cum aciastă sf[ă]ntă [carte s'a cumpărat] în 28 fl. ungureşt[i] de l[a] popa Ierimie din Cluj, şi o au cumpăratu Abrudenii besereci lor, şi bani ce au rămas sau cari i-au lăsat răpăosaţii c[t]itor[i] ai s[fin]tei beserici Abrudului cu pomenire veşnică: Gîurca Dumitru, nemeş din oraş, 1, şi Toma Simion din satul Abrudului; şi jumătate s'au dat dispre partea oraşului, jumătate dispre par[tea satului], pîntru ca să le fie pomană veşnică [a celor] numiţ mai sus. Luna şi zioa sintu scriş mai sus. Tobiaş pop[a] Nicolae cel tinăr din Abrud.

Aciasta carte iaste a sfintei biserici unite din Abrud, fiindu parohu sfintei bisearici Tobiasu Alexandru, şi diiacu fiindu eu la bisearica: Nicolae Popovici, Cicmăian ¹ (*sic*), şi lăcuitorii în casa sfintei bisearici.

S'au scrisu de mine, smeritul şi mult-păcătosul robul lui D[u]mnezeu Nicolae Popovici, Cicmăian; Dicheamvrie 24 zile, anno 1800.

Ich schripsis Nikolaus Pop von der Abrudban, Tsikmujan.

2. *Catavasierul* din 1824.

3. Pe *Chiriadromiul* din 1699 :

Aciasta sfîntă şi d[u]mnezeiască carte ce să chiiamă Cazanie iaste a sfintei bisearici unite din Abrudbaniia, fiindu într'a-

¹ Din Cigmău.

ceaia vreame preot Tobiasu Alexandru, în zilele înălțatului
Împăratu Franțiscus ..., a. 1800.

4. *Evangelhia* din 1817.
3. 5. Pe un *Evholgiu* din 1784:
Aciș[ta] carte iaste a [păr]intelui popa Alexandru Tobias,
paroh în Abrudă; 1801.
6. *Penticostariul* din 1743.
7. *Polunoștința* din Rimnic (?).
8. *Strastnicul* din 1817.
9. *Triodul* din 1813.

B. Biserica ortodoxă.

4. 1. Pe o icoană la catapetează:
S'aū zugrăvit de Dimitrie Dimitriu zug[rav]; 1838.
5. 2. În *Mineiul* de pe Ianuar:
[1786], fiindu dascăl eū, Ioan Popovicu, normalisū neunit,
ot Aprudū.
6. 3. În cel de pe Mart:
1822. Teleguț Toader, din satul Abrudului, dascal...
Broina Todor.
S'aū scrisu de mine... Necolae Popovici, Cismăian, uceni-
cul j. Ioan Fulea de la Belgradū, fiindu dascal neunitu eū înu
Abrudbania... Moisi Nistea, paroh la Buciumi...
7. 4. În cel de pe Maiu:
1782. Dascăl Avraam Muntean, unit.
8. 5. În cel de pe Iunie:
[1803], m'am întocmit eū cantorū.
9. 6. În cel de pe Novembre, din 1778 (1779):
S[fi]ntii Sale părintelui protopop Ghedeon Nichiticiu.

Acest sfânt Mineiū iaste a sfintei bisearici a legi grecești
neunite din slobodulū și privelighiatul oraș Abrudbania, fiind
parohi la aciasta sfântă bisearică pe vreamea cînd s'aū cum-
părat aceastea 12 dăraabe de Mineae Iosif Adamovici și popa
Petru, din Feaneș mai nainte lăcuioriū, și, după răpăosarea
popi Petru aū fost paroh la aciaste parohie popa Ioan Micu
de la Vinūgard, care popa Ioan Mic numai în doi anī aū
fost aici parohū, și de aici s'aū mutat paroh la Sibiel, în
Mărinime, și după răpăosarea și a protopopului și paro-

hului Iosif Adamovici, pă care bine aŭ voit D[u]mn[e]zeu a-l chema la veacînicile sale lăcaşuri, la 26 Ianuarie 1790, într'acestaş an 790 s'aŭ preoţit feciorul său Nicolae Adamovici pe parohia aciasta neunită Abrudbanii, şi lingă numitul preot Nicolae Adamovici la 22 Mai 1799 s'aŭ aşezat preot şi paroh la aciastă parohie şi Dimitrie Adamovici, tot fecior răpăosatului protopop Iosif Adamovici.

[1788, dascăl Nicolae Adamovici.]

7. *Octoiul* din 1760.

8. Pe un *Penticostariu* din 17—:

S'aŭ scris de mine smeritul şi mult păcătosul Gheorghie Popovici, dascal normalicesc şi cantor neunit în vestit oraş Abrudbania.

Todor Huţovici din Poeni.

Gheorghie Popovici din Deva, dascal normalicesc.

9. Pe un *Triod* din 1761:

La anul 1817... s'aŭ vândut pătrariul de griu, care ţine 24 de copuri, aici în oraşul Abrudbania cu 24 de zloţi..., şi cucuruzul cu 20 şi cu 21..., funtul de carne de vită cu cîte 12 crăiţari, carnea de porc cu cîte 30 crăiţari, dar carne de porc foarte arare orî să afla, că nu era cu ce ţinea şi îngrăşa porcii. În vreme aciasta umbla bani împărăteşti: pulince, galbini de aurî şi husoşi, adecă... bani de hîrtie, aşa numită valută. Iară şi cu bani de hîrtie aşa-numită băncută... Scumpeatie crescusă şi să lăţisă, încît murea oamenii de foame.

[În 1804 s'a pus] «frasănul cel de lingă crucea de piatră a răpăosatului şi, ca în viaţa, protopopului neunit eparhii Abrudului, Iosif Adamovici, şi a preoteasiî acestuia, răpăosatiî Almăşan Marinca, dript oltarul bis[e]riciî... Casile lui Bălos Nicolae... Ceî trăi frasinî... Trăoşul [=finaţul] doamniî Răcoşoi...

[1837]: slobod şi preveleghiat oraş...

[1805]: Ex libris sanctæ ecclesiæ disunitæ græco-catholicæ abrud-banyensis. Petrus Szumutz, parochus cornensis...

Mai în gos subscribensul...

[1817, visita Împăratului Francisc şi a Împărătesei.]

Aŭ fost spre vedere şi la Roşia la băi şi anumit la cetatea.

10.

11.

(22 August st. v.), la amiază, întorcându-să iarăși aici în oraș. [Apoi merge la Zlatna.]

II.

Abrud-Sat.

12. 1. Pe un mormînt:

Aici s' odihnește r[ăposatul] în D[omnul] Costandin Bidiguț, a[ni] vieții] 80; s'aū mutat din lume, Octomvrie întia zi, anul 1828.

2. Pe altul, Bidiguț Ioanas, 1826.

3. Altul, din 1813.

4. Pe altele: Drumariū Elisabeta, 1827.

5. Nicolae Bălăguț, 1827.

6. Și altele din veacul al XVIII-lea.

7. Icoane la catapiteazmă din 1790-4, cumpărate de Mece Gavriilū. Una e făcută în «1794, de mîna mea cîa de țarnă, Simeon Silaghi, zugrav», ajutînd și Cenușe Osiv cu șese zlofi.

13. 8. În altar, pe o icoană:

Oprea zugrav, la Rășinari; 1820.

9. Ladă dată de Vucea Gheorghe și Moisi Zamfira (scris în ungurește); 1765.

10. Antimis din 1773, cu data adausă pe tipăritura [v. vol. XII, p. 301, n° XVIII], din 1762.

14. 11. Pe un antimis manuscris:

S'aū o sfințit jertvelnicul Domnului și Montuitorului nostru I[su]sū H[risto]sū întru Uspeniia preasf[i]ntei de D[umne]zeu Născătoarei și feciorei Mariei în Abrudfalva, în vremea stepăniri preaputernicului Îm[părat] Iosifū și Craiului d[o]mnului Iosivū al doilea, cu b[la]gos[lo]venia și lucrarea d. preasf[i]nțitului e[piscop]pū neuniților în marele prințipat al Ardealului, Ghedeonū Nichitici, în anul 1787,... luni lui Iunie, adecă spre zioa Sf[i]nțitului... Eusebie ep[iscop]pū de la Samosatā¹.

12. Pridvorul, cu anotimpurile zugrăvite, e din 1798.

13. Vasile Aaron, *Patimile lui Hristos*², 1805.

14. *Antologhiu* din 1766.

15. *Apostol* din 7251 [1743].

16. *Evangelhie* din 1760.

17. *Molitvenic* din 7250 [1741].

15. 18. Pe un *Octoih* din 1760:

¹ Cf. vol. XII, pp. 301-2, n° XXII.

² V. *Ist. lit. rom. în sec. al. XVIII-lea*, II, p. 472.

Aciaștă sf[i]ntă și d[u]mnezeiască carte anume Octoihū iaste a sf[i]nteî bisereci din satul Abrudului, a bisereci[i] neunite și s'aū scris aice într'aciaștă carte cu mîna mē, anume Ioan Punoți, dascalul oraș Abrudū, luna Mai în 5 zile, leat 1783. Preot popa Lazarū Ștefū.

[Pomeniți:] Simulețū, Todor din Buceșū, hoțū.

19. Pe niște *Cazani* din 72--8:

În vremea cireșilor s'aū scris cu zamă de cireșe, la ano '1805; ce minune mare; faină tintă: luna lui Iunie.

Eū am venit preot la aciaștă bisearică a satului Abrud la ani 1785, Aprilie 28.

Popa Nicolae Huțovici. Satul Abrud.

Teodorus Telegutz, ludimagister Abrudfálvi.

20. Alt *Octoih* din 1760, al «lui Prodan Solomon, cantor, dieac».

21. Pe un *Penticostariū* din 7251 [1743]:

La annu 1848 preste vară mare împărăchiiare s'aū făcut întră națiile țărilor, și mare frică purta una de alta. Numai Atotputearnicul să ne miluiască și să ne păzească de rău.

La 1834 se înseamnă preotul N. Popovici.

III.

*Agnita¹.

Pe un manuscris din «Piatra Zūminteliū», la început:

Aciastă carte care cuprinde întrū dānsa mai multe Vis-tierii ale sufletestii dohtorii, din care neamul părintestii mele patrii, s'aū tălmăcit prin ceale de lutū māna mea cea nevrednică; care carte umplāndu-să dă focul dragostii, și cu Sayva Marcea o o tribui pentru sine, acum o aū hărăzit-o părintelui popii Crăciun, parohul[u]i din Agnita, pentru ca să aibă datorie a-l pomeni la jertva ce nu sāngerază, pentru ertarea păcatelor dum[isale] și neamului dum[isale]. S'aū dat în Brașou, [1]790, Mai 10. Savva Baciū tineru... Fiind de față și eū dascalul Radul Duma, cāntărețul biserici ot Braș[ov]²; și mart[ur].

M'am învredni[ci]t și eū mult-păcātosul și nevrednicul, la biiatele bătrîneatele mele ceale de 73 de an[i] și 40 de zile,

¹ Cu steluță se înseamnă cărțile văzute la Expoziția din Sibiiū.

² V. *Ist. lit. rom. în sec. al XVIII-lea*, II, pp. 324, 410.

de am cetit pe aciastă sf[ăn]tă carte, și am aflat mulți mă-răcin[i] înghimpoș într'ânsa, dară cleaștele credinți cei pra-voslavnice le trage din gura hulitorilor ca pe măseaoa cea plină de dureri din gura celua ce sînte durearea.

Smeritul și mult-păcătoșul Theodor Dălbea, paroh în Da-neș; 1813, Ian[u]ar 24.

Volna Pitiș, paroh Bolgar[sec].

Aciastă carte s'aū petrecut citindu-să toată de mine, popa Savvul Deșoreanul, de satul Merghindeal, și s'aū petrecut la anul 792, și am însemnat fiind în Agnita; 792, Mai 28 zile.

La anul 1812, Aprilie 5 zile, am cetit aciastă carte toată, popa Crăciun Feacheatică ot Șoimuș, nameasnicul tractului de sus al Cetății-de-Baltă, și aș fi scris și mai mult, — dar să răcea mămăliga.

La anul 1789, Noem[vrie] 3, de când s'aū stricatū capela Grecilor [din Sibiiū], și s'aū dus la bisearica cîa noao.

Popa Savva Popovici ot Rășinariū, asesor cons[istoriumu-lui] ep[iscopesc].

IV.

Aiud.

1. *Apostol* din 1814.
2. *Evhologhiu* din 1784.
3. *Liturghiă* din 1807.
4. *Mineii* din 1838, dat în 1852.
5. *Triod* din 1813.
6. *Strastnic* din 1817.

V.

Alba-Iulia (Bălgrad).

A. Biserica neunită din Maieri.

19. 1. Pe un mormînt:
Suptū acestū mormîntū iaste... Mihaî..., și aū răposat la anul 1806.
20. 2. Pe altul:

Supt aciașă cruce iaste în Domnul să odihnească știutoriul
păstor parohul Maerilor, preotul Stoica Ioan. . .

3. De-asupra uși cu litere latine:

S'au zidit la 1795 in hramul S. Troitze.

21.

4. Pe un *Antologhiu* din 1766 :

22.

1768, Dechemvrie în 3 zile, în noaptea spre m[u]cenița Var-
vara, cându amă fostu la preoția și s'o arătat o vedenie
în notea d'înutăi, la dieaconie, că umblamă singur pîntr'o
grădină, și era u răpă, și grădina era totu plină de pomî în-
floriți, și pe gosu era totu flori, și eu umblamă singuru pitre
flori. Iară a doao noapte, la preoția, amă văzut în vis
aciasta vedenie, că mă dusă după obicia în biserică, și aflai
doi arhierii bătrani în biserică; arhierii era amădoi cu
barbe sure, unul ca altul de o potrivă. Și mă luară amă-
doi arhierii, și mă dusă în mișlocul bisericii, aproape de
sfecinecele cele mari, și ținea amădoi cu mâinile o corună
toată de auru, frumoasă, camă veche, mucedă, și o ridicară
amădoi arhierii coruna cîa de auru, și o pusă în capu la
mine, și întră coruna în capu la mine până la gîmătate na-
sul. Și ei totu ținea de corună amădoi, și eară o luară
din capu de la mine. Și amă eu amă zis: căci o luați co-
rona? Iară arhierii grăiră cătră mine: că nu este a ta, ci
este a Craiului Apafi Mihai. Eu zisă că n'au fostu Crai
aicia, că icia iaste Țara-Rumânească, ci au fostu la noi în
Belgradu. Eară ei zisă: aicia o fostu întăi. Aciasta vedenie
cine ar putea să o dezlege plinu de Duhul Sfant? Popa Ni-
colae neunitu; la Belgradu întări[t]. . .; 1768.

5. *Apostol* din 7251 [1743].

6. *Cazani* din 7256 [1748].

7. *Evanghelie* din 1760.

8. *Evhologhiul* din 1729.

9. *Liturghie* din 7267 [1759].

10. *Mineie* de Rimnic.

11. *Molitvenic* din 7276 [1768].

12. *Octoih* din 7282 [1774].

13. *Penticostariu* din 1743.

14. *Psaltirea* din 1764.

15. *Psaltirea* din 1820.

16. Pe un *Strastnic* din 1753:

23.

Dată «sfinti biserici neunite ai Maerilor Belgradului...;
1784, Martie în 29».

B. Biserica unită din Maieri.

24. 1. Pe o icoană la catapiteasmă:
 W KADKO X[PHCTO]ICE AB PAEK TPOH [= o Doamne Hristoase,
 eu robul tău] Iosif ermonah, zograf, leat 7225 [1716-7].
 2. *Antologhiu* din 1766.
 3. *Apostol* din 1725.
 4. *Catavasieriă* din 1777.
 5. *Evhologhiu* din 1784.
25. 6. Pe un *Molitvenic* din 17 — :
 Ecclesiæ græco-catholicæ Majoriensis.
 7. *Molitvenic* din 1764.
26. 8. Pe un *Octoih* din 17 — :
 Monasterii B. V. Mariæ Anuntiatae.
 9. *Octoih* din 1750.
 10. *Penticostariu* din 1743.
 11. *Penticostariu* din 1768.
 12. *Strastnic* din 1753.
 De la seminariul Sf. Treimă.
 13. *Triod* din 1731.
 14. *Triod* din 7290 [1782].
 15. *Triod* din 1813.

C. Biserica neunită din oraş.

1. *Catavasier* grecesc şi românesc, Sibiū, 1817.
 2. *Ceaslov* din 1777, tipărit de «protoierei Mihailū Strilbiŭchi, ecsarhū Mitrop[olii]».
- Notă din 1839 că e a «sfintei neunite bisearici a Grecilor din oraş Belgrad».
3. *Evangelie* din Sibiū, 1806.
 27. 4. Pe o *Liturghie* din Iaşi, 7267 [1759]:
 Aū datū Nicolae 10 zloţ camită la Ioan Tomaş până la
 târgul Bălgradului, pântru 50 de zloţu, fiind eu chizeaş, popa
 Avraamū, şi pentru aciasta am însămnat...; 1809.
 28. 5. Pe unul din *Mineiele* de Rîmnic:
 Acest Minei şi cu celea 11 ce sînt, s'au dăruit sf[i]ntei bi-
 searici neunite din ooraş Belgrad, la bisearica greciască, şi
 hramul Bunei Vestiri iaste; anno 1807...
 29. 6. Pe cel de August :

Sin theo [= σὺν Θεῷ], în Bălăgradă, în 27 Dichemvriu.

Dăruitu-s'au aciastă sūfântă carte dă Sūfinția Sa părintele Neofitū arūhimandritu, ca să fie dă pomenire la sūfânta beserică neuniților, prin mine, Stoaŋ Chițulū.

7. *Octoih* din 1750.

8. *Triod* din 1761.

D. Biserica unită din Lipoveni.

1. *Antologhiu* din 1737.

2. *Octoih* din 1817.

V.

Alțina.

[C. 1770.] Conscriptia fameliilor rumănești neunite în Scaunulū Nocerihilū, în protopo[p]iatul Săcă[rîmbulū]:

30.

Numele satulū.	Numărul caselorū.	Numele și polecra fameliilorū.	Numărul fameliilorū.	Văduvii, văduvele.
Alțina	1.	Simion Frățici	1.	
		Opre Frățici	2.	
	2.	Opre Tecotă (<i>bis</i>)	3.	
	3.	Stan Tatu	4.	
	4.	— —	5.	
	5.	Ioanū Tecotă	6.	Măcina Tătoe.
	6.	Matheiū Jimănu	7.	
			8.	
	7.	Stan Bucșe. I. Bucșe	10.	
	8.	Matheiū Petrișor	11.	
		I. Petrișor	12.	Opre Tatu.
	9.	Matheiū Mărie	13.	
		I. Mărie	14.	Nițu M[ărie].
	10.	Gavrilă Băsărabă	15.	
	12.	Radu Brezae	17.	
		Matheiū Morariū	18.	
	13.	Matheiū Căzan	19.	
	14.	Todor Preda	20.	
	15.	Nicu Prede	21.	
	16.	Mană Prede	22.	
	17.	Todor Tichidileanu	23.	
	18.	Matheiū lui Jimănoe	24.	

Numele satului.	Numărul caselor.	Numele și porecla fameliilor.	Numărul fameliilor.	Văduvi, văduvele.
Alțina	19.	Irimie Tatu	25.	Mă[rie].
	20.	Ion Toma	26.	
	25.	Toderu Marcu	31.	Stana.
	26.	Toma Mărgineanu	32.	Măria.
	27.	Simion Baltă	33.	
	28.	Mihăilă Toda	34.	Eva Brezăoi.
	29.	Mihaiu Bucse	35.	
	30.	Pătru Comanici	36.	Toder Lungu.
	31.	Nițu B[r]ezae	37.	
	32.	Opre Brezae	38.	Opre Mihaiu.
	33.	Ene Bîrsan Gociu	39.	
	34.	Nicu Caman	40.	
	35.	Onea Rău	41.	
		Simionu Diaculă	42.	
	36.	Pătru Tatu	43.	
	37.	Siion Bârsan	44.	
	38.	Opre Ștefan	45.	
	39.	Toder Bârsan	46.	
	40.	Toma Mihaiu	47.	
	41.	Todere Berezae	48.	
	42.	Simion Brezae	49.	
	43.	Ion Moraru	50.	
	44.	Moisi Jimăn	51.	
	45.	— —	52.	
	46.	Opre Tatu	53.	
	51.	Toder Jimăn	59.	
	52.	Mathei Băsărabă	60.	
	53.	Ion Fauru	61.	
	54.	Dană Monda	62.	
	55.	Ionă Jimăn	63.	
	56.	Mathei Bârsan	64.	
	57.	Adrei Moraru	65.	
	58.	Văsiu Corneaci	66.	
	59.	Opre Băsărabă	67.	
	60.	Todere Bârsan	68.	
	61.	Aranea Lazaru	69.	
	62.	Stan Tecațu	70.	
	63.	Costa[n]din Petrișor	71.	
	64.	Stan Băsărabă	72.	
		Ion Băsărabă	73.	
	65.	Toma Monda	74.	

Numele satului.	Numărul caselor.	Numele și polecra fameliilor.	Numărul fameliilor.	Văduvi, văduvele.
Alțina	66.	Ion Dobră	75.	
	67.	Ion (Iova) Toder	76.	
		Săva Toderu	77.	
	68.	— —	78.	Ioonu Bărsă- nănoe (<i>sic</i>).
	69.	Pătru Petrușorū	79.	
	70.	Simionu Bucșe	80.	
	71.	Matheiu Bărsan	81.	
	72.	... [Mond]a	82.	
	73.	— —	83.	Comăneasă.
	74.	... Stanmăe (!)	84.	
			85.	
	79.	— —		Toder Dragată.
	80.	Sta[n] Rogoza	90.	
	81.	— —		Lica Rogozoe.
	82.	Micle Frățici	91.	
	83.	Toder Jimăn	92.	
		Nan Ighistofeanu	93.	
	84.	Dumitru Petrișor	94.	
		Ion Petrișor	95.	
	85.	Opre Căzăn	96.	
	86.	— —		Ionă Căzănnoe.
	87.	Avram Pascu, Țigan	97.	
	88.	Pătrușu	98.	
		Crăciunu Pătruș Ț.	99.	
	89.	Gheorghie Nan Ț.	100.	
	90.	Avraî [= Avran] Ț.	101.	
	91.	Nan Ț.	102.	
	92.	Lepădat	103.	
		Gheorghie Ț.	104.	
	93.	Tradafir Ț. Trif	105.	
	94.	T[r]adafir Țigan	106.	
	95.	Rosolim Ț.	107.	
	96.	Pavel Ț.	108.	
		și Tascu	109.	
	97.	Achim Rată	110.	
	98.	Ion Rată	111.	
	99.	One Nuni	112.	
	100.	Avram Rotă	113.	
	101.	Stan Ț.	114.	
		Pătru Rotă	115.	
	102.	Fili Trifu	116.	

VI.

Apoldul-de-jos.

A. Biserica de lemn.

31. 1. Pe o icoană tipărită:
Icoana schitului Prodromul moldoromanesc, acum din nou se preznuște Botezul Domnului, 1858, la bisERICA ci să zidești în Sf. Munte Athos.
32. 2. Pe ușa din pronaos în naos, înăuntru:
În numel[e] Tatălui și a Fiiului și a Sf[ă]ntului D[u]hă amină zugrăvitu-s'au aciastă sf. biserică în zilele înălțatului Împăratu Iosiv al doilea, fiindu arhiereu neunitu d. Sofronie Chirilovici, pro[to]po[p] Dobrotă ot Poiană, și s'au zugrăvită de Simonu zugravu ot Craiova, cu cheltuială și purtarea de grije a titorilor s[finte]i b[iserici] Ionu Bălteanu, Ionu Lazăr, Iosiv Bălteanu, Ionu Cădea, Moisi Buta; 1772, Avgustă în 10.
33. 3. Pe aier:
A plătitu Mariia lui Moisi Romanu, împreună cu fie-sa Ana, 1821.
4. *Apostol* din 1814.
5. *Adunarea Cazaniilor* din Beciu.
34. 6. Pe un *Ceaslov* din 1715(?):
Acestu ciasoslovu l-amu cumpăratu eu Comanu Dragomiru, i la besearecă la Chișu-Apoldu.
7. *Chiriacodromiu* din 1732.
8. *Evanghelie* din 1806.
9. *Octoih* din 1750.
10. *Penticostariu* din 1743.

B. Biserica cea nouă.

35. 1. Pe catapiteazmă:
Ioan zugravu [ot] Poiană, anu 1820: au plătit Onea Tomi Rădoae.
36. 2. Pe un tetrapod:
Cu ajutoriu Sfintii Troiță s'au făcut prin pornirea lui Ioan Cojocariu, și au plătit de împreună cu alți făcători de bine acest sfint iconostas, din 18 Fevrorie 1828. Ioan Hîndorean, zugrav, Poiană.
37. 3. Pe un *Antologhiu* din 17 —:

Să s[ă] ştie de r[ă]ndul aceştii sf[in]te cărţi anume Minei, şi cine l-au [cu]mpărat anume, care să vor scrii: Stanciul Măniţ cel tin[ă]ră, Stanu al Stanciului Măniţ trei strămbe, la Simtionu al lui Dumitru lui Mih[ă]ilă ban[i] trei strămbe, la Ilină a lui Coman Măniţ 50 de bani, la Bucur Onofie 50 de bani, la Moga Opriianu trei strămbe, la Ilie Opriianu, la Bucur Opriianu un florint,—cel bătrân; la Bucur Opriianu cel tinăr..., la Ion Opriianu, la Oprea Suciul . . . , la Bucur lui Stanu Şerbu, la Coman Negru, la Ioanuşu Prodan, la Moga Şufan, la Stan Ghi . . . , la Opriianu a lui Ion Dobrotă din Dealu, popa Ion trei măriiashi, Bozdog, la Ion al popi Maniu, la Oprea Nicoară, la Istenie al Opri Nicoară[ă], la Ion Dobrot[ă], la Bucur Nicoară, la Oprea Hăndoreanul, la Ionăşu Onofie, la Bucur Bozdogu, la Oprea Opriianu de la Poduri, la Ion Negru, la Bucur Bogdan, la Mihail[ă] Şof[rea], la Ion Ba..., ..lea Jini, [po]pa Maniu, Mihail[ă] Banu, Mihail[ă] Băjea cu genere-său; la Bucur Strărpă, la Moga Mitoe, la Coman Fântân[ă], la Ion Banu din Hondor, la Oprea Şerbă, trei strimbe . . . , la Coman Banu cel tinăr, la Părăi[an] [al D]ragoli, la Ion Băj[ea], la Dumitru St. . . , şi aşa . . . cumpărătorii să fie slobozi . . . să fac[ă] . . . ştierea . . . a sām[in]ţii lor . . . , undeva să o dezlepească [dela] sāmânţa lor care o cumpărat şi fără de voia lor cine o're lua, să fie afurisit . . . Anul Domnului 1756, m[esi]ta Fevroarie în 25 de zile. Şi după aciaşa s'au milostivit Ion Orăşteanu, împreună cu soţia sa Stană şi toţi ai dumisale căsaci, de l-au cumpărat şi l-au dat de la aceşti omeni, şi l-au dat sf[i]ntei beşearci a Apoldului-de-jos, la cea neunită . . . , anume popa Căran. Şi s'au scris aciaştă sf[ă]ntă carte fiind de faţă eu protop[o]p, Ion Dobr[o]tă ot Poiană . . . 30 de florinţi. 1768, meşiţa Noemvrie doaozecă şi şas[e].

4. *Triod* din 1761.

C. Biserica unită.

1. Pe un *Apostol* din 7281 [1773]:

Să să ştie precum aciaştă s[făn]tă carte o au cumpărat Tudur Fleşeariul ot Apold-de-jos cu zece florinţi şi o au dat s[fin]tei beşearci ceii neunita a Apoldului-de-jos . . . Cine s'ar ispită a o dezrădăcina de la neunita aciaştă beşearcă, să-i

fie a să teame de afurisitura de cei 318 părinți... Și anul Domnului 1765, Sept. în 4 zile, fiind jude Ion Vormanul, jurați Ioan Bălteanul și Tudur Nicoară cel tinăr.

39. 2. Pe un mormânt :

Hospes memento quod fueram non sum. Kis-Apoldia, Mox nil eram, sed nunc sum quod fueram... : post breves maior ero. G. E. P. MDCCXXIII.

40. 3. Pe un *Antologhiu* :

Pomelnic ; Prie, Ană, Salomie, Văsiu, Ruje, Simtion.

4. *Chiriadodromiul* din 1699.

5. *Octoiul* din 7214 [1706].

6. *Psaltirea* din 1709 (*sic*).

41. 7. Pe *Triodul* din 7234 :

Sfântă besărică să nu fie slobod a lua... Scris-am eu protopop Gheorghie Dăianul în anul 1730, în luna lui Dechemvrie în 4 zile.

VII.

A m l a ș.

42. 1. Pe o cruce :

Mateiū zugravu, Vale; leat 1811, Ovthovrie 12. Aciastă s[ăn]tă respetie o aū plătitu robul... [*prinsă în strană*]. Respetie lui Is[us] H[risto]s.

43. 2. Pe icoana Sf. Nicolae :

Aciaste sfinte icoane le-aū plătit Ioan Chiparū din Săliște, cu muiarea sa Brădușe, ca să le [fie] pomană lor și la tot neamul lor; 1829.

Vas[ile] zugr[avul]; Ianuar 3, 1822, Săliște.

44. 3. Pe un *Antologhiu* moldovenesc din 1803, ctitorî :

Omșu Pavelu, Achim, Bucur Cocariū, Coman Chiparū, Oprea Clisa, Ioan Morariū. De la Tilișca : Jurca al Jurei, Ilie Grecu, Oașu Bîrzanu, Vasălie Cîndrea. De la Galeșu... Simion Luduranu, Ioan Loamnăș.

45. 4. Pe o *Cazanie* din 1792 :

Orație Crăciunului.

Deci tu, spată dinpenată [grasă],

Și tu, șuncă dafumată,

Eși afară

Din cămară

Să nu mîneci înt'astă sară

Cel cîrnațu murat
 Ce e bine pipărat.
 Da pogoră de pe pingă,
 Da să nu să prea așa frigă,
 Că e mai bun, mai mustos,
 Cumu-î rumen, fript frumos.
 Încă ceva voiū mă spune
 Heangleșile [prăjituri cu ou și unt, lipii] încă-s bine,
 Toate celea[-s] gata pe mîne,
 Socotimu că voru fi bune.
 La olaltă să venimu,
 Nașterea să prăznuimu
 Pentru nașterea lui H[risto]s,
 Să ne fie de folosu.
 Amin.
 Și o cupă doao de vinu,
 Să avem voia deplinu.

Doamne Iis[sus]e H[ristoa]se,
 O H[risto]sul meu,
 Tu ești rază prea-frumoasă,
 O H[risto]sul meu,
 O prea-mare împărate,
 O H[risto]sul meu,
 Și rază prea-luminată,
 O H[risto]sul meu,
 Cumu din ceriū te-ai pogorîtu,
 O H[risto]sul meu.

5. *Evangelie* din 7258 [1750]¹.

6. *Penticostariu* de Blaj, din 1808.

7. Pe un *Strastnic* de Blaj, din 1804:

Aciastă carte s'aū cumpăratū la anul 1816, fiindū preotū
 Athanasie Sava.

8. Pe un *Triod* de Blaj, din 1813, ctitorī:

46.

47.

¹ Cf. *Ist. lit. rom. în secolul al XVIII-lea*, I, p. 514.

Cine va fura această carte, să fie afurisit de Dumnezeu, și va meare în Iad.

Și zice :

Lasă-mă, drace, că acè căce am făcut, n'oiu mai face.

Aceste cuvinte le au scris Ioan Oprea din Amlașu.

48. Cumpărat supt preotul Atanasie. Ctitori :

Dan Chiparū, Oprea Jitiian, Ioan Bloț, Nicolae Jurj, Gheorghes Rosca, Nicolae Sirbu, Dan Soră, Alexandru Lupea, Ilie Soară, Bucur Măgan, Ioan Știreaci, Dumitru Răsoū, Coman Galăș, Oprea Hășigan, Dumitru Răcucî, Toma Rus, Ioan Zealc, Iacov Schiopu, Dumitru Barbu, Alăman Hîra, Dumitru Bîrză, Ioan Ciuca, Bucur Cristu, Oprea Borcea, judele de la Săliște.

Și s'au răscumpărat în judecata lu Oprea Borcea.

Săliște, 27 Februarie 816.

Și s'au scris prin noî mai sus numiți, și s'au plătit Triodu împreună cu Straznicu cu banî 55 zloți.

Aceaste 2 dărbabe de cărți... s'au dat la beseareca de la Amnaș prin știința noastră a preoților de la Săliște, P. Ioan Pv.¹ și Dumitru Răcuciu, ostănitore p. Nicolae Pv. Săliște, diaconu Moise Pp., Popa Danil Pp. ostănitore.

VIII.

A r a d.

A. Biserica episcopală.

1. *Ceaslov* din 1753.
2. *Cazanie* din 1797.
3. *Evanghelia* lui Șerban-Vodă.
4. *Liturghie* din 7276 [1768].
5. *Penticostariu* din 7275 [1767].

IX.

Arpașul-de-jos.

A. Biserica neunită.

49. 1. Pe poartă inscripția din 17 — :
2. Pe turn, una din 1823.

¹ Popovici?

Ambele au fost înnoite la 1877.

3. De-asupra uşii:

50.

Cu ajutorul lui D[u]mnezeu şi cheltueala poporului întregu cu c... zicînd[u]-mî, la Sf[ă]nta Evanghelie, la Math[ei], c. 17, asemenea este Împărăţia Cerului comorii ascunsă în holdă, care aflîndu-o omul ascunsă, şi de bucurie merge şi toate cîte le are, le vinde şi cu[m]pără holda acia, asemenea este şi poporul acesta prin cumpărarea acestui clopot; s'au oste-nit şi au dăruit: parohul Ioanne Cucu au dat 20 f. v. a., Ioan V. Pavel 40, Gf. T. Şandor 30 f. v. a., d. pretori Toma Ţip 10 f. şi G. Gavrilă 10 f., I. Irime Vas, Vasile Cucu, Ion Ioja Leancu, Vasile C. Bogdan, Toma T. Boer, Nico-lae Ij. Dobrin, Vasile S. Bogdan, Vasile N. Vas, I. Irime Raţ, etc.

4. Alta din 1844, alătura.

5. Tot acolo, chipul lui «Ioan Vas, paroh al Arpa[şului]».

6. Pe un *Antologhiu* din 1777:

51.

Acestu sf[ă]ntu Mineiu este cu[m]pără[t] de mine ermonah Isaiia Arpaşanu de jos, lăsat măn[ă]stiri mele în veaci, să n'aibă nime a-l lua a-l mişca de la această măn[ă]stire a mea, care iaste hramul Sf[i]nteî Adormir[i] a Precisti...; 1756, marţ(?) 7 zile.

7. Pe un *Octoih* din 1709 [= 7240], tipărit de Stoica Iacovicî:

52.

Să s[ă] ştie că acestu Octoih... din Arpaşu-de-jos, şi l-am cumpărat pe seama sf[i]nteî mănăstiri de la Arpaşu-de-jos cu a mea cheltuială, neajutorîndu-mă nimenea, şi după moartea mea las cu blăstămă, oricine s'ar întămpla din preoţi, să ră-măie la sf[ă]nta mănăstire, pînă va sta besearea...; 7242 [1733-4].

8. Pe un *Triod* din 1731:

53.

Să s[ă] ştie că acîastă sf[ă]ntă şi d[u]mn[e]zeiască carte ce să chiamă Triod, l-am cumpărat eu popa Ion snă popi Rad din Arpaşu-de-jos şi l-am cumpărat pe seama sf[i]nteî mănăstiri de la Arpaşu... [să n'aibă] a o muta airea...; 7242.

9. Pe o *Evanghelie* din 1723, notă de la acelaşi, cu data de 7236 (1727-8).

La pomelnicul de lemn:

54.

Sanson, Măgdălina, Isaac, Samoil, Eva, Asinefta, Iosiv, Evdochia, Hangu, Filip, Lazar, Martha, Rahira, Irime, Lupu,

Domnica, Zaheiū, Safta, Severina, Simeon, Rucsanda, Șarban, Paraschiva.

55. 10. Pe un *Chiriacadromiu* din 1699 :

Să ș[ă] știia că am dat eū popa Stan ot Porumbac[ul] de-sus 8 florinți vonaș Opri fičiorului popi Aldea din Arpașu-de-sus.

Insemnare de la «Neculae a lui Neculae zugravu».

B. Biserica unită.

56. 1. Pe un *Antologhiu* din 1745, în pomelnic :

Ion, Binca, Ioachim, popadiia Măriica, popadiia Anghela.

2. Pe un *Apostol* din 17 —, însemnare că s'a luat de mai mulți, între cari «Costandin dascal din Arpaș de jos», la biserica Arhanghelilor Mihail și Gavriil, «în anul 1777, Martie zil[e] 6».

57. 3. Pe o *Evangelhie* de la 1742 :

A popi Vasilie de la Arpașul-de-jos, și o am cumpărat-o de la Mihail Șabișanul cu florinți ungurești 15, și, cine ar cerca a face vre-o scandală, să fie afurisit [sec. al XVIII-lea].

58. 4. Pe un *Penticostariū* din 17 —:

Aciastă sfântă și dumnezeiască carte ce să chiamă Penticostariū, datu-o-am eū Spiridon monahul, ce am fost chelarū la sf. episcopie, nepoților miei, anume Dumitru i Radul..., în zilele prea-sf[i]nțitului părinte chir Climent, episcopul Rîmnicului; Ianuar 29 dni [1738-48].

5. *Triod* din 1761.

X.

Băsești.

59. 1. Pe *Apostolul* din 1784 :

După testamentarie dispoziție cândva în Domnul răpăusatului dieconului popii Gherghie l-au cumpărat rămasa soața sa, Popū Petca, pă sama s[fintei] beserecei de la Ilișfalva, în anulū Domnului 1785.

2 *Evangeliiile* din 1776.

60. 3. Pe alte *Liturgii* din 1775 :

Dătorie de bani: la Flontași Flore zece zloți, și iară tri zloți la nora Radului, un zlotu la Lupu Rusului, doozeci de potori la Marcăș Ilie, un zlot și doozeci de potori la

Ursuŧi i Făntăneŧe, tri zloŧi la ginerele lui Niculae, doi zloŧi ŧi dozăci de potori la Gigul, zece zloŧi la Natu, zece zloŧi... La Varja 3 zloŧi.

Aciaŧă ŧ[ă]ntă carte o'ŧ cumpărat Homorodan Anuŧă pomană lui popa Ghiorghie de Bărgău-de-sus, anul 1794, din Blaju.

4. Pe *Liturghiile* din 1775:

61.

Popa Vasilie, parohŧ în Ţuncuta-Mare din vidicul Chioaru-lui... Popa Grigorie, paroh ŧi v.-protopop al Băŧăŧtilor...; anul 1808.

Aciaŧă ŧf[ă]ntă ŧi d[u]mnezăiaŧă liturghie o am cumpăratŧ cu ŧepte mărieŧi eŧ popa Vasiliie dinŧ Ţuncuta-Mare, dinŧ varmeghie Chivarului, ani D[o]mnului 1778, Martie zile 6.

5. Pe un *Mineiu*:

62.

... Fără numai a mieŧ măradic; iară cine o arŧ lua fără voe mē ŧaŧ a pruncilorŧ mieŧ, ŧă fie afuriŧŧ.

[Alta.] De moŧu-meŧ rămaŧă, pre tată-meŧ, adecă pre domnul Pop Petru de la Beŧeŧi, care aŧ slujit cinstita varmeghea Solnocului-de-mijloc, cu ŧolgabirăirea 25 dă anŧ, ca birăŧ de tablă 3 anŧ, perŧeptor crăeŧc 12 anŧ, viŧiŧpan 13 anŧ; pă lingă aciaŧă dă Exelenŧia Sa Ioan Bob, Vlădica Făgă-raŧului, aŧ foŧt rinduit fi-curator beŧericilor Ţălajului, în carălă ŧ'aŧ ŧi răpăuŧat în Domnul, în anul 1823, Deŧemvrie 13 zilea. Care cartea, precum de moŧu-mneaŧ rămaŧă tătinea-meŧ, de Domnia Sa rămaŧă mie ŧi ŧoru-mē... , în vecinica pomeanirea pă ŧama beŧerici din Beŧeŧi. De ŧrăparea (*sic*), păntru mai încredinŧare celor viitor[i] cu iŧcălitura numelui meŧ a o cunoŧtea a fi adevărată. Pap Imrea, fiul răpeoŧatului în Domnul Pop Petru ŧi notariuŧ de cinŧea al varmeghiŧ, în anul 1824, Aprilis a 3-a zi.

6. Pe un *Molitvenic* din 1741:

63.

Ioan Prodan aŧ venit pōpă în Ortelec, 9 zile Aguŧ 1819. Mihaŧ Gura aŧiŧdereŧ, în anul..., Avguŧt în 25, am priimit ŧf[ănta] preoŧie.

7. Pe un *Octoih*:

64.

[Dat biŧericiŧ de] jup. nemiŧ de Băŧăŧŧi Pop Zaharie Mihail... Preoŧ Dimitrie Moga, zioa... lui Aguŧt, anul 1803.

65. 8. Pe un *Octoih mic* din 17 — :

[Cumpărat] driptu 8 florințu și un măriiaș, și o amă dată în mână lui popa Ionu din Șerediiu, să aibă a ne pomini la leturghia; de va muri popa Ionu și vor mărădi din feciori, a[ū] di[n] rodina lui popi, să fie în brâncă lor, de nu vor fi din . . . popi. Alta, de să va străcă legătura cărțai, să o lege unde va fi carte; cine o va vinde să fîia proclat de 318 de sf[i]nți ce au fost în Vănecheia ¹. Anulă 1797, 19 Iunie.

Acîastă s[fântă] carte anume Ohutoihă, aflându-să suptă zapisu stricatū și viclianū, săbornicește am judecat ca să rămăe vecnicu — săborului, popa Ilie parohu din Țigani.

9. *Penticostariu* din 1808.

66. 11. Pe un *Strastnic* din 17 — :

. . . Sfinti Troiță de la Blaj, cinstitului protopop Grigorie de la Băsăști cu alū său telșigū, ani 1796, Iulie zi[le] 3. Acîastă carte anume *Stragnic* cumpărîndu-o moșu-meu cu a sa tel-tuială, carele tătine-meu rămîndū, de tată-meu mie și soru-mē fiind rămasă, noi cu înțălegere noastră și a maichi noastră Rácș Susána, în veșnică pomenire o lăsămū pă sama besereci de Băsăști, unde și tată-meu s'au (*sic*) și moșu-meu s'au răposat, sînt îngropați. Scris-am în anul 1824, 3 Aprilie, Papp Imrea, fiul răposatului în Domnul Pap Petre, care au fostu fi numitului protopop Pap Grigorie.

67. 10. Pe un *Triod* din 1771:

Acîastă carte s'au datū . . . besereci unite din satū Tra-niș, varmeghia Solnocului-de-mijlocū, anul 1782, Aprilie, prin mine, Iacov Aron.

XI.

Becleanul Bistriței.

68. 1. Pe o tablă:

Hanc s. ædem in honorem veri Dei sub reg. Aug. Cæs. Francisci II ex gratioso indultu I. possessoris, scilicet Ill. d. C. S. Cæs. r. et ap. Maiestatis Camerarii Francisci Bethlen aeqve (*sic*) ac Ill. d. suæ uxoris, B. Banffy Susanæ, Ill. d. c. vid. Kristinæ Kemeny, Ill. d. c. vid. Dusardin Borbaræ, item

¹ După slavonul: въ Никѣа.

sp. d. Sigismundi Jekei, archidiacono Constantino Gyulai et popa Maxim in agentibus, cursu 4 an. Sütö Pintya, mutuo consensu suæ uxoris, Topan Varvara, propri[o ære construere fecit].

2. Pe catapiteazmă:

69.

Benedixit Excell. Ill. ac. Rev. d. Ioannes Babb, eppus Fag[arasiensis].

Marjan Tohder Malin, etc. [ungureşte].

3. Pe un *Axtolghiu* din 1766:

70.

Să se ştie că amă datū pe acestū Mene[iū] eū popa Ilie dinū Păuca, amu datu 25 de florinţi, le-amū luatū de la Dumitru dascălu dinū Cocova [c. 1790].

4. *Apostol* din 1802.

5. Pe o *Evangelie* din 1776:

71.

Acăstă sf[ântă] evanghelie aū cumpărat-o, pe sama Frăţii sale p. Maxim Şuteū Pinteā cu opt flori[nţi] de la mine, Kozantin Ghiulai, protopopul Betleanului, 12 7bris 1803. După aceeaia iară aū rămas la stăpinu cel dintie pāntu datorie cu care să află popa Maxim.

Acăstă sf[ântă] evanghelie am vîndut-o pe sama besearici Betleanului cu şasă zloţi şi patru şustaci..., banî de argint, şi s'aū cumpărat cu bani besearici: pentru aceeaia acăstă sf[ântă] evanghelie de aztăz înnainte nime să nu îndrăz. nească a o înstrăina de la besearica Betleanului, supt grea afurisanie. Sig[natum] Bethleni, 25^a Augusti, a[nno] 1825. Constantin Ghiul[ai] protopop.

6. Pe un *Molitvenic* din 17 —.

Pachomii Szilasi, anno 1827.

7. *Liturghî* din 1713.

8. *Molitvenic* din 1815.

9. *Octoih* din 1770 (dublu exemplar).

10. *Penticostariū* din 1768.

11. *Psaltire* de Sibiiū din 1791.

12. Pe un *Strasnic* din 1753:

72.

Scris-am eū popa Ioan, paroh în Beclean, că în Sămbăta Paştiilor aū fost Sfn. Gheorghie, anul 1793.

Eū Cean Ştefan din Racla.

11. *Triod* din 1771.

XII.

Becleanul Făgăraşului¹.

1. *Liturghii* din 1713.

73. 2. Pe un *Molitvenic* din 17— (la urmă : «s'au dat în tipar prin îndemnarea cuviosului între ermonahî chir Grigorie iconomul Mitropolii) :

În Cernatul-de-jos, la anul 1830, Iulie 25, după cărindarul nostru, au fost arsură, de au ars 50 de casă, şi cu totul au ars olaturî 268, şi au ars şi turnul Ungurilor, de au căzut şi clopotul jos, doao, de s'au topit.

Aciaste pravile am luat de la popa Ioan Bucşa, la anul 1818, în patru zile Iunie, eu popa Mihail Cărăcă, paroh la Alşo-Cernatü.

3. *Octoiul* din 1750.

4. *Oglinda* omului celui din läuntru, cu cheltuiala fraţilor Bişcovenî ; 1835, Bucureşti.

5. Pe *Noul Testament* din Bălgrad :

† Aciastă sf[ă]ntă carte Ev[an]gh[e]lie iaste a mea, a popii lui — [*şters*] ot Holbav.

6. *Triodul* din 1761.

75. 7. Pe un manuscris de catehism, «Înnainte Pişire» :

Acest Catihisis mare l-am căpătat de la derectoriţa, de cinste, Sibii, 5 Noemvrie 812. Simeon Jinar, normal[icesc] dascal la Sibii². [Manuscris de] Otecînic de via[ţa] preapodobnicilor şi celorü de Dumnezeu purtători părinţii noştri...

[Dăruit la Beclean de parohul Ioan Taflan; 1806.]

XIII.

Beiuş.

B. Biserica unită.

1. *Antologhiu* din 1745.

2. *Catavasieriü* din 1793.

3. *Catavasieriü* greco-romîn din 1818.

4. *Evangelie* din 1817.

5. *Liturghii* din 1807.

6. *Liturghii* din 1756.

7. *Octoih* din 1750.

¹ Cărţile vechi se află în păstrarea pâr. paroh.

² V. vol. XII, cap. II.

8. Pe un *Strastnic* muntean din 1767, note din 1770:

76.

Ağutat-aũ cu banĩ în prețu cărți, ca se le fie pomană pă viță, pă sãmîntă, până a șapte sãmăntă :

P. Ion din Cumpani³.

Peter Gheorghie.

Chișu Istoc.

Dan Giuğu, ișpan.

Chișu Pal Ursu aũ dat. Pavel Ilisie, Crețu Vasolie Șpanu, Laza Petru Erdö, birău, popa Vasalie din Șuncuiuș. De tătĩ banĩ de pomană s'aũ datũ într' aciastă carte florințu 4, iară 6 florinți aũ plinit popa Dimitrie Papolți, ani 1770, în luna lui Septemvrie în 14 zile.

De cîndu aũ răposatũ chiru Grigorie Vidrai, protopopu alu Beaișului iprocĩ, în luna lui Martie, în 28 zile, în anulũ 1782. Ioanũ Popovici, dascalu și cantoru la Beaișu.

9. Pe un *Strastnic* din 1773:

77.

Acestũ sf[i]ntũ Strajnicu s'aũ datũ pă sama băsericii cẽi pravoslavnice din Beiușu, de pomană, de ȝupănul Borchii prețptoriul, ca să-i fie pomană în veaci, în luna lui Martie în 21 de zile, în anulũ 1784, anno Domini 1783.

Acestă sfântă carte s'aũ dat pă sama beserici cẽi pravoslavnice unite din Beinș, de pomană, de ȝupănul Borciui perțptoriul, ca să-i fie pomană în veci, în luna lui Martie în 21-a de zile, în anul 1784. Ioannes Popovics cantor (?) g: r: cath[olicu]s; Bellenies.

S'aũ dăruit sfintei pravoslavnici băseareci din Vașcoh, de spre partea Țării Ungurești, eparhie a Mării Sale fratelui episcop Mosei¹, pomană și pomenire vecinică; din Blaj, de la Mitropolie, dzile 28 Noemvrie 1779. Vl[ă]d[i]ca Grig[orie] Maerũ².

10. Pe un *Strastnic* din 17—:

78.

Ioanũ Popovici ludimaghistrũ; 1784.

Aciastă sfântă carte este a besereci cẽi pravoslavnice de la leage grecească din Beiuș, și cine o a fura, să nu știe deaști-de gura.

¹ Moise Dragoș, de Oradea-Mare.

² Autograf.

³ Compania grecească.

11. *Triod* din 1800.

B. Biserica neunită.

79.

1. Pe o carte slavonă străină :

Scris-am eu popa Iosifu în anii de la H[risto]s 1733, când au fost blagoveșteniile în zua de Paști, și au și brumat pă la zua de Ispas ; și atunci la acest anu am începutu a face besearca cea rumăniască, când au fostu strănsu toată varmegiia de au prinsu vidicul Beiușului mai multu de 80 de oameni, și au robat 12 săptămâni, și pă unii i-au dus la Oradie, să robască acolo, și pre alții bătutu și i-au slobozit ; și atunci au și peritu 4 omeni, cari au furatu cai și au fugit cu mueri : pă doi i-au tăiat, iară pă doi i-au spânzurat ; și atunci amu legatu Psaltirea de noaoi, fiind popă în Beiușu.

[1814.] Într'acesta annu de cu primăvară au fostu mare bătae la Galia, că de totul au bătut și surpatu binea-credinciosul Alexandru Pavloviciu, Împăratul Muscalilor, pe sumețul și falnicul Bonaparte Napoleon, Împăratul Frâncilor, carile asăminea era lui Darie și lui Poriu cu mândrie și cu sumeție, și l-au izgonit din Scaun, și l-au trimis rob la ostrovul Elba. [Scrie preotul Nicolae.]

80.

2. Pe un manuscript :

Înștiințare cându amu încredințat miriasă în Șebișu, la ani Domnului 1769, iară căsătorie deplină la ani 1770.

3. *Evanghelie* din 1697.

81.

4. Pe o *Evanghelie* din 1723 :

1783, 'Ιανουαρίου 26, τοῦτο τὸ θεῖον καὶ ἱερὸν εὐαγγέλιον εἶναι τῆς ἐκκλησίας τῆς μονῆς τῶν ταξιαρχῶν Μιχαὴλ καὶ Γαβριήλ, ὁποῦ εἶναι εἰς τὴν Μπελένεσιν τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν πραγματοῦτων ῥωμαίων, καὶ ὅχι τῶν ὀνίτων. Καὶ γέγραπται δι' ἐμοῦ τοῦ Μάρκου Δημητρίου εἰς Μπελένεσιν, ὅντος τότε διδ[ασκάλου] χρόνος δώδεκα : ἔστω εἰς μνήμην [=1783, 26 Ianuar. Această dumnezeiască și sfântă Evanghelie este a mănăstirii căpeteniilor de îngeri Mihail și Gavriil, care este la Beiuș, a pravoslavnicilor creștini negustorii greci, și nu a Uniților. Și s'a scris de către mine, Marcu Dimitriu, în Beiuș, fiind eu atunci dascăl, de doisprezece ani : să fie spre amintire].

82.

5. Pe un *Octoih* din 7214 [1706] :

1781, Iulie 12. Aciastă carte amă luatū ieū Athanasie a lui Hagi Gheorghie din Beinsu de la Iancu din Mizieșu, a lui popa Romanū, și o Psaltire la olaltu.

6. *Penticostariū* din 1743.

XIV.

Berivoiul-Mare.

A. Biserica neunită.

1. Pe o icoană de la catapiteazmă:

83.

Ionū zugravū ot Turcheș; 1789.

2. *Antologhiu* din 1786.

3. *Apostol* din 1784.

4. Pe *Cazaniile* din 7256 [1748], Rîmnic:

84.

Aciastă sf[ă]ntă Cazanie este a mea, a popi Ioan Rădule, din Berivoi-Mare, neunit.

5. *Evanghelie* din București, 1775.

6. Pe un *Octoih* din 1742:

85.

Să s[ă] știe că acestū Octoih l-am cumpărat eū popa Șarban, pe banī bunī, florinți 10, și l-am cumpărat de la popa David din Berivoiū-Mic de pe baltă, și l-am cumpărat eū popa Șarban Răzeanș [criptogramă], în anul 1763.

Acest Octoih l-am cumpărat eū popa David ot Berivoiū-Micū cu 10 florinți și 5 potori și un banū.

B. Biserica unită.

1. Pe un *Antologhiu* din 1777, București:

86.

Dăruit-am eū Matei Novac acest Mineū la sfinta biserică la Berivoiū-Mare, ca să fie ale sfinteī bisăricī în veci, sfânta be[se]recă să aibă a le stăpăni, sfinti besericī le dăruesc, iar nu altul, nimuruī, să nu abă a să face nimin stăpănpă aceste cărți, Mineiū, și un Treod, și un brău care să încu[e cu paf]tale de argint, ale sfinte[i] bes[e]reci, să fie în veci pomenirea părinților noști. Și pentru credință ne-am pus și pece[tea] pe cesteā, ca să fie ale sfinte[i] besereci Berivoiū-Mare. Eū Matei Novac, Mart 1, 1782.

2. *Evanghelie* din 1742.

3. *Triod* din 7277 [1769], București. Notiță ca și mai sus.

XV.

Berivoiul-Mic.

A. Biserica neunită.

87. 1. Pe catapiteazmă:

Ioanū zugravū ot Turches; 1789, Fev. 6.

88. 2. Pe un
- Apostol*
- din 1774, însemnare din 1820, de la «Thoader Popovits, daskal normalist si compactor de kertz». Iscălește și Vasile Fulea.

Acîastū sf[ă]ntū Apostol iaste a părintelui Ruvim ermonah...; anul 1792. Eū cel mai jos iscălit, fiindū rānduit la bisearca cea vechie în Berivoi-Mic, m'aū chemat părintele Ruvim ca să scrie toate cărtil[e] căte le are, și le-am scris cu afurisanie, de s'ar întâmpla o primejdie ca aciaia, măcarū să ferească D[u]mnezeū, și le-am însemnat toate.

1792, Agust 5. Eū popa Iosifū Țițu din Săsciori.

89. 3. Pe
- Cazaniile*
- din 1768:

Acîastă caz[anie] s'aū d[at de] M. Logft., 1783, Iunie 25.

90. 4. Pe o
- Evanghelie*
- din 1775:

Acîastă sf[ă]ntă și d[u]mnezeiască evanghelie este a mea, anume Chira Iaoan, și am dat pă iă talere 6. Leat 1785, Octomvrie 20 zile.

Cînd eram în București, la dum[nea]lui Banu Ghica¹.

Să se știe cînd m'am călugărit eū Iustin la leat 1785, Dech[e]mvrie 2. [Hirotonit preot de Grigore Sidis², la Mitropolie], fiindū cu lăcuința în sf[ă]n[tul] lăcaș Robaia schit sud Argeș, find starețū în viață de obște Sf[i]nția Sa părintele Savva eroschimonah și în sf[ă]n[ta] măn[ă]stire cea mare în Argeș fiindū arhimandrit sf. părintele Parthenie. Acestea am scris ca să să știe... S'aū scris de mine nevrednicul și mai micul între iermonaș [iscălitura].

5. *Octoih* din 1742.

6. *Penticostariū* din 1800.

91. 7. Pe un
- Triod*
- din 1771:

Acestū sf[ă]ntū Triod l-aū dat Mihaī Tănase din Comana-de-jos biseareci cei noao din Berivoiū-Mic, anu 1792.

¹ Dimitrie, fratele lui Grigore-Vodă decapitulat și tatăl lui Grigore Dimitrie-Vodă și Alexandru Dimitrie-Vodă.

² Asupra lui, v. tabla la *Ist. lit. rom. în secolul al XVIII-lea*.

8. Pe un *Testament Noă* din Bălgrad se arată că e dăruit de un căprariu de grăniceri din Orlai, David Belo.

B. Biserica unită.

1. Icoană din 7255 [1747].

2. *Antologhion* slavon din 1643.

3. *Apostol* din București, 1784.

4. *Evangelhie* manuscrisă de pe la 1500.

5. Pe un *Mineiū* slavon, brîncovenesc, ctitori :

92.

Bajan, Duca, Vasilachi, Ivan, Haraba, Avramu, Merăuț, Văsiî Tichileșt.

6. Pe *Minolghiu*l din 1781, Blaj, luna Septembrie :

93.

.... L-au cumpăratu poporaniî, boeriî și nemeșiî din Beri-voiu-Mic spre trebuința beseariciî unite de legea grecească, cu banî bunî de argintū, 25 florinți, mense Aprilis, die 1ma, 1812.

7. *Octoih* mic din 1578.

Pe el se adaogă un Crez, din care în grabă am putut extrage atît :

94.

Crezū într'unul Dumnezăū, tatălū putiarūnecul, făcătoriuł ce-riuluș și al pămăntuluî, vazătorulū tutorū și nevăzuturiulū, și într'unul Domnul nostro Is[us] H[risto]s, fiul Tatălui, născuto, ci de în tată nevăzutū; venit-aū mai denainte de tote viacurile, lumină de în lumină, Dumnezăū dreptu

8. *Psaltire* coresiană slavo-romină, deosebită de cele cunoscute, precum se vede din ce urmează (ps. 45) :

95.

Dumnezeū noao scăpare și putearea, ajutoriū în scrăbi, ce ne aflari foarte; dreptū aceaia nu ne spămîntămū cândū turburi-se pămîntulū și se bagî munțiî într' înema Măriei; sunari și turburari-se apele lor.

9. *Psaltire* slavonă coresiană [1576].

Pe ultimele foi, — dintr'o legendă a Sfintei Paraschiva :

96.

Sântū o creștină botezată, numele-mi iaste Petca. Și zise celu împărat cătră iă: Nu grăi așa, ce mai bine te pleacă Dumnezeului mieū și te închină lui de face-te-voiu Doamnă și împărăteasă caselorū meale. S[fă]nta Vineri răspunse și zise lui: Anatima numele celuia ce grăiaște așa [cătref] tine. Și atunci mănîe-se cel împărat și zise slugilor lui: Prindeți-o, de o legați și răstigni-o-vrem în cruce ca și D[u]mnezeul ei, și vedea-[v]rem : folosi-î-va. Atunce S[fă]nta Vineri rău g... și

zise: Doamne, Dumnezeu! mieu, caută și spre mine, să nu laude-se dracii spre [tine]; și trimeate îngerul tău cu a... lor tale, și miluiaște sufletul mieu. Și plecă-se cu fața la pământu, și rugă-se cu în psalom de îns... ire, și zise: judecă, Doamne, cea ce luptă-se cu mine. Și, la sfrășitul rugăciuneii psalomului, sculă-se și zise: Amin. Și iară zisia apoi: să laude-se și ei cu tine, Doamne. Și atunci în acela cîs ivi-se α . $\uparrow$ nauru [=un nauru] din ceriu și eși uîn vihor mare deîn aur [=nour], și luò-se o piatră mare foarte diîn el, și o purta vântul ca o frunză, și suna, și atunci ivi-se îngeru Domnului înaintea ei, și rupea legăturile de în [mă]nile ei, și grăi cătră iă, și zise: [nu] te teame; cea ce dă sila domnului, împărat[ului]. ||

Denainte și pleci-se... rî de lacrămele ei... acel împărat și... [mul]ți oameni... nu te închinî Domniei... trăia acel împărat... [între]bă-o și zi[se]... răspunse... || și atunci s[fă]nta... [că]tră el și.. te... închinător... și s[fă]nta... credea întrăînsul... toți oameni... [t]îneri în cei... || ce-î fa[c] de ple...

97. 10. Pe un *Triod* din 7208 [1700]:

Triod, carte de slujba sfintei adevăratei bisearecii Răseritului, [a pravosla]vnicilor creștini o închină și o dă domnealui... [C]ostan[din Cantacuz]inò Vel Stol[nic]¹ bisearecii rumănești.

Aciastă sfîntă carte dată de blagocestivul boiar din Țara-Rumînească, și [pentru] miiloștenie, și pentru veacinică pomenirea [de cel ce este] scris mai sus [dumnealui] Costandin Stolnic Cantacuzino.

[Leagă Ivan Ostașu], 1742 în 23 de zile.

XVI.

Beșimbav (Beșimbac).

98. 1. Pe o anaforniță:

Să s[ă] știe că aū datu Petcu, Dumitra. Paulus Abrahamj;

1695.

99. 2. Pe un clopot:

¹ Cunoscutul scriitor.

Cu ajutoriul lui D[u]mnezeu noi sateanii din Beșimbaciu am făcut acestu clopotu la anul 1770.

3. Pe un alt clopot: 100.

Gloria în excelsis Deo; 1718. Dobre Ioan Koina.

4. Pe icoană din 1708: 101.

Mathei zug[ravul].

Aciașta icoană au plătit B[o]goslovă mon[ahia], popa Costandin, Mihaî, Ionu, Samoilă, Ghiorghie, Merinuca, Bucur.

5. Carte de învățătură creștinești, 1806, Blaj.

6. Pe *Cazania* lui Varlaam: 102.

S'au adus Poloni robii în Țara Oltului, în anul 183—, luna lui Mai 25 de zile.

Ion Bolovanu ot Beșibavu.

Popa Ion Bolovanu ot Beșibavu.

Aciașta sf[ă]ntă și d[u]mnezeiască carte anume Poucenie au cumpăratu Radul Bolovan. [Afurisenie,] și de sfânta împărăteasa noastră Maica nostă Preaceastă.

7. *Liturghii* din 1775.

8. *Minologhiul* din 1781, Blaj, al Vlădicăi Grigore Maer.

9. Pe un *Molitvenic* de la 17—: 103.

† Să să știe că acestu molitvănic l-amu cumpăratu eu smeritul și multu-păcătosul robul lui D[u]mnezău, și l-amu cumpăratu din București dereptu costande zeace, bani bunî de argint, și l-amu dat părintelui popei Crăstei, de poman[ă], eu Toma Făgărășanul, și l-am legat eu Davidu, snă popa Neagoe ot selo Dol-Comana, cându au fostu cursul anilor de la Adam până acum 7192, iară de la H[risto]s 1684.

10. *Penticostariu* din 1743.

11. *Psaltire* din 1784.

12. Pe un *Strastnic* din 1753: 104.

Să s[ă] știe că aciașta sfântă și d[u]mnezeiască carte anume Strastnic l-au cumpărat Beșimübăceni, să fie al sfintei bisereci...; leat 1753, Aprilie zile 8.

XVII.

Bistrița.

1. Pe *Biblia* lui Bob:

... Simionetii, din prețu căsii cei căplănești¹, care era a

105.

¹ A capelanului.

protopopului singur s'au... în Bistrița, și așa acei treizăci de zloț, care i-au dat pe aciastă sf. Biblie nevoeaște....

106. 2. Pe *Cazaniile* din 7250 [1742]:

E libris Ioannis Major.

Protopop Costandin Făgăraș, nepot popi Thomi din Făg[ă]raș, meas[i]t[a] Septem[vrie] 9 dni; 1748.

Apoi o notă, ștearsă, cu privire la preotul din Voila.

107. Aciastă carte o am cumpărat, fiind de vânzare, anno [1]796.

108. 3. *Cazanii* din 1791, cu notiță că sînt date

de la popa Vasile Horhodar de la Arcalie, cu 14 florințu vonaș, și bani să au datū în mănă feti popi Toma în ziua de Răsali... Și falonul l-au lăsatū pomană la biseric[a] de la Hrube, să fie a biserici.

109. 4. Pe o *Evanghelie* din 1742:

Aciastă sf[ă]ntă ev[an]gh[e]lie s'au cumpărat de jupănulū Ionică Iberaiteru¹ din Bistrița, și cu[m] o au cumpărat în bani buni, să-i fie pomenirea după aceia, fără un mărieși doisprăzece florinți, pentru sufletulū dumisale și a soțului dumisale, și a toată rudenie, și nimene să nu îndrăznească a o muta sau a o vinde de la sf[ă]nta biserică a Măerenilor de la Bistrița; afurisit să fie unul ca acela care va îndrăzni a o lua sau a o vinde. Marturī: Petre Rebrișoreanu, Moroșan Grigore, Vasile, în anul [1]797, Februarii 3 den.

Aciastă sfânt[ă] vanghelie o amū vândutū eū Oprea din sat popi Vasilie din Giulateleac, cu banī b[uni].

5. *Liturghie* din 1807.

Apoi o notă, ștearsă, cu privire la preotul din Voila.

6. *Evhologiu* din 1784.

7. *Octoih* din 1712, dat în 1725, de fata Parascheva.

110. 8. Pe un *Penticostariū* din 1768:

În anul 1780 s'au cumpăratū aciasta sf[ă]ntă carte Penticostariū cu 13 florințu vonașū la sf[ă]nta bisiarica a Bistriții, și prin multă osirdie și îndemnul mieū p. On. s'au plătitū de acești buni creștin[i] săraci, poporani Maeri Bistriți, să le fie pomană lorū și la tot neamul lor, în veci să fie ai biserici nemutată; ajutători și ctitorii acești cărți: Și d'intăi

¹ *Überreiter*, curier.

sintăm aceştie: Eū popa On., Ioanū diiac, Tănasie diiacū, Petru Cozmi, Floare Petri, Nichita Ghindian, Moisi Solovăstru, Ghio[r]ghie Selenar, Rusū Gavrilă, oameni care au cumpăratū clopotul cel nou la biserica Bistriţii, aceştii toţi au îndemnatū de aciastă carte s'au cumpăratū; D[u]mnezeū să-î pomenească la Împărăţie cea cerească.

În anul 1780 s'au milostivitū Excelenţia Sa d[o]mnul Vl[ă]dica Maer Gligore şi au datū potirū nou, discosu, pocroveţe la sf[ă]nta biserică a Bistriţ[i], să fie pomenit, şi în veci să fie a biserici. Şi prin multă osărdie şi rugare noastră a preoţilor s'au datū, şi multă usteninţa părinţilor Al[e]xandre Fiscuti, s'au adusū din Blajū.

De acumū până în vecie
Mila D[o]mnului să fie,
Să eşimū din sărăcie.

Много грѣшнѣ P. On., Bistriţii.

9. Pe un *Strasnic* din 1773:

Lupul Senfoleanul şi cu Florleiianesă au plătit 4 scânduri şi un stăpū... One Bunbul..., Cilimon..., Aldrofan Onusii..., Maţei Vădanci.

Acestū Strasnicū iaste cumpăratū de săraci Maeri Bistriţi la sf[ă]nta biserică în veci, să fie a biserici nemişcată.

10. Pe un *Triod* din 1771:

Aciastă sf[ă]ntă carte, anume Triodū, am cumpărat săraci oameni Maeri Bistriţ[i], cu preoţi şi diiaci de la Bistriţa: pop One diiacū, Petre Cozmi fătū, protopopū Alexandre Fiscoti, să fie a biserici în veci, nemişcată; 1782, Fevrie 8 zile.

XVIII.

Blaj.

A. Biserica parochială.

1. La iconostas, icoane din 1776.
2. *Evangelie* de Blaj, din 1817.
3. *Liturghi* din 1807.
4. *Minologhiu* din 1781.
5. *Octoih* din 1807.

B. Capela lui Bethlen.

113. 1. Pe o icoană la catapiteazmă :
S'aŭ zugrăvit de Grigorie Ranite de la Craiova, Sep. 20,
1764.
114. 2. Pe un *Triod* din 17 — :
Acăastă carte [ce se zice] Triod aŭ dat Stana muerea Opri
la sf[ă]nta beaser[e]că a Galeşului pentru feciorul care s'aŭ
[prăpădit].

C. Catedrala.

115. Pe catapiteazmă :
Stefan Toreţchiî, zografu aradschiî ¹.

XIX.

*Bobîlna.

116. Pe *Noul Testament* din 1648 :
Să să ştiia c'aŭ luat acăastă carte fratele pop Ion din ...
de la pop Saiia, banî 5, uricū meredic dinainte în Rapoltū,
la casa lui. Mărturie: întâiū, popa Pavel, a doa Lască ...,
a trê Lucaciu Ursul

XX.

Boholţ.

Biserica neunită.

1. *Alfavită sufletească.*
117. 2. Pe un *Antologhiu* din 1745 :
Acestū sfântū şi d[u]mnezeescū Minei iaste al smeritului
preot anume Radu din Satu-Lungū; acăasta am scris pă
vrea[mea] când vrea să s[ă] închiză Braşovul, Mai 13 zile,
l[ea]t 1756.
[Copie după Cazania lui Varlaam.] Acăastă Cazanie este
a sfinteî biserici neonite a Boholţului întru pomenire vejnică,
şi cine ar îndrăzni a o înstreina, va fi proklet şi anaftema cu
toată casa lui, şi ceia ce vor îndemna a o ţinea....

¹ Din Arad.

3. Pe un *Apostol* din 17—: 118.
Aū datū Nicolae birşagu flor[in]ţi 2 p[e]ntru tată-su. Protopopu Vasil[e].
4. Pe *Cazania* lui Varlaam: 119.
1745, Iun. 8 zile. Acăstă carte la besear[ica] Buhorţului. Ńiindu-să ficiorii popi [Mi]hai, că ar hi la ei, pe opt florinţi; aū avu[t] judecată cu săteanii cu Bohorţeanii, şi, neputând jura, aū rămas cartea slobodă a săteanilor şi a besearicii de l[a] Bohorţu; care lucru fiind înaintea mea, daū şi eū acest[ă] scrisoare a mea pentru credinţa. Protopop Man[ea] Monea Vinţeanul.
- An 7242, 1734, Iul. în 6 zil[e] [criptogram].
5. Pe alt exemplar din *Cazania* lui Varlaam: 120.
Să să ştie că acăstă Cazanie o am cumpărat eū popa Ioanū Popovicî, parohul unitū dinū sat Boholţ, ficioru popi Irimie, tot din Boholţ, cu 12 florinţi ungureşti, ca să fie a mea şi a copiilorū mei de moşie, nu de la copii părintelui popa Matei dinū satū Calbornū, în ano 1803, luna Mai 24.
6. Pe o *Evanghelie* din 1742: 121.
Să să ştie că acăstă sf[ă]ntă şi d[u]mnezeiască evanghelie o amū cumpăratū eū anume ermonahū Zosimū, ficiorulū lui St[a]nciū Creţu din Părău, cu florinţi 15, şi o'm datū la bi-seareca Boholţului ca s[ă]-mî fie de pomenire. [La afurisanie, aduşi înaintea şi Maica Precista şi Sf. Ion Botezătorul.] Scris-am eū popa Ion de la Boholţu, în luna lui Decheamū-vrie în 5 zile, de la Zidirea Lumi 7285, del[a] H[risto]s 1777; aminū.
7. Pe o *Evanghelie* din 7258 [1750]: 122.
De la ficioru popi On din Băla, cu 9 mări[a]şi şi şasă potori.
8. Pe o *Evanghelie* din 1844, ca ctitori: 123.
Zachi Zaharie paroh, Gheorghie Zaharie paroh, Ioan Ioanta dascal, Moisze Maerul corator, Ioan Bilbă corator, Vasilie Bija corator.
9. Pe un *Octoih* din 1750: 124.
Acăstă sf[ă]ntă şi dumnezeiască carte ce să chiamă Octoif, iaste al mieū, al preotului pop Samoil din sat Hurez, din Ţara Oltului, şi l-am cumpăratu cu preţ florinţ vonaş 15;

pentru aciasta am scris ca să știe; anul Domnului de l[a] H[risto]s 1751, iar de la Facere 7259, luna lui Aprilie 17 d.

10. *Penticostariu* din 7290 [1782].

11. *Propovedaniile* lui Petru Maior. Îscălit «Ioan Zsoante gocman», în 1834.

12. *Triod* din 7277 [1769].

XXI.

Brad.

A. Biblioteca gimnasiului.

125. 1. Pe *Alfavita sufltească*, Sibiu, 1803:

Aiciă am scris eu Dimitrie Diiacu din Hărău; am scris în luna lui Aprilie, în 8 zile, 1808.

Aciastă carte este a lui pop Lavrentie, 1824.

S'au scris în Horău, 20 Inuoriuri.

Nu iaste bine să să fircăluiască pre cărțile cealea folo-sitoare.

126. 2. Pe *Mărgăritul* fraților Greceni:

Aciastă sfântă carte ce să numește Mărgăritu... Și or cine s'ar îndura să aibă dragoste asupra acești sfinte carute, să o citească, să aibă dragoste către dinsa, să fie slobod și neoprit a o citi, dar afară din Orăș[te] să nu să dea].

S'au dat aciastă sfântă carte în zilele luminatului Domn și stăpănitor a totă țara Ardialului —, fiindu Vlădica preosfințitul chir Dionisie.

... Anno Domini 1791.

3. *Noul Testament* de la Bălgrad (fragment).

4. *Polunoștința* din Timișoara (acefală).

5. *Sinopsisă* adecă cuprindere în scurtu a ceii vechi și a ceii noao Scripturi (de Atanasie de Alexandria), 1783.

B. Biserica.

127. 1. De-asupra ușii de intrare:

Cu ajutorul Tatălui și al Fiului și al Sf[ă]ntului D[u]hă, au făcut aciastă sf[ă]n[tă] bisearică întru cinstea Adormirii de D[umne]zeu Născătoarei Mariei, fiind Împărat Iosif al 2 și fișpan varmeghii Zărând Măria Sa Ladislaus Marafi; și s'au făcut cu osteneala tot satul[u], la an. l[eat] 1783, Iun. 2.

2. *Triod* din 7234 [1726].

XXII.

Braşov.

A. Biserica Sf. Nicolae.

1. Inscriptiile de la intrare sînt date în Stinghe, *Istoriia besérecei Şchîilor*, Braşov, 1899; apendice.

2. Pe o icoană :

128.

сца икона сотвори раб кожо Петръ сын Іаков кнск Хаши Гте-
фан Костандин... и поставляю ко храм стго Ник... [=această
icoană a făcut-o robul lui Dumnezeu Petru fiul lui Iacov,
nepotul lui Hagi Costandin..., şi a dat-o la hramul Sf. Nico-
lae; c. 1680.]

3. Pe alta, de pe catapiteazmă :

129.

Інбръкат асіас[тă] sf[ăntă] icoană de dumn[calui] jup[ănul]
Ioan Lebu i dum[nealui] jup[ănul] Dum[itr]u Ţurcu ; fecit Io-
hannes Benckner, a[nno] 1783.

S'aŭ ferecat aciastă icoană cu chelt[uiala] dum[isale] j[upăn]
Theod[or] Ivan i dum[isale] j[upăn] Dimitrie Moisi, anno
1785, d[ie] 30 Iuni.

4. Pomelnic :

130.

... La anul 1753, Sep[temvrie] i d. s'aŭ înnoit acest pomeal-
nic alŭ sfîntei bisearici de la Bulgaria Braşovului unde iaste
hramul Adormirii Precist. şi al sf. făcătorului de minuni
Nicolae. S'aŭ scris de pă un izvod de la anul 7184 [1676].

Io Neagoe Voevod i gspjda ego Despina i snă ego Theo-
dosie, Io Radul Voevod i gspjda ego Voica, mo[na]h[ia] Sofro-
nia, Neacşa i dăştir. ego Anna R. i snă ego Vlad Voevod, Io
Petru Voevod, Io Pătraşcu Voevod i gspjda ego Voica i
Mariia, Io Petru Voevod, Io Alexandru Voevod, Io Petru
Voevod Dimitrie i gspjda ego Soltana, Ioannŭ Voevod i
snă ego Radulŭ, Io Gheorghie Voevod i gspjda Safta, Io
Alexandru Voevod, Io Aaronŭ Voevod i gspdjda ego Stanca
i snă ego Bogdanŭ.

Pomeneaste D[oa]mne sufletele robilor tăi : Io Mihaï Voevod
i gspjda ego Stanca, Io Nicolae Voevod i sestri ego Flo-
riica, Io Stefanŭ Voevod i gspjda ego Maria, Io Radulŭ
Voevod, Şerbanŭ i gspjda ego Elena, Io Matei Voevod i
gsjda ego Elena, Io Vasilie Voevod i cead ih, Io Evstratie

Voevod i gspjda ego Dafina, Io Duca i gspjda ego Nastasia i cead, Io Grigorie Voevod i gspjda ego Maria, Io Șerbanu Voevod i gspjda ego Maria i cead ih Solomonu, Anna, Io Costandinu Voevod i gspjda ego Mariica i cead ih Nicolae, Ancuța i cead ih, Io Grigorie Ghica Voevod i gspjda ego Zoi i snanovi ih, Io Grigorie Ioan Voevod, Io Costandin Mihaî Gehan Voevod Rac[o]viț[ă].

Pomelnecu boerilor Rac[o]vițești, însemnat de acum, den leat 1807, Fevr. 16.

† La leat 1774, când atunci au răposat aici în Braș[o]v răposata întru fericire mumă-mea și s'au îngropat la biserica cea mare din Scheiū¹, și de atunci s'au făcut aşăzămînt ca pe tot anul să i să dea din casa noastră la biserică cîte tl. cincizeci, ca să fie pentru pomenirea răposatei și acelorlalți răposati, și de la mormînt să nu lipsească candila și făclia la sfintele slujbe; căt pentru aceia să dau acești bani de mai sus arătați, și, fiindcă pomelnicul cel vechiu s'au răpus, pentru aceia, acum de întămplarea vremi aflându-ne noi aici, am însemnat de iznoavă toate numele răposatilor cum și a celor îi, ca să să pomenească.

Cei răposati:

Dumitrachi, Despa, Sultana, Dumitrachi, Espraxia mo-nahî, Mihail, Mihaiu, Marga, Theodora, Casandra, Andronache, Bălașa, Ioan, Ana, Ioan, Elena, Radul, Mariia, Chesariie arhieru, Mariia, Filacton iereî, Ana, Mariia, Mihaiu Voevod, Ana Doamna și cu tot neamul lor.

Cei vii:

Dumitrașcu, Smaragda, Gheorghie, Despa, Costandin, Dumitrachi, Sevasti, Mihail, Ana, Alexandru, Emanuil, Gheorghie, Costandin și cu toată sinodiia lor.

Dimitrie Racoviță Ban.

Aici am însemnat și un rând de odăjdii ce am dat la biserică, adică:

Odăjdiile:

Un felon de stofă grea cu fir galben. Un stihar de atlatu

¹ V. Brașovul și Românii.

piersiciu cu floricele, un patrahir iar de stofă galben cu fir, cu șireturi dă fir pân prejur și cu ciucuri iar dă fir. O pereche rocavițe, iar de stofă galbenă, o bederniță iarăș de stofă galbenă, asemenea cu șăreturi de fir pân prejur și cu trei ciucuri, un aer iarăș de stofă galbenă asemenea, dooă procovețe de atlazu piersiciu cu floricele.

Acestea le-am făcut și le-am dat aicea la biserica cea mare din Scheiū, unde este îngropată răposata întru fericire mumămea, ca să-i fie pentru pomenirea răposăților părinților noștri. Dar am pohtit și pă părinții preoți de aici de la biserică, ca acestea să le aibă mai la păstrare, iar nu să le metahirisască is urdinarica¹, ci la praznicile împărătești și la sărbătorile cele mari să le metahirisască la sfintele slujbe, și nici să le înstrăineze la vre o parte pe afară, pân alte locuri sau prin alte sate, ci să fie numai trebuința biserici cei mari de aici din Scheiū, aciasta. 1808, Iulie 10.

Dimitrie Racoviță Ban.

Maî însemnăm acum și aici ca să știe că, întâmplându-se la leat 1810, Sept[em]v[rie], dă s'aū mutat către Domnul și răposatulū întru fericire tatăl mieū, dum[nea]luī Banulū Dimitrie Racoviță, tot aice la Braș[o]v, unde s'aū și îngropat iarăș la biserica cea mare din Scheiū,—drept aceia prin așăzământ am mai făcutū și noi adăogire pe tot anulū ca să dea dă la casa noastră încă tl. cinzeci, ce să dă mai denainte pentru pomenirea răposatei moașei noastre, precum mai innapoī în ceialaltă foaie să arată însemnatu așăzământu acesta, dă rāp[osa]-t[ul] tatā-mieū, care să face tl. una sută pă tot anul a să da dă la casa noastră la biserică, pentru pomenirea răposatulū tatā-mieū și a moașă-mē și a celorlalți răposati, și dă la morământuri, atât alū tatā-mieū, cât și alū moașă-mē, să nu lipsească candile și făcliia la sfintele slujbe, că pentru aceia sânt dați acești bani dă mai sus arătați. Asemenea să fie știut că am mai hărăzit la biserică pentru pomenirea răposatulū tatā-mieū și o sfântă cruce frumoasă, ferecată cu argintu șarmă, și poleită cu auru; am mai adăogat către aceste la bi-

¹ Eis ὀβδιναιικά, de ordinar.

serică încă tl. doaăzeci pă tot anul, ca să-î mai dea dă la casa noastră, pentru ca să-î fie datorî preoţii să-î facă o sfeştanie pă toată luna, la mormântul răposatului tată-mieû, şi să-î pomenească. Aşa dar am trecut şi numele răposatului între cei morţi, la pomelnecu nostru ce să vede înapoi însemnată, şi adevărat supt iscălitura răposatului tată-mieû, ca să să pomenească. Şi am adeverit şi noi aciastă condică dă noul aşăzământu ce am făcut.

Dum[itraci] Rac[oviţă] Log[o]l[ăt]. 1810, Noemv[rie]

131. 5. Alt pomelnic :

S'aũ prefăcut acest pomelnic de pre altulă la anul 1828, asemenea cu celũ vechiũ, întocma cu toate numele; iară văleatul celũ vechiũ nu s'aũ găsitũ.

[Aici şi] Scarlatũ Voevod, Păuna..., Alexandru Voevod, Doamna Ecaterina.

132. 6. Pe chivot :

1768, Ghen[arie] 12, chielt[uiala] faceri acestũ sf. chivot est[e] de dum. Haġ[i] Radu Pricop şi de dum. Ioanũ Lebu, dar argintul e[ste] de la biserică.

133. 7. Pe o cruce :

Hagi Radu inaşu, Şandru inaşu, Hagi Dumitru Cîrcu, Todorũ Cîrcu.

134. 8. Pe cununii :

Aceaste cununî le-aũ făcut Pătru Giut[u], şi le-aũ dat s[fi]nti bisăreci de pomean[ă]; 1709; ot Scheaî, să-î fie.

135. 9. Pe alte cununii :

Aceste cunun[i] de dascalul Pătru, anno 1742, dăruit[u] s'aũ.

136. 10. Pe o icoană :

Radu, Elena, Nicolae, Nicolae; Buc[u]reşti, 1807, Aprilie 10. Dinu argintar.

137. 11. Pe icoana Mîntuitoruluî, în biserică :

Această sf[ă]ntă icoană făcutu-o-aũ roaba lui Dumnezeuî Ilinca fata popei lui Ghiorghî; 1688.

138. 12. Pe icoana Maiceî Domnuluî :

S'aũ făcut la anul 7072 [1564] de robul lui D[umne]zeũ Dimitrie, Ilinca i fica dum. Stanca. S'aũ înoit la anul 7269 [1761] de robul lui D[u]mnezeũ haġ[i] Radu Pricop, haġ[ica] Anastasia i fica dum. Maria.

13. La paraclis, pe o icoană: 139.
Otdama (*sic*) leat 7164 [1656], mșta A[p]ril dni 8.
14. Pe alta: 140.
Făcutu-s'au aciastă sf[ă]ntă iconă dă robu lui Dumnezeu
Ioan sinu Dumitru Croitoriū; [c. 1650].
15. Pe catapiteazmă: 141.
Iancul zugrav, Ioan zug[ra]v.
16. Pe locul bisericii celei vechi: 142.
Fiindcă în locul acesta au fost biserica Bolgarilor cea
veche, așa în locu sf. preastol s'au ridicat aciastă sf. cruce
în zilele stăpâniri Î. Î. nostru Franțisc II, cu blagoslovenia
preaosf. arh[iereului] nostru Gherasim Adamovici, spre aju-
tor creștinilor.
17. Pe cruce: 143.
Acīast sf. paraclis, 1795, s'au zidit din temelie și s'au zu-
grăvit cu toată cheltuiala diiac Costandin Boghina.
18. La fîntîna de lîngă biserică, pe o cruce: 144.
În zilele sf. Troițe înnoitu-s'au aciastă sf. cruce în zilele
Î. C. Mr. Terezii, și în zilele Î. Înpăr[atului] nostru Iosef II de
dom[nul] căpitan Ilie Bird, înt[ru] veci[ni]ca pomenire, anul
de la H[risto]s 1780, în 22 d. r. d. i. s. 7.
Cu vreața Tatălui și cu ajutoriul Fiiului și cu săvârșirea
Duh[u]lui Sf[ă]ntu rădicatu-s'au aciastă sf[ă]ntă cruce întru
cinstea hramului a Sf[i]ntei Troiței cei nedespărțite, în zilele
înn[ă]lțatului Împăratu C. R. [*litere latine*] VI... an 1738. Fiind
comăndir în Ardeal Serenisămul graf Gheorghius de Lubcovit,
de robul lui D[u]mnezeu Căpitanu Ilie Birt i roba lui D[u]m-
nezeu Neacșa i snă ego Ilie, Radul.

B. Biblioteca bisericii Sf. Nicolae.

(msse slavone.)

1. *Cuvîntări*. Poartă începutul titlului lui Petru Șchiopul.
2. Pe un *Mineiū* de Ianuar: 145.
WT ПСТΗΣЮ СІЕ КНИГ, WT МОЛАДКЕЮ [= de la Putna a-
ceastă carte, din Moldova].
3. Pe un *Mineiū* de Mart-August: 146.
Să s[ă] știe de când am scris eu Costia dascal, snă pop
Staicu ot Brașov, vleat 7187 [1679].

Eū Cr[ă]stea ȡascal.

почес мѣца гѣн. и сѣркѣшис мѣца мр. къ лѣтѣ зѣни [= s'a început în luna lui Ianuar, și s'a mîntuit în luna lui Mart. în anul 7088, 1580].

Dăruit de popa Mitro, pentru sufletele protopopului Constantin și mamei lui, Maria, la 7137 [1629], Februar 16.

Același a mai dat :

к. книгъ: Ефрем Гирин и Катакѣзин [= 2 cărți: Efrem Sirul și Cantacuzino].

147. 4. Pe un *Minciū* de Novembre :

изколеніемъ оца и поспѣшеніемъ снѣ и сѣркѣшеніемъ стго дѣа исписа сѣа сѣа книга къ днѣн багочѣстиваго и хѣлю-бникаго гедна късѣи земан стгрѣвклахѣнскон Іѡ Нѣгоѣ Воєвода и тог повелѣніемъ и при прѣосвѣщенѣмъ архѣпскупѣ кѣр Макарін нѣкомъ къ настоанѣмъ градѣ Трѣговѣци, и приложи его геднѣ Іѡ Нѣгоѣ Воєвода къ новѣмъ митроп[о]ліѣж; нѣже исписасѣ к лѣтѣ зѣкѣ [= cu vrerea Tatălui și cu ajutorul Fiului și cu săvîrșirea Sfintului Duh s'a scris această carte în zilele bine-credinciosului și de Hristos iubitorului Domn a toată Țara Ungrovlachiei, Io Neagoe Voevod, și cu a lui poruncă, și supt preaosfințitul arhiepiscop chir Macarie cel nou, în cetatea de Scaun a Țirgoviștei, și a închinat-o Domnia Sa Io Neagoe Voevod la noua Mitropolie; unde s'a scris în anul 7025; 1517].

Insemnare de la «Mișo Mehedințul». (secolul al XV-lea).

† Млѣтію бжію прѣсвѣщенн митрополит кѣр Герафим.

Млѣтію бжію прѣсвѣщеннаго митрополит кѣр Мѣхана.

148. 5. Pe un *Minciū* de Novembre (1530-50):

Дѡ зде писа грѣшнн Нѡкакъ, кѣчнаа моѣ памѣть [=până aci a scris greșitul Novac; veșnica lui pomenire].

A fost a Mitropolitului Filipopolei.

149. 6. Pe un *Molitvenic* :

Dat de popa Constantin fiul lui popa Mihai, fiul lui popa Dobre, nepotul de fiu al erm[onahului] Timoftei, fiul lui popa Petru, fiu lui popa Alde, fiul popei Petru celui bătrîn.

[A dat și altul:] понеж и дрѣсѣжн матвнц(и)кы сѣт даан ѡт прѣвѣчъ нѣго прѣдѡбрѣ еднѣн рѣкописан, дрѣвѣжн дрѣвѣкѡ-канъ, типарникъ; ѡт късѣхъ сѣт трѣн матвнцы даан ѡт

скредникъ ншкѣх [—căci și alte Molitvenice sînt date de străbunul nostru prea-bun: unul manuscript, altul în tipar; de toate sînt trei Molitvenice date de rudele noastre]; 7138 [1630], Ianuar 21.

S'a cumpărat cu 13 zloī tătărești de la diacul Ion și Efrem ^{мн} вт калшкѣн земан, къ дни блгчкстникаго гспдна Петра Воевода еже прїеде вт Порти, к лто по 43чг, мсца ап. к днь [= din Țara-Românească, în zilele bine-credinciosului Domn Petru Voevod, care a venit de la Poartă¹, în anul 7093 [1585], luna April 20 de zile].

7. Pe *Viețile Sfinților* (manuscript de la începutul secolului al XVI-lea) pe Decembre:

исписах аз многгрѣшникѣ Бксїи даскал втѣ ста црквѣх вт Шкѣи, мсца дек. к днь, к лкт 4хче [= am scris eu mult-greșitul Văsiu dascălul de la sfînta biserică a Șcheilor; luna lui Decembre 20 de zile, anul 1695].

8. Pe altul:

Să [să] știe că am scris eu Văsiu snă Hoban, mșța Ghen[arie] 14 dni, care am fostu diec la biserec[a] ot Șchei; 7159 [1651].

C. Biserica grecească.

I.

Hic recubant Stephani
Iuvenis valida ossa, triennis.
Stephanus magnas iu-
venis de stemate natus,
Hic obiit florens iuvenis,
Tellure remota a genitore
George procul Caminar Vakareko.
Die 12-ma Mart. 1823.

2.

Cu aciastă peatră în cornuri cioplită
Brancovan Elena e acoperită,
Tînără de ani doaăzeci și doi,
De Domnul chemată fiind înapoi.
Își așeză trupul în groapă cernită,
Întru obidare nespūsă gătită.

¹ Urmașul său, Mihnea.

Abiea trecu anul de cînd fu răpit
 Și Cantacuzeno, al său soț iubit.
 Unul după altul întorcînd din lume,
 Arată că vîrsta și vestitul nume,
 Frumuseața, avearea sînt deșertăciune:
 Toate prav, cenușe, toate putreziciune.

Brașov, 18 Martie 1809.

154. 3. Aicea odihnește robu lui Dumnezeu Neacșu Gușu Pană
 de la București.

3 Avgust 1812.

155. 4. Ὁ τρυφερώτατος βλαστός Στολνίκου Γρηγορίου ἥδε κείται,
 Γεώργιος, ὁ ἐκ Βουκουρεστίου, μῆνας δὲ ἕξ σὺν ἔτεσι δύο ἐν κόσμῳ
 ζήσας, ἀπῆλθε πρὸς τὸν Κόριον, τῶν ἐν γῇ μὴ φροντίσας. 1821,
 Ἰουνίου 5· τοῦ πύκλῃν δὲ Παλλάδος.

Adecă :

Prea-gingașul copil al Stolnicului Grigore aici zace : Gheorghe,
 din București, care a trăit șase luni peste doi ani, [și], viețuind
 după cuvîntă, a plecat spre Domnul, desprețuind ale pămîntu-
 lui; 1821, Iunie 5.—Al său prieten: Paladi.

156. 5. Basarab Emanuel princeps de Brancovan altus
 Felix hic iaceo plaudoque sacro Deo.
 Hic requiesco, ducum genus alt' ab origine natum,
 Praestantes titulos, nobile stema gerens;
 Sexagesimus est mihi tertius annus in orbe,
 Dum mihi magnificum contexerit ossa sepulcrum,
 Quo simulacra levo Elysiumque peto,
 Nec cessare velis benedicere, docte viator;
 Fas etenim est tibi, cras hoc quoque carpere iter.
 Vir utique fatis Phoebus delapsus Olimpo,
 Lux fuerat tenebris pura Corona tuis.
 Die 24-ta Aprilis [1811].

157. Πλάξῃ δὲ κέῖθαι τὸν Δοσίθεον νέκυν, ἀρχιεράρχα πρόσθεν Οὐγ-
 γροβλαχίης, ᾧ πάτρα κόμη Πογδοριάνη πέλεν. Τυχὼν δὲ τιμῶν
 ἐν τε Βουκουρεστίοις καὶ ἐν κρατίστῃ Ῥωσσίᾳ, πλείστων ὄσων ἔτη

¹ Copiile mi-au fost date de d. Neagoe Popa, profesor.

βιώσας, πλεῖν ἢ ἐννάκις δεκαγέ[ν]ης, ἀγεπτιῶς ἐνοικήσων πόλιν,
 πράξεις δὲ τὰς τοῦ δ' οὐκ ἂν ἐξείποι λόγος. Ἐν Στεφανουπόλει, τῇ
 14 Δεκεμβρίου 1826.

Adecă:

Această piatră cuprinde pe răposatul Dosoftei ce a fost Mitropolit al Ungrovlachiei, a căruia obîrșie e satul Pogdoriană. Și, dobîndind locuri de cinste în București și în preaputernica Rusie, trăind ani mulți, peste nouăzeci, spre a locui veșnic în cer (?), iar faptele lui cine ar putea să le spuie prin cuvinte. Brașov, 14 Decembre 1826.

Pentru acest nr am avut și o copie a d-lui Neagoe Popea, profesor. — Toate lămuririle se pot găsi în volumul *Brașovul și Romînia*.

Inscripțiile de la biserica Sf. Nicolae se dau în anexele *Ist. bisericelor Șcheilor*, tipărită de Sterie Stinghe.

D. Aidaos

(din Arch. de Stat din Buda).

Extractus summarius demonstrans numerum familiarum 158. vallachicarum in universo districtu saxonicali coronensi existentium, iuxta singulorum subsequentium locorum libellos confrontatorios, anni militaris 1761-2 confectus:

Prejmăr: 129. Hîrman 63. S. Petru 44. Bod 64. Feldioara 117. Vereșmart 60. Măgheruș 50. Satu-Noi 23. Crijba 88. Apața 49. Vidămbac 52. Kereztenyfalva 79.

— [Altă statistică din anii 1760.]

În districtul Brașovului: Brașov 661, fără văduve, 6 preoți. Satul Bacifalu: 88 f., 1 pr., fără biserici. Satul Turchișul: 156 f., 2 pr., bis. Satul Lungu, satul Cernatulă: 127+80 f., 2 pr., bis. în primul. Satul Tărlungenii: 92 f., 1 pr., bis. Satul Purcărenii, satul Zezinul: 84+16 f., 1 pr., bis. în primul. Orași Prejmerul: 96 f., 1 pr., bis. Satul Hermanul, satul Semu-Petru: 63+34, pr. 1+1, bis. în primul. Satul Bodul, satul Hălchiu: 55+40 f., 1 pr., bis. în primul. Orași Feldioara, satul Rodbavul: 69+38 f., 1 pr., bis. în primul. Satul Apața, satul Măeruși: 32+42 f., 1 pr., bis. în primul. Satul Crizbavul: 60 f., 1 pr., bis. «nu iaste», iar apoi: «pro. 1». Satul Noi: 20 f., f. pr. și bis. Reunit cu Crizbavul. Satul Vlădeni, orași Cotlea: 160+80 f., 3 pr., bis.

în primul, iar «pr. 1». Satul Vălcanul: 84 f., 1 pr., bis. Satul Ghimbavul: 41 f., 1 pr., bis., «iaste întru atârnată (*sic*)». Satu Tohanul: 178 f., fără vād. pr. 2, bis. Satul Zărneștii: 364 f., 6 pr., 2 bis. «Din sus de Bran»: 543 f., 11 pr., 7 bis. «Din jos de Bran»: 155 f., 2 pr., ajutoři 2, 2 bis. Răjnovu: 151 f., 2 pr., bis. Satul Cărstiiianul: 82 f., 1 pr., biserică.

XXIII.

Bucium.

159 1. Pe un *Apostol* din 7251 [1743]: *

Acest sfânt *Apostol* l-am dat la sf[ă]nta biserică la Buciumi, la care iaste hramul Sf[i]nti Troiț, care o am zidit eu Hagi Isaiia ieromonah, și am mai scris la list 25: caută de vezi ce spune, ca să nu cază supt blestem.

Eu Hagi Isaiia ermonah dinu Mărgineni.

Ani Domnului 1747, Mai zio întâi.

Să s[ă] știe de cându am cumpărat acest *Apostol* sf[ă]ntă eu Isaiia ermonahul de la părintele Vl[ă]d[i]ca de la Mitropolia Bucureștilor drept florinți 8..., l-am cumpărat eu odată pe munca mia... De s'ar tâmpla să-l lasu la vre o besearecă, să fie acolo până la o hârtie, sau la preot, el iară să-l dia la preot, iară la mirenă nici de cum să nu să dia; iară cine l-ar vinde sau cine aru strica aciastă scrisoare a mia, să fie afurisit și de mine păcătosul, și să s[ă] prăpădiască ca Sodomul și Gomorul.

Isaiia iermonah Tempia... Ilina, Aldia, Bucura.

2. *Antologhiu* din 1745.

160. 3. Pe *Cazania* lui Varlaam, iscălitura: C. Ivanovici, 1759. Apoă:

Să s[ă] știe de cându au untrat Neamții în Țar[a]-Rumănească de au făcut jav, 1737. Eu Iacov ot Bucium.

4. *Octoih* din 1746.

5. *Penticostariu* din 7251 [1743].

din 1761.

* Manuscriptele lui Alexandru Dascălul.

* Pomelnic din 1665.

* Catastif al bisericii pentru anii 1684-1813.

* Mineie manuscrise de Radu Duma, 1780.

* Evanghelie manuscrisă de Radu Tempea (1722).

XXIV.

* Budila.

Pe o *Cazanie* a lui Varlaam :

161.

сѧ книга свѣдѣхъ вѣснѣ Карп диакъ, къ лѣт. 7187, мѣсѣцъ
деке. к [= această carte a legat-o Carp diacul, în anul 7187
[1679], luna lui Decembre '20].

Legatu-s'au aciast[ă] Cazanie acum a doa ora cu chiel-
tuela dumnealui Stefan Sămbotin și jup[ănesii] dum[nealui]
Dumitra, pentru pomenirea dumnealui și a părinților dum-
nealui; și aciastă sf[ă]ntă carte este dăruită sf[i]nteii bisericii
de la satul Budila, pentru învățatur[ă] și ascultarea tuturor
oamenilor; 1774, Avg[ust] 23, Brașov.

XXV.

B u i a.

Pe o *Liturghie* fără început (incipit: «Rânduiala vecerniei celei mari»):

162.

Aciastă sf[ă]ntă și d[u]mnezeiască carte, anume Liturghia,
iaște a mea, a lui Mateiu diiacul de la Buia, cump[ă]rată
cu bani buni, cu șase florințe, în anul de la H[risto]s 1771,
de la Stan diiacul de la Sadu.

XXVI.

Bungard.

1. Pe un mormint din tindă :

163.

Ενθάδε κείται δούλος τοῦ Θεοῦ Ἰωάννης Μάρκου ἀπὸ Μεσοποτα... ;
1763, Ἰαννουαρίου [= aici zace robul lui Dumnezeu Ioan Marcu
din Mesopoi...; 1763, Ianuar].

2. *Antologhiu* din 1737.

3. Pe un *Chiriadromion* din 1699 :

164.

Și aciasta să știe toți preoții, din în preotu în preot, cari
vor fii la aciastă sf[ă]ntă beserecă din Bungardu, iar Sfințile
Voastre alte pomealnice streine să nu mai scrieț întru aciastă
carte a nostru, fără numai ce am scris noi, a noști să s[ă]
pominească, iar cine mai pă de asupra fără de voia noastră
are scrie pre alți streinii întru aciastă pomeană a noastră,
Dumn[e]zău va plăti unul ca acelaia. Aciasta am scris stă-
pănul aceștii sf[ă]ntă carte.

Ianoș Bălaș, secret[a]riul rum[ă]nescu al cetății Sibiiului.

Aciastă sf[ă]ntă păucenie iaste a mia, anum[e] a lui Ianoș Log[o]f[ă]tului, să s[ă] știe; ani 1706, ms. Făr. 20...zapis precum aciastă sf[ă]ntă carte a mea care nime altul hăbă (!), ce iaste a mia numai, și, unde mi să va tămpla moartea mea, să mă îngrope din lontru în besearecă. Și cartea aciasta să fie acei besearece; întru carea besearecă mă veți astruca pre mine și pre soțul mieu, Mariia: Ianoș Bălaș, scriitoriul cel rum[ă]nescu al cetății Sibiiului, am scris ca să s[ă] știe.

165. 4. Pe un *Mărgăritar* din 7194 [1686]:

Acest Zlatoust iaste al mieu, al pop[i] Gheorghie del[a] Bungardū, voleat 1731, 7239.

Și mii-au rămas de l[a] tată-mieu popa Macavieiu.

Acest Zlatoust est[e] al meu al popi Ion Aron de la Bungard, și mi-au rămas de la socrul meu popa Gheorghie. Scris-am eu popa Ion Aron de la Bungard, anul 1766.

Acest sfânt Mărgărit îl las la fiu-meu Gheorghie Aron; scris-am eu popa Ion Aron de la Bungar; 1770.

166. 5. Pe un *Penticostariu* din 7251 [1743]:

1765, Martie 1-iu. Aciastă s[ă]ntă carte eū amū cumpăratū, Ianache Theodoran Cincu, și o amū datū de pomană la sfânta biserica noastră a Bungardului, unde și răposatulū mieu, Dumnezeuū să l pomenească, Theodoran, și răposata maică-mea, Dumnezeuū să o pomenească, Hrisantiia, care la aciastă biserică s'au ingropat.

167. 6. Pe o *Pravilă* de la Govora:

Eū popa Ion ot Bungard; 1737.

7. *Triod* din 1730.

* 8. Protocol din 1811.

168. * 9. Pe o foaie de Evanghelie amestecată în *Triodul* de la 1731, din Poplaca:

Ἐτοῦτο τὸ εὐαγγέλιον τὸ ἀφ' ἐρωσεν ὁ Λάζαρος εἰς τὸ Μπουγγάρι εἰς τὴν ἐκκλησίαν διὰ μνημόσυνον τὸν πατέρα του Δραγκάν, τὴν μητέρα του Χαμχάνα, νὰ μνημονεῖονται τὰ τρία ὀνόματα ἐν ἐσπέρᾳ, καὶ πρωί, καὶ μεσημβρίας. Ἐτος τῆς Σ[ωτη]ρίας ἡμῶν 1691, Σεπτέμβριου 15, ἀπὸ Ἀδάμ. 7200¹.

¹ Această evanghelie a dăruit-o Lazăr la Bungard, la biserică, pentru amintirea tătine-său, Drăgan, a mamei sale Hamhana, ca să se pomenească cele

XXVII.

Calborn.

A. Biserica neunită.

1. Însemnare de zugrav :

169.

† Slavă unuia D[umne]zău în Troiță că ne-au așutat de la început până la sf[âr]șit, de am făcut acest sf[âr]șit lucrul de mână de țărăni la anul 1813. Sava zugravul.

2. *Apostol* din 7251 [1743].3. *Cazaniș* din 1768.4. *Octoih* din 1750.5. Pe un *Triod* din 17 — :

170.

Aciașta să știe [că acest] triod iaste cumpărat de robul lui D[umne]zău Coman Grecu din —, cu roaba lui D[umne]zău Măria, cu ban drepti 15 florinți, dat de pomeană sfintei biserici cei din Calbor, ca să nu să înstrăinează.

[Nume:] Mărica ; iar purtător de grijă să fie popa Ilie, iar în vremea slujbi neoprită să fie tuturor, și cît preot să vor afla în Calbor, pînă va trăi aciașta carte să facă pomenire... Anul 7262 [1753], luna lui No[e]mbr 20.

Și am scris eu popa Ilie ot Calübor.

B. Biserica unită.

1. Pe un *Antologhiu* din 1752 :

171.

Protopop Ionașcu Mone din Veneția-de-gios, Av[gu]st 22 zile. Aciașta biserica o a făcut protopop Ionașcu din Veneția-de-gios, cu cheltuiala cu toată, iară cu agiutorul satului, fiind domno în Cincul-Mare Suriș Marton și sfatul lui, Ion Grecu, de în zilele Înălțatului Împărat Carolos VI ; să pomenească în veci părinții noștri : Iuon, Ana, Isăil[ă] (?), Ion, Ancă, Ana i ced moi [copiii miei] Manea, Iuon, Marica, Mara, Ancă, Salomie, Ana, Iona, Samoil, Ion ; 1737, die 7 8-bris. Rarionces (*sic?*) Nicolae... est.

2. *Apostol* din 1766.3. *Ceaslov* din Sibiiu, 1807.4. Pe un *Chiriacadromiu* din 1699 :

172.

Vreme frumoasă și caldă ca în dricu veri (1859).

trei nume sara, și dimineața, și la amiază. Anul Mîntuirii Noastre 1691, Septembrie 15, de la Adam 7200 [1691].»

5. Pe o *Evangelie* din 1776, iscălit: Moise pop[a]; 809.
 6. *Evhologhiu* din 1764.
173. 7. Pe *Liturghiile* din 7255 [1747]:
 S'aũ încăsătorit la anul 1809.
174. 8. Pe un *Octoih* din 1750:
 Prin d[u]mnezeesc ajutoriũ mă aflu aceștii cărți legătoriũ,
 Precum mãi în jos să va arăta,
 Și numele mieũ îl voi însemna.
 Iară cine din streinĩ s'ar ispiti
 Acıastă carte a o primi,—
 O am legat eũ dascalul
 Simion de la Mitropolia Făgărașului.
 Iar oricine s'ar afla, mi cărți
 Mãi da, bucuros le-aș lega.
- S'aũ legat ano 1800, Martie 21 zile.
9. Pe un *Penticostariũ* din 1768, la 1864, menținea inundării Dîmboviții.
 «Nice un firtariũ de most n'aũ eșit din struguri.»
 «Foarte zile frumoase și calde.»
175. 10. Pe un *Triod* din 7234 [1726]:
 [În 1838] aũ zdrobit piatră pe la Calbor foarte tare, hol-
 dele pe dudet și după deal, și vearzeale, și în sat, și cucuru-
 zile pe rîmături, cu coasta din preună, și viile pe supt meal,
 și toate legumile le-aũ zdrobit..., gînște s'aũ prăpădit de
 potop, garduri s'aũ rupt de gheață și de ape multe.
 Al lui Samuil iermonah par[a]cli[s]iarul ot Mitr[opolie].
176. Acıastă sfântă carte o am cumpărat eũ Ion grămatic de
 la părintele Samoil în talere doao pl., 1754; și aũ fost mar-
 tor părintele Afuťasie, și părintele Bogoslov, și aũ zis să
 aibă — învăluială acest fecior anume Ion... Samoil, iermonah
 al sfintii Mitropolii, ca să să știe; leat 1754.
 Vremuri de ploaie (1858).
177. Anul 1858 aũ fost foarte rodos, și stupi încă aũ roit bine,
 dară de la Simpetră n'aũ mãi căst nice o picătură de miere,
 de s'aũ prăpădit de foame. De abia adună de s'or fi băgat
 a 10 parte în tot Ardial... Toomna aũ fost foarte secetoasă,
 de numai pe la Simiedriu, 3 zile, aũ putut plugari sãmına
 griu cel de toamnă, și apoi îndată aũ căst zăpadă.

11. Pe un *Triod* din 1774:

178.

«Lumina luni cîndu-Ń cu pîtecile în jos și cu coarnele la diial urmează
moște...

«Nu geroasă, saŃ nu vinturoasă»

«O vreme saŃ un potop.» «PodenciŃ» = podeț, «Zioa de Dragobete.»

«Vreme timpurie» = bună.

«Așa un ger de tare, de tot într'una aŃ ținut.»

«Pifniță.» «Pictocile toate.» Nume: Roban. «Sfințitul de iarnă.»

XXVIII.

Caransebeș.

Biserica din cimitir.

1. Pe un mormînt, afară:

179.

Aicea odihnește roaba lui D[u]mnezău Martha, fămeia a
j[upănu]lui Manoilea Stancovică, lăcuit[or] în Caransebeș, care
aŃ viețuit 50 de ani; aŃ răposat în 17 Martie, anul D[o]m-
nu[lu]i 1815.

2. Pe altul:

180.

Aică odihnește robul lui Dumnezeu Balaci Băju, fostu ne-
goțitor în Caransebeș, aŃ viețuit 70 de ani, și s'aŃ mutat
la vecinicele lăcașuri în 26 August 1823; lângă dînsul o-
dihnesc și doo soții de 1-a și a 2-a căsătorie a dumisale,
Anna și Talia, fie lor veacinică pomenire și odihnă întru În-
părăția ceriurilor; cu a treia soție, anume j. Stanca, aŃ vie-
țuit 20 de ani.

3. Pe un al treilea:

181.

Pomenește, D[oa]mne, pre robi tăi aceștea care sânt mutaț
la odihna cîa veaciunică întru Împărăția ceriului, j. Martin
Rusu, fostul negoțitor în Caransebeș, viețuind ani 53, și aŃ
răposat în 22 Iunie, ani di la H[risto]s 1825; j[upănea]s[a]
Costanda, socra sa, aŃ răposat în 25 Iulie, ano 1820, — cu
familiia dumnealor să odihnesc aicea.

4. La altar:

182.

Zugrăvitu-s'aŃ acest sfânt oltar, cu tămpla împreună, în zi-
lele și stăpănirea prealuminatului și stăpănitoriului nostru
Domnu Domnul Iosif cel de al doilea, Împăratului Romanilor,
Craiuului Hungarilor și al altor țări, fiind în zilele aceștea ar-
hiepiscope și Mitropolit Scaunului Carlovețu Escelenția Sa

domnu Moisi de Putnic, cu blagoslovenie și îndemnarea ocăr-muitoriului acești eparhii Înnalt Preaosfinții Sale domnul Iosif Ioanovici de Șacabent, pravoslavnicului episcop al Verșet[ulu], Caransebeșului, fii[n]d protopresviter Gheorghe Iorgovi[cî] și namesnic Theodor Ilievici; Septevrie 8, 1787.

Cf. Andreiū Ghidiu și Iosif Bălan, *Monografia orașului Caransebeș*, Caransebeș, 1903 (extras din «Foaia diecesană»), p. 27.

183. 5. La strana din stînga:

În anul 788, în rezmerița cea cu Turcul, au fost tare stricăta zugrăvitura besearicii ceștia de Turci: pentru aceia acuma de a doao oară în zilele prealuminatului Împărat Franțișcus I, fiind ep[i]sc[op] al Verșet[ulu], Caran[sebeșului] Ecsele[nția Sa Domnul Peter Ioanovici de Vidac și protoprezviter al Caransebeșului Ioann Thomiciū, iară cu toată cheltuiala d[u]mnealui jupînelui Manoilo Stancovici și a jupînesei d[u]mnealui Martha, născ[ută] Ioanovici, iară s'au priînnoit la anul de la Hr[i]sto[s] 808, Octov[rie] 15. Ecaterina, Elena.

V. *ibid.*, p. 28.

184. 6. La proscomidie:

Pomenește, Doamne, și zugravii: Ion zug[rav], Ioan zug[rav], sin ego, Ion ucenic. Iulie 10, 1787.

Cf. *ibid.*, p. 28.

185. 7. Pe sfînta masă:

† Aciestū sf[ă]ntū prestolū s'au făcutū cu chieltuiala domnului Ioannū de Groza laitinantū alū slăvitului chesar-cr. valah.-illir. reghimentū, și s'au dăruit sf[i]ntei bisearici din Caransebeș, hramului Sf[ă]ntului Ioannū Botezătorulū, cu bl[a]goslovenia preaosfințitului ep[is]c[o]pū alū Caransebeșului și al Verșetului d[o]mnului Vichentie Popovici, pentru pomenirea veacinică a părinților lui, Avraamū și Anna, în 13 zile a lui Augustū anulū 1780.

Fototipie, *ibid.*, p. 26. — Acolo v. și alte inscripții din această localitate.

186. 8. De-asupra unui mormînt:

Aicea odihnescū cei la ceale vecinice lăcașuri mutați robi lui D[u]mnezeū Iova Iacob postmaistor, carele după petrecerea de 76 anni întru aciașă viață s'au dat sufletul său în mînele făcătorului în 3-lea Martie 1779, și Anghelina, soția lui, carea aū viețuit 60 de ani, și în 3-lea Ianuarie 1782 aū ră-

posat ; dinpreună și fiii lor Iova Iacob, carele în vîrstă de 30 de ani s'au mutat la ceale vecinice, în 30-lea August 1785, Iovanca, carea după 26 de ani a vieții sale a răposat în 21-lea Aprilie 1789, și Nicolae Iacob, negoțitor, carele, viețuind 69 de ani, a răposat în 1-lea Aprilie 1838 ; căroră s'au pus acest monument de următorii lor spre vecinica aducere aminte.

Ctitor Ioann Sîrb, iub[ilirter] caprariu.

XXIX.

Cetatea-de-Baltă.

A. Biserica unită.

1. *Apostol* din 1814.
2. *Cazania* lui Varlaam.
3. *Evanghelie* din 1760.
4. *Molitvenic* din 7255 [1747].
6. *Octoih* din 1792.
5. *Octoih* din 1825.
7. Pe un *Penticostariu* din 1808, mențione că s'a cumpărat de «Stoian Vasilie, preot unit Cetate-de-Baltă, la anul 837».
8. *Psaltire* de Sibiu, 1806.
9. *Triod* din 1771.

B. Biserica neunită.

1. Pe o icoană : 187.
Nicolae zugrav sin Ionu [c. 1750].
2. Pe o *Cazanie* slavonă din c. 1550 : 188.
Să s[ă] știe, eu Ionu Inochentie, când am uezut în casa moș
popi ; leat 7259 [1751].
Să știe de când am venit din Moldova eu Ion, vă leat 7181
[1673].
3. *Evanghelie* din 1776.
4. *Evanghelie* manuscrisă din secolul al XVII-lea.
5. *Octoih* de Blaj, 1783.
6. *Psaltire* de Bălgrad.
7. *Strastnic* din 1773.
8. *Triod* din 1800.

XXX.

Cîlniciș (V. Delari).

XXXI.

Cîmpeni.

A. La parohul ortodox.

189. Pe un ms.: «Rânduiala ispovedanii»:

La S[ă]ntul Nicolae au murit Domnul episcopul Ghedeon Nichitici, și, rămăind eu ipofdiacon, în primăvara au venit poru[nce] de la Împăratul să meargă di[eci] la preoție la Timișora, și săptămăna cîa mare o plecat, și în 12 zile pre 100 doi ne-au preoțit răposatul Vlădică Petrovici; și la Mestec[ă]n am fost preot în 6 ani de am slujit; la Abrudfalva am vent preot la anu 1795, Aprilie 22 de zile.

Popa Nicolae Popo[vici], paroh neunit Abrudfalva.

B. Biserica ortodoxă.

1. Icoană făcută cu cheltuiala lui «Dandea Andilina». «Nicolae Corchiș pictor».

2. *Antologhiu* din 1781.

190. 3. Pe un *Catavasier* din 1818 se arată că lipsise «prin răpirea sau furarea a unui om fără cunoașterea lui Dumnezeu». Dat de Bobar Sanfira Corcheș.

Asemeneaș cine va face, să-l bată și să-l afurisască toate cîntările care-s într'aciastă carte... Eu Samoil Corcheș, fiind și eu deac și cîntăreț. Corcheș Nicolae, gornicul de pădure la Sohodol, cu soția dumnealui, spre lauda lui Dumnezeu au cumpărat aciastă carte.

191. 4. Pe *Cazania* lui Mihai Racoviță, 1742:

Aciastă carte cu nume Mineiatul s'au cumpărat de răposatul Moruțu Onuțu, cu zice numărături, de pom[ă]n[ă] și de învățători acestuiași poporu de sat Căenpean[ă], numiti besereci din dealuri, în anul 1768, Martie 20 de zile, prin mîna popii Ion Morar, Cănp[eani].

5. *Evangelie* din 1817.

6. *Mincie* de Buda, dăruite de Mihon Gavrilă, Orlea și Gligorie Avram, «Leah Ilie, cu soțu său Simziiana», «Mucia Ion a lui Toma».

Însemnare că la 7 Novembre a fost întunecime de soare («au rămasu fără vedere»), de «Mihăeș Niculae Holea, împreună cu soțu-său Ilona».

7. *Minciă* pe Septembre, Buda, dat la 1806 de «Patiță Petru și cu fiul său Patiță Ispas, împreună cu soțiile lor», cu 7 zloți, 20 kr. «În Cîmpeni sau Topanfalva» «Vasilie Motora, paroh la Cîmpeni».

9. Pe un *Octoih* din 1792, Motora scrie:

192.

Și s'au cumpărat prin mine de la dumnealui birăul Sabău Pătruț, din Cămpenî, cu 15 florinți...

În numele a Sfintei Troițe și pomenirea tuturor sfinților, spre vecinică pomenire, din oareșceva aflare, ca de de 10 zloți, nu s'au înghițitu într'alta, ci iarășu s'au dat pe aciastă sf[ântă] carte, la 4 Iulie 806.

Adecă aciastă aflare au [fost] a numiti preutesi a lui popa Vasilie Motora; n'au vrutu a u îngropa în pământu său a u pune în vistieriea sa cu nedreptul, ci i-au datu pe aciastă, ca să le fie pomenire, și celuea ce au muncitu pe ban[i] și i-au pierdutu, și dănșii, că i-au aflu și i-au datu pe acestu odor bisericesc întru vecinică pomenire a tuturor neamurilor lor și a celor ce i-au îndemnat, ca să fie la sf[ânta] biserică a neuniților în Cămpenî, fiind preoți la biserica satulu Vasilie Motora, Ion Corchiș și Costandin Morariu.

9. Pe un *Octoih* slavon:

193.

Scris-am eu diac Ghiorghe de la Indol pe acest Oftaiu a besere[ci].

сѣа вѣсѣзан. пан Пашкѣа вт Кѣмпѣнни подрѣжю его Якса, и даде его кѣ стал цркѣи вт Кѣмпѣнни, да бѣдет кѣ мабѣ и кѣ памет емѣи родѣем им, и катѣ зѣрм, мѣца ноев. кѣ, к дни Раколицѣ Гѣоргіе краіо нашѣмѣ, с манастир Стефанка, при егѣмѣи ермѣнах Яданасіе вт молдакскѣи земан; сам пнеах много пицѣтѣ и наѣучна манастире. вѣсѣзати како можѣм питалом сѣа сѣкі... І...; и быет архіепскѣи Генаді митрополит бѣлград. и кѣкѣ земан ардѣакскѣи¹.

Aciastă carte anume Anghelest, cu îndemnarea D[u]hului Sv[ă]ntu au înnoit Timone Antonie, pentru ertarea pocatelor, inică (*sic*), soțul său, anume Marinca; și au dat 100 de ban[i]

¹ «Au legat aceasta dumnealui Pașcul din Cîmpenî și soția sa Acsa, și au dat-o la sînta biserică din Cîmpenî, ca să fie spre rugăciunea și întru pomenirea lui și a părinților lui; și în anul 7140 [1631], luna lui Novembre 25, în zilele lui Racolșea [Rákóczy] Gheorghe, Craiul nostru, în mănăstirea Stefanca, supt egumenul ieromonah Atanasie din țara Moldovei singur am scris în multă sărăcie și...; și a fost arhiepiscop Ghenadie Mitropolitul, al Bălgradului și a toată țara Ardealului.»

și 20, în dzilel[e] lui Craiū Apafi Mihai și arhiepisc[o]pū Varlaam, anul Domnului 1686.

Daskal Stefan.

194. 10. *Octoih* manuscript slavon. Pe o pagină, titlu cu roșu:
 KK КТОРИНKK КЕЧРК НА ГИ КАЗБА.
 Scris-aū diiac Dumitru, și am scris cu cernală roșie.
 11. *Penticostariū* din 1808, dat la 1824, de Motora «nameaznicū».
195. 12. *Triod* din 7234 [1726]:
 Acīasta carte anume Strastnicū l-aū cumpăratū Dandea Ionū
 cu 7 flori[n]ți, și l-aū datū biseri[ci] (nu s'a mai scris).
196. 13. Pe un *Triod* din 1731:
 Acīastă sfântă carte bisăriciāscă să dăruiaște nepotului Morariū Ioan de la Cămpeanī; Dech. dni 22, l[ea]t 1759. Dobre Petru den Zlacna.
14. *Triod* din 7290 [1782].

XXXII.

Cluj.

A. Biserica neunită.

197. 1. Pe un *Apostol* din 1774:
 Spre lauda și mărirea lui D[u]mnezeū s'aū închinatū aciastă
 carte, Apostol, biseariciī Răsăritului din Cluj, de Ioan Molnar
 de Milershaim, doctor de ochi și professor de obște... Scris
 în 16 Ianuar 1797.
198. 2. Pe o icoană:
 Costandin zogr[av], Brașov, 1796.
199. 3. Pe un *Minciū* de Maiū, din Buda:
 Τὸ παρὸν βιβλίον πέλει: Ἀθανασίου Ἱωάννου, Κολοσβάργη, 4
 Φεβρ. 1806¹ [și 1809].
4. *Octoih* din 1811.
 5. *Paraclitichī* (fără titlu).
 6. *Penticostariū* din 7272 [1764].

B. Biserica unită.

1. *Strastnic* din 1773.
 2. *Triod* din 1800.
 3. *Triod* din 1813.

¹ «Cartea de față e a lui Atanasie Ioan; Cluj, 4 Februar 1806.»

XXXIII.

Copăcel.

1. De-asupra uşii, inscripție ungurească, cu «anno 776».

2. Pe o icoană litografiată:

200.

Aciastă sf[ântă] icoană a Adormirei prea-sfintei Născătoarei de Dumnezeu s'au făcut cu toată cheltuiala domnieilor Gheorghe, Ioann și Fi. Țibiși, și negoțitori din Braşov; caria s'au dăruit sfintei beserici româneşti din cetata Braşovului spre a să da în dar drept-credincioşilor creştini pentru binecuvîntarea și vecinica pomenire a d[u]mnialor și a tot niamului; Viena, 1835, Iunie 1.

3. Pe un *Apostol* din 1743:

201.

Legatu-s'au această sf[ântă] carte de mîna mē Aaron, fiind diiac Alț Adămuș, la let....

4. *Antologhiu* de Rîmnic, 1786.

5. *Chiriadromiu* din 1699.

6. *Liturghiă* din Rîmnic, 7267 [1759].

7. Pe un *Octoih* din 17—:

202.

Acest Octoih iaste a sf[i]ntii bisearici a Copăcelului, dat de dumnealui boiariu Matei Strezea, în Domnul răposatul, pentru care am scrisu ca să nu-l înstreineaze de la sfânta bisărică; anul 1781, zil[e] 2 Dich[emvrie]. Protopop Costandin Ivanovici, Mit[ropoliei] Făgăraşului, etc., iscal.

8. *Penticostariu* din 1768, de Blaj.

9. *Strastnic* din 1783.

10. *Noul Testament* din 1648.

11. *Triod* ardelean din 1771.

XXXIV.

Corabia-Ciceu.

1. *Apostol* din 1767, dat de Simeon Brodea; 1789.

2. *Cazanie* din 1768.

3. Pe *Evangelia* din 1746:

203.

La hramul Sf[ânt]ului Dimitrie, în Corabie.

4. *Mineie* de Rîmnic.

5. *Octoih* din 1792.

6. *Strastnic* din 1753.

XXXV.

C o r b i.

204. 1. Pe căldărușă:
Pp. Io[nū] Tă.; ano 1807.
205. 2. Pe un pomelnic de lemn:
Leca, Enachie, Rodion, Despa, Anastasie, Antonie.
206. 3. Pe un *Antologhiu* din 1737:
Să s[ă] știe că aceast sfântu Meneiū l-am cumpărat eū pop[a]
Aldea din Arpaș[ul]-de-sus, drept bani zloț 20, de l[a] Ion
Suma din Cărța cia săsească, pentru ca să fie de slujba
bisericii cât va fi viața mea, iar, după morte mea, să rămăe
feciorilor miei... Și am scris eū Amfilofie iermonahul de l[a]
schitul Arpaș[ul]-de-sus, în luna lui Ianuarie dni 9, și au
fost lt. 1749.
4. *Apostol* din 7251 [1743].
5. *Cazanie* din 1768.
207. 6. Pe un *Ceaslov* din 17—:
Aicia amu însărcinat ca să s[ă] știe cum că amu cum-
păratū eū popa Ioanū acestu cīaslovu de la Niculaie Curu-
luțu împreună cu Catavaseariū, dereptu 10 mariiași, cu bani
miī; 1797, Iunie 30 de zile.
7. *Evanghelie* din 1776.
8. *Penticostariū* din 7251 [1743].
9. *Psaltire* din 1767.
10. *Triod* din 1761.

XXXVI.

* Corbī (Făgăraș).

208. Pe *Omiliile* din 1775:
Să să știe cum că la ano 823 au poftit innălțatul Împărat
de la oamenii marelui prințipat Ardeal să dea în porție banii
de argint.
- Aciaștă sf[ă]ntă și dum[ne]zeiască carte iaste a lui Psamp-
son din Corbī și popa Psamsonū al Opriș din Corbī; și am
scris eū popa Marcu din Viștea-de-jos.

XXXVII.

Crişcior.

1. [Pomenit un] Nicolaevici din Hinedora, lesăşte (*sic*) diregători de cărţi («Cristov»).

2. Pe un *Antologhin* din 1745:

209.

Acîastă sf[ăn]tă carte s'a luat de neamul Ficheresc, popa Danil, 1776.

3. Pe un *Apostol* din 17—:

210.

Acîastă sf[ăn]tă carte ce să cheamă Apostolū, s'au cu[um]păratū de acestū pravoslavnicu creştinū Turcinū Iuvanū şi cu soţulū mieū Boriţa la sfânta besărică noastă a Criştorulū pominire, şi lamū cupăratū cu banī bunī şi dreptī 1 flor vonaşi, şi nime sī nu îndrăznească să-lū strămute saū să-lū fure... Ani de la H[risto]s 1778, Aplilie în 4 zile.

Să să pominească Turcineşti şi, de spre soţulū mie[ū], Hurdeşti, policra de spre Turcineşti: tată-meū Ivvanū şi Eva, de spre soţulū meū Boriţa: Iujgă, Măriica.

4. Pe o *Evanghelie* din 1784:

211.

Acîasta sf[ă]ntă ev[an]gh[e]lie s'au cumpărat pe sama s[fi]nteī bisearicī de la Crişcior cu 14 flor[inī] ungureşti, de la mine popa Sava din Răşinariū, Fevruar 23-lea, 787. [Legat la 1834.] Compactor Anton Stefan, Zalatna.

5. Pe un *Octoih* din 1742:

212.

Eū popa Pătru dinū Criştoru amū datu 15 florinţi pe acestū Oftaiū; eū a[m] datu... A[nno] 1786, Noevriia 12 zile.

6. *Penticostariū* din 7251 [1743].

Cu însemnări din 1807.

7. Pe *Propovedaniile* luī Clain:

213.

Acîastă propoved[anie] s'au cumpărat ca să-mī rămăe de pomană, la beserica Criştorenilor, la Rîmănească, şi un Molitevnic anno 1787. Lucaci Pătru şi Otnni (?) Pătru.

8. *Psaltire* din 1786.

XXXVIII.

Cuhea.

Copie a *Evanghelie* luī Şerban Cantacuzino. — Notiţă de la d. I. Mihály, în Sighet.

XXXIX.

Cunța.

1. *Antologhiu* din 1766.
2. *Apostol* din 1774.
3. *Chiriadromiul* din 1699.
4. *Chiriadromiul* din Sibiiu, 1855.

Ctitor: «Șofron Văsiu din Cunța».

214. 5. Pe o *Evanghelie* din 1806:

Aciaștă sfântă și dumnezeiască *Evanghelie* iaste a besereci neunite de la satul Sărăcsău din varmeghia Belgradului, paroh popa Aronă, paroh unit la Sărăcsău popa Aron de la Cîrna.

6. *Liturghi* din Sibiiu, 1809.

215. 7. Pe un *Octoi*h din 1712:

Scri-am eu protopop Potru Dăian, în [a]nul 1725, Fevruiar.

8. *Penticostariu* din 7290 [1782].

9. *Triod* din 1771, legat, la 1832, de Măcinic Mărjineanu, Ioan Zealea, Lazar Florea.

XL.

Dănsuș.

216. 1. Pe catapeteazmă:

1789; popa Simeon zugr[av].

217. 2. Pe un *Apostol* din 1814:

Aciaștă s[fântă] carte s'aū cumpărat de Bizantie Maciōu p[aroh] Demșușului pă sama bisearici Demșușului cu 13 Rf.; din bani bisearici s'aū cumpărat; 1844, 19 Septemvrie.

218. 3. Pe o *Evanghelie* din 1776:

Aciaștă sfântă vanghelie s'aū cumpărat de dumnealui Pătruț Iștionescu de la Dîmșuș, cu unsprăzece florinți vonașu, pe sama sfintei biseareci de la Dîmșuș... Din Hațeag, 10 Iunie, înnaintea mea s'aū cumpărat de la popa Avraam din Mărtinești...

Darurile și pedepsele cu care Dumnezeu în viață m'aū certat. Mi i-aū dat daru preoții fără venitū di la popor, visterie după truda mînilor de ajuns mi i-aū dat, din carea am zidit biserica, am învățat 3 fi cu cheltuiala pe la școalele

cele mari: pe Vizantie parohu Demșușului, theolog, pe Moisi prințipiști — și au murit la 1823, de 15 ani —, Aron sinta-xiste — și au murit la anul 1830, de ani 18, amar mie! Am zidit casă mari, am înbrăcat 2 fice în cinstea, și le am învățat și carte. Am avut fii 13, dintră care 8 au murit pe dreapta mea, și mai stă 5, nu știu până căn[d]. A 3^a, mi i-au dat învățătură retoriciască și theologhiciască și astronomi-ciască și sănătate 32 de ani.

Pedepsele.

1. Moartea fiilor, toți în știință. 2. Răle și pagubă de la vrăj-mași, părăle cele mincinoasă, care cu mari teltuiale și pa-gubi le-am așezat: 2 vrăjmaș mi i-au tăiat viia de 60 de hieri, 3 mi i-au vărsat 100 de hieri de vin noaptea, și or tăiatu coadele la vite. Număru fiilor: Vizantie, Treja, Vasili, Treja, Vasili, Iliia, Moisi, Aron, Elisaveta, Efrusina.

4. Pe un *Penticostariu* din 1808:

219.

Acest *Penticostariu* iaste cumpărat de c[instita] jupăniasa Cerna Iliana . . . , a c[institutului] jupîn în Domnul răpăosat N... fosta odinioară soție.

Eu mai mikul si mult szmeritul între preoci poppa Niko-laje de Matéu unit, mam neskut la annu 1773, Ienuarie 3, mam keszetorit la 1796, Noembrie 3, m'am hirotonisit, adeka preutit la 1798, Aprilie 11.

Fiul născut la 1824, căsătorit la 1844, preot la 1847, trăind tatăl.

220.

Anno 1798, Iulie 28, sau nescut fiul mieu, Visantie; 1801 September 8, Tresia. Fii: Vasilie, Iulia, Moise (1812, 25 Maiu), Aron, Elisaveta, Efrusina, Trudi, Iosif, Moisie.

Mortua fuit mea mater anno 1777, September 6.

Mortuus fuit meus pater; 1817, September 2.

5. Pe un *Noi Testament* din 1648:

221.

În ani D[o]mnului 1767, în luna lui . . . ie în 2 zile, eu acesta, anume popa Sofronie, am venit din Răchitova aicia în Dîm-suș, murind popa Pascu, și, rămănându satul fără preot, s'au legat de mine să le fiu preot, și m'am tocmit cu satu dinaintea parișosirilor de-aicia, anume giupănu Luca, Gheorghie domnișoru, Lucaci Ioja, jupănu solgabirău Bocosnițu Lascu, giupănul Antalfi Joja, și ceialalți toți m'au voit, întărindu-mă

cu contractul, prin care voi și arăta unde va fi lipsă, de va zice cineva ceva. La acest an aū nins în noaptea de Sinjorzi; care aū stătit trei zile.

Însemnare de la popa Bicheantie; 1801.

Foametea din 1813.

Luna lui Mai sfirtariū cel d'intiū... Începutu lui Marț cu Babele.

6. Triod din 7234 [1726].

XLI.

* Delari.

222. Pe un *Penticostariū* tipărit la 1566, supt Mitropolitul de Smederevo Zaharia și egumenul Sava, la mănăstirea Văznesenia:

Să s[ă] stiiā în ce lun[ă] s'aū scris: scrisu-s'aū în luna lui Fev[ruarie] 20 de zile, s[fe]a]tago m[u]cīnica Iliia. Acīastā s[ă]ntā și d[u]mnezeiasca carte estā a mănăstiri Ojgori, не есть ас доли монастыри. Acīastā d[u]mnezeiascā carte, anume Pīnticos-tariū.

Acīastā s[ă]ntā cartea anume Pīnticostariū l-aū legatū părintele popa Stan din Cilniciș; Domnul sāl pomeniascā pre d[u]mnului, că l-aū legat de domanā (*sic*). Писам азъ диакъ вѣтъ Делари [= am scris eu, diacul din Delari].

XLII.

D e v a.

A. Museul.

223. Pe un pomelnic de lemn:

Pașculū, Barbărū, Isimie, Paraschia, Flurie, Cortinū, Ispas, Rafil.

B. Biserica.

224. 1. Pe o icoană:

Prinū strădania și ostāniala Sfinți Sale părintelui popa Ioan, paroh Dev[i], 1784, s'aū zu[gră]vit acīastā s[ă]ntā icoanā cu cheltuiala dumisale răpăosatului Șipoș Șamu din Deva.

225. 2. Pe alta:

S'au zugrăvit aciastă s[fă]ntă icoană cu cheltuiala dumi-sale j[upănu]lui Sabău Ianășu, criznic, anno 1784.

3. Pe un *Apostol* din 1683:

226.

Aciaastă sf[ă]ntă și d[u]mnezeiască epistolie iaste... bisearici nostre a Devii, și am scris la 29 de zile a lui Mai, anul 1795, cucernicul între preoți Alexandru Popp, parohu al Devii, neunit.

Acest Apostol l-au cumpărat popa Pătru ot Deva cu patru lei și un tultu, din bani cari au datu Măriia Sa Gheorghie Cantacuzinò pomană la biserica Deve, fiind titor Măriia Sa și neamul Măriei Sale, ca să s[ă] pomenească neamul Măriei Sale la aciastă sf[ă]ntă biseric[ă]; iară cine ar îndrăzni a o lua de la aciastă[ă] biseric[ă], să fie anathoma de 308 părinți sfinți; 1721, Fev[ruarie] 2 zile.

4. Pe o *Biblie* din 1688:

227.

Notă că a fost a lui «Tovie Perian, parohul Săliștei și Cajanea», dată lui Ioan Perian, «paroh Trestii». Marturi: «Crăciun, Istina, mătușa noastră, Perian Elisaveta, proteasa de la Țăbea».

Iară după ce odată să biruisă puterea Ungurilor, venind din Țara Ungur[ească] un ghenereal ungur cu nume Biem, au biruit Țara Ungur[ească] și tot Ardealu cu Ungurii săi, atît pe ai Împăratului, cît și pe Romanî; numai un prefect cu nume Avram Iancu au ținut bătae cu Ungurii în partea Moțului, Muntenilor Abrudului și Ofănbăii, carele au și bătut în trei rînduri pe Ungurii ce s'au fost dus pe el mulțime multă ca să-l birue; i-au bătut, zic, foarte rău, într'atît cît nice p'aproape de partea Moților nu cutează Ungurii să prea șază. Iară în anul 1849 după Simpetru, venind ajutor de la În[nă]l[ț]atul Împărat Muscănesc Nicolae, și în jos de la În[nă]l[ț]atul nostru Împărat cel tiner Franți-Iosif, în care de odată să frînsă puterea Ungurilor, fujind cei mai mari ai lor pe la Turci și pe alte locuri străine...

5. Pe o *Liturghie* din 7267 [1759]:

228.

Aciaastă sfântă și d[u]mnezeiască liturghie s'au cumpărat prin mine prot[opopol] Mihailu ot Deva, neunit, la anul 1766, a luni lui Mai 2 zile, ș[i s'au cu]mpărat dreptu florinți vo-nași 9 fără unu groșițu... Mila d[u]mnelorū părintelu popa

Maștei din Lejnicu... Stoica Iosifă..., ca să fie de pomenire dumnelor.

La anul 1829, în Simbăta slăbănogului, m'am făcut diacon, și în zioa de Rusalii preot desăvârșit, tot într' același an. Nicodim Popp, parohu Devi.

Aciastă sf[ă]ntă și d[u]mnezăiască liturghie iaste a s[finte]i bis[erici], fiind paroh Petru Budi; Iunye 24, 822.

229. 6. Pe un *Octoih* din 1763:

Notiță din 1850, de la «Inochentie Chiașa, învățăcel».

Cu ajutoru lui D[u]mnezeu întru pomenir[e] popa Gheorghie, Anița, irei Gheorghie, erei Jiva.

230. 7. Pe un *Penticostariu* din 1743:

Cu toată chieltuiala biserici Devi, la anul 1800.

Scri-am eu Ghiorghie Popovici din Mleajnic, ano 1810, Aprilus, și s'au tipărit de mina dumisale: Ghiorghie Popovici.

Insemnare de la Ioan Sintimbrean (1860).

231. 8. Pe un *Triod* din 1731:

...Și dată de pomană la sf[ă]nta beserică a Devi, hramul lui S[fe]tii Nicolae, ca să fie dumnealor celor ce l-au dat, spre veacinică pomenire, iară cine s'arū întâmpla de la aciastă s[ă]ntă beserică a îl streina sau mai vrătos a-l fura, și, zicându cum că iaste al lui, unul ca acela să fie într'un loc cu Iuda vânzatoriul și cu Ariia nebu[nu]l.

XLIII.

Dobîrca.

A. Unită.

232. 1. La catapiteazmă:

Acastă sf[ă]ntă cruce s'au făcut de robu lui D[u]mnezeu Nicula Alăman din Topărcia, ca să-i fie poman[ă] lui și la totu niamu lui, amin. Și sau datu s. besiareci dinu Dobârca; 1807.

233. 2. Pe o litografie:

H[risto]s judecătoriu vine, cum Evanghelie spune.

... Vlet 1809.

234. 3. Pe un *Apostol* din 17—:

Acistî Sfintu Apostol l-au cumpărat Logofăt Ion Ungu-

rean de la Sibiiu, de la popa Ionu Brătoî de la Bobeani, cu 12 lei, 41 de pãrale.

4. Pe un *Chiriadromiu* din 1699:

235.

Acîastă pocenie-î a lui Gavrilu popi Lupi dinu Grebenişu ... Acîasta Căzanii, a popi Graviă.

5. Pe o *Evangelie* din Sibiiu, 1806:

236.

Acîastă sf[ân]tă evangheile aũ cu[m]părat-o Stanu Crăciunu dinu Dobărca, şi o dă beserici Dobărce de pomană ... Ion, Marcu ... alînă, şi s'aũ cu[m]păratu cu 3 zloţi, ano 1808, No[em]vrie 20. Amũ scris eũ popa Nicolae [*litere latine*], Dobărca, popa unitu.

6. Pe *Liturghiile* din 1741:

237.

... A popi Toaderu dinu Şálme, şi elũ aũ murit, şi o lăsatũ lui Nistoru.

7. *Molitvenic* din 1699 (Buzău).

8. Pe un *Octoih* din 17—:

238.

Acest Ohtoih iaste al bisearici Doborci, la hram Sfinţilor Îngerî, şi cine s'are întînpla a-lũ fura, sã fie afurisit de 400 de sfinţi părinţi de la Nichiia; Doborka, 16,808 (*sic*). Şi s'aũ scris prin mine, mult-păcãtosul Ioan Popovicî, dascal în Dobărca unit.

Acîastă sf[i]ntă carte Oftaiũ o aũ plătut pentru legătura ei Dumitru Preda din mitul (*sic*) Galeş de pomană, ca sã fie şi lui pomeană şi la părinţi lui şi la tot neamul lui... Oprea, Opreanu... Galeş, 10 Fevruarie 1807. Palel (*sic*) Ilie.

Deosăbit veţi şti şi pentru procoviţă şi pentru aeru, că cît de curînd vor veni iară de pomeană.

9. Pe un *Penticostariũ* din 1808:

239.

Acest Penticostariũ aũ ajutorit cu banî Păcurar Petru cu fãmeaia sa Ană. Ioan Munteanu, văduvã Ana Comşoe, Cătarina.

10. *Propovedaniile* lui Clain. Iscăleşte în ele Dumitru Micăciuş.

11. Pe un *Triod* din 1813. Copiate versurile din Psaltirea lui Dosoftei: «la apa Vavilonului».

B. Neunită.

1. Pe o icoană:

240.

Acîastă sf[ântă] icoană o aũ dăruit Oprea Borcîa din Să-

liște și soția dum[nealui] Dobră, sf[întei] biseareci de la Dobră.

241. 2. Pe alta:
Vasilie zugr[av]. Săliște, anul 1823, Ianuarie 3.
242. 3. Pe un *Apostol* din Iași, 1835:
Nicolae Prida din Lojnă l-a adus din Moldovia, și cu mare
frică l-a trecut prin vama (1851).
4. *Evangelie* din 1784.
243. 5. Pe un *Octoih* din 1720:
... Cu 8 florinț... Preoți Ioan Dobrot[ă], protop[op] popa
Niculae Dobrotă, fratele protopopului, popa Niculae fiul pro-
topopului; anu Domnului 1792, 10 - .
244. 6. Pe un *Triod* din 1813. ctitori.
Dumitru Bloț din Săliște, Dumitru Borcea, Ioan Chiparū
cel bătrîn. Înnaintea bisearici de la obște s'a cãpãtat (Sze-
listye, 1833). Fiind fațã preoți Danil Mark, paroh neunit în
Săliște.

XLIV.

Dobra.

245. 1. În dosul altarului:
S'a cãcut cu chieltuiala jupînului caplari Thoma Nand,
din Dobra, în anul 1828.
246. 2. De-asupra bisericii:
Acãsta sf[ântã] bis[ericã] s'a cãdicat întru mãrirea S.
Troitã în nemeșul și preveleghiatul oraș Dobra prin chel-
tuiala comunitașului a legi neunite, sub stãpînia Î[nnãlțatului]
Împãrat Frantisc I-lea, ep[iscop] Vasilie Moga, prot[opop]
Iosif Nemeș, ctitor Iosif Olar, Iosif Cra[i]n[i]c, gocîman Agi-
Gheorghe Hriste; 1815.
3. *Evangelie* din 1760.
247. 4. Pe un *Minei* budan, de Maii:
Olar Iosif cãplariu a cumpãrat acãstã sf[ântã] carte ...;
4 Mai 1807. [Întãrește Nemeș.]
248. 5. Pe cel de August:
Acãstã sf[ântã] carte, August lunã, din Mineiul Mare a cã
plãtit-o Nicolae Horbeai, împreunã cu Muntean Adam jiu nere-

său, dăruindu-o de pomenire veacinică la sf[ă]nta bisearica neunită a Dobri, în anno 808, Iulie 24 de zile.

Iosif Nemeș, protopop.

6. Pe un *Minciū* de Octombre, din Buzău :

249.

Scris-am eu Diac Crăciun.

Scris-a[m] eu Lucă Gîurca din Gura-Sadului, cându am fostu la popa Pavelu în Rădulești, Duminecă în [ziua de] Blagoveșt[enie 17—]. Patru sute și zece de hărți sântu într'aciastă carte.

7. Pe un *Minciū* de Buda pe Novembre :

250.

Nemeș Theodor, c[t]itorul fiindu bisearici, au cumpăratu aciastă lună, și au dăruit-o de pomană maicii bisearici noastră din Dobra. Martie în 25 de zile, anul 1807.

Iosif Nemeș, protopopu al locului.

8. *Triod* din 1731.

XLV.

Dragomirești (Maramureș).

1. *Octoih* slavon tipărit, de la

251.

Titianu și Turcuș Ștefan dănu Dragomir[e]ști . . . , și o au dat în bes[ea]r[i]ca de Dragomirești, nu popilor de acmu, nici cari vor fi de acum innainte, ce prea sama bisearicei să fie, să slujiască dănr'ansa, nice..., să u vândă, să să u pue în zălog, sau mac[a]ră și noi sau rămășiț[e] noastră, sau să o cumper[e] . . . Datu-amă aice în Maramorăș, în satu în Dragomiriaști, cum estu scris mai sus. Scris-am în zilel[e] luminatului și temătoriu de D[u]mnezeu Craiul Ardeliului Apafi Mihaiu, Mitropolitul Ardeliului Sava Brancovici, lu[na] A[v]g[ust] 25 z[i]l[e], 1672. Bogdan . . . , Irinca, Ivan, Anișora, Mihoc, Maric[a], nepotu lui Turgus, Ilina. — Col. d-lui I. Mihály, din Sighet.

2. Pe un potir :

252.

Acest potir închină și prinosese Măria Sa luminatul Domn al Țerii-Rumânești Io Șt[efan] Cant[acuzino] VV. sfinteî mănăstiri de la Maramurăș, unde se prăznuește hramul Înălțarea Domnului H[risto]s, spre pomenirea numelui și spesenia sufletelor D[om]niei Sale, lt. 7224 [1716]. — După cetirea d-lui I. Mihály, din Sighet.

XLVI.

Drăguș.

A. Biserica neunită.

1. *Antologhiu* din 1737.

2. *Apostol* din 7212 [1704].

3. *Cazania* lui Varlaam.

253. 4. Pe un *Chiriadromiu* din 1732 :

Acîasta s[ă] știe că aciasta păucenie o am vîndut eu Toma dascălul de la mănăstirea Arpașului-de-jos cu 18 florinți popii Stroe din Drăguș; 7251, ot H[rist]a 1742,— mșta No em[vrie] 6 dni.

254. 5. Pe *Evanghelia* din 1682 :

Acîastă *Evanghelie* s'au prinsu de furat în sat în Fofeld[ea], și au venit după ii de o'û prinsu, și au adevărat pe ia, și o am dat iarăș s[ă] o ducă la monăstirea cea veache de la Drăguș. Acîasta au fost înnaintea noastră; anul 1736, Octomvrie, zil[e] 14.

Protopop Rad[u] Coian. Jurător[i] au fost: călugărul Mihail Botar Andreiaș din Drăguș, Aldea Toean, Rad[u] Husea, Ion lui Moisi din Sămbăta-de-sus.

6. *Evanghelie* din 7254 [1746].

255. 7. Pe *Liturghiile* din 1728 :

Acîastă sf[ă]ntă leturghie s'au dat de pomană [de] popa Ioan Codru, și s[ă] i fie [pomenirea] în veac; 1798, Dechem[vrie] 23.

8. *Psaltire* din 1756.

256. 9. Pe un *Strastnic* din 17— :

Să s[ă] știe de c[ă]n[d]ă am șezut la mănăstirea Drăgușului, anul 1763.

B. Biserica unită.

1. *Apostol* din 1683.

2. *Cazania* lui Varlaam.

3. *Evhologhiu* din 17—.

4. *Lafsaicon* din Rîmnic, 1760.

5. Manuscris despre Anticrist.

257. 6. Pe un *Octoih* din 1712 :

Să s[ă] știe că această sf[ă]ntă și d[u]mnezeiască carte Oht[oih]....

7. Protocol neunit din 1781.

8. Pe o *Istoria Troadei*:

258.

Nevreadnicul Voileanul Matei, gramaticul.

* 9. Pe un exemplar din *Viețile Sfinților* ale Mitropolitului Dosoftei:

259.

Scris-am eu cel mai mult păcătos decît toată lumea Matei Voilean, și mă rog tuturor să rugaț pre D[u]m[ne]zău pentru mine; 1741, Iul[ie] 24 d.

Mă rog, tot cela ce va ceti pre aciastă scrisoare, să zică: D[u]m[ne]zeu să-l iarte. La măn[ă]stirea Drăguș[i]lor.

Eu Log[o]făt Matei Voilean am scris. Aciasta am scris pentru ca să știe că multă viață mi-am cheltuit eu la mănăstirea Drăgușului: în copilărie m'am pomenit aici și, umblind prin multe locuri, au venit vreame, fiind de 22 de ani, anul 1740 și 1741 și 1742 și 1743, am șazut iar aici.

Eu Log[o]făt Matei Voi[leanu] am scris, și în anul 1747, m[e]s[i]t[a] Mart 24 d.

Cf. Matei Voileanu, *Codicele Matei Voileanu*, Sibiu, 1891.

XLVII.

D r i d i f.

1. Pe un *Antologhiu* din 1766:

260

Aciastă sf[ă]ntă și d[u]mnezeiască carte anume Mineiă l-am cumpărat de la Molitva Sa p. părintele Daniil ieromonahul de la schitul Racoviță, cu doaozeci de florinți ungurești, zicînd că au ertat 3 florinți din cheltuială, ca cine va sluji pe dînsul să fie dator a pomeni acestu nume mai sus numit: Februarie 13 zile, anno 1769.

2. *Evangelie* mssă din sec. XVII-lea.

3. *Evangelie* din 1765.

4. *Octoih* din 1712.

5. *Penticostariu* din 7251 [1743].

6. *Strastnic* din 1753.

7. Pe un *Triod* din 1771:

261.

Să știe că acest Oht[o]h l-au fost cumpăratu pop[a] Dobrin ot — 6 florinți: după acia eu pop[a] A[l]de i-am întorsu 3 florinți: acum iaste depreună la amăindoî. Scris-am pop Alde în luna lui Cirișariu zil[e] 13, anul 1725; martor pe acest lucru săint eu, Grama, fecior popei Bucșe.

. . . că Hangu.
 [To]ma Hangu.
 [Sa]vu Ruja.
 [Ni]culae Ruja.
 [Va]sile Roșco.
 Onea Vlăgăra.
 Nicu Pătrășeu.
 Adam Șarban.
 Achim Filipū.
 Iordan Filip.
 Bucurū Filip.
 Grigole Bărbătoī.
 Mateiū Usoe.
 Nițu Usoe.
 Nica Usoī.
 David Usoiū.
 Nițu Aron.
 Mateiū Comănicīu.
 Silea Nicoră.
 Samoilă Pălțea.
 Silea Pilțea.
 Costa[n]tin Pilțea.
 Nițu Opri.

 Grigole Pascului.
 Nica Radului.
 Mihaiū Bărbat.
 Savu Tudur.
 Pătru Pătraș.
 Savin Pilțea.
 Adam Pilțea.

Matei Pilțea.
 Avram Pilțea.
 Nica lui Achim.
 Ionaș Văraru.
 Gheo[r]ghe Vasea.
 Adam Roșu.
 Nica Bucureanciu.
 Adam Bucureanciu.
 Iordan Tudur.
 Grigole Tudor.
 Aldea Ilioe.
 Ion Comănicīu.
 Dinu Comănicīu.
 Ștefan Bărbalea.
 Gheorghe Cojocarū.
 Inache Simionū.
 Nica Răja.
 Marcul Gaură.
 Toma Gaură.
 Sandu Gaură.
 Nica Lichi.
 I. . . Mutul,
 Dumitru Usu.
 Todear Greățea.
 Irimie Hurez[a]n.
 Savu Hurezan.
 Silea Hurezan.
 Ninul Flori.
 Nica lui Toder.
 Naftanailă Pilțea.

Și am scrisū eū Adam dasculu satului, ai popa Mateiū
 Roșca, paroh la hramu Adormiri Preciști.

XLVIII.

Făgăraș.

A. Biserica unită.

262. I. De-asupra intrării:

Acīastă sfântă și dumnezăiască besearică a Răsăritului Io
 Costandin B. Băsărabū Voevod, Domnul și oblăduitorul a
 toatei Țării-Rum[ă]nește, în slava și lauda prea-sfentei se ne-

cuprinseî în trei [i]postase și una fință Troiță și intro cinstea sfântului și de ciudese făcătorului Nicolae episcopului Mirelechie, a căruia și hramul iaste, den temelie cu toată cheltuiala sa o aũ rădicat și o ziditu la anul de la Spăseniia Lumii 1698, la al zeacilea an al Domniei Sale; și s'aũ început la luna lui Iunie 17 zile, si s'aũ sfârșit la luna lui Septembrie 30 zile, la anul [nesăpat].

Și aũ fostu ispravnic Neagoe Pitar Rătescu; leat 7206, 1697.

[Vultur cu] I. C. B. V.

2. Pe d'innuntru:

263.

Cu vreară Tatălui și cu ajutorul Fiiului și cu săvârșirea Duhului Sfântu s'aũ zugrăvit aciastă tindă în zilele prea-înălțatei Chesaro-Crăiasii noastre Marii-Theresii și a iubitului ei fiu Iosif i prea-înălțatul Împărat al doilea, fiind arhieru țării Ardealului și părților ei împreunate Exelenția Sa prea-înălțatul, prealuminatul și preaosf[i]nțitul d. d. Grigorie Maer de Sorvad, al sf[i]ntei Împărății al Rămului sfeadnic din lăuntru și a sf[i]ntei Mitropolii aceștia a Făgărașului arhiepiscop și vicaru-ghinerales al Exelenții Sale și a tot clierul Mării Sa d. Filothei Laslo, al doilea vicarius a tot Ținutul Făgărașului d. Ignatie și gubernator Exelenția d. Samoil de Brucîntal și ghinărar Prais, iară preot aũ fost la sf[ă]nta Mitropolie cins[ti]tul protopop Costandin Ivanovic, al eparhii Făgărașului, împreună cu popa Gheorghie Pătraș, cinstitul nameasnic al eparhii Făgărașului, din Vistia-din-jos. Și s'aũ zugrăvit aciastă tindă cu toată chieltuială dumisale jupânului Ion (?) Pătraș[eu din cetate din] Făg[ă]raș, cinstitul meșter bătrân din cinstitul țeh [al timarilor:] și [s'a isprăvit la...].

3. Pe lada pomenilor:

264.

Lada săraciloru de milă, ridicată la anul 1792.

Cassa pauperum, erecta in annum 1792.

4. *Antologhiu* din 1643.

265.

Iscălit la 7247 [1739]:

Miclăuș Vel L[o]g[o]f[ăt] ot Tărgovișt[e].

5. *Antologhiu* din 7213 [1705].

6. *Evangelie* din Bălgrad.

Insemnare din 7256 [1748].

7. *Evanghelie* greco-romină din 1693.

8. *Evanghelie* din 7258 [1750].

266. 9. Pe un *Mineiū* din Maiū 7206 [1698]:

Am scrisu aici la aciastă sfântă și dumnezeiască carte care să chiiamă Minei slovenesc în anul de la Întruparea lui H[risto]s Dum[nezeu] 7245 [1737], eu Stan ot Hurezî am scris.

[După 118 ani scrie] popa Rafail de la Hurizî, ermonah.

La sf[ă]nța Mitropolie de l[a] Ardealū [*e darul Domnului, poate însemnat cu mîna lui*].

Notă despre sfîrșitul iobăgiei.

Mențiunea lui «Adam Caļavei, dascal în Făgăraș» (1843).

267. 10. Pe un *Mineiū* din Septembre 1706. Iarăși cu dedicație:

Anul 1781, Sept[emvrie] 29, s'aū scris de mine, dascāl Ni-
colae Botrocozi.

268. 11. Pe un *Mineiū* de Decembre, din 1698:

1707, ms. Ap[rilie] 23, un rāndū de odājdiī vl[ă]dicești a Mitropolii Belgradului Ardealului sintū zalog în Sibiiū, pintru zloț 2 sute, la giupānul —; care banī i-aū dat lui Dumitru Moldovan pintru fer albū, table 15 sute, cue 6.000, să s[ă] acoapără Mitropolia Belgradului; ferul iaste în Țar[a]-Rumănească la Ocnă, în samă dat lui Mateiū Grecul din Belgrad, Dobra Anghel de Zlacna, Dumitru Moldovean.

Și o mitră cusută cu scofium, înplută cu mărgăritar.

Un patrahir cusut cu scofium cu 12 Apostoli.

O cădelniță de argintū poleită.

O evanghelie ferecat[ă] cu argintū și poliită.

O bederniță cusută cu scofium, înplută cu mărgăritar.

Un sacos de la Moscū, de sarasir roș cu flori de aurū.

Un stihariū de atlas albū cu flori cu primuri roșii.

Un potoriū și un discos de argintū, poleite cu aurū.

Matricula ștampii, istromenturi tipografii.

269. Mențiune din 1777 a numirii lui Ivanovicī ca протопоп.

Cātu i hiara de buiacă, încă-și pleacă corne[le].

Aceste-s cele ce-s scrisă de-asupra odājdiī, învāluite într'un stihar spart.

O cruce de chiparos ferecată cu argint poleit și zimalț.

Scris-am Vl[a]d[i]ca Athanasie.

12. *Minologhiu* din 1781, Blaj.

13. Pe un *Octoih* din 7208 [1700]:

270.

Să s[ă] știe că am scris eu pop[a] ... să s[ă] știe că aciastă sfântă și dumnezeiască carte ce să chiamă Oftai, iaste a sfintei besearicii domnești de la Făg[ă]raș, a căriia iaste hramul Sfântul Nicolae... vlet 7217 [1709], mșță Iul[ie] 2 — dn.

14. *Octoih* din 1712, legat în 1834:

271.

Supt goțmăniea dumnealui Luca Mănișor, cinstitului meșter bătrîn din cinstitul țeh al timnarilor din Făgăraș.

15. *Octoih* din 1750.

16. *Penticostariu* din 7209 [1701].

17. *Psaltire* din 7251 [1743].

18. Pe un *Triod* din 1731:

272.

Stefan ot Hurez, eg[u]m[en] ot Bucovăț; Stefan iermonah ot Hurez, ig[u]m[en] ot Bucovăț; Oc[tomvrie] 1 dni, leat 1731.

[Notă din 1847 despre legarea prin] jupînul Gheorghe Ganea, cinstitul meșter bătrîn din cinstitul ceh al timarilor din Făgăraș și jurat al sfintei biserici unite.

19. Pe un *Triod* din 1813:

273.

Acest Triodion iaste a lui Dimitrie Popp protopopului Aiu-dului, precum și a Scaunului Ariiașului, și notareșului S. Consistorium, dinpreună și prefectus tipografii Seminarului; Blaj, 813.

B. Biserica neunită.

1. Pe un mormînt:

274.

Lîngă aciastă cruce odihnescu oasele răposatului dumnealui coconului Gheorghe Șo ..., negustori din Făgăraș, și s'au mutat dintru această lume —.

2. Pe altul:

275.

Supt aciastă piatră odihnesc oasele răposatului robului lui D. pro. pe. ieromonah Gherasim Petrașcu, carele ajungînd vîrstă ani 65, în anul 1800, Iulii 9 zi.

3. Pe al treilea:

276.

Supt, aciastă cruce să odihnesc oasele răposatului robu lui Dumnezeu Ioachimă Bădălache, neg[ustor] din Făg[ă]raș, care ajungînd de vîrstă anilor 70, și s'au mutat cătră Dom[nul] la anul 1806, Iunie 16 zile.

277. 4. Pe al patrulea:
Pană Borșoș, 26 Okto. 1792.
278. 5. Pe o criptă:
Cu ajutorul Tatălui și al Fiiului și al Sf[î]ntului Duh ziditu-
s'au aciastă criptă cu toată cheltuiala dumnealor chir Ion
Zamfir, negustor din Făgăraș, denpreună cu soția dumnealui
cocona Ana, la anul 1824, și s'au zugrăvit la anul 1828, pentru
ca să fie pomenirea vecinică.
279. 6. La proscomidie:
Acestu sf[î]ntu oltarū s'au zugrăvit prin toată cheltuiala
protopopului Gheorghe Petrașc din Făgăraș, preot bisericii
n. orașului, fiind paroh la anul 1793.
280. 7. Pe candelabrul din mijloc:
Acest policand cu cheltuiala dămnealui Nicolae Nicole
Gheorghe, și s'au dăruit sfănteii bisericii Făgărașului neunitu,
ca să fie pentru vecinica pomenire.
281. 8. Pe o cruce din biserică:
Ion, Zamfir, Anna, Pop; anul 1824, Iulie 9.
282. 9. Pe un *Antologhiu* din 1737:
Anno 1738, die 15 Martie, că aciastă Minia am cumpărat
cu ban[î], etc.
10. *Cazani* din 1781.
283. 11. Pe un *Evhologhiu* din 17—:
... Smeritului și mult-păcătosului pope Gheorghe Făgă-
rășan, iară acum parohu în Coară, cumpărată cu bani buni,
florinți vaneși [=vonași] 6.
284. 12. Pe un *Octoih* din 1750:
Și l-am dat de pomean[ă] sf. bisearici neunite grecești de
aci din Făgăraș.
13. *Penticostariu* din 1743.
14. *Triod* din 1731.
15. Ectenii pentru Ruși, tipărite de Mitropolitul Neofit, 1849.

XLIX.

Feldioara (Făgărașului).

1. *Antologhiu* din 1745.
2. *Cazanie* din 7256 [1748].
285. 3. Pe o *Evangelie* din 1784:

Aciaștă sf[ă]ntă carte ce să chiiamă Eva[n]ghelie o aū cum-
păratū Pavelū Comănicū pe banī bunī, doisprăzece florinți,
și o datū sf[i]utei besereci.

4. Pe un *Mameiū* de Rimnic, luna Ianuar :

286.

Eū ieromnahul Isaia din Feldioară amū vā[n]dut acestū
Măneiū săteanilor noștri dreptū 22 de florinți, până va fi o
hărte, a lor să fie ...; 1764, Iunie 3 zile. Birăul satului : Pavelū
Comănicū, jurați : Maniū Cărstea, Ionū Stanciu, Lăpadat
Stanciu.

5. Pe un *Molitfelnic* din 17— :

287.

Preoților și săteanilor, tinerilor și bătrănilor.

Aciaștă carte s'aū dat de Stan Țiganu, de pomeană, la
Feldior, la biserică.

6. Pe un *Octoih* din 17— :

288.

[Cumpărat] fiindū jude Bucur Curluțū, a satului să fie, arū
părintele Danăilă, pintru ce aū făcut pomeană de aū lăsat
de al treile florintū... , fiindū preoți satului popa Andreiū,
popa Ion, luna lui S[e]ptemvrie zile 18, jurați satului : Ion
Stanciu, Bucurū Cernea, Oprea Purdu, Bucur Pulesu, Onea
lui Maniū Cărst[e], Coman Silea, părgariū fiindū Nicodim Mic-
lea, Bucur, Oana.

7. *Octoih* din 1750.

8. Pe un *Triod* din 1727 [1769] :

289.

O aū cumpăratū Bucurū Puria sf[i]ntii beserici pe banī
bunī optsprăzece florinți, a beserici, să fie până va fi o hărtie
... 1778, fiind preoți popa Ioanū și cu pope Daniil, jude
Oprea Stanciu ; luna lui Aprilie zile — (*sic*).

B. Biserica unită.

1. Pe o *Cazanie* a lui Varlaam :

290.

Besereca noastră din Felūdioară s'aū pus un malū al be-
seareci cari-i în brazdă cu Bucur Miron, pe 22 de zloți, și
Ilisie Lăpadat aū dat banī 21. Aciaștă sf[ă]ntă carte fiind lip-
sită, să-i dea hazna până i să va da bani, iară, până [atunci],
să stăpânească cu pace. Și această legătură s'aū făcut prin
mine protopop Nicolae, anul opt sute 17, luna lui Noem-
vrie 30 zile.

2. *Liturghii* din 7267 [1759].
3. *Octoih* din 1736.

L.

Feleac.

291. 1. Inscriptie :
Anul de la H[risto]s 1770, mesiță Maruție 11 zile.
2. Catapetează de Nistor zugravul, 1769.
3. *Antologhiu* din 1737.
4. *Apostol* din 1814.
292. 5. Pe un *Apostol* slăvon din veacul al XVI-lea :
Să o deriagi, și cine va o clîti de la sv[ă]nta mînistira, aū
gilugîr, saū popa, saū diiac, saū fiecine, acela om se hie
trecliat și procliat de 318 de sv[i]nțu pîrintu și se hie ca și
Iuda Scaritățchii, în dzile Apafii Mihaiu Craiu, și Mitropolit
Sava Brancovici, voleat 7189 [1681], mșta Iuliu dni 24.
293. 6. Pe o *Cazanie* din 17[2—]:
Aciaștă carte anume Învățătoare o aū cumpărat popa Du-
mitru din Feleac pentru 20 de zloți, pe bani lui cei drepti,
iară eū popa Todor feciorul lui popa Dumitru o am lăsat be-
seareci Feleacului de pe locul Clujului, hramul Cuvioasei Pa-
raschevei . . . ; a[no] 1738.
În numele Tatilui și a Fiiului și a Duhul Sv[ă]ntu amin,
cu vrere lui Dumn[e]zeu adică aciașta sfînta carte anume
Pracsevū și o cumpîratu ceia cilugi[ri]ța anume Magdalina, pen-
tru pecatele sale și pentru rodul mieu, se fie lor pomana, și
o'mū datū la sv[ă]nta mînistirea Feliagul, unde este hramul
Sf[i]nțu Troițe ; iati eū las aciașta carte în mînistire, se n'aibe
nime o clîti din loc ; iarî dupi morte mē se aibî grije de
dînsa cine va fi purtitor mînistirei, cîn sa va strica.
7. *Ceaslov* de Blaj, 1751.
8. *Idem*.
294. 9. Pe o *Evangelie* din 1682, notiță că a fost cumpărată de
Macavei și Nicola Toma din Feliag, de la popa Iosif ti-
pograf, Rusu, pintru duozeci și trii de florințu, și o dat în
mănă lui popa Toader din Feliag. [c. 1700.]
10. *Evhologhiu* din 1815.
11. *Evangelie* din 1817.

12. *Liturghie* din 1775.

13. *Octoih* din 1760.

14. *Penticostariu* din 1768.

15. Pe un *Strastnic* la părintele protopop al Clujului, Dăianu :

295.

Писах аз много грѣшникъ и нетребникъ смиреннъ къ іереехъ Іоанъ
отъ село Кашъ Манаширь, рокъ ежѣи «ѡѡкк [= Am scris eu
mult-greșitul și netrebnicul, smeritul între preoți Ioan din
satul Cluj-Mănăstur; anul Domnului 1722].

Dat «la beserică Tiuri» (1771).

16. *Strastnic* din 1753.

17. *Strastnic* din 1817.

18. *Noi Testament*, fără titlu, din epoca Mitropolitului Antim. Evangheliile
merg până la p. 93, apoi până la 211 se întinde Apostolul. Pe foaie 1 e un
frontispiciu cu Mîntuitorul, florî și stele. — La părintele protopop Dăianu.

19. Pe un *Triod* din 1731 :

296.

Hriș Ion din Feliac, și au dat 15 florinți pe dănsa...

Scris-amă eu popa Iane, împreună cu popa Todor... Fătu
au fostu Iancu Ștefan; Săp[temvrie] 4 zile.

Cartea a fost a bisericii Sf. Paraschiva.

LI.

Gelmar.

1. Pe aier:

297.

Paroh Nicolae Drăgoșal.

2. Pe o icoană:

298.

Această sf[ă]ntă ic[oa]nă cu cheltuiala dumnealui cinstitor
Iosif Bălășeanu; 1831. Zug[rav] I[frim].

3. Pe crucea de de-asupra catapitezmei:

299.

Aciașă sf[ă]ntă cr[uce] trea... la leatū 1777, etc.

4. *Octoih* din 1763.

LII.

Geoagiul-de-jos.

A. Biserica unită.

1. Pe un *Apostol* din 1683 :

300.

Hic liber emtus est ex fundo ecclesiæ unitæ sekerem-
biensis per 9 fl. rh.; die 21-ta May 1801, a popa Dudas Io-
h[a]n[ne] Franzenau, R. M. praefectus.

Vă leat 1733, să s[ă] știe că am dat eu pop Iosif din Răhău
preautesei popei Anghel din Șibișin pe aciașă sf[ă]ntă carte

7 florinți și 4 potoz. Sc[r]is în Martie 29, martor popa Mihailă și popa Oprea din Răhău.

301. 2. Pe un *Catavasieriū* din 1793:

Pe alta să s[ă] știe că aciastă sfântă carte ce să chiamă Păucenie estă al lui — din Bozăș, leat g[ospo]d[i]nū 1745, msta Noem[vrie], 12 dni.

302. 3. Pe o *Cazanie* a lui Varlaam:

1687. Părătu-s'au Boldoc Măriian în curte Mării Sale Ură-lăi Miclăușu cu — Ionu — pântru aciastă carte, înaintea protopopului Rusului, și au fostu popa Ioanș din Bolna și popa Vadeșu din Rapoltu, și popa Anghelū din Cicmău, și popa Măriian din Bozășu, și pop Ghiorghie din Mad[a], și birău din Gîoagiū cu 2 oameni, cu Mărariū Dumitru și cu Costiianū, și s'au plăti acestu păucenie cu 24 de florinți, de uricū, de moșie dinaintea Mării Sale și dinaintea acelor popi, cum această carte să nu să iă din mână săminții... lor; iară, de va [întrerupt]. Scris-am eu popa Ghiorghie.

303. 4. Pe o *Evanghelie* din 1723:

1733, mes. Iul[ie], eu popa Mihaiū dinu Hărău dau scrisore mea lui popa Opre dinu Cicumău că amū luat dela popa Opra dinu Cicumău 13 dubce. Eu popa Ion din Ge[imar] mărturie, o[te]țu eu popa Ionu dinu Cicumău, Ilesescul ... Dau cu moșie numa mărturie, nu zelogu.

5. *Octoiul* din 1746.

B. Neunită.

304. 1. Pe un *Chiriadromiu* din 1699:

A[nno] Dom[ini] 1720, Mai 18. Aciastă carte au datu de pomană Olar Stan dil[a] Buciumi la besereca Geogiului, să pomenească sufletul lui preuți la girtv[el]nicu, și cine are înstreina aciastă carte de pomană, să aibă păcat dil[a] D[u]m[ne]zău. Scris-am eu prot[o]pop Toma din Vinț.

305. 2. Pe catapiteazmă:

Francisc I.

De boierul din Grita, Mihail din Roșia, 1832.

3. *Evhologhiu* din 1729.

4. *Evanghelie* din 1742.

5. Pe o *Evanghelie* a lui Bob, ctitori din 1844: Panait Iosif, Bob Pătru, Luca a lui Pirches Pătru.

6. *Octoih* din 1792, Blaj.

C. Biserica din Suseni.

1. Pe o icoană:

306.

Aciaștă s[fântă] iconă au plătit Lupu Aron, spre pomenire în viac; 1790.

2. Pe o altă icoană:

307.

Aciaștă s[fântă] iconă au plătit Șofronie Io..., spre pomenire nămurilor lui în vecie; a[nno] 1790.

[Cu litere latine:] Popa Ioan Moler. Deva.

3. *Antologhiu* din 1752.4. *Apostol* din 1774.5. *Cazani* din 1768.6. *Evangelie* din 1760.7. *Liturghie* de Blaj.8. *Molitvenic* din 7276 (1768).9. *Octoi* din 1750.10. *Penticostariu* din 7275 (1767).11. *Psaltire* din 1779.12. *Triod* din 7290 (1782).

13. Înscris cu ortografie latină, din 1803.

LIII.

Geoagiū-Feredeū.

1. Listă manuscrisă:

308.

Ileaș Petru Potura, Boenț Iosiv, Beanța Iosiv, Robu Ion, Buda Ion a lu David, Filipetru a lui Avram, Lazar Andrei, Bija Avram, Moga Ana[stasie], Ferduș Ion criznic, Beanța Niculae, Ileaș Samoil, Bude Tănăsie, Cantorul Petru, Lazar Niculae birău, Lazar Nistarc, Lazar Arac, Lacurecheaș Pavel, Josanu Ionășu. Dinu nanu trecut au rămasu Lazar Custandin cu ferie să deaee 2 feri [împărțit cu *cupe*] ... Amu datu slăină pe vinu la aceaștea omenu, anum[e] unu fant de slăină pe o ferie de must, 3 fanți de brinză, iară pe ferie de must.

Nistoru Laru, Robu Alisandru, Benda Nicolae, Buda Paluca, Filipu Avram bătrinu, Neanțu Iosiv, Ana Moniți, diaconu Ionu din Boiu... Onu fant... Boenț Cica, Bocășu Ionu Cătana, Sănuț Pavelu.

2. *Antologhiu* din 1706.3. *Apostol* din 1743.

4. *Catavasierii* din 1793.

309. 5. Pe *Cazani* din 1781 :

... Boldor Ioan unu galben au dat, și Boldor Ispas 3 mariași, Buda Lazăr au dat șasă mariași, Cioran Mihaî florinți 2, Buda Pătru, Techeran Vasilie, Iacă Mărie, Ioana lui Barbă, Moța Ștefan, Bătrâna Iosiv, Bătrâna Ioan, Sirbu Ioan; 1781, Noem[embrie] 13 zile... Și am scris eu Ioan diiac, părtătoriu de cărt.

310. 6. Pe o *Evangelie* din 1723 :

... La sf[âr]șita beserecă a Bozușului, și scriu cu blăstăm, cui o va înstreina din besereca aciasta a Bozușului, să fie afurisit de soborul neuniat. [Ctitori:] Murar Pătu, Muntian Ioan, Armonu Ioniță, diiac Toder, 3 horgoș, Muntian Ivan, Cioran Mihaî... Și aceștia toț[i] au agiutat pentru ca se le fie pomenire în veci; noi mărturii si[n]tem : popa Andrei ot Hinedora, i popa Ion ot Bozoși, i popa Avram; anul 1761, Fevruarie 7.

[La legat] Cioran Mihaî, Boldor Iosiv diiacul.

7. *Evangeliiu* din 1713.

8. *Liturghie* din Sibiiu, 1798.

311. 9. Pe un *Molitvenic* din 7255 (1747):

... Din Bulbuc, și o datu pe ia 10 florinț, și o datu... Să fie moșia besăreaci Bulbucului, iară, de s'arū tāpla cineva... Și amu scrisu în Bulbuc popa Pătru, crăznicul din Bulbuc, și sintemu marturi acestoru cărti; 1751.

312. 10. Pe un *Octoih* din 1720 :

Scri-am eu cutare cu nume mare; 14, 1759.

Acest Ohtai l-au cumpărat Anuța, moșul Boldoreștilor, cu [flo]rinți, și l-au datu la biserica Bozeșului, de pomeană...; 1733.

11. *Octoih* din 1770, Blaj.

12. *Penticostarii* din 1768.

13. *Polustavă*, după (*bis*) rînduia: beseari: Răsă: cu Vlă: prea-lum: și preas: D[o]mnul d. Ioann Bobb vlădi: Făgă: în Blaj, anni Dom[ini] 1793.

Cumpărată cu 3 zloți, 17 crețari.

14. *Triod* din 7234 [1726].

313. 15. Pe un *Triod* din 1771 :

Moța Ștefan, Stan zugravu, cei ce alți bani au însemnatu-i alți creștini stenî..., și de cele 7 săboară de sfinți pă-

rinți și de toate praznicile și de tot sufletul pravoslavnicilor creștini, și am scris eu, Ion Diacu din Bozeș, ani Domnului 1.

LIV.

Geoagiul-de-sus.

A. Biserica ortodoxă cea nouă.

1. Icoane din 1779.

2. Pe o *Evangelie* din 1697 :

314.

Să s[ă] știe că aciastă sf[ă]ntă evanghelie o am cumpărat din București de la diiaconul Manea, eu Simion din Banabic, snă a lui Neagă Ion; și am dat bani drepti a miei, ca s[ă] fie pentru treaba mea; și am scris când au fost Măriia Sa Domnă în Țara-Rumânească Io Costandin Bes[a]rab Voevod, fiindu episcop la Râmnicul-de-sus chir Damaschin; și au fost cursul anilor de la Zidirea Lumii leat 7219 [1711]. Iohanes Borzagi.

Să s[ă] știe că aciastă s[fân]tă evanghelie am vândut-o eu diiac Manea drept ban[i] gata t^l 9; l[ea]t 7219 [1711], ms. Mai 3 dn. Pomeni gdi : irodiacul Manea, erod[iaconiță] Rada, irodiac. Negre, irodța Ilină, Cernat, Cărstina, Costandin, Anca.

3. Pe o *Evangelie* din 1723 :

315.

Eu cel mai jos iscălet dau aciastă carte de adeverință întru acesta chip cum că popa Mathei din Jioagiū, viind la noi la Blaj, i-am legat o evanghelie pentru patru florinți vonaș. Blaj, 19 Mart 1792.

Ioann Cîaclan, legătoriū de cărți.

4. Pe un *Octoih* din 1750 :

316.

În anu 1739 Bubăilă Nicula a luat, Noemvrie 5 zile, s[fân]ta evanghelie de la biserica Geoagiului, și să o dee pe altă tocmială, și tocmală au avut așa, până va fi neînsurat, să nu-l arunce pe cap în dare împărătiască, și la tocmială (nici într'alte cărauși să nu-l mînațu), au fostu Bologă Crăciun, crăznicul biserec[i], și Reapede Crăciun, juratū satului, și Beldianū Gheorghie, om sătian, și au datū mîna pe aciasta în casa lui Tecșa Mihailă, și cartia-i dată la beserecă Geoagiului de pomiană, și o au datū Bubăilă Nicula, ficiorū lui

Bubăilă Ionuța, și au dată pe ia 16 vonași bani drepti, să-i fie pomiană lui și părint[i]lor lui, și cine va strica aciasta tocmială, să fie [*stearsă* afurisenia] rămas 24 de florinți; și am fostă și eu ficiorul lui Popa Stancă la aciastă tocmală; care am și scrisă acia[s]ta tocmelă în casa mia.

317. 5. Pe o icoană la altar:

1779, Noemvrie 20 zile; Simonă Zugravă.

B. Biserica ortodoxă nouă din vale.

318. 1. Pe un *Triod* din 1731:

Acestă sf[ă]n[t]ă Treodion l-au cu[m]părată popa Ioan cu bani satului, și au dată pre dînsa 17 fr. florinți, și au da[t] Simion Morariu un muntenă cu capă, și Beldenă Ion altă muntenă, și Tecșa Ghiorghie altă muntenă, și Mărie al lui Tecșa Opre 2 hergoș, și Tecșa Ion altă muntenă, și Tecșa Petrică altă muntenă, și Tecșa Iacă altă muntenă, și Onilă — 3 hergoș, popa Iones 3 hergoș, Gruită Ion 3 hergoș, Giuncană Gavrilă 3 hergoși, și cari au făcută, cu câte ună hergoșă, bine, să le fie pomani[ă], pe nemă, pe semănță.

Acest s. triod iaste altă bisereci din sat a Jeogiului-de-sus, ani 1815, luna Martie, la 3 zile, am scris eu Chiril Popovici din J[eo]giul-de-sus.

319. 2. Pe un *Apostol* din 7212 [1704]:

Această sf[ă]ntă carte] o'ă cumpărată anume Teș Petrică de la feciurul popii Staculoi derepto 15 florin[i], și o a dat-o la sf[ă]n[ta] besereaca la Gîoagîo, până va fi besereca Gîoagiului, și să s[ă] pomenească aceste nome.

[Afurisenie pentru cine va fura-o], den frați lui, sau popii satului.

320. 3. Pe un *Chiriadromiu* din 1699:

Această carte este a biseareci Jeogiului,

4. *Didahiile* lui Ilie Miniati, Iași, 1837.

5. *Evanghelie* din 7254 [1746].

6. *Liturghie* din 7267 [1759].

7. Pe un *Octoih* din 1742, însemnare de la Danil Popovici din Gîo[a-gi], 1787.

LV.

Gherla.

A. Biserica parohiei.

1. Pe un *Antologhiu* din 1737:

321.

Să să ştie că acestă Mineai rumănescă l-am vândut eu Dumitraşco Munteanu şi cu Anghel diiac de la Sad popei Simion din Sănbou, din varmeghiia Sucîului. din Sămărtin, din varmeghiia Dăbăci, cu flor[inî] vonaş 35, ca să fie carte de moşie dumisale şi la tot neamul cît s'ar trage după dumneasa; şi am scris la Aprile 21 dni, 1742.

2. *Evanghelie* din 1817.3. *Evanghelie* din 1746.4. *Liturghiă* din 1786.5. *Liturghiă* din 1807.6. *Penticostariu* din 1768.7. *Triod* din 1800.

B. Capela episcopală.

Ceaslov de Sibiiu, 1790.

LVI.

Grădişte.

1. *Catavasieriū* din 1777.2. *Chiriadromiu* din 1699.3. *Liturghiă* din 1807.4. *Molitvenie* al lui Bob.5. *Octoiu* din Blaj, din 1783.6. *Psaltire* din Sibiiu, 1801.7. *Triod* din 1813.

LVII.

Gura Rîului.

1. Pe un *Mărgăritar* din 1746:

322.

Acest Mărgăritar a lui Ioan Zlatoust este al sf[i]nteî be-searici neunite din Gura Rîului, hramul sf[i]nţilor îngerî, fiind preoţi sf[i]nteî besearic[în]tr'acea vreme cînd s'aū legat Petru Hanzu şi Şerban Manta paroh, şi s'aū scris priu mine cel cu mîna proprie iscălit.

Fiind arhieru în marele prinţipat al Ardealului Vasilie Moga.

323. 2. Pe o *Evanghelie* din 1742, legată la 1811, cu 10 zloți:

† Aciastă sfântă și dumnezeiască evanghile o au cumpăratu Șerbanu Bratul de la Dumitru dascalul de la Râmnic, cu florinți vonaș 18, și o au datu sf[i]nteii besearici dinu Gura-Răului ca să fie la sfânta besearică de cetire, și mie, și părinților miei, și și neamului mieu, de veacînica pomenire, și orice preotă va fi slujitoră la sfânta beasearică, să fie adeotoră a pomeni aceaste [nu]me: Opre, Dobra, Opre, Sora, Stana, Opre, Lupia, Sora, Șerban, Opria, Bucur, Ionăș, Ana, Ioana, Ioanăș, Soră,—aceștea sântu vii, de aici înaintea [morti]: Șerban, Floarea, rei Arsenie, ereița Soră, Bratul Stana, Mane, Mărină, și, de s'ar întâmpla vre-o răutate au altă primejde dinu neamul mieu, care va fi preot să o păstreze, dar să nu o iă de la besearică, și cine s'ar ispiti să o fure, etc.. și să-i fie părișe preapodoamna Parascheva la a dooa venire a lui H[risto]s, amin. Și am scris aici la Noemvrie, în zioa d'întăi la an[ul] Domnului 1742.

Într'acest an au fostu ajunsu grău ferdela cu duce patru, și vinul copul cu potori trei.

324. * 3. Pe un *Ceaslov*:

Acest cîsaslov e a besearecii cei unite din Gura-Răului, cumpărat în 4 Ianuarie 1831, cu bani de aramă.

325. * 4. Pe un *Penticostariu* din 1743:

Să să știe pentru aciastă sfântă carte, cine au sarguită de o au cumpăratu cu îndemnaria preoților, anume popa Dumitru și cu popa Arsenie, iară cine o au cumpărat, sântu aceștia, anume: Stancu ocinicu și soru-sa Mărie și Ion, și Danu Tăban o au dat-o la sfânta biserică în Gura Răului, ce-i iaste hramul Prepodoamnei Paraschiva, să-i hie de pomenire pentru spăsăniia sufletelor lor, la anul 1742, Mai 14 zile.

326. * 5. Pe un *Testament Nou* din Bălgrad:

Acest Testament Nou este al sf[i]nteii bisearici neunite din Gura Rîului, hramul sf[i]nților îngeră, și s'au cumpărat prin stradanii popi Stefan, popi Costantin și a lui Ioan Manta, gociiman bătrîn, să să grijască de gociul bisearici, precum și alte toate.

LVIII.

Gura-Sadului.

1. La intrare :

327.

† Cu ajutoriul Tatălui și cu îndemnarea Fiului și cu purcederea D[u]hului Sfântu, s'aū zugrăvită aciastă sfântă biserică în zilele înălțatei Chesaro-Crăesii noastre Mariei-Thezeii, și fiind episcop țărăi Ardealului neunit priaosfințitul D. D. Dionisie Novacovici de la Buda și fiind protopop eparhii chir Iacovū den Dobra, și fiindū preot acești biserici popa Gheorghie ot Cămpur[i], și crăsnicū Olaru Ionū ot Gura Sadului, și s'aū zugrăvit de smeriți între zugravī ierodiacon Ioan ot Deva și de Nicolae zugrav ot Pitești, anii Domnului 1765, anno Domini 1765, mșta Octomvrie întâia zi.

НН ГН ХС БЕ МОЕ МНЛОСТНРЕ ДШЕ ЕГО

НН | КА
М — | — | — А
Б.

ККАЕ[Тк [x3]РКС, МЦА ... ТЕРРН ЕИ ДНІ.

2. Însemnări de la Alexie Popovici paroh și de la Sofronie Olari diac (cu litere latine).

3. *Biblia* lui Bob.

4. *Mineie* ale lui Chesarie.

5. *Ceale opt glasuri saū Octoihul cel Mic*, Sibii, 1808.

6. *Penticostariū* din 1743.

7. Pe un *Triod* din 17— :

328.

Această sfântă și dumnezăiască... biserică ce am făcut-o la unele... (scrisoare munteană).

Acest Triod este a lui popa Ioan Olari din Gura-Sadului, și să nu zică nimenea că-ī a lui, că are păcate de moartei că-ī munca lui lui Ioan Olari, dat pe acest Triod cu bani gata, 60 f....; 1790, Otober.

Scris-am eū Stanci Nicula din Apoltū Săsăsc, dascal de normă, ișcola neuniților.

8. *Triod* din 1800.

LIX.

Hațeg.

A. Biserica unită.

329. 1. Pe sfeșnicare :
Acestea sfeășnice s'aũ plătit de dumnealor Ūcũ Maria, din-
preună cu fiul său *Ianos* ; 1842.

330. 2. Icoană la altar din 1777 :
De popa Simeon zugraf.

331. Pe alta :
Vasilie Theodorovicĩ, malăr ; 1828.

332. 3. Pe un *Antologhiu* din 1766 :
La Buia, în Tărnova, la Solovăstru, la Răpa, la Călugheru,
la Lupu, etc.

Poppa Mathias Sorrae, Hatzeg, anno 1800 (?).

† Cu multă plecăcăne mă închin, s. părinte, și mam[i]
priotesi și Onuți, sănătate. Alt n'am a slugi cu scrisoarea,
numai fără dă căt, vindu părintele Budia din Sadu și Stan
diiac, mă rog s. ca să faci bine să ei ostenială pân la Jădovu,
să vez ce va cere pentru cai fără nici-o greșală să dați cai
în mână lor, să mi-ĩ aducă, că și eũ oi veni co voia lui Dum-
nezeu la Vineria a Mare, și oi aduce mam[i] preotesi mătase,
cum am vorbit. Al Sfinții Tale de bine voitoru.

Sep[temvrie] 1765.

... șt[i].

Acestũ sfântũ Mineĩ ieste a sfinti biserici aceĩ dinũ jos, și
cine s'arũ ispitĩ a-lũ înstreina de la aciasta sfintă biserică și
a-lũ ..., să fie afurisitũ de trei sute de sfânți părinți și de
mine păcătusul. S'aũ scrisũ de robu lui Dumnezeu Maștei
Soran de Hațăg ; 22 Octomvre 1798, 22 Octomvre 1738 (*sic*).

333. 4. Pe *Biblia* lui Bob :

Sfânta Biblie aciasta este a sf[inteĩ] biserici a Hațăgului,
și s'aũ cumpărat prin mine Matiaș Sora, parohul orașului
Hațăg. S'aũ scris la anul 1816, 13 8ber.

334. Pe o altă notiță :
Lodăncariul.

335. Însemnare de la

Dimitrie Danci, hodnogî la peanzion.

Expresii: «Fămeile curvealnice», «pentru linguitura curvelor».

5. *Evhologhiu* din 1784, de Blaj.

6. *Liturghi* din 1775.

7. *Liturghi* din 1807.

Aceiași notă din 1811 ca la *Penticostariu*.

8. Pe un *Octoih* din 1783, Blaj :

In usum ecclesiae cibin : concessit Cyr. Czopa.

9. *Octoih* din 1825.

10. Pe un *Penticostariu* din 1808 :

Acest *Penticostariu* a rămas pe sama sf[i]nteî bisearici a Hațagului de răposatul prea-c[institul] d[o]mnul vicareș Chiril Țopa, împreună cu un *Octoih*, un *Molitvenic*, Ciaslov, Catavasiariu, *Psaltire*, *Liturhie* și un *Catehism*. adică cu numărul 8; anno 1811, Dechemvrie 15. Iosif Laslo, Nicolae Gomfe (?).

11. *Psaltire* din 1651.

12. Pe o *Psaltire* din 7259 [1751]:

Acîastă *Psaltire* este a lui Ion dinu Jibătu, cumpărată cu bani buni; ani de la H[risto]să 1776.

Acîastă *Psaltire* este a lui Adam Chindea din Jibot.

Au vie, au mortă, înainte se o aduci; s'au rugat de oameni de omenie ca se fie chizeș pîn la numi[ta].

13. Pe o *Psaltire* din 7259 [1751].

Ex libris Papp Demetrii graeci rithus unitorum parochiae hagegensis, anno 1781, die 25 augusti.

14. Pe un *Triod* din 17—. însemnare de la Sora, 2 Februar 1808 și 21 Ianuar 1808.

Ano 1838, Ianuarie în 11, s'au cutremurat pămîntul, și am sămnat în acestu sf[ănt] *Triod* eu, robul Domnului, Gheorghe Găină, cantoru sf[înteî] biseareci unite a Hațagului.

15. Pe același:

Că au auzit ca scr . . . , dară alt nu știm: noi sântem aproape de p . . . , dară puteș j[u]deca că aceia nu . . . : așa socotim că de aceia nu ș'au făcut casă, și să facă casă, să să mute, că o tras nădejde că va rămâne într'o popi . . . brobajni, așa socotim . . . mică, dară....

336.

337.

338.

339.

340.

341.

LX.

Hîrseni.

A. Biserica unită.

342. 1. Pe *Cazaniile* din 7256 [1746], de Rîmnic:

Eû popa Davidû Rînea amû datû lui Şarbanû alû popi Ioan Andreiaşû în noao florinţi şi o jumătate de argintû pe aciastă sf[ân]t[ă] Cazanie în anulû 1787, Decheamv[rie] 24 zile; mărturiî Ioan Răchiiră, Iacov Rînea, Matei Fătu cătana; şi am scris eû popa Ioan din Sebeş.

2. *Liturghiî* din 1775, «ale căprariului Aaron Racleş». «În sama părintelu David Racleş.»

3. *Ceaslov* din Rîmnic, 1781.

4. *Mineiû* de Rîmnic, pe Martie.

343. 5. Pe un *Minologhiu* din 1781:

Acest Mineiû l-am cumpărat eû popa David Rînea din Hîrseni cu bani miei, cu 17 zloţi [*şters*], cu 22 de florinţi şi un măriiaş, şi cu bani buni, în anul 791. Scris-am eû Ioan al popi David Rînea.

344. 6. Manuscris de *Parimiî*:

Gligorie grămătic ot Buc[u]reşti scris-am ca să s[ă] ştie; aciastă sf[ă]ntă carte s'aû făcut de părintele popa Tofil [stari ot Rucăr].

Ca s[ă] şti că aciast[ă] carte ce s[ă] chiamă izvod de Parimiî, iaste a lui Theohil, cu toată truda lui şi cheltuala, ca s[ă] fie de învăţ[ă]tur[ă] luî, şi, aû va da Dumnezeu, iar, de s'ar pierde, şi or [ajunge] la cineva şi nu or colăci sânzda H[risto]s, vă dvna liut., vă dnă Ioan Costandin Vovod i Mitropolit naş Theodosie. Siî pisah ot Rucăr, la Chiae, lt. 7208 [1700].

Popa Dimitri.

345. 7. Pe un *Penticostariû* din 1743:

Aciastă sfântă carte ce să chiamă Pntecostar, s'aû cumpărat cu 9 florinţi ungureşti de aceşti oameni — [an]no 1759, Aprilie 11 zile, ce să chiam[ă] Pntecostiar, şi l'închină sfinte besereci din Hârseni... pomenire în vecie... Smeritul popa Mihaî cu Marica, Mariţ[a], Anuţa, Mariia, Jofia..., jupănul Gheor[ghie] diiac cu jupănesa Eva, Anişca, Jofia aû dat o

100 de ban[i], jupânul Toma cu jupăniasa Mariia..., pop[a] Ion cu soția sa Eva..., Comanlie boer cu [so]ția sa Mariia, un fiu al lor, Gheorghe, una, Eva, au dat o 100 de ban[i], Miron boere cu soția sa Stan au dat optusprece ban[i], un ucenic al lui Ignat 60 ban[i], Nițul Grama cu Bucura, soția sa..., Ion Munten cu Măriia .., Neacșa, Mihaî Îlca cu Măriia 12 ban[i], Gheorghe Piția cu Stana 12 ban[i], Bucur Cîocan..., și Avram frate său..., Stoica Rănea cu Măriia..., Stoica Bănciulea..., Gheorghe Dobolița, Lascu Cărlan cel tină[r], cu soru-sa Mariia..., David Roșca, cu mumă-sa Mariia..., Tămas Piția cu Dafina .., Savul ginerile Îlchi..., Lazăr Juncul cu Bucura..., Mihaî Cărlan cel bătrân..., Gheorghe Popa Oncia..., Alde Bădilă..., Gheorghe Cărste cu Dochia, Mariia Puncioe..., Matheiu Cotoros..., Matheiu Fătu.... Tămaș Opriș cu Dobra..., Stana Iosoe, Stanca Fătoe..., Gheorghe Răchiarul cu Mărinca.

8. *Triod* din 1731.

B. Biserica neunită.

1. Litografie a Mîntuitorului, de Pop Gheorghe, 1806.

2. Pe un *Catavasieri* din 1784:

Catavasieri iaste al mieu, al lui Stan din Toderița, fecioru lui Zahiî Mija, la leat 1788.

346.

3. Pe un *Chiriacadromion* din 1699:

† Iermonah Stefan 1768.

347.

Să să știe că această păucenie este a mea, a popii Bucur, de la Șterchi, și cine o'r fura, să fie afurisit de 300 și 18 părinți sfinți, și lăcașu lui să fie într'un loc cu dracu, în beznă și în temnițele Iadului, în toț veci.

4. Pe *Liturghiile* din Rîmnic, 7267 [1759]:

348.

Acîastă sfîntă liturghie o am închinat popa Simion Todericianul, și o am dăruit sfintii biserici cei neunite unde hramul m. mucenic Gheorghe, cîndu a venit preaosfințitul arhiereul Gherasim Adamovici, fiindu atunci mai înainte preot neunit sfintei biserici și satului în partea neunită... Eu preotul Simeon, anul 1793. Acîasta a Domnului D[u]mnezeului și mîntuitoriului nostru Is[su] H[risto]s la hramul sf[ă]ntu m. mucenicu Gheorghe, închinată biserică din satul Herseanî, slăvită diștrictul Făgărașului, s'au sfînțit în luna lui Iunie, zioa a

patrelea a sf[ă]nt[ului] părintelui nostru Mitrofan, anul una mie șapte sute noaozăci și trei, în vremea prea-puternicului și prea-luminatului Împărat al Romanilor Frantiscu al II-lea de Smer[en]ia Noastră Gherasim Adamovici, pravoslavnicul neuniților din Ardeal, episcopu. Gherasim Adamovici ep[i]sc[o]p[ă].

5. *Strasnic* de Blaj, din 1753.

LXI.

Hodoș-Bodrog.

1. La intrare, data de 1766.
2. *Cazanie* de la Carlovăț.
3. *Evanghelie* din 1742.
4. *Liturghie* din 1713.
5. *Octoih* din 1723.

LXII.

* Hundorf.

349. Pe un volum manuscript din *Viețile Sfinților* pe Iunie:
Scris în Hundorf, 1757, Mart 26 dn[i]. Log. Matei Voi-
l[eanu].

LXIII.

Hurez.

1. Icoană din 1749.
350. 2. Pe un *Antologhiu* din 1766:
Acestu Menei ieste al popi Nicodim Mărginean cânduva,
iară acum din Hureză cumpărat însuși de mine, cu ai mei
banî, 14 zloți nemțești, și cine l'arū fura să fie anathema; a.
1768. Și să știe că s'aū înnoitu acestu Menei de Ionașcu
al popi Nicodim, feciorul însuși, cu a mea cheltuială, la lt.
1820, fiindu dascălă la biserica unită.
351. 3. Pe un *Apostol* din 1766, Blaj:
C[institut] p. Iacov Aaronu, vi[cal]r[e]șul ep[isco]piei Fă-
gărașului. Blajū, 1771, Oct[ombrie] 30.
352. 4. Pe *Cartea de învățătură* din 1648:
Scris am eu popa Ion ot Hureză, pănūtru ca să s[ă] știe

că 'm dat aciastă carte în besiarecă păntru pomiana, iară într'alt chip să n'a[i]bî nime a să scula a o vende din sat; iarî cine s'arî scula într'alt chip, să fie neertat de H[risto]s, amin. Eū Ion popa; 1717.

5. *Catavasiiriū* al lui P. P. Aron, Blaj, 1762.

6. *Cazanie* slavonă din 1582. La urmă:

аз мнѣ вѣрѣхъ пѣти Лаврѣнти де Каменецъ рѣди(?) покв-
рик(?) сѣи книгъ зъ аъ хъ аѣаа [= eū mult-greșitul popa Lavrintie
de Camenița am dat această carte, în anul de la Hristos
1734].

Cur mundus militat sub vana gloria.

7. *Evanghelie* din Blaj, 1765. Dăruită de Iacov Aaron.

8. *Liturghii* din 1775.

9. *Octoih* din 1750.

10. Pe un *Noū Testament* din Bălgrad, 1648:

...cu dare lui Dumnezeu amin; irei Stancîul [secolul al
XVII-lea].

LXIV.

Ibașfalău.

A. Biserica unită.

1. Pe o *Evanghelie* din 1723:

Să s[ă] știe că aciastă sf[ă]ntă Ev[an]gh[e]lie este a bise-
reaci Ibașfalăului, dată de Mărie Sa domnul Ioan Sendrai,
ca s[ă] fie a bisereci în veci... Leat 1730, mșta Noemvrie 20
de zil[e]. Scris-am eū pop[a] Pătru din Ibașfalău.

2. *Liturghii* din 1775.

3. Pe un *Minologhiu* din 1751:

O aū cumpărat Maniū Iliș din Ibașfalău, supt blăstămă...
La anul 1788, fiind preot biseareci protopop Mihailū Mica-
sasi.

4. *Octoih* din 1783.

5. *Penticostariū* din 1743.

6. Pe un *Triod* din 1731:

Să s[ă] știe că aciastă sf[ă]ntă carte este a popii Pătru,
carea carte să chiamă Triod, și-ī cumpărată dă poman[ă]
...tru din Ibașfalău, adeacă cumpărată de robii lui Dumn[e]-
zeū cei mai jos numiț, adec[ă] de finul Andreaiū din Ho-

353.

354.

355.

356.

357.

ghilag, ficiorul lui Comșe și de soție lui, Petcă; car[e] preț aū dat ei am[ăn]doi zece florinți ungureaști; mai prea urmă finu Ion din Zagăr, înpreună cu soție lui, Nazarie, ficioru Toaderoșă, din Senereaușu, aū dat acești 6 măriiaș ce scrie aice mai sus.

Adec[ă] eu Ion Moldovenul, fiindu pomenit de părintele mieu celū sufletescū, de popa Pătru din Iba[ș]falău, iprociae.

Să s[ă] știe precum aciastă sf[ă]ntă carte este Triod, și așa să numește; este cumpărată de robii lui D[u]mnezeu cei numiți, adec[ă]: de întâiu ctitor cărți Ion Moldoven, ficiorul Roșchi din Zăgaru, înpreună cu soție dumnelui Nazarie, cu ajutoriū din mila dumnelor amăndurora, 6 măriiaș, și dată la mănă noastră de [po]miană în veaciū, înpreună cu cei ce sântu soție la aciastă ca[r]te ctito[r]i, adecă mie popii Pătru din Ibașfalău; leat 1732, Dech[emvrie] 13. Aū dat acești 6 măriiaș ce scrie aice mai sus. Mai pe urmă Lupu, cu nevasta lui, Văsilcă, și cu tată-său One Cuciușu din Dumaldu; aū dat Lupul 3 măriiaș și 4 potori[i], One Cociuș 8 ban[i], Ion Bărbi aū dat 2 florinți, cumătru Rad[u] 6 duc[e]; acește toț ctitor[i] la aciastă carte; și aū dat mie, popii Pătru din Ibașfalău, să fie a mè în veaci, cumpărată dreaptū 19 florinți și 50 de bani. Leat 1733, Noem[vrie] 8. Scris-am eu popa [Pă]tru din Ibașfalău. Dat-a Ion Stan Miculuī un măriiaș, să-ī fie pomană.

B. Biserica neunită.

358. Pe un *Antologhiu* din 1737; pe unul din cele două exemplare:

În anu 1796, luna Iulie, s'aū întocmit cum că acestū Mi-neiū să-l..., s'aū cumpărat satul Rumîncu (?).

LXV.

I l e n i.

Biserica unită.

359. 1. Pe catapiteazmă:

S'avu zugrăvit cu ajutoriu Tatălui și cu al Fiiului și cu al Sf[ă]ntului Duh... la anul 1838 și s'aū săvîrșit la anul 1839, fiind preoți biserici Nechită Metea cu fiul său Alixandru Metea.

2. *Antologhiu* din 1737.
3. *Apostol* din 1767.
4. *Chiriacadromiu* din 1699.
5. *Evhoioghiu* din Blaj, supt Iosif al II-lea.
6. *Liturgihir* din 7276 [1768].
7. *Penticostariu* din 1768.
8. Pe un *Strastnic* din 1753, Blaj:

Inscriptus catalogo librorum Mon. B. V. Mariae Annuntiatae.

360.

Acestu Strastnicu, dându-să de pomană beserici a Başfalăului de la prea-c[insti]t] p[opa] Iosafatū... beserici aceiaşi p[opa] Stan Floare mai . . . o au schimbat cu mine Ion Ileni, în chilia p[opei]..., şi eu Gheorghie Pa—; 1767.

9. Pe un *Triod* din 1746:

361.

Acestu Triod s'au cumpărat de popa Gheorghie şi de popa Vasilache din Ileani, dreptu fl. 12, şi partea popi Vasilache o a pus zălog popa Gheorghie dreptu fl. şase, şi, puindu-li-să feciorilor popi Vasilache zi ca, până în 8 zile, să întoarcă acei 6 fl. popi Gheorghie, şi, neîntorcindu-i până în 8 zile, au rămas la popa Gheorghie, ca să fie în veci al Molitvi Sale. Aciasta s'au aşezat prin noi carii mai jos iscăliţ; 1763, Noem[vrie] 24.

Popa Sandru Mărginean, jurat.

LXVI.

Inidoara.

A. Biserica unită.

1. De-asupra uşii:

Cu vreaarea Tatălui şi cu ajutoriul Fiiului şi cu săvârşitul Sf[ân]tului D[u]hū întemeiatu-s'au aciastă sf[ân]tă şi dumnezăiască besereacă pre hramu Sf[ân]tului Nicolae, în zilele prealuminateului Craiu Ardealului Gheorghie Racoţi cel bătrân, în cursul anilor 1634, cu osteneala şi înpreun[ă] cu tot[ă] cheltuiala a protopop[u]lui Ianăşi ot Hinidor[ă] i protopop Nicolae i Vasile snă protopop Ianăşi şi Statie gineri-său, şi cu mila a mulţi neguţători s'au zid[it] ca să fie poman[ă] părinţilor şi sufle[telor] dumnealor şi cari în cursul anilor 1654 aflu s'au lângă titor, cei bătrâni, iar nişt[e] neguţători creştini,

362.

Dumitru Mărcocianul di[n] Hinidor[ă] și cu Nicola Crăciun, de o'ŭ zugrăvit și o'ŭ înfrumustățat (*sic*), iar cheltuiala di[n] oste-neala dumnealor, ca să fie poman[ă] părinților și sufletelor lor păn în veaci, amin. Pis mșta Avgusta dñi 20, vă leat 1654. Varul și aurul la păreți și la stâlpișor aŭ dato iară pop[a] Nicola.

СИЮ СТАМЪ И БОЖЕСТВЕННОМЪ ЦРКОВЪ ИСПИСА[Х] АЗЪ МНОГОГРѢШНИ
НО КАИАНЪ КОСТАНТИНЪ И СТАНЪ ЗОГРАВИ [=această sfință și dum-
nezeiască biserică am scris-o eu, mult-greșitul eu Caian Con-
stantin și Stan, zugrav].

363. 2. La catapeteazmă:

СИЮ ИКОНЫ ИСПИСАХЪ АЗЪ КОСТАНТИНЪ ЗОГРАФЪ ВЪ ЛѢТЪ 1684.
[=Această icoană am scris-o eu Constantin zugrav, în anul
1684].

364. 3. Pe o lingură:

De la Brosz György și Boér Barbára.

365. 4. Pe o candelă:

De la jupănŭ Vlăduțulŭ Suljeriulŭ, jupănițe An[ŭ]ca, să
fie unŭde vorŭ fi osele dumănelorŭ; leat 7182 [1674].

366. 5. Pe alta:

Anu [latin] Domnului 1688 să știe, aciastă (*sic*) candilă aŭ
făcuto cti... luvă din Slac. (*sic*), peintru pomana la besearic[a]
dela Hinidora.

367. 6. Pe un *Antologhiu* dñi 1737:

Din dreptŭ chelciugul dumnialor ... Sfinților Sale cinstitul
protopop Zaharie și fratele ... răpăosatului măi sus numit
protopopŭ c[institul] erie Stati; și am scris eu măi micul Sfin-
ților Sale popa Gheorghe giuneril[e] popi Ion Crișan, care aŭ
fost nepot de sor[ă] Nicolae cel gros, măi nainte răpăosat.

7. *Biblia* lui Bob.

8. *Evangelhie* din 1817.

9. *Liturghie* din 1728.

10. *Penticostariŭ* din 1743.

368. 11. Pe un *Triod* din 1731:

Aciastă sfântă și dumnezeiască carte ce să numește Triod
o aŭ cumpăratŭ Sfinția Sa părintele protopop Ghiorghe ot
Hinidoară, înpreun[ă] cu ai Sfinții Sale fi trupești, care
dum ..., dară încă dumnelor osebiți sânt... învățatura și în-

țelepiciunia de la Dumnezeu înpodobiț... Tocmai sânt mai de cinste și mai înălțați decât toț, legiuitorii și tisturile țării aceștiia; după aciasta acest al dumnealor din neamu și dintru preoți mai cu evlavie și de cinste și sărguitor spre ceale dumnezești, și fiind și el plin de d[u]hul blândeților, fost-au îndemnatu din răvna cea dumnezeiască ca și el prinu ajutoriul lui Dumnezău și de săvârșit de la dumneavoaștă să aducă puțantè roada cătră sfânta biserecă acest părinte Ianășu; cu îndemnaria D[u]hului Sfânt au venit la ai dumnealui mai marea, la părintele protopop, carea anume, să-i zicem Zaharie Istrate, și a cerșit bl[a]goslovenia de a ublăt pre la creștinii aici în orașu și pre la neguțitorii streai[n]i, și prin ajutoriul creștinilor au strâns aciastă m[i][o]stenia, și au întorsu din bani protopopului florinți 18 și 1 mariașu, și părintele Ianoși nu i-au întorsu, ca să fie al Sfinții Sale, ci numai pinu mila creștinilor ce s-au făcutu, și cu ajutoriul dumneavoaștră, prântru osteneala Sfinții Sale să aibă parte împreună cu toții cari au ajutat la aciastă carte, să rămână la sfânta bisearecă... Skripsi ego Cabriel Vinci.

B. Biserica neunită.

1. *Antologhiu* din 1766.
2. *Cazaniș* din 7256 [1748].
3. *Chiriadodromiu* din 1699.
4. Pe o *Evangelie* din 17—:

În ani D[omnului] 1754, Mai în 8 zile, în Hinedoră, în casa unuia de noi, a protopopului, fiind de față feciori lui Vlad Ianăș, anume Iosif, Simion și Miclăuși, de o lature, de altă parte, fecioru popa Iovan din Teliucă, anume popa Ianăș, și cumnată-sa Cătuța Lucăciasca, ca fezelor sale, de răpăosatul popa Moise, iar feciorul popi Iovanu, după nărav purtătoare de câștigu toț fiind, din Teliucă; care, pentru aciastă s[fântă] carte și pintru o păucenie de multă vreme cu giudecata învâluindu-să, și dîndu să jurămăntu VI[ă]deștilor prin îndemnaria a mulți oameni de tria[bă], pintru prepusul ștersului slovelor ci-au avut mai în multe forme scris, să împăcară așa fără giurămăntu, cum aciastă s[fântă] Evangelie să lasă

să fie a rămășiți răpăosatului popa Iovanu, iară păuceniia cu voia tuturoră să închină de iznov s[fînteî] bisearici Teliucului, de stătă pe pomeniria și agiutoriu sufltescū a celorū cî-aŭ cumpăratu-le, și acestorū ce acum fără mai multu propus o așază; mai multu nice s[fânta] bisearică, nice rămășițe Vlădeanilor să nu poată căuta a le în[stăina] de la locurile ce s'aŭ acum așezat, suptu grea pedapsa judecări lui D[umne]-zeu și suptū globă de 24 de fl[or]in[tî], care are cerca a strica aciasta pace; pe care cu daria mîni de bună voe pintru mai buna mărturie am scris și noi, aicia întărind cu iscălitura noastră: Protopopū Zaharie din Hinedoară.

370. 5. Pe o *Evangelie* din 1760:

Aciastă sf[ă]ntă și dumnezeiască ev[an]gh[e]lie s'aŭ dăruitū de preasfințitul Dionisie Novacovici pe sama sf[i]nteî bise-rici neunite a Hinedorii; [cine o va jura] își va cunoaște vino-văție sa. Și s'aŭ scris de smeritul dasc[ă]l Ion Brancanovici.

6. *Liturghiă* din 17—.

371. 7. Pe un *Minie* de August, 1804:

Dumnealor jupăneasa Lojadi Mărișca, împreună cu dum-neieî jupăneasa Dima Eva clopotărița, cu 7 zloț și 20 de crețari... S'aŭ scris la 4 Iunie 805.

Cel de Octombrie e dat de «jupinul Voina Mihut, împreună cu sora dum-nealui, Ilca».

Cel de Februar, de «Chirilă Pătru».

8. *Penticostariu* din 1743.

372. 9. Pe un *Penticostariu* din 1768:

La anii Domnul[ui] 1774, fiindū de lipse aciastă carte la biserică la Teliuc și la sat, și îndemn[ă]ndu Dumnezău pe trei fețe de omeni, anume: Zăvoian David, al 2 Zăvoian Maja, a 3 Zăvoian Ianăși, aŭ cumpărat cu ban[i] drepti, 15 florinț, iară, lipsindu-să dumnealor din lumea aciasta, să nu aibă nime din neamul dumnealor a o înstreina de la sat, iar, întămplându-se vre o sminteală, să nu să iae de la sat, fiindu mărturii popa Gheorghie..., pe Preda, al 3 Hărbăn Andraș, al 4 Nandra Mihaî, al 5— Mihaî, fiind crăznic az Lucaci Pătru, diac az Bur Ghiorghie, a 8 Blaș Miclăuș, a 9 Lucaci Ștefan, Și am scris eu Simeon diiac din Orăștie, cu zisa dum-nealor; Martie 30.

10. *Penticostariu* din Sibiiu, 1805.

11. *Rînduiala diaconiei*. A lui «popa Petru din Hinedoară».

12. *Strastnic* din 1753.

13. *Triod* din 1816, Buda.

14. Pe legătura unui *Triod* slavon din veacul al XV-lea :

Să s[ă] ştie acestu Triot că iaste alu Nicoleai ficiăru
potropopu Nicola, şi iaste la pop Danciu di[n] Josani [c.
1600].

Apoi :

Alu besearicii Hunedorei, împreună cu ale mănăstirei de
la Plosca cea din gîos, sintu cărţi : 3 Ev[an]gh[e]lii sirbeşti,
3 Ohtae, 2 Trioduri, 1 Pănticostariu, 2 Săbornice, o Letur-
ghie, 3 Molitūvenice, un Mărgărit rumănescu bătrân, 3 cărţi
greceşti le-am dat în sama părintelui Simon şi a părintelui
ermonah Varnava ; eu le 'mă datu protopopu Gheorghei ot
Hinedoră, an 1709, Feurari 16 zile.

La sfîrşit :

† Acestu Triod este al mănăstirii din Plosca ca să s[ă]
ştie, ermonah Simon ot mon[a]stir что съ зокк¹ Niamuţul, wt
МОЛДОВСКА ЗЕМЛЕ, ДА СЕ ЗНА² [sec. al XVI-lea].

Pe legătură :

АЗ ГИМОН ИСКАЛ (= am iscălit eu, Simon).

LXVII.

Josani.

V. *Inidora*.

LXVIII.

Lancrăm.

1. *Antologhion* din 1737.

2. *Catavasieriū* din 17—.

3. *Ceaslov* din 7258 [1750].

4. Pe un *Chiriacodromion* din 1699 :

Cind am luat acăstă păucenie a popi Gherman, şi o am
dat a feciorului mieu, lui Ionaşc, aū fost ani Domnului 1701,
mţ. Noe[m]vrie 21.

¹ «Care se zice.»

² «Din ţara Moldovei, să se ştie».

5. *Învățătură pentru ispovedanie*, Rîmnic, 1813.
6. *Molitvenic* din 1798.
7. *Octoih* de Rîmnic, 1811.
8. *Panahidă*, împreună și litiia mică; 1809, Nov[embrie] 20, Rîmnic.
9. *Psaltirea* din 1756.
10. *Triod* din 1761.

LXIX.

Letca.

A. Biserica nemeșască.

378. 1. Pe o icoană:
Pricopu Ignatî și cu Luca Eremie, Paptiță Grigorașu și cu Luca Vasalica, Sabou Marie.
Cu soța sa Mărie..., Frenț Iuvon, Franț Daidu, Todoru Măricuți, Simion Morariu zugrav, Mihail..., Nemeș Vonuț a Vanți..., Nemeș Ștefan a Vonului și cu Zaharie.
379. 2. Pe o icoană:
A Tatălui și a Fiului și a Sf[ă]ntului Duh, aciaștă iconă au plătit Luca Simion cel bătrân și Luca Mihaî Pricop, Gheorghie fiu lui Mihaî, ca se le fie pomană.
3. *Apostol* din 1781.
380. 4. Pe un *Apostol* din 1784, București:
În Letca, la biserica cè veche, nimenia să nu aibă triabă și atindere la acest Apostoleriu în veci, ci rămie pominire vecinică mie Bucov Mihaîu; așe mărturisăște Papiță Damian, Sava Costan, popa Costan et reliqui; Letca, anul 1819, în 21-a Octomvrie. Protopop Lup.
381. 5. Pe un *Apostol* din 1802:
În anu 1808 au stîtutî diața pînî în luna lui Maruție 27 de zile.
382. 6. Pe o *Evanghelie* din 1776, Blaj:
De la c[instita] preaotiasă a răpăusatului c[institutului] preaotului popa Grigori cu 14, adica cu patrusprăzăce zloți, pe sama besereci cei vechi din Letca..., anul 1819, în 21-a de zile Octomvrie. Protopop Lupp.
7. *Evhologhiu* din 1784.
8. *Liturghiă* din 1756, tipărite de «Mihailu Becîcherechi», în Blaj.
9. *Octoih* din 1760, Blaj, tipărit «de Petru Sibiiianul».
10. *Penticostariu* din București, 7291 [1783].

11. Pe un *Strastnic* din 1753:

383.

Aciastă carte anume *Strașnic* l-am cumpărat eu popa Ioan, împreună și cu Sabadiș Onuțe și cu ... Niculae...; 1818.

12. Pe un *Strastnic* din 1773:

384.

Sava Dermanu au dat..., Patică..., Sava Ona Onci... o patacă, Rusu Grigorașco..., 5 potori și o pătacă..., Rusu Onu 3 potori și o raiță..., Nemișu Ursu..., Isă On și Isă Marco..., Iarco Budăchilă..., Frențu Hitru, Valia Mathteiu, Tripon Ștefanie, 2 griițari.

13. *Triod* din 1800.

B. Biserica iobagilor.

1. La intrare:

385.

Acias[t]i sf[an]ti besereca o'u ficutu Iacobu Ionașcu și cu popa Văsiu, în ai Domnului 1665, m[esi]ță Ma[i] 11 dnă. I[su]s H[risto]s.

2. Pe d'innuntru:

386.

Aciașta biserica (?) s'au zugrăvit...ulu... Și s'au scrisu de.. Pricopu zugravu, let 1806.

3. Pe zugrăveală, la Dumineca Florilor:

387.

Pruncii evreiaști tăia ramuri dinu copaci, iară alți așterne pre cale hainele sale.

4. Pe o icoană:

388.

A lui popă Onisiea și cu soța sa, Marie.

5. *Antologhiu* din 7213 [1705].

6. *Evangelii* din 1760.

7. *Liturghi* din 1775, foastă în 1821 a lui «Costantin paroh neunit Poenița». Listă de citori din 1834:

389.

Coste Todor, Achim Ioan, Morîșan Todor, Zuri Onuț, Mărian Lică, Zuri Vonuț, Zure Onuț a Petri, Cînpa Iosif, Avram Gog, Mărian Petrăcă, Cosma Mitru, Trif Annă, Baste Onuț.

8. *Octoih* din 1709, 7240 (sic!):

390.

În anul 1834, luna lui Ienuarie în 13 zile, au trăznit și au fulgerat, fiind vreme foarte gră în 14 zile, aceeași luni, au eșit Someșu-Mare din Letca până în Lozna, au fost tot apă.

9. *Orologhiu* din 1766.

10. Pe zugrăveală:

391.

Șofariu, cînd au plătit serindariu la popa.

LXX.

L i s a.

A. Biserica neunită.

392. 1. Pe un *Antologhiu* din 1737:

Să s[ă] ştie că aciastă sf[ă]ntă şi cinstită carte şi de mult folos creştinilor, anume Mineiū, l-au cumpăratu eū Popa Bucur din Lisa, cu 25 de florinţi, pe slujba besoarecii Lisie... Scris-am popa Mihaiū, anii de la Zidirea Lumii 7249, de la Naşterea anī 1741, luna Dechem[vrie] 27.

393. 2. Pe *Cazaniile* din 1768:

Acīasta Cazanie o dă părintele Mihaī din Sebeşul-de-jos la biseareca Lisi cea neunită, de pomană —.

3. *Ceasoslov* din 7256 [1748].

394. 4. *Evologhiu* din 1713:

Ereī Ion Niacşa.

... de popa snă popii Rad den Arpaş-de-jos, şi dat pe seama sfintei măn[ă]stir[i] de l[a] Arpaş, păn când va sta besareca...; l[ea]t 7236 [1728].

5. *Psaltire* din 1780, Blaj.

395. 6. Pe *Triodul* din 1731:

Cumpărat popa Niculă, şi cu Ion Şuşală din Lisa, şi l... Şi aū scris eū Mihaiū Camănariul, comişar dă banī al ţării Oltului; şi am scris în anul 1737, m[esi]ţa —.

B. Biserica unită.

396. 1. Pe o icoană:

Ioan Pop Oberlaintant, 10 Iulii 1800.

397. 2. Pe un *Apostol* din 1767:

Acestū sf[ă]ntū Apostolū s'aū căştigat la sf[ă]nta bisearică a Lisi de uric prin cinstea cinstitului D[o]mnū şi Ioan Deviantū, în anii D[o]mnulu[i], 1769 mesiţa Ianuarie, în 30 zile. .; şi fiindū popă Misail.

398. 3. Pe o *Evanghelie* din 1765:

Acīastă sf[ă]ntă Evanghelie s'aū căştigat la sf[ă]nta bisearică a Lisi, de uric, prin cinstea cinstitului Domnū şi comăndaşū al Companii, căpitan Rezler Ioan dă Viland, anii Domnului 1766, Ianuarie 1 zi.

Legată la 1829 cu atestație de la «Simeon Jékin..., Normal-Lehrer zu Wayda-Retse».

Repetat ca la 1766, cu adausul: «Scri-am eu Gheorghe Popovici».

4. *Liturghi* din 7267 [1759].

5. *Minolohiu* din 1781.

6. *Octoih* din 1770.

7. Pe un *Strastnic* din 1753:

Eu care mă voiu iscăli mai jos, dau părintelui popa Ma-
theiū, preotului de la Mărgineni, atestația precî— și un Stras-
nic în care mă iscălesc, au dat Sfinția Sa 2 zloți și 2 mă-
riiașe și 2 duce, dajde vlădiciască pentru mine.

Scri Mărgineni, anu 1770, Fev[ruarie] 24 dni; Pop Mane
Clocotan.

399.

LXXI.

Lozna.

1. *Antolohiu* din 1781.

2. Pe un *Apostol* din 1743:

Să s[ă] știe că am luat acestu sf[ă]ntu Ap[os]tol de la
jupân Bratul postovariū și drigotor, dreptu t¹ 4 p¹; Iulie 27,
leat 7263 [1755].

400.

Acîastă carte o amă cu[m]părată iaū Balinū Lupu, de la
Cîrscăi Șofronie, și o dau pe sama beserici.

3. *Catavasieriū* din 1777.

4. *Evholohiu* din 1757.

5. *Evholohiu* de Blaj, din 1765.

6. *Liturghi* de Blaj, din 1775.

7. *Liturghi* din 1807.

8. *Molitvenic* din 17—.

9. Pe un *Octoih* din 1712:

[Acîastă carte] ei a popi Dumitru [rupt]

401.

10. Pe un *Octoih* din 1720:

Scri-am eu popa Vasile, în luna lui Feurare în 14 dzile.

402.

11. Pe un *Penticostariū* de Sibiiū, 1805:

403.

Cinstite păr[inte] popa Vonuțu de [la] Lozna, eu-ț trim[it]
aciastă carte să o [cu]mperî pe 2 m[ierțe] de mălaiū, și pă
b[a]nî 20 de zloți, carei vrè aprinde o lumină suflet[ească],
și fiu nemuritor[iū]. Rămiiū de bi[ne] voi[torii]: popa Onuță,
Cuciulată, a[nno] 811, 25 Aprili[e].

LXXII.

Ludișor.

A. Biserica unită.

404. 1. Pe un *Catavasieriū* tipărit la Rîmnic de Laurentie ieromonah (1734²):
Andronache Logof[ăt] ot Vlașca; Ghen[a]re I.
2. *Cazania* lui Varlaam.
405. 3. Pe *Liturghiile* din 1741, pomelnic:
Rița, Iojă, Agafia, Eftinie, Iordan.
406. 4. Pe un *Minologhiū* din 1781, Blaj:
Acîastă sf[ă]ntă carte anume Minologhion adecă Mineiū, s'aū
cumpărat cu osîrdiia și cu chieltuiala ctitorilor din sat Liu-
dișor ce urmează pe nume: Lațcu Șimon, ajutînd cu un flo-
rint, Sinea Șimon I flor[int], Gheorghie Șarban I și o jumătate,
Oana popa..., Ion Sîrbu..., Ion Popa..., Zaheiū Gania..., Ion
Fogorașu..., Gheorghie Roman..., Ioan Iarul 3 duce, Șarban
Lațcu..., Samoil Sîrbu..., Pătru Naneș..., Gheorghie Forcoș 3
petace, Ican Trimbițașu 10 potori, iară popa Iacov Lăcătușu,
paronușul sfint[ei] bisearici, totū din Lidișor, și notariușu epar-
hii Făgăraș, ajutînd cu 10 florint...; să rămîie [cine va fura]
supt cea îngrozită a lui D[u]mnezău mănîe și supt blăstămul
și afurisanîia tuturor sf[i]nților. S'aū însămat Liudișor, zi I
Septemvrie, anul 1786, prin mine protopop Ioan Holmaghi
al Făgărașului.
407. 5. Pe un *Molitvenic* brîncovenesc:
Acîastă carte am dat-o eū popa Zacheū din Beșibac ne-
po[tu]lui Ioan Peptea din Iași.
6. *Noul Testament* din Bălgrad.
7. *Octoih* din 1712.
408. 8. Pe un *Octoih* din 17—:
...Mai 26 de zile. Acîastă ce să numește Octoih... [am
cumpă]rat-o eū pop Ghiorghie, nam[estnic] prot[opopulu]i
din Făgăraș, cu ban[i] bunī... 20 măriiaș, de la Ioan Lațcu
dinū Șona, fiindū față popa Moisi Ganea din Pojorăta și
popa Ionașcū Gușailă, când s'aū datū baniū; carele Oc-
toihū l'am dăruitū să [fie] de pomană sf[i]ntei beserici din
Voivodenii-Marī, ca să facă slujbă preoții... până când va
trăi cartea. [c. 1750].

9. Pe un *Penticostariu*:

409.

Această sfântă și d[u]mnezeiască carte ce să chiamă Penticostariu iaste cumpărată de smeritul între preoțu robul lui D[u]mnezeu mult-păcătosul popa Iacov din osteneala casei noastre. [Pomelnic: Adam, Sanda.] Iară prețul cărții iaste 10, adecă zece florinți... Popa Iacov Lăcătuș, paroh din Ludișor, notarius.

10. *Strastnic* din 1753, Blaj.

B. Biserica neunită.

1. *Apostol* din 1794, Rîmnic.2. Pe *Cazaniile* din 7256 [1748]:

410.

Acîastă sfântă carte anume păucenie amă cumpărat-o din Jina, anume de la popa Simtion, dreptu florinți vonași 18, eu ieromonah popa Andreiū de la măn[ă]stirea Sămbetei-de-sus, de la schitū... Scris vă leat 1761, luna lui Fevroarie 18 zile.

3. *Evangelie* din 1784.4. *Triod* din 1731, legat la 1790.

Mențiunea unei fete botezate la 1796 de «dum[nea]lui Meldenicer Chiriia Arbutu¹» și a nașterii fiicei Hispera (1791).

5. Pe o însemnare lipită:

411.

Dobre să ă acestea, să-mă aduc[ă]:

O sticlă neagră de la dascălu.

O lebadea și toate scrisorile ce vor fi legătur[ă], logofătul.

Un butoiăș dă la Toma Oni Popi, știe Mariuța, și un sac dă la Mariuța, și o corfă, și butoiu de 4 vedre, tot la Mariuța.

O calonfiră dă ele dă la Vălculeasă.

C. 1790. Scrisoare din Țara-Românească.

LXXIII.

L u d o ș.

A. Biserica neunită.

1. Însemnare de zugrav:

412.

1821. Nicolae zugrav, Safta, Mărină, Ioan, să fie pomană.

2. Pe o icoană:

413.

Acîastă s[ă]fântă icoană au plătit Dumitru Zidu, cu mu[mă]-sa Ana, ca să fie pomană în veaci; 1821.

414. 3. Pe alta:
Aū plătit Oprea Chipară din Săliște.
415. 4. Pe un «iliton» (pînză de învelit antimisul):
Gheorghe, Anthița, Gheorghe, Anton Bucșanescu Medelniceru, bisericii aceste de la Ludos. 1821, Apr[ilie] 6.
416. 5. Pe un *Chiriadromiu* din 1699:
Să s[ă] știe... cărți precum că o aū cumpărat Ioan Munteanul¹ de la Luduș cu șasesprezece florinți, și o aū dat be-searecii de la Ludoșu, cei neunite..., anul 1765, Fevruarie 23 zile, fiindu protopopu popa Ioan Dobrota de la Poiană; și am scris eū popa Ioan de la Apoldu-de jos, în casa lui Coman Munteanu, fiind jude Mihaiu Fusea, jurați Israilu Berghezanul și Vasălie Nan.
Acăastă carte iaste a bisearecii neunite din Nogludoș, Femvroarie 24..., la anul 1829.
6. Pe o *Evanghelie* din 1760, blestăm cu «afurisinie» a celor 318 părinți de la «Miralichie».
7. *Octoih* din 1808.
417. 8. Pe un *Penticostariu* din 7276 [1768]:
Să s[ă] știe că acăastă sf[ă]ntă și d[u]mnezeiască carte ce să zice Penticostariu, o aū cumpăratu de la Dumitru ginerile lui protopop Moga din Săliște, adecă dumnealui jupănu Matheiu Bratul aū dat 2 florinți și jumătate, feciorul dumsale Ioan, 1 florintu, jupănu Ilie iară unu florintu, popa Gheorghie 1 florintu, Onea Munteanul de-al triilea florintu, din lada bisearecii, iară de al noalea aū dat săteanii, cine ce s'aū îndurat; și săntu dă toți florinți șaptesprăzece florinți și jumătate, și s'aū datu cartea la bisearica Ludoșului cea neunită... [Pe cine ar fura-o], să-l judece aceale Sf[i]nte Scripturi la zioa județului.
9. *Triod* din 1761.

B. Biserica unită.

418. 1. Pe un *Antologhiu* din 1737:
Ion Stoia din Luduș, de pomană sf[i]nte biserice de l[a]

¹ Directorul unei fabrici de postav în Țara-Românească. V. Urechia, în *Analele Academiei Române*, XV, p. 692.

Luduș... Scris-amă eu prot[o]pop Man, Noemvrie în 12 zil[e],
lt. 1742.

2. Pe o *Evanghelie* din 1696:

419.

Aciastî Ev[an]gh[e]lie iaste a popi Toma de la Heaneg,
și o'm cumpărat de la popa Avram de la Ghirbom [c.
1720-30].

3. *Penticostariu* din 1743.

4. Ap[os[to]lî și ev[an]gh[e]lia peste totu anul pe dumenē- 420.
cile, umpreună cu ev[an]gh[e]lia *сѣхъ стр[а]стенъ и кѣкрѣ-
нѣхъ*, așijderea și pe zile proste, întru săptămînă și la prazd.
nicile mare obște cu ev[an]gh[e]lii, utr[e]niî [ș. a.]. Izvodită
pre limbă romunescă din izvod rumuneschiî cărtu prin oste-
neală întru ieromonași nedestoiniculă Eustratie Rus, în
sv[ă]nta mă[nă]stire Felaculuî, *рокс 1716*, mșta Septevriia 26.

LXXIV.

L u g o j .

*1. Pe un exemplar al *Divanului* lui Cantemir:

421.

1702, ms. Octomvrie 19, *смерение ... а ... га ...* — Bibl.
episcopală.

*2. *Alfavită sufletească* din 1803. — Biblioteca episcopală.

*3. *Mistirio*, Tîrgoviște, 7159 [1651]. — Bibl. episcopală.

*4. *Noul Testament* din 1648. — Bibl. episcopală.

LXXV.

L u p ș a ¹.

1. La intrare:

422.

La ani 1421... Dumnezeu zidită iaste... cu... sf. bisearec[ă],
de oarecare boiarî, anume Stănilavū. Iară la ani 1750 s'a
zidit acest sf.... cu cheltuiala unui creștin de aici, din Lupșa,
anume O... Ionū aū dat 18 fl. ca să fie veacinică pom[enire]:
Ionū, Petca..., Petca, Matei, Simion, Andrei, Nicolae, Filip,
Ioana, Ahimiia, Toma..., Dumitru, Galact[ion]..., Grigorie,
Gherman, Ana....

¹ După note date de un prieten din Turda.

423. 2. Pe un scaun :

Acesta scaun iaste a lui Șpan Ilie; 1810.

424. 3. La proscomidie:

În zilele oblăduiri Prea-Înnălțatului Împărat Frantiscu, vicarăș Nicolae Husovici s'aũ zugrăvit acest sfânt oltariũ și fruntariũ, prin sîrguința acestor aici numiți ctitori: c[institutul] p[ărinte] protopop și asesor consistor[iului] Ioan Na[n]dr[e]a și fia-sa Elena, Span Ilie și fii dumisale, popa Iuon, Niculae, Petru, soțu dum. Tudora, I... p Gavrilă, span domnesc și crăsnic bisericii, soțu dumisale Ioana, fin Dumitru, Luca, Ion, Avram, Vasilie, Todor, Ion, Niculae, Măcă[e]ț, Todor Bădău, Simeon Sîrb, Todor Ab (*sic*), Todor Ș[pan], Gavrilă Vovve (*sic*), Todor Șerbán, Nicula Bațiaga, Codrana, Ion Baște, Dumitru Indreș, Ilie Nicoara, Iuon Muntean, Vasilie dascăl, pop Ion, Todor Șpan, Nandra Ion, Hentea Ion, Petru Măcăeț, Simeon Bădău, Dumitru Popa Petru și fiul său Popa Ioan.

Ppo..., cu cheltuiala a tot poporul, la aniĩ D. 1810, cine cāt a vrut.

425. 4. În altar, pe păretele ușii din stînga :

Și s'aũ săvărșit acest lucru prin noi smeriți între zugravi Simeon Silaghi din Abrudbania, Nicolae Ciungariu din Juoc C., Scaunul Alvașului (*sic*), Iacob V..., Simeon Sila[ghi].

426. 5: Pe o icoană zugrăvită pe părete:

Cu cheltuiala coconiĩ Elena, c[institutului] protopopu Ioan Nandra, de Simeon Silaghi, Nicolae Ciun[g]ar.

6. Icoană din 1827.

7. Alta din 1834.

427. 8. Pe spatele unui scaun :

Ani Do[m]nului 1733.

9. Chiriadromiul din Bălgrad.

10. Mineiũ de Blaj, din 1838.

11. Octoih din Blaj, 1792.

12. Octoih mic din 1806.

13. Penticostariũ de Blaj, 1762.

LXXVI.

Luța.

1. *Antologhiu* din 1766.

2. Pe o *Evanghelie* din 1776:

428.

Să s[ă] știe că Ioan Marco nice un ban n'au cheltuit cu aciastă sf[ă]ntă *Evanghelie* în zadară și —.

3. Pe un *Penticostariu* din 1768:

429.

Ion Bandrea au dat 3 duce și 2 creițari, Nica Crețu au dat un măriiaș, Tomeaciău au dat 3 duce și 2 creițari, Samoilă Crețu au dat 4 florint, Miha Stan au dat 4 duce, Dumitru Ludă au dat 3 duce, Ioji au dat 2 duce, Ana Tomoe au dat 1 petac; peste toți 13 florinți s'au dat pe aciastă carte, să fie în lipsa besearici.

4. Clopote: unul din 1685 («im Namen Gottes») și altul din 1787 («în anul Domnului nostru»).

LXXVII.

Măjina.

1. Pe o icoană:

430.

S'au făcut aciastă sfântă icoană cu cheltuiala lui Onigă Nicula, și o au dat la sfântă mănăstire Mijina, și s'au făcut în zilele părintelui Sofronie Pavloviciu [c. 1750].

2. *Apostol* din 1814.

3. *Cazania* lui Varlaam.

4. *Evanghelie* din 1817.

5. *Evologhiu* din 1784.

6. *Liturghie* din 1775.

LXXVIII.

Mărgineni.

Biserica unită.

1. Pe un *Antologhiu* din 1745:

431.

Al bisăricii Mărgineanilor, protopop Costandin, al ep[arhiei] Viști-de-jos, Făg[ărașului].

2. Pe *Apostolul* de la 1704, Rîmnic:

432.

În 28 Fev[ruarie] 796 Șandrulu lui Iacovă Pandrea, 40 de

ban[î], David Şovăilă cel tânăr, 34 de bani, Nica Pandrea cel bătrîn aŭ datŭ 36 de ban[î].

În anul 1796, Fev[ruarie] 28, la legătura aceştii cărţi aŭ ajutat cu un zlotŭ nemţăscŭ dumnealui jup[ănul] David, judele, birălu satuluŭ, ca să-ŭ fie întru veacinică pomenire. Oană Andreiaş, dasc[al].

Să s[ă] ştie că acest Apostol l-am cumpărat eŭ popa Popa Bucur de la pop[a] Rad[u] al popi Mitre, şi i-am dat eŭ popa Bucur 3 fl[or][i]nt şi tetia 16 costande şi 3 ferdele de săcar[ă] şi 2 blide, ferdela 6 duce; şi cine ş'ar pune mână să o iă, să fie afurisit... Eŭ popa Bucur al popi Şerban din Şercăiţ[ă]. Şi, când l-am cumpărat, aŭ venit ş'am fost martor eŭ... Berlia —.

433. 3. Pe *Cazania* lui Varlaam :

Pis eŭ pop[a] Oana, să s[ă] ştie de cândŭ o am legat acesta carte, în zilele Apafi Mihaŭ, Craiul Ardealuluŭ, văleat 7186 [1678].

434. 4. Pe o *Evanghelie* din 1765 :

Aciaştă sfântă Ev[an]gh[e]lie o aŭ cumpărat preoţiŭ cu săteaniŭ de la Vasilie Țetcu din Vad, cu fl. 80, şi aŭ dat cine cu cât s'aŭ îndurat, şi o aŭ dat beseareciŭ din Mărgineanŭ, de pomeană, până va fi o cărtie, să stea în besearecă, ni[me] să nu o iă din besearică, supt mare pedeapsă, în anul 1765. Popa Şandru Mărginean, notareş săboruluŭ. Fiind în canonicasca vizitaţie în Mărginean[î], şi aflând aciaştă d[um]nezeiască ev[an]gh[e]lie dată de săteani sf[i]ntiŭ bisearici..., şi eŭ, din datoriia diregătorii protopopeşti..., am iscălit aici, şi am întărit şi cu peceatea, anul 1776, 14 Dechem[vrie]. Protopop Costandin Ioanovici de la Mit[ropolia] Făg[ă]raşuluŭ.

5. *Liturgii* din 1775, Blaj.

6. *Molitvenic* coresian. Începe cu **СВЕРНЕМ НАША МАТЕРИ**, în litere roşii.

7. *Octoih* din 1712.

LXXIX.

Mediaş.

A. Biserica neunită.

1. Icoane din 1794.

2. *Antologhiu* din 178—.

3. *Chiriadromiu* din 1732.

4. Pe un *Mineiū* de Rîmnic pe Ianuar:

435.

[Acest] *Mineiū* iaste a bisearicii [din Mae]rii Mediaşului, a căruia iaste [hramul Sfinţii Mihail] şi Gavriil, Sfinţii Îngerî.

I-am dat 30 f. pentru vinū la Crăciuneanu şi 3 feli de vin, şi odată la Vaşarheiū.

5. Pe un *Mineiū* de Rîmnic pe April:

436.

Acestū *Mineiū* iaste al bisearicii neunite din Maeri Mediaşului.

100 de vite cu o sută de florinţi.

90 de viţei, la un florint 2 viţei.

1 boū cu 10 florinţi.

9 vaci cu câte 5 florinţi.

D[oa]mne, iartă păcatele celor ce au ostenit de au făcut cărţile acestea.

6. *Mineiū* de Rîmnic pe Septembrie. Prefaţa e copiată saū înlocuită de «das- 437. calul Radul Duma cântăreţul bisericii Braşovului; 789, Ianuarie 29». El copie şi prefaţa lui Chesarie.

În anul 848, în luna lui Octomvrie, s'au făcut bătae cu Unguriî, adecă Romani şi cu căta[ne]le Împăratulu[i] i-au învins tare pe Unguriî, odată la Şaroşu cel ungures[c].

7. Pe un *Mineiū* de Rîmnic pe Novembre. Însemnare de ctitorî:

438.

Popa Toader, Moisa Şchiop, Toader Ibăşan, Mihăilă Blăjan, Toader Dostă, Toader Puflea, Ion Băcilă, Nicola Mora, Ion Ţurla, Ion Borză, Ion Lepedeū, Mihăilă Moldovean, Bădean, Samoilă Muntean, Gavriil diiacu [c. 1780].

8. *Octoih* din 1770.

B. Biserica unită.

1. *Antologhiu* din 1786.

2. Pe un *Apostol* de Blaj, 1814, însemnare că s'a dat de

439.

Ecsealeanţia Sa domnul VI[ă]dica Ioan Bobb, al Făgăraşului... Scris-am în Blaj, 23 Martie 1823, Isidor Alpini, prefectuş tipografii.

3. *Biblia* lui Bob.

4. *Evangelie* din 1817.

5. Pe un *Octoih* din 1825:

440.

Acesta *Octoih* bine-credincioşii poporeanî din Maeri Mediaşului, pe sama s[fintei] beseareci greco-catholicîască din

Medias [*ultimul cuvînt cu litere latine*], cu 13 Rf. l-aŭ cumpăratu [1831], supt purtarea de grijă a dumnisale vreadnicului protopop Ioan Stoian și a ficatorului Ioan Porea din Medias [*cu litere latine*].

6. *Penticostariu* din 1808.

LXXX.

Miercurea.

1. *Antologhiu* din 1786.

2. *Apostol* din Iași, 1835.

441. 3. Pe o *Evanghelie* din 1794:

Acîasta s[fântă] Ev[an]gh[e]lia iaste a s[finteî] besearică din Miercurea.

4. *Liturghi* din 1814.

5. *Mineiu* al lui Chesarie, pe Februar.

6. *Octoih* de Rîmnic, supt episcopul Grigore.

LXXXI.

*Nadișul-romănesc (lingă Cluj).

442. *Evanghelie* slavonă din veacul al XV-lea:

Бѣ имѧ ѡца и сѧа и стѣго дѧа аминѧ. Гѧм кнѣга кѣпи поп Истин ѡт Кѧлата, за и дѣскат, въ днѣ Крищоѧ Батѣр и молдавскон Петръ Воевода, въ лѣт 734; пис Рѣс дѧак ѡт Коломѧ; граматик дѧак Іѡн¹.

Dat-am ceastî carte anume Tretaevanghel de Log[ofăt] dereptu 5 docat i 25 noți (*sic*), la popa Ștefan, în kōv (*sic*). Pis Noiev[rie] i dnă [pe la 1600].

LXXXII.

Năsaud.

A. Biserica unită.

443. 1. Pe un aier:

În anul 1797, zugravî Thodor; 25 Martie.

¹ În numele Tatălui și al Fiului și al Sf[întului] Duh, amin. Această carte a cumpărat-o popa Istin din Cîlata, drept 8 ducați, în zilele lui Cristof Báthory, și în țara Moldovei Petru Voevod, în anul 7090 [1581-2]; a scris Rus diacul din Colomeia; grămătic diacul Ion.

2. Pe un tablou :

444.

Vecinică pomenire pentru din mila prea-înnălțatului Înpărat Franțisc al opt[ul]ea [=doilea] din anul acesta, anume 1802, înainte, noastră, grănițelor, de tot ertată porția s'aă făcut prin sfatul și mijlocirea domnului Căpitan Jarda, comîndaș de companie.

3. *Liturghie* din 1775.

4. *Minologhiu* din 1781.

5. *Penticostariu* din 1743.

6. *Strastnic* din 1817.

7. Pe un *Triod* din 17— :

445.

† Iată acestu Triodă l-amă cumpărat eu Coztină Alexa dinu Cetățele de la Ghiorghe diiacul, cu 13 florinții vonași, și l-amă datu lui Gavrițe Tanasii [apoî, în loc : mînăstire la Chiuiiaști] dinu Cetățele. [Să nu-l iea] nici feciori de'i miei, nici fata mea, nici muere mea, nici eu Alexa... Ai Domnului 1751... Iatăș după aciastă carte ce o dăm acolo, ne aflăm c'omă face și aciastă rugă a Precisti, mesița Dechemvriia 12, ai D[o]mnului 1751.

[La început:] beserici Sfântului Nicolae din Nă[săud]... Ie-rodiacon Ignat, soțul...; 1764, Ian[uarie] 7 zile..., proto[pop...].

8. *Triod* din 1813.

B. Biblioteca Gimnasiului.

446.

1. Anthologhion sau Mineiu ales pre scurt..., făcutu-s'aă de popa Chirila de Acîua, suptă biruința prea-luminatului și înnălțatului Craiul Budiî și a Țării-Ungurești Iosifă Leopoldă, premenit de pre limba slaveniasci, cu socotința pre limba rumăniască întoarsă și diorthosită pre 30 de zile, ani de la nașterea lui H[risto]s ani 1702, atunci. [E făcut] de înțelesul celor neînțelegători, nu numai celor proști, ce, mai tare și mai vrătos, preuților căroră nu știu înțelegăria slovenească... Că noi Rumăni carî simtem întru această Ținuturi amestecați printre alte limbi, simtem ca trămbita, de o răsufli și nu-i înțelegem glasul ei, așa și tocmealele sv[i]nților le audzimă într'altă limbă, cumu-s străhile de sara, slavele, prorocostviile, nast[a]vnele, troparele cu sdealnel[e] și canonul totă și nahvalitele, și niciu-ună folos nu luomă, iară alte limbi aă de

știu toată Scriptura în limba loră, adică cumu-s Sirbii, Rușii, Grecii, iară, după aceea, jeluind și ai noștri spre înțălesul sloveniei, au întorsu multă den cartia sloveniască pre limba noastră cea rumăniască, cu îndemnaria m[i]l[o]stivului D[u]m-[ne]dz[e]u, și de acmu încă avem nedeajdesă ni și înmulțasci scriptura pre limba noastră.

[Notă:] Scris-am eu popa Chirilă dintr' Acțua acest Mineiariu izbranic pre rumănie, ce să gice pre limba cîa mai proastă.

[La urmă:] Oberșit-am acest Mineiu în ai de la Naștere 1715, luna lui Maiu 11 dzile, atunci, vrîndu să ne facă popa papistași, și un popă decî că.... anume Lupul, ca un lup răpitoriu băgându-să la Ejoviți, și atunci l-au afurisit Hodor-[marschi] Manul (?)¹ Vlădicul Muncaciului, apoi au cădzuto de l-au omorit elu unu fecior al lui și.... și preot (?) Samoilă; decî....

Ază esto ierei Chirila ot Acțua, sacmarscoi varmeghiu.

Scris-am multă-păcătosu și greșitul, anume între preuți păstoriulu sufletesc popa Chirilă de Acțua, în anul 1715, cî-au spartu Turcii pacea cu Neamții.

Cursul anilor 1715, Mr. 8 zile, vrînd papistașii să surupe leagia Besearecii Răsăritulu cupravoslaviia depreună, D[oa]mne întăreaște Sionul cel de la Răsăritu cu toate nesmintite, iară pizmașii surupă-î, D[oa]mne, până în temelie.

сѧ малон писаѧм un caplian Близъ Каролю къ црквѧ тогда къст протопоп Марко [= această mică însemnare a scris-o Bliz Károly la biserică, pe cînd era protopop Marcu].

2. Anthologhionu, ce să zice Floarea Cuvintelor..., acum scris rumănește de pe Mineiul care s'au tipărit întiiu în sf[ă]nta ep[i]sc[o]pie a Râmniculu... Popa Filipu din Năprade, cându amă lăcutu în Surducă, în poporă, la anul de la Facerea Lumii 7249 [1741], iară de la Nașterea lui H[risto]s 1742, Iunie 17 dzil[e].

447. 3. Pe o *Cazanie* a lui Varlaam:

Писаа реко грешнаѧ Василиѧ днак снѧ Ириміѧ зет пшпѧ
вт Тазакъ Гwлоно къ влостѧ Бакѧв, къ дни Иw Бстратиѧ
Дабж[а] Бѧвѧвд, вллетъ зро... азъ Василиѧ днак, вт търѧ Іс-

¹ Iosif.

кнх [= Am scris cu mîna păcătoasă Vasile diac, fiul Irimiei, ginere popei din Tazlăul-Sărat, în Ținutul Bacăului, în zilele lui Io Istratie Dabija Voevod, în anul 7170 [1662]... Eu Vasile diac din tîrgul Iașilor.]

4. Pe o *Evanghelie* tipărită (în Veneția?):

448.

Ivaghelie o'ŭ co[m]părat Boșotă Costin drept 20 de (*rupt*) și a moere și a feciorilor, a fetelor, până al 7 sămîție; iară cine o'rŭ loa sau o fora, să fie treclet și proclēt, și sî fie anathima și ~~pasce~~, și să fi aforiciț de 300 și 18 de părinți cari a fost în vechi; și aŭ dat și o cădelniță și o iconă Maica Precistă, și u Pracseŭ, să sî știe; pomeni g[ospod]i Costin, Frăsină, sini: Pitelei, Ion, Ghiorghie, Marie, Cătălină, Pălaghie, Flere; mărtvi [= morții]: Gr[i]gorie [c. 1620].

5. Pe o *Evanghelie* slavonă de pe la 1550:

449.

Alta, iată că vi să poruncește Molitfi Tale, precum am văzut și porunca prea cinstului vicarășŭ, numai de căt să strângi de la feți căte 6 horgoș, și de la diieci cătă 3 horgoș, și pe la Blagoveštenii să-i strângi toți bani, fără țiră de răștanție: de la popa Urătul 15 horgoș și 4 oi; numai să le pornească de l[a] Prund, ei chizeși; pentru 5 horgoș, Fătul; așijderea și alte răștanții să le scoți. Și pe Marti în 29 să le aduci la Bistriță. Aciast[a] poroncim. Să fii cu H[risto]s, amin.

Scris Rus; 1748, Mar. 23.

Prot[o]pop Procop, Tearci.

P. S. La Luciu de pă Luncă 1 hulpe, la Lupșorul 1 hulpe iară, nedănd hulpe, Lupșorul să iei de pă dănsul 4 florinți.

† Aciast[ă] carte să meargă foarte cu grab[ă] pre la toți feți cu dieci; banii să-i aduceți în gîos, la mine, azŭ demi[nea]ți, aștepti-să [*rupt*].

C[nstit] jurat lui pop Grigore de la Bărgău, Molitfi Sale cu sănătate să să d[è], la Bărgău, în —.

6. Manuscript slav de pe la 1550.

7. *Octoih* (?) slavon din c. 1570.

8. Manuscris slavon de Rugăciunile dimineții, scris de:

450.

Eustatie din țara лѡд[и]нскон изъ села Березова [=leșească, din satul Berezova], 7185 [1674], 21 Maiŭ.

Ета книга триод (această carte, Triod), etc. Iosipŭ ot

sela Runcu au dat aciastă sv[ă]nta carte anume dereaptu sufletu fiului mieu prestavlașatosia [=răposatului] Andreica, și amu dat pomana la beserica hramului s[fe]a[t]a go arhistrigita Mihail, iar cine va lua aciastă carte dăn beserica, alegându cându va fi zmintă, atunci să o ă, iare, de o va lova, să o vândeze, să-î firea, să hie procliat și trecliat de 318 otță oje Nichei.

LXXXIII.

Nicula.

451. 1. *Apostol* brîncovenesc [1704], dat de
Protopop Danil de la... [sfinte]i mănăst[iri]; 1768.
2. *Evangelhie* din 1742.
3. *Liturghii* din 1713.
4. *Penticostariu* din 1768.

LXXXIV.

Ocna.

A. *Biserica ortodoxă cea veche* (din jos).

452. 1. Pe crucea de la poartă:

Cu ajutoriu lui D[umnezeu] s'au făcut aciastă cruce, și s'au plătit din lada biseare[ci], fiind preot [Oprea Co]jocariu, gojman [Ș]oima; 26 N[oemvrie] [1]8[3]4.

Isprăvitu-s'au aciastă... boldă cu ce iaște în lu[n]tru (ci fața de cătră uliță), toată chieltuiala du[mnealu]i Ilie Vișe, împreună [cu] muiarea sa, Ioana, ca să [le fie de] pomeană lor și la toți [ai lor].

2. *Catavasieriu* din Rîmnic, 1784.

453. 3. Pe un *Ceasoslov* din 1786, Blaj:

Acestu Ciaslovu iaste al lui Ioanū Duma, cumpărat de moșu-său Duma, și l-au dat la nepotu-său Ioan Dimiu, să-î fie pomana la împărăția ceriului... Anu 1791, Sepuțevrie 1, acestu ciaslovu s'au dăruitu dumnealu Duma la sfânta beserica din josu, și hramu iaste Preobrajenie a Dumnului Nostru I[su]s H[risto]s, ca să fie pe sama sfantei bisearici înu veace, și Dumnezău să-î facă parte... în veaci. Prinū mănă du[mnea]lui jupănu lui Radu Vălucănesculū, titorulū biseariceī din j[os] s'au datū.

454. 4. Pe un *Chiriacodromion* din 1699:

La anu 826 s'aŭ legat aciastă Căzanie cu cheltuiala dumnealor gocimanului și a juraților, și fiin[d] preot Oprea Cojocari la bisearica din jos; plători Lazăr Șoima gociman, Pătru Alăman, Gheorghe Morariu, Ion Cornilă, Gheorghe Cărăbulea, Ion Cojocariu, Ion Bogorin, și legători aŭ fost Isaia pop[a] de la Poplaca, legătura 9 zloți.

Aciastă Cazanie iaste cumpărată cu cheltuiala orașului sf[inte]i beserecei cei neunite, anume hramul Sf[inte]i Preobrajenii, la Vizogna, ani de la H[risto]s 1765.

5. Pe o *Evangelhie* din București, 1760:

455.

Aciastă Ev[an]ghelie iaste cumpărată în doisprezece zloți nemțești și jumătate; 1763, Dechemvrie 12; și de preaosf[i]nitul domnului Dionisie Nevacovicu, pravoslavnicu ep[i]s[co]p[ul] Budei și Ard[dealului], s'aŭ dăruit la sf[an]ta biserecă cea neunită din Vizocna.

6. Pe un *Evhologhiu*, rugăciune de șoareci, cîrțițe și șomălcî.

7. Pe o *Psaltire* din 1805, Sibiiu, Bart:

456.

Aciastă s[fântă] Psaltire este cumpărată de Ilie Moldoveanu cu 6 zloți, și aŭ dăruit popi Ion Cojocariu, ca să aibă pomenire la s[fântă] liturghie, și părinților lui pînă va trăi. 1806, Noemvrie 12.

B. Biserica unită.

1. Pe chipul ctitorului:

457.

Costandin Basarab Brâncoveanu aŭ făcut beserica. 1701; s'aŭ zugrăvit, leat 1723.

Are calpac, haină roșie, mantă cenușie.

458.

[Astupat:] Și fiind preot popa Ioan ot Vizocna.

2. Icoana Maicei Domnului, din 1720.

3. Pe un *Evhologhiu*:

459.

Acestu s[fă]ntu Molituv[e]nicu este alu sf[i]nte beserici de la Vizogna, și l-aŭ datu de pomeană cinstitul de bunu neamă domnișorul Saveriusu, să să pomenească elu și părinții lui...; 1765.

4. *Chiriadromiu* din 1732, București.

5. Pe un *Triod* din 1731, Rîmnic:

460.

Această carte anume Triod iaste alu orașului Vizogna, cine l-a fura, să fie al dracului. Acest Triod l-aŭ dat Mihoc de poman[ă] [la sf. biserică din] Vizocnă; iar cin[e] o are

streinà de la acea beseric[ă] să fie afurisit de 318 părinți, amin. Eū protopop Tatomir R^s am scris, 1734.

6. Mențiune de nașterea unui «cocon» și a unei «cocoane», la 1762 și 1766.

C. Biserica ortodoxă din sus.

461. 1. Însemnare:

Pop Ivan zugrav, 1781, lun[a] Sep[temvrie] 1.

462. 2. Pe *Biblia* lui Bob:

Aciașta sf[ă]ntă și d[umne]zeiască carte o am cumpărat eū cu ai miei bani, cu 25, doaăzăci și cinci de zloți, în anul 1806, zile 15 Iulie. Văsilie Stoian, paroh Hususăului.

Aciașta sf[ă]ntă] Biblie am cumpărat-o eū Ioan Hăntes, cantor, cu 41 de zloți, bani umblători, și am dat-o la sf[ă]nta bisărică, iară cu acei numiți bani, adecă cu 41 f., care i-am și primit eū de la s[fănta] bisărecă. Ioan Hăntes, cantor.

3. Ceale opt glasuri saū Octoihul cel mic, tipărit cu chiel-tuiala dumnealui chiriu Constantin Boghici, la Brașov, în priveleghiata tipografie, de Ioanu Fridrih Herfurt; 1805.

3. *Penticostar:u* din 7291 [1783].

LXXXV.

O h a b a.

463. 1. Pe un *Apostol* din 17—:

Aciașta sf[ă]ntă și d[u]mn[e]dzăiască carte ce să chiamă Apostol, l-am dat eū Stanca Oproae din Ohabă sf[i]ntei be-seareci de pomană, ca să mă pominesc eū și soția mea.

Și lăcașul lui să fie cu afurisitul Ariia și cu Iuda care aū vândut pre D[o]mnul H[risto]s, și să n'aibă stare ca Țigani, și și mai rău. Și am scris eū, iermonahul Stefan, 1762. Oprea, Stanca, cu fămeaia lor.

[Sus:] Pomeneaste D[oa]mne, Bucur, Stanca, Oprea și cu toată cumetria lor.

Parte manuscrisă ăscălită: P. Șt. d[a]sc[ăl].

464. 2. Adunarea Cazaniilor a multora fealiuri de cuvinte învățătoare de năravuri bune, la Dumineci și sărbători prăznuitoare, în trei părți de osebi, cuprinzându-se [cu binecuvîntarea arhiepiscopului de Carloveț]. Viena, tip. Stefan de Novacovic, 1793.

3. *Chiriadodromiu* din 1732.

4. Pe un *Evhologhiu* din 1760:

Însemnări de Matei Radeș. Nume: Virona.

465.

Să să știe de când au fost bătaia cu Turcii 1788, și de când s'au cutremurat pământu în zio de Sf[ă]nta Paraschiva la anul 182 (*sic*). Si aciasta să să știe, că în anu 18[0]6, în luna lui Fevruarie, au sămănată omni săcări de toamnă, neputând toamna sămăna.

Iscălește și Ion Chiujdea.

Precum să s[ă] știe că aciastă sf[ă]ntă și dumnezeiască carte—este întru legătura sa M[o]l[i]tv[e]nic și dumnezeieștile Leturghii, — am făcut pe dinsa un sărindar, eū, popa —. Scris în Sevăstren[i], aniū Domnului 1730, Iunie zi întâi.

5. *Octoih* din 1770.

6. *Penticostariū* din 1768.

7. *Strastnic*, 1753, Blaj.

8. *Triod* din 1771.

9. Manuscript de «cuvinte de pre limba ungurească, tălcuite rumânește» [c. 1810].

10. Manuscript de Năravurile bune, c. 1800, Brașov.

LXXXVI.

Orăștie.

A. Biserica neunită.

1. *Antologhiu* slavon de la Brincoveanu.

Listă anexată (c. 1820):

466.

Ilie Ciurdărescu, Ivașcu, Berian, Brudari, Stîrcu, Bărboi, Simedru, Sivu, Burlan, Mălăia, a Onului, Dănculescu, Ioan, Rozolu, Haneasu, Handurca, Truca, Romodan, Vasiloiu, Ștef. Totoi, Precurarița, Șiomșan, Borițescu, Pătrașcu, Vîrlan, Florea, Martăn, Vilvari, Licescu, Brăița, Susan, Tăbăcari, Burceanu, Bințișan, Sentii, Stoa, Foltea, Tatarci, Petică, Mișu, Viserescu, Jeogian, Iovescu, Adam.

2. *Apostol* din 1814.

3. Pe *Cazania* de la 173—:

467.

Cartea aciasta.... s'au cumpărat cu bani bisearici, cu florinți 17, în zilele preaosfințitului episcopului nostru Dionisie Novacovici.

4. Pe un *Chiriacodromiu* din 1699:

468.

Să s[ă] știe aciastă sf[ă]ntă carte, adică păcuenie, s'au îndurat 2 oameni bun[i], anume Părvul Greculu din Orăștie,

împreună cu Moisa, și au cumpăratu de pomana besiricii, dreptu 20 de florințu, iară cine o're fura au a o înstrăina de la beseareca Orăștii, să fi anathima de 318 părint. Și am scris eu prot[o]pop Petru alu Orăștii, leat 1764 (și cu buchî).

5. *Evangelhie* din 1723, dăruită la 1738.

6. *Liturghii* din 1814.

7. *Mărgăritare* din 1746.

469. 8. *Mineiele* lui Chesarie. Pe cel de Februar:

... Sf[i]nteî bisearici neunite a orașului Orăștie.

470. 9. Pe *Minciul* din Iulie:

La anul 1820 și luna Mai s'au ridicat clopotul cel mijlociu în turnul s[fin]teî bisearicii neunite a orașului Orăștie.

471. 10. Pe *Mineiul* de August:

La anul 1827, Iulie în 16. au ars în Orăștie 129 de case dănpreună cu turnul de la s[fân]ta bisăr[ica] cea neunită, unde s'au și stricat 2 clopote, unul de 161 și altul de 300 fonț, adecă de 3 măji. Scris-au Ioan Popp, dascăl normalicesc neunit al Orăștii. Afară de suri, grajduri și alte lăcașuri.

472. 11. Pe un *Mineiū* de Octombre, al lui Chesarie:

Acest sfânt Minei iaste dat de părint[ele] ep[iscop] Chesariia prin mâna pătropopulu dar la biserica de la Srceliî (?), la hramul lui Sfete Ion Botezătorul.

12. *Molitvenic* din Bălgrad, 1689.

13. *Penticostariū* din 1743.

14. *Triod* slavon in 8° mare (1697?), cu note slavone.

B. Biserica unită.

473. 1. Pe un *Minologhiu* din 1781, Blaj:

Acest Mineiū estă a părin[telui] prot[opop] Ionăș ot Șt...
[În pomelnic:] Creștina, Zofia.

474. 2. Pe un *Penticostariū* din 1768:

Dinū Sasū-Varoș [1771].

3. *Triod* din 1771.

LXXXVII.

Peri.

475. Pe un *Triod* din Lemberg, 7197 [1689]:

În numele Tatălui și Fi[u]lu[i] și D[u]hului S[fin]tū, dat-au: Pețe lu Pană au dat 4 flo[rin]ț, cu gi[u]pînas[a], Mîrie, Îndreeși, Sofronî, Tîmîșu, ș'o 'n]chini; și o dată Timochi și Areta 6

flor[in]ți..., Ofrimū Pătr[a]șu cu Gahe 2 flor[in]ți, și Codinū o datū 3..., d[r]leptū pîcate pîritūlo și a frerū (*sic*) și rodu-i, pîne la șapte rod... Iarî cine va clîti, să hie proclētū și... [c. 1700].

LXXXVIII.

P e r j a n i.

1. La catapiteazmă:

476.

Zugrăvitu-s'au aciastă sf[ă]ntă biserecă în zilele prea-în-nălțatului Împăratū Iosif al doile, fiindū preot bisereci popa Stan Măndreanul, și fiindū birău domnescū Ionū Lazărū, iară birău satului au fostū Oprea Achim; leat 1789.

2. Pe lespezile pardoselei:

477.

De aici începutul și aici isprăvitu, la svîrșitū; 1793.

3. *Antologhiu* din 1786.

4. Pe o *Cazanie* din 7256 [1748], Rimnic:

478.

Să să știe că aciastă carte o'm vândut eū feciorul... Ca să să știe, am dat... din Perjanî... eū Oprea Ințu, cu soțîia mea Dobra, Hiiiana, Comsa, Măriia..., Armeanca...Și, când s'au cu[m]-părat aciastă sf[ă]ntă carte, am fost preoți: p[o]p[a] Coman și popa Alde, fiind birău Gheorghie Poap și jurat Oprea Po-cimpu, Ion Comărdici, Stan Roita, Oprea Langa, Lazăr bă-trănul nostu și meșter besearici. Și am scris eū Log[o]făt Coman, anul 1750, luna lui Marti, 25.

5. Pe o *Evanghelie* din 1697:

479.

Acîastă sfântă și dumnezeiască carte ci să chiamă Ev[an]-gh[e]lie cumpăratu-o-am... feciorul lui Log[ofăt] ot Bezdead, drept ban gata lei 3 p[ol], însă mulți diîntu creștin s'au m[i]-lostivit de m'au ajutat, cine cu cătū i-au fostū putearea, ca să le fie pomeaan[ă] pentru sufletel[e] dumnealor [urmează po-melnicul]. Și am scris eū pop... Ghen. 15 d., lt. 7207 [1699].

Pană Căp[itan] Conțescul dă preotului Stanciul.

6. *Polunoștință* din Timișoara

7. *Triod* din 7255 [1747], dăruit la 7260 [1752].

LXXXIX.

Petridul-de-sus.

1. Pe o icoană la altar:

480.

Acîastă icoană au plătitū Chirilă lui Ștefanū, se fie pomană în viaciū.

Acăastă s[fântă] icoană s'aū făcut cu cheltuiala părintelui ermonah Macarie, de Gheorghie sinū Iacovicū, și cu a lui Biriș Ursu, și cu femeia lui Barbu. Ra[du] zugrav. Anno 17—7.

481. 2. Pe o icoană:
Costandinū aū plătit lui Dumitru; 1727.
3. Alta din 1789.
4. *Antologhiu* din 1766.
482. 5. Pe un *Antologhiu* din 1777, pomenit:
Grămaticul din Răhăo... în Petridul-de-susū, Fevr[uarie] 29..., Magul și... Blagulū cu mumă-sa..., Zahă Toma din Băișoră, Zah Ile, moșu-săū..., Hilimonū..., Vesia, Vasăliia... Hramul Adurmiri.
483. 6. Pe *Apostolul* din 1704:
Acestū Apostolū l-aū lăsat popa Gheorghie di la Vidolmū, ctitorulū mănăstiră.
484. 7. Pe un *Apostol* din 1731:
Scris-amū eū Thatanasie (*sic*): înū anulū 1785 aū căzutū unū omătū mare pînă în brăū, la 40 de sf[i]nți.
8. *Catavasieriū* din 1761.
9. *Evangelie* din 1776.
10. *Liturghiū* din 7255 [1747].
485. 11. Pe *Liturghiile* din 1756:
Acăastă s[fântă] Liturghie aū cumpăratū Păcurariū Ioannū din Petridul-de-sus, și aū dat să fie întru pomenire... la bisearica cea pravoslavnică din Petridul-de-sus, anulū 1802, Iulie 6 zile.
486. 12. Pe un *Octoih* din 7214 [1706]:
A lui Bogdan, s'aū cumpărat dela ficiori a popi Costan-[din]. De la Macariia... Valota 1742.
13. *Octoih* din 1712.
14. *Octoih* din 1760.
15. *Penticostariū* din 1743.
16. *Penticostariū* din 1768.
17. *Triod* din 1771.
487. 18. Manuscript din veacul al XVI-lea. Incipit:
сказаніе дѣлани (*sic*) апелскыхъ нскъ писано ажкож (*sic*).

XC.

Petroșani.

A. Biserica nouă.

Pe un *Octoih* din 1770:

488.

Dan Opriss aus Szibjel, 1 Ochtoik, 1 Katavasier: soll zahlen
10 k.

B. Biserica cea veche.

1. Icoană din 1814.

2. *Ceaslov* din 1778.

3. *Evanghelie* din 1765.

4. *Adunare de tractatură*, Buda, 1826, a lui Dinu Golescu.

5. *Floarea darurilor*, Brașov 1808. Prefață iscălită de
erei Ioann Stefanovici, par[o]h bisericii din Bolgarseghiul
Brașoveni. 489.

6. La parohul Stanca :

490.

Istoria Sindipii filosofului, care mai întâi s'aû întors din
limba persască în elinească, iară acum din limba elinească
prefăcută în românească, dată în tipariu cu cheltuiala lui
Simeon Pantea din satul Sâlcioa de pe Ariași. Sibii, Bart,
1802.

XCI.

*Plosca.

Pe un *Octoih* slavon ms. de pe la 1550 :

491.

Di la Plosca cîa din gîos sitû cărți... doo Trioduri, un
Penticostariu, doo [Strastnice]..., Leturghie, 2 Molităvnice, un
Mărgăritar [rumă]nesc și 3 cărți grecești; le-amû dat în sama
părintelui ermonah Simon și în seama părintelui ermonah —.
Eu le 'mû datû, protopopû Ghiorgghi ot Hinedoră, an 1703,
meșița Feorari.

XCII.

Poiana.

A. Biserica din centru.

1. Pe o *Biblie* din 1688:

492.

Acîastă dumnezeiască carte ce să chiamă Biblie iaste dată
de părintel[e] Vl[ă]d[i]ca Theodosie mie robu lui Dumnezeu
Stoică Log. Liudescul, vliat 1692.

2. *Cazaniu* din 7256 [1748].

493. 3. Pe un *Mineiü* pe Septembrie, al lui Chesarie :

S'aü cumpăratü acestü Mineiü al luniü lui Septemvrie de robi lui Dumnezeu Niculae Banu, Preda Toma, Măriianü Dobrotă, Mihăilă Dobrotă, Stanü Opreanü, Stan Băjea, Mărie Bucur Hăndoreanu, Ioanü, Mateiü Prodan, Mărie, și l-am dăruit s[finteï] beseareci cei neunite a Poeni, la hramul Adormiri Precești, ca să le fie pomană lor ; și așa l-am datü ca să fie spre trebuința slujbei s[finteï] beseareci, și, fără de știința acestora neamur de oameni, nime să nu fie slobozi a înstraina de la aciastă s[fântă] bisearecă, suptü greu și neertatü canon, după cum poruncescü s[fintele] canoane a s[finților] părinți la pravilă ; mesița, 16, 1783.

494. 4. Pe un *Octoih* din 1750 :

Aciaastă sfântă și dumnezeiască carte anume Octoicü s'aü cumpărat de robii lui... din Poiană, care anume să vor iscăli : Ionu Opriianu, un florintu, Ioanășu Măniguț 50 de bani, Ioanășu Ghiorghea, Stanü Stăncoe..., și ficioru ei Ion, un măriiaș, Bucur Negru, Coman Negru, Comanü Șerbu, fiind jude, iară dat un florint, Iacov 2 măriiași, Bucur Bozdog, Stanciul cel tinăr, Moga Oprii, Pavăl al Mogăi Rodeanu, Dan Cornea, Măriian Dobrot[ă], Ioanășu a lui Dan Opriianü, Stanu al Stanciulü, Ion al Stanciulü, Toader Măniț, Ion Bazbă un pătac, Maniü Popa, Filip, Șufan, Bucur alü lui Ion al lui Mihăil[ă] Fleșeari, Mihăil[ă] Șufan, Mitiü a lui o datu —

B. Biserica de lemn.

1. La ușă : 1766.

495. 2. Pe o icoană :

Aciaastă iconă aü plătit-o Moga Dobrotă cu fămeia sa, pentru sufletele lorü și ale părințilorü, și aü dat-o sf[in]tei biserici din Poiană, pentru veacînica pomenire ; 1767, Martie 12 zile.

496. 3. Pe alta :

Opria Opriianü, Dumitru Hondorianu.

4. Pe o a treia : 1767.

497. 5. Pe o a patra :

Cumpăratü-s'aü aciastă sf[ă]ntă iconă de robii lu D[u]m-

n[e]zău Simtion Micul, Moisi Micul și soru-sa, d. Ion Iosivă, Ghenie Șerbote, Moisa Micul, Ion Micul... ș Mănițu; Jenuarie 5.

6. Pe alta:

498.

Stărpă Băjea și Dobră; 5 Ian[uarie] 1770.

7. La ușa din pronaos la naos:

499.

În numele Tatălui și a Fiiului și a Sf[ă]n[tului] Duh, amin, făcu[tu] s'aă aci[a]sta s[fântă] și d[u]mn[e]zăiasc[ă] bisere[că] în zile prea-luminatei și prea-înnălțatei Crăese Mariia-Terezia și Iosivă ală doilea, prin blagoslovenia răpăosatului Dionisie Novacovică, episcopul Budi și al Ardealului, și s'aă săvârșit în venirea preaosf[i]nțitului și pr[ea]-luminatului D[o]mnă d. Sofronie Chirilovică, episcopu neuniților din Ardeal, cu cheltuiala satului, prină facerea de bine care s'aă îndurată, prin osteneala și purtarea de grijă cinstitului p[ă]rinte] proto-popului Ioană Dobrotă ot Poiană, împreun[ă] Oprea Pisariă, Iacobă Simion, Bucur Bană, Stan Mănițu, mesița Maiă în 12, leatū 1770; și s'aă zugrăvită de Simonă zug[r]avu Oprovică din Craiova, 1771.

Și două pomelnice. Unul pomenește pe popa Ion Bozdog.

8. La iconostas:

500.

Aciaștă s[fântă] icoană s'aă făcută și s'aă zugrăvit de robii lui D[u]mnezeu popa Nicolae Dobrotă Popovică, preuteasa Ana, Oprea Opriană, Salomie, Bucură Opreană, Mărie, Vasilie Opreană, Mărie, Dumitru Hândorianu, Mărie, Vasilie zugrav; Fev[ruarie] la ano 1791.

9. La altar:

501.

În numele Tatălui și al Fiiului și al Sfântului Duh. Amină. Zugrăvită s'aă acestă sf[ă]n[tă] oltar în zilele Împaratului Iosivu, a Împărătesii Ma[r]ii-Terezii, și fiindu arhierău Sofronie Chirilovică, al Ardealului, 1771, cu cheltuiala robilor lui Dumnezeu Buc[u]r Ban, Simionă Moga Opreană, Dobră, Ilie Opriia, Salomie, Bucur, Opriian Stană, Stană Stan(n)ciului, Mărie Ionașu..., Maria Branciă. Ion Stanciu Mănițu, Dragolea, Bucur, Hondoreanu Ioanu, Ionă Nedelă, Căt[ă]lină, Oprea, Nedelă Mărie, Coman Fleseriă, Paraschiv Simionă dină Gărbova, Nistor, Ionă, Stancu Do[bră], Bucur Serbă, Dop..., prină chi-

vernisala și purtarea de grije a părintelui protopopu Ioană Dobrotă ot Poiana. Costandin zugrav.

10. În dosul altei icoane, ca mai sus, iar între nume și Petca.

502. 11. Pe o legătură:

D[u]mnezeu roagă-se de noi, să ne înpace cu Dumnezeu.

503. 12. Pe un *Antologhiu* din 17—:

....Erei Oprea, Danu Suciu, Oprea Gligor, Stanu Mănișuțu, Ionu Băjia, D. Băjoia, Bucur Dobrotă, Moga Șufană, Hilip Șufană și mumă-sa, Stană, Oprea Bodea, Ionu Banu, Bucur Banu, Oprea Vlad, Dumitru Dobrot[ă], Bucur Bobdan, Ionășu Botdanu, Dumitru Gorghea, Bucur Gorghea, Stanciul Măniș, Ionășu Banu, Bucur Opriianu, Stanu Șerbu; și o amă cumpărat cu bani gata florinți 21, și 70 și 100 de bani, și o'mă dat sf[i]nteii besearecii din Poian[ă]... [Pe cine ar fura cartea,] pământul să-l ghiț[ă]. Scris-am eu diiac Maniū, cu învățătura lor a tutura...; 1738.

504. 13. Pe un *Chiriacodromiu* din 1699:

Să s[ă] știe pentru aciastă sfântă carte ce să chiamo Poo-cenie, că o amă cumpărat bătrăni den Poiană, împreună și cu prioții care să vor scrie toț, anume: ierii Oprean, ierii Ionu și diiac Ionu, Bucur Dobrotă, Dumitru Munteanu, Coman Staico, Stan Gligor, Oprea Gligor, Bucur Gligor, Stan Șerbū, Stan Mănișuț, Oprea, Costandin, Dumitru Dobrotă, Coman Marco, Dan Suciu, Stanciul Măniș, Ianoș Suciu, Dumitru Mănișă, Salomiia; și o amă cumpăratu cu bani gata, florinți 19, și o amă dat sfinteii besearecii (*sic*) den Poiană... [Pe cine ar fura cartea], să crape pământul să-l înghiță... Si o [s]crisū eu Dumbrav[ă] dascălu, cu învățătura dumnealor cumpără-torii, la anul de la H[ristos] 1733... Fevăr 4; și să o stăpă-nească popa Oprea și popa Ion.

505. 14. Pe un *Evhologhiu* din 17—:

Acesta Molitfealnicu iaste al popi Bucur Șerb de la Poiană, și l-amă cumpărat de la popa Moisi ot Poian[ă] cu 5 zloți și 30 de crețari, find diiacon, în Septemvrie în 24 de zile, anu 835.

506. 15. Pe un *Penticostariu* din 1743:

....carte, anume Penticostar..., și o cu[m]părat anume, care să vor iscăli: Dan Suciu, Bucur Opriianu, Dumitru Dobrot[ă],

Bucur Părău, Stanu Șerbu, popa Ion Dobrot[ă], popa Oprea Bodea, Oprea Gligor, Stană Șufănoe, Simtionă Șufănoe, Ion Băjia, Dumitru Stanciul, Bucur Nicor[ă], Opa (*sic*), Ionășu Gheorghea; și așa s'au luat cumpărători, să fie slobozi, ce vor vrea să facă cu iă, și fără de știre lor, și asămi[nea]... să nu s[ă] poată lua undeva, să o dez[lipească]; 1744. Scris-am popa Maniū și popa Ion, și sintū oameni din Poian[ă] care au cu[m]părat cu bani, florinți 16 vonași.

XCIII.

Pojorta.

1. Pe o icoană:

507.

Ot Beclean; 1738.

2. Carte de învățătură creștinești despre deșertăciunea lumii și datoria omului în fieștece stat, din S. S. Scripturi culease și întărite pre scurt, pentru mai lesne înțelegerea și procopseala, pre limba rumînească așezată de [episcopul Bob]; 1806.

3. Pe un *Apostol* din 1774:

509.

....aî mieî 8 lei din... în anul 1774, în luna lui Mai zile 21, și-l las copilui mieu, lui Onisim, și lui Moisi...; 1785, Pojorăta, p. Ionașcu Guj[ăilă].

4. Pe un *Chiriacyodromiu* din 1699:

510.

Să s[ă] (*sic*) că am scris eu diiac Nițu ot Lidești.

5. *Evangelie* din 1682.

6. *Molitvenicul* lui Coresi.

7. Pe un *Penticostariu* din 1743:

511.

Aciașă carte ce să chiamă Penticostari rumănesc iaste dată sfintii bisearici de la Ludișor, care de l[a] cinstita protopopie a Făgărașului o au răscumpărat dumnealor Nicolae Ganea, din înpreună cu dumneaei Jofia, sora dumniaului, muiarea răosatului [Comșa] Gușăilă, tot din Ludișor [șters și semn de cruce]; și l-au închinat sfintei bisearici... La sfânta bisarica din Pojorota... S'au scris din diregătorie...; 1781, 29 Martie. Protopop — Acestu Pintecostariu s'au fostu tras de l[a] preotul Ionașcu Gușăilă de l[a] Pojorăta pentru 12 florinți. Canonul au fost pentru că au vărsatū sînge la cărcimă, în anul 1777, Iun[ie] 20. S'au tras cu judecata săborului cu

deliberatum, car[e] la mai mare canon au fost sa sa judece vreadnicu cu flor. 24, dar s'au lasat cu doisprazeace, cu mila de la sabor: una cace au mersu la carcima, a doo, cace au facut sfada, a treia cace s'au inbatat, a patra cace au varsat singe. Pentru aceaste necuvioase pricin[i] s'au luat in trasur[ă] acest Pintecostar prin juratul saborului, pop[a] Nicolae Lăluță de la Beșimbav, precum arată scrisoarea sa la tabla de margini. Pentru care răscumpărându-l dumnealui Nicolae Ganea, împreună cu sora dumnealui, Jofica, ce o au ținut răpoosatulu Comșa Gușailă, toț din Pojorăta, cu șapte florinți, ceialalți i-am lasat eu protopopul pentru pomenirea, ca sa aibu și eu parte de pomenire ca și ctitori carii o au răscumpărat, până sa va ținea o foae de cartia aciasta... Protoprezviter Costandin..., Damaschin... Făg[ăraș], 1781, Martie 19 zile. Dat prin mine Protopop Costandin Ioanovic, Mit[ropolitul] Făg[ărașului].

512. 8. Pe un *Triod*:

Sa sa stie ca aciasta sf[ă]ntă carte ce sa chiiamă Triod la bisearica noastră de pomeană, Pojorăta, nefind alt Triod... Și am scris eu pop Ionașcu Gușailă din Pojorăta, in anul D[o]mnului 1767, in luna lui Fevruarie zile 7; și sa s[ă] stie ca am cumpărat aciastă sf[ă]ntă carte cu florinți 16..., și cu ceialalți boeri și catane care s'au îndurat de ne-au ajutat cu cât au vrut, pentru pomenirea lor.

513. 9. Pe un *Triod* din 1771, ctitori:

Ionu Comănici, Samoilu Moldovean, Radu Fătu..., Neni Fătu, Samoilă Drăghiciu, Samăi Zaharie, Mariia lui Stoica Meletu, Zahiū Dateș, Gheorghe Drugă, Ionu Sugaciū, Samoilă Cornea, Aldea Drăghici, Zmedu Trămbițaș, Ion timar, Eva Sinișmon, Achim Chiestea, Navinu Popa, Ion Străză, Ionu (?)... Iaru. [În natură:] 6 cofe de secară, 1 blid de săcară, 1 de cucuruz.

XCIV.

Ponorel.

Biserica unită.

514. 1. Pe ușa:

1727, mșța Iu[nie].

2. Pe un *Apostol* din 1802:

515.

Puntea Drăgneștilor... Locul de la Bobărești, lăsat de Bobar Costin... Livada care hătuiăște cu apa și cu drum... Pleșar, Tolomei Lungu.

3. *Catavasieriu* din 1793.

4. Pe un *Chiriadromion* din 1699:

516.

Cu toată cheltuiala lui Oniciu Ionu și Tomușu Ionu, și o au dat pomană la biserică în Ponor Onici Clae, Oniciu Crăciunu, Tomașu Vasii, Tomușu Măriian —, Tomușu Costin au învățat, — să le fiia pomană lor și părinților și tot ne[a]mului lor până la o noo sămănță... Au fostu la scrisoare Drăgoiu Mariian cărsnicul, Pleșa Vasile, fecior lui Vorniculu Samoilă, Coste Pătru, Burzu Luca; 1756, Septemvrie 14 zile.

5. *Evangelie* din 1776.

6. *Liturghii* din 1775.

7. *Minologhiu* din 1781.

8. *Octoii* din 1792.

9. *Penticostariu* din 1743.

10. Pe un *Triod* din 17—:

517.

De poporeanii din Ponorelu... Dela Gărghiță din Căteani, în 23 de florinți... Scris-amă popa Ilie.

XCV.

* Poplaca.

Pe o *Liturghie* din 1680:

518.

...Să s[a] știe căți o făcut pomană de o dat de o plăti[t] aciastă leturghie, anume Vlad Toma, Oprea Fomete, Văsiu, popa Bucuru, Ion, și se s[e] pomenească; iar cine nu va pomenie, fie afurisit. Decî se știe. Și în Poplaca amă dată aciasta s[fin]ta leturghie, și iaste sc[r]is la preadoslovie precum silitu popa Bucuru pre acești omeni, anume: Bratul au dat 50 de ban[i], Oprea Fomete iar 50 de ban[i], Toma Bădile iar 50 de ban[i], apoi Vlad Bratul iar 50 de ban[i], apoi Văsiu [s. a.]. Iar eu, popa Bucuru, amă pus 60 de ban[i], cum să fie a popei Bucur, pâne va avè zile.

XCVI.

Porcești.

519. 1. De-asupra ușii de intrare:

† Cu vreară Părintelui și cu sporirea Fiului și cu săvrîșirea Dhului Sv[ă]ntă făcută-s'au aciastă svântă și dumnezeiască beserecă din temelie creștinul domnul Țării-Rumînești Io Matthei Băsîraba Voevod intru cinstia și hramu lui S[vea]tăi Nicolae Mirlicheischi, ca să fie pomanî nesăvârșit în veaci; dereptă aceaia și noi, robii lui Dumnezeu și mai mici robii Mîri Sale creștinului M[a]t[heiu] Voevod: jupan Tîmaș beciariul, Ion Logofăt și Radul Posteal[nic], feciorii lui Tămaș și ispravnicii de Măriia Sa triîmiș, nevoit-am de am văzut și începutul și săvârșitul, și s'au rădicat aciastă bisearec[ă] cu cheltuiala Măriei Sal[e] lui Voevād (*sic*), și noi încă am dat ce am putut ca să avem și noi pomanî. Și s'au început în luna lui April, și s'au săvârșit în luna Sep[temvrie], vă leatū 7162 [1654], а wt пок. хска 1653.

2. Notiță cu roș a reparației din 17—.

3. Chipurile lui Matei Basarab și Doamnei Elena sînt o mîzgileală nouă.

520. 4. Pe icoana de afară a Maicei Domnului:

Oprea Mihail Crăciunū; 1750.

5. *Catavasierii* de Sibiiu, al lui Popovici de Hondol.

521. 6. Pe un *Chiriacodromion* din 1699:

Să s[ă] știe că aciastă sf[ă]ntă carte ce s[ă] chiam[ă]—, și o a dat beserecei Porceștilor de pomană, a beserecei să fie, car[e] popă va sluji beserecei, săvaî căți ar hi, nice unui popă să nu s[ă] oprească —, iar car[e] popă sau mirean s'ar amesteca a o vinūde, sau acum, sau din besereca Porceștilor a o muta, proclat și anathema să fie și blestemat de 318 oteț, și de Domnul H[risto]s blestămat; petrite și leamnele să putrezască, iar trupurile lor ba; preoților beserecei aceștia să nu s[ă] oprească, ce s[ă] hie a unuia ca și altuia, a povesti de pedeapsa cuvântu lui Dumnezeu, și aceastea suflete a pomeni: Ion, Ana, i Oprea, i Muș, i văsea cead ego [=și tot neamul lor]. De noaa, să [să] știe că o cumpărat Ion Părcălăbel. Și, când am scris aici, au fost prot[o]pop Maxsin din Avrig, de față și judele Rad[u] Laslă și popa Mihaî del[a] Săc[ă]date și Mihailă Deaneș și

Ion Leoscă, și preoții, anume: popa Ion, popa Sima, popa Stoia, popa Ion, popa Gheorghie și grămătic Ion. Și am scris ca s[ă] să știe. Scris eu popa Ion, fecior pop[i] lui Macsin, vleit ot săzdanie miru [= de la Facerea Lumii] 7210 [1702]. De aciasta încă am scris, ca s[ă] să știe prețul cărții aceștia: s'aū dat drept 20 zloți; dintr'acești 20 de zloț aū g(r)ătatū VI[ă]d[i]ca un zlot, și prot[o]pop[ul] Macsin 2 zloți aū er-tat, iar Ion Părcălabelul din Porcești aū dat 17 zloți, să-i fie de poman[ă], precumu-i scris mai sus.

7. *Cheia înfelesului* din 1678.

8. *Evanghelie* de la Bălgrad.

9. *Molitvenic* din 1689.

10. *Molitvenic* din 1793.

11. *Psaltire* din 7288 [1780].

12. Pe un *Triod* din 1731:

522.

Să s[ă] știe că aciast[ă] sf[ă]ntă carte anume —, care o'ū cumpărat robi lui Dumnezeu, anume Ion Sitea și fămeaia lui, Nistora, și frate-său, Alăman, și fămeaia lui Mariia i Oprea Alămănescul, și fămeaia, — și o aū dat la beaseareca aicea în Porcești ca s[ă] a[i]bă pomană în veaci..., și cioaia și hirul și plumbul să putrezască, iară acel să nu mai putrezască în veaci, amin. S'aū scris în luna lui Aprilie 23 zil[e], leat 7241, roj. 1733, crug. slnța [=crugul soarelui] 17, a lu lunò ate-leon (*sic*) 25, zlato cislo [= numărul de aur] 2, rățeailea (*sic*) 7. Și am scris eu popa Ion, fiu pop Vlăco.

XCVII.

Răhău.

1. Pe o grindă e săpat:

523.

[Meșta Avgust în 15] zile, văletū 1764. Scris-am eu popa Niculae, parohie popi Gheorghi i Ioanu, Ionu Cărpinișanu celu tin[ă]ru; acesta aū fost [meșter mare].

2. Pe *Cazania* lui Varlaam:

524.

20 dumineci înapoi... La Oprea Vlălcu pe pământ, în Ne-totul 2 florinți și 40 de bani, de pe slujba găzdoilui un florint, la Pavel Oțel... pământ..., la Fintăna Țiganiū pe pământ..., în capul satului, pe pământ[u]l Cănde Noghenuși, un zlot..., pe unghiū la pod..., în lunca de sus, lângă lupaiū... Păladie un

zlot, la Alicxandru 2 horgoș pe pământ... Acăastă Vanghelei o an compărat Pavăl Iun. lui Mihăilă Haroțului ot volost romanschii, ot silo Balasinește, și am dat 3 liai bătoși și giomătate de la on popă de la Râșcov, ot Cotrat, să s[ă] știe, în dzileleî loî Întonie Rosit Voivod, cândo au înblat văletol 7186 [1678], mșta Ag[u]stü.

3. *Cazanie* din 7250 [1742], București.

525. 4. Pe o *Cazanie* din 1781:

A popi Nicula Cărpinișanu, Măriianu Vilcu și Lazăru Bena.

5. *Ceaslov* din Moldova, 7305, 1796. «Pavelü Clopotariulü tipografü.» Cu chipul Maicei Domnului pe V^o titlului. «Iară așăzător slovelorü, diiaconulü Theodorü și Ioanü».

526. 6. Pe o *Evangelhie* din 1723:

Să s[ă] știe cătea cărți are besăreca Răhăului: întâia, Ivangheliia, a doa, Molitveanicol, a trile, [Le]turghia, apoi Stranicul, apoi cartea de la Minee, trii descos[e] și o li[n]-gur[ă] de arjintü, un potir și un... dă cositor, u cruce de aramî. Alta, dē lemnü, și o cadelnită..., și face slușbe nopte....

7. *Evangelhie* din Blaj, 1776.

527. 8. Pe un *Mărgăritar*, ediția a II-a:

... Este a lui Irimie Căplinarî..., și l-o datü la satü Răhău, de pomană biserici Răhăului... Martinü, Trifu, Macaru, cti-tori... Scris am eü popa Gheorghe, eü popa Simion ot Răhău, meșta Apriele 29 de zile, la ani de la H[risto]s 1761. ...Toma Săcașu, 6 duce, pentru legatu....

9. Pe un *Mineü* de April: dat de Ștefan Săchișü, Gheorghie Beni, Fili-monü Bena.

10. Pe un *Mineü* de Iunie: de la «Tarintin Goța».

528. 11. Pe un *Mineü* de Septembre, al lui Chesarie:

Și au statü până la Dumeneca Florilorü: atunce am a-ratü Costandin, de-amü pusu porumb; atunce au fostü birău Neago... Atunce au fostü nevoe mare dea finu și dea... Au fost ferdie cu 15 ducea... Scris-amü eü Onea.

12. Pe un *Mineü* de Decembre: dat de «Savu Muntiü, Iosivü Căpenaru... popa Avraamü Oancea».

529. 13. Pe un *Mineü* de-ale lui Chesarie:

Acesta Mineü este al bisearec[i] Rihăului, cumpărat la

ani 1785, și l-au cu[m]părat Vasile Cărpîș și Iosif Oancă, Simion Fofeda, Oprea Bîscă. [Și «Răhăului».]

14. *Noul Testament* din Bălgrad.

15. *Octoih* din 7282 [1774].

16. *Predicile* lui Samuil Clain. Luate în 1794 de la «părintele Macarie din Brașov».

17. Pe o *Psaltire* din Moldova, 1817:

530.

Acîastă *Psaltire*... Nicolae Cărpiniș[anu], și o am cumpărat de... monah, și am dat pe... 5 zlotî și un Cîaslov; anu 1822, în luna....

Cf. N. Cărpinișian, *Monografia comunei Răhău*, Sibiiu, 1897.

XCVIII.

Rășinari.

*1. Pe o *Cazanie* a lui Teofilact, manuscrisă (secolul al XVI-lea):

531.

Eû diaconû Izdrail.

Precum să știe că în anul 1754, în luna lui Noemvrie în 3 zile, într'o zi Joî, m'am însurat de mi-am luat soție pre leage, și m'au cununat dascalul Grigorie zugravul Ranitie, întru s[fân]ta mănăstire a Sărăcineștilor, fiind episcop Răm[nicului] chiriu chir Grigorie, iar în Ardel VI[ă]d[i]că fiind d. Pavel: întru acestu anû au venit acest VI[ă]d[i]că în Ardeal. Adec[ă] eû Iacov snă pop Mani din Răș[inari] am luat fata popi Stan din Sad.

Acîastă sf[ă]ntă carte iaste a popi Man din Rășinar, ficior popi Iilû, vnucû popi Iacov, și amû scris eû Iacovû diiacû acîastă deșartă slovă la anul de la Zidiria Lumii 7257, iară de la H[risto]s 1748 (și cifre).

*2. Pe un *Cronograf*, admirabil caligrafiat:

532.

Și amû scris eû popa Savva Popovicî de la Rășinariu, asesor cons[istoriului] ep[is]cop[esc], Avgust 10, 1790, când s'au dus dom[nul] ep[is]cop Gherasim Adamovicî la Timișoară, pentru aleagerea Mitropolitului, și eû am rămas la Sibiiu, în rezedenție.

Începătura învățăturilor bunului credincîos Io Neagoe Voevod țării Ungrovlahii, anulû 1781, Martie 10; popa Savva Popovicî de la Rășinariu am scris.

Și o copie.

533. *3. Pe un alt *Cronograf*:

Acîastă carte o amû scris eû popa Savva Popovici de la Rășinariu, în anul 1786, Iunie 20 de zile.

534. *4. Pe o *Evanghelie*:

Scris-amû eû Ioanû alû popi Mihaî din Reșinar, Dech[em-vrie] 9 zile, 1769.

Acîastă Evanghelie iaste a popei Manulû ot Rășinar.

În anul 1754, în luna lui Iulie, aû începutû a face niște casă de piatră în Tărgu Vitelor cel de afară, dincolo de podul Ogni, fiindû d[o]mnû mai mare Scaunelor d. Ziibertû. Întru acestû anû aû luat și Nasa Radulû morariul de lingă scaunul biseareciî; cade-să a ști că cea despre ulițe casă o aû făcut Radul Morariul, cu tinda și cu pimnița de supt tindă, ci pimnița o aû mai prefăcut ei, și casa despre amiezăzi o aû făcut-o cu pimnița de supt ial, și aû lucrat oamen[î] de slujbă. Tot întru acest an aû venit și d. Vl[ă]d[i]ca Pavel.

*5. Uimirea saû vedenia cea mai presus de fire a Sf[ă]ntulû Grigorie, ucenicul sf[ă]ntulû părintelû Vasilie cel nou.

Din slovenie în limbă rumînească s'aû scos de răposatulû în D[o]mnulû preotul Iancul din Sîmcel acîastă videnie la aniî D[o]mnulû 1781, iară de pe acel izvodû o amû scris acîastă videnie eû cel mai mic și nevreadnic, mult-păcătosulû p[opa] Constandin Mihailovici din patriia Ungrovlahiei, sudû Vlcea-de-sus, anul 1781, Ianuarie zile 22, fiindû lăcuitoriû în Sadû.

*6. *Minunile Precistei*. Scrisă pentru «besearica cea nouă» din Rășinari (1781, 16 April) și Vedenia Sf. Vasile.

*7. Pomelnic.

V. și Ocna.

XCIX.

Vaida-Recea.

535. 1. *Antologhiu* din 1737.
2. *Minologhiu* din 1781.
3. *Octoih* din 1742.

C.

Teleki-Recea.

A. Biserica unită.

1. Pe o icoană : 536.
 Aciastă... eu Iosif împreună cu soțu miū Iova, să ne fie...
 pomană.
2. Pe alta : 537.
 ... Bucur... ano 1756.
3. *Liturghie* din 1797.
4. Pe «Slujbele de obște a tuturor sfinților, acumū întiū tălmăcită pre
 limba rumînească, spre înțeleagerea de obște»; București, 1720, de «chir Daniil
 ot București»: 538.
 Să știe că aū fostū a dascălului Ion ot Porunbacū, și am
 scris eu, Gavril..., Noem[vrie] 20 d[ni], 7236 [1727].

B. Biserica ortodoxă.

1. Pe un *Antologhiu* din 1786: 539.
 Acest sf[ânt] Mineiū s'aū cumpărat în doaozecī și trei
 tocma, din sf[ân]ta Mitr[opolie] Buc[u]rești, fiind ostenitori
 Ioan Zamfir sin Dav[i]d ot Recea-Telechi, fiind de față Sava
 ierom[on]ah sf[inte]i Mit[ropolii] sin Ioan, Apr[ilie] 28, 1792.
2. *Apostol* din 1774. Pomenit popa Bucur Chiujea (1808).
3. *Cazania* lui Varlaam.
4. Pe o *Evangelie* din 1784: 540.
 Aciastă sf[i]ntă și dumnezeiască carte iaste a mea, a lui
 David al lui Andreiaș Popa din —.
 În zilele prea-luminatului Domnu Io Nicolae Mavroghenie.
5. *Evologhiu* din 1729.
6. *Octoih* din 1746.
7. Pe un *Penticostariū* din 7209 [1701]: 541.
 Acest Penticostar, carte de slujba sfinteī adevărateī bisea-
 ricīi Răsăritului, în folosul pravoslavnicilor ei creștini o în-
 chină și o dă dumnealui Costandin Cantacuzino Vel Stolnic
 bisearicīi rumănești de la satul Reacea cu Ținutul.
8. *Penticostariū* din 1800.
9. *Triod* din 7277 [1769].

CI.

Remeți (mănăstire).

542. 1. De-asupra ușii:
Is[us] † H[risto]s. D'intîi au fostu zugrăvită aciastă s[fin]tă
biserică în zilele lui Matiaș Crai, vă leatū 6895 [1487]. ДѢ
ДѢ [=Logofăt Dumitru?].
543. 2. Pe o piatră:
Помѣни ги душе раба бжиа СѢМІОН : прѣстави сѧ раб бжиа
СѢМІОН, мрт. 3, лѣт 7398 [=pomenește, Doamne, pe robul lui
Dumnezeu Simion; a răposat robul lui Dumnezeu [I]on; Martie
7, anul 7186, 1678]. Și aciastū călugărū — Maiū [sus scris] —
Simion Brad aaū lăsat boi 6... i s'arū hi m... pom... va su
vadolū... îreau.
3. În tindă, zugrăveală din 1809, după o notiță pe ușă.
544. 4. La proscomidie, ctitorî:
Erūmonah Gherasim, ermonah Petronie, er[monah] Mihail,
Ianu, Avraamū, Savul, Maria, Zugrea, Lantea.
545. 5. Pe un *Antologhiu* din 1756:
Să să știe că acest Minei l-au cumpăratū Danū Ionū dinū
Ponorū cu doaozeci și patru de numărături, [fi]ndū elū mu-
rariū la moara mănăstiri; [am] datū de pomeană aciastă
sf[ă]ntă [carte, spre] a lui pomenire să fie... [Scris-am eū],
[Sili]văstru monahū.
6. *Apostol* din 1745.
7. *Apostol* de Blaj, din 1767.
546. 8. Pe un *Chiriocodromiu* din 1699:
Di la Rîmeț la rîpă, din sus de Joajū. Scris-am eū Vasilie,
fiind diiac la mănăstire, anul D[o]mnului 1840, Iunie 3 zile.
9. Pe un *Evhologhiu*, Vasilie cantorul se plînge că popa Vasilie din «Rî-
meț» a luat pe cel bun.
- 1795, luna lui Iunie 8, s'au aflat în Remeți 422 de oameni
puși la căbel¹ în dajde, cînd au venit cînteliștea pișpe-
cului de au vălătuat.
547. 10. Pe un *Octoih* din 17—:
Scris-amū eū Silvestru monahū cîndū au stricatū necre-
dincioșii mănăstirea de la Rimeți și cea de la Geoagiu, la

¹ *Kübel*, cibla de grîu.

ani 1762, în Avgustü 23, într'o zi Simbătă, spre perirea lorü.

Acıastă sf[ă]ntă carte este a sf[i]nteı besearעי a Socodorulü, ce să chiamă Octoihi, și iaste cumpărat dereptü florinți ungurești 18; să n'aibă alții a o lua di la sf[ă]nta besereacă pân va fi Socodorul și sf[ă]nta besearică din Socodor; iar ce[ne] s'arü [afła] său [să o] vînză, său să o pue zelogü, să fie afurisit de 300 și 18 sf[i]nți părinți., mșta Ianuaria 2, 1751. Și am scris eü, popa Petru, și popa Costandin, și Chirica Șifotă, birău mare, Păida Mișca și jupinul Diıamandı, neguțatorul din Socodor.

CII.

Rod.

1. Pe ușa:

Măriian Ghenie, Danü Ranga.

2. Pe un *Antologhiu* din 1737, de la Ion Oprișu; dat în 1738:

548.

Scris-am eü protopop Man ot Armeni, împreună și eü popa Ionde, la Cărpiniș.

3. *Biblie* de Blaj.

4. *Catavasieriü* tipărit de Lavrentie ermonah (1734?).

549.

5. *Chiriacodromiu* din 1699. În legătură, o pagină coresiană începînd așa: «plecat-aü pre noi Dumnezeü unulü alăltuı, că în toate zilele ne rânjimü si ne certămü, și de arı fi luatü acestü frăü de la noi.»

6. Pe un *Mineiü* al lui Chesarie, pe Ianuar:

550.

....L-aü fostü cumpăratü răpăosatul în D[o]mnul Ioan Opriș, împreună cu Oprea Lupea, drept treizeci de florinți. [Opriș dă 3 mariași la legătură, 3, «Gherman Bogdan», 3, «Oprea Soare». 1770, 30 Decembre. Scrie «Evstathie Popovicı ot Cămpeni».]

Adeverință.

Să să știe, precum că s'aü împăciuit în fața noastră Nico Măcrino, Oni Pathe, și precum le-aü fost vorba să șază înșii lor, să fie ascultător întru toate ca nește... (1832).

7. *Mineiü* pe Ianuar, dat de Dan Com[ă]nel, Coman lui Dan Comănel, Manea Nistor, Stan Preda.

8. *Mineiü* pe Mart, dat de Ion Voiücu, în 1785.

9. Altul pe Maiü, dat de Petru Voiücu, cu Gligorü alü Opri de la Baltă.

10. Altul pe Iunie, de la Ionu Prida, Ionăsu Gavriila, Iona Gavriloe, dat în 1786.

11. Altul pe Iulie, dat de Bucur Toma, Ionu Bogădan.

12. Altul pe Septembrie («Sectemvrie»), dat la 1786 de «Dan Moga, Maniū, Bogdan, Acăm, Moga, Anasie a lui Bucurū, Mihăilescu».

13. *Penticostariū* din 1743. Dat de «Stan Bogdan și cu Ion Oprișu..., la bisseareca Koduluī».

14. *Strastnic* din 17—, luat de Oprea Lupe.

CIII.

Rodna.

1. Aier din 1824, lucrat de «Văsili Chițăscul, zugrav din Suciavă».

2. *Acatistariū* din Blaj, 1774, cu prefață de «Silvestru Caliani celū dinūtiū răvizorū a cărților».

551. 3. Pe un *Anthologhiu* din 1737:

Acestū Trifoloiū (*sic*) l-au cumpărat prot[o]pop Ianoșu din Chetiū de la Antonie ficioru Banuluī din Sicălae, dreptū 20 de vonașū, și i-au dat altu Mineiū scris cu mîna; la schimbu cărūți fost-au popa Lup din Sintegiūde și Bozeșan Ion din Sintegiūde; 1752, April 6 zile.

552. 4. Pe un *Apostol* din 1767:

Însămnarea a ctitorilor a s[finței] besereci din Rodna, în anul 1780, Iulie — zile, făcută prin mine ieromonah Hieronim Calnoch, protopopul eparhii Nasăuduluī. Uric pe cărțile biserici Rodni. Pomană din Blaj... Lionte Buriia... Un Moltūvenic de la Eș și o Liturghie de Leovū... Zahariia Sărbu... Arsenie diiacu... O alfavită... Popa Toader din Ilua... Ithica lui Ștefan Nistor... O ucitelă... Leonte Scripățu... Un Pracsiū... Toader Coșofrețu... Ion Singiorzanu... Leonte Buriia... Apostoli și Ivangheliile la morți și Predicații le'ū scris Ion diiacu, și i-am dat 4 măriș din bani biserici și 4 șuștaci de legat... O carte de învățătură pentru Liturghie aū dat Vasile a popi lui On... Vase care sânt de cusutor, o cană de o cupă..., un blid, doo talgere, o față de masă, un chindeu, doo năfrăm de mătăsă, aceste aū rămas de la Sucița la biserică. Mai este un colindiri de doo fărtae, făcut cu bani biserici... Un feșnic de aramată (*sic*), cu 15 florinți... Nicolai și Merintia aū cumpărat răspecta cu 24 de

florinț... Ion Ioana au cumpărat un prapor cu 3 galbeni și un feșnic de aramă, iară cu 3 galbeni, Grigoraș Cărstina au cumpărat un tratapod cu 45 de florinț, Ion Bindu, Părasca și Grigore au dat la turnușoru bisărici 7 zloț... Policandru de aramă (33 zloț)... Au cumpărat prilogu cu 12 zloți... Un stihari... Arsănti Cardan și Catarina au dat și plev, acoperitul bisărici, 8 florinț... Palaghia Petri Popi... Lazor Șofronia... ajută cu lucrul minilor... Ion Palaghia Cărdan au făcut strana Maici Precești... La tocmirea fruntarului a bisărici... Maria Popi Larion... Vasili Gacia și Cifor au cumpărat un clopot cu 30 flor[inț]... Loghina, Ion, Măria au cumpărat o icoană cu strană, și un pomelnic nou, toate în 36 de florinți, Paul Maria... Un patrahir... O pereche de năracliță, 2 zloț... Ereî Gherăsin... Arsinica... au cumpărat toaca cu 22 de zloț. Gavril Bindiul, Toader Alecsandru să făgăduiește cu un loc de fin, dară, dacă să adevăru lucrul, și au dat și un golbăn la ușa dverilor.

5. *Fiblia* lui Bob.

6. *Cazania* Mitropolitului Ștefan, dedicată lui Constantin Mavrocordat.

7. *Catavasieriă* din 1762, Blaj.

8. *Evanghelie* din 1765.

9. Pe un *Evhologhiu* adecă *Molitu[e]nică*, Blaj, 1757 :

553.

Acest *Molitu[e]nică* s'au dată besearici cei noao de la Rodna prin părintele ieromonah Iacovă, eaară (*sic*) episcopu Făgărașului vicarișu gheneralișu din Blajă. 1771, 13 Fevruarie.

10. *Evhologhiu* din 1784.

11. Instrucții din 1798 pentru preoți, de la «Ioan Halmaghi vicares»; din 1803, de la «s. Ioan Nemeși, a vicarășii administrator».

12. *Liturghiă* din 1775.

13. *Liturhie* din Iași, 7267 [1759]:

554.

Acastă sf[ă]ntă Leturghie s'au vândut popii lui Vasi Costantin drept 8 lei, ot Rodna, leat 7276 [1768].

Anii Domnului 1768, ms. Sep[temvrie] 8 zile. Acastă sf[ă]ntă și dumnezeiască Liturghie au cumpărat-o Toader Cozonac drept 7 zece florinți vonași și au dat-o sf[ă]ntii beserici a Rodnii pomană, unde iaste hramul Sf[ă]ntilor Voevozi îngerești Mihail și Gavriil, ca să-i fie pomenire pentru sufletul lui și a soțului dumisale Theodosie, și a tot niamul lor, ca să aibă

pomenire în veci vecilor ; iară oricare preot sau diiacon sau ipodiiakon sau cliric sau mireanū ar îndrăzni [să] înstreineze de la aciastă sf[ă]ntă beserică a Rodniî fără ştire şi fără voe şi bl[a]g[o]sl[o]venia preuţilor şi a citorilor Rodniî, într'alt sat sau parte de locū, oriunde, unul ca acela să fie blăstămat de sf[i]nte şapte soboară şi de D[o]mnul H[risto]s şi Maica Precistă şi de toţ s[fi]nţii, şi la groznica giudecată să-î fie părăşi S[fi]nţii Voevozi Mihail şi Gavriilū şi toate soboarale îngereşti, şi unul ca acela să fie tricliat, şi procliat, şi arana tha, şi să aibă hodi hna Iudîi v[ănzătoriu]lūi de H[risto]s ; aminū, aminū, aminū.

[La sfîrşit, însemnare că s'aū pus cuvinte slavone neobişnuite, nu de «altă pricină de mîndrie», «ci, vrîndū noi a tocm într'insele cuvintele tocma deplinū după izvodulū ellinescū (cumū şi celū slavonescū urmează), nu s'aū pututū aceale cuvinte nici într'unū chipū a să tălmăci tocma dreptū după putearea lorū pre limba noastră, căci este puţină..., căci nu este Ca-zanie sau istorie Sf[ă]nta Liturghie, ci tocma însuşi d[u]mnezăeşti şi de D[u]hulū Sfântū suflate cuvinte... Evloghie monah, diorthositoriū. Sandulū şi Gheorghie zăţariî».]

14. *Molitvenicul* din Bălgrad.

15. *Penticostariū* din 1768, dat «bisericii cei noao de la Rodna», de Iacob Aaron.

16. *Polustavă* din 1808.

17. *Predică*, cu multe alusii contemporane, la traiul grănicerilor, de «Ioanu Marian, vicariu Rocni, în Rocna, în 21 Mai 1837».

555. 18. Pe un manuscris de *Psaltire*:

Scris-am eū Ştefan dascal de la Milaşul-Mare ; aniî 1759, luna April 25 zi[e].

19. *Triod* din 1800.

CIV.

Rucăr.

A. Biserica neunită.

556. 1. Inscriptie:

As. Ms. 1804 (cu litere latine).

2. Turnul are data de 1811.

557. 3. De-asupra uşii :

Anno 1806. Jude Ioan Buțea.

4. La proscomidie :

558.

S'au zplătit această sf[ă]ntă proscomidie de Mihail și Ecaterina, Adam Stuchireanea, cantor, bun îndemnătoriu și plătitor, zugrav Ioan Popp din Ludișor, preoți Zaharie Gîogea și Moisi Baltă ; ano 1829.

5. *Evanghelie* din 1742.

6. *Penticostariu* din 7251 [1743].

B. Biserica unită.

1. Pe o cruce la iconostas :

559.

Robulă lui D[u]mnezeu Imbrea, lun[a] lui Aprilie zi 1, anul 1782, Ion zugravulă.

2. *Apostol* din 1683.

3. *Cazania* lui Varlaam.

4. Pe un *Penticostariu* din 7251 [1743]:

560.

Să să știe că acestă Pentecostar l-am cumpărat noi, eu popa din Rucăr, popa Marcă, înpre[ună] cu popa Ion Știrbețu, fecior popi Ion celui bătrân, drept 12 florinți și 2 șor-goș, del[a] popa Dumitru din Rucăr, din Țara-Rumânească, să fie moșie lor și feciorilor lor ; anul 1743, luna Mai, zile 16. Mărturie Marcu Știrbeț și eu Irimie, fecior popi Zaharie. Scris-am eu, Logofet Marc.

5. *Triod* și *Molitvenic* brîncovenești.

6. Pe una din cărți :

561.

Aici las o însemnare despre o mare tîmplare.

De la anul 1848 s'au început bătae la Țara Ungurească, Sîrbii și Ungurii, s'au bătut toată vara anului acestuia, și toamna, în Octomvrie, au eșit poruncă de la un consoliriughenerariu să să ia armele de l[a] toți Ungurii, și au eșit din toată țara tot feliu de om, de la 18-lea an până la 50, cu arme, cu puști, lăncii, furcoae și cu coase, și au început în toate părțile a să bate cu Ungurii, și la toate locurile s'au bătut, și s'au făcut ce n'au mai fost doară în lume, că pe unele locuri, și chiar la Aiud și la Abrud, au tăiat și tinăr și bătrîn, mueri și copii, cît să nu-ți fi a auzi ; chiar Rumîni de cătră Tîrnăvi au făcut așa, și de peste tot locul. Ungurii au fugit de Rumîni și de oștile Împăratului, că Ru.

mîni aũ ținut la una cu Împăratul Austriei. Și foarte multe sate aũ ars și uniți și alții, și mare jăfuire s'aũ făcut, cît să ferească H[risto]s să nu mai [f]i până va fi lumea. Și apoi aũ venit o armadie de Unguri de la Țara Ungurească, și aũ răsit până la Sibii, [și] aici mult s'aũ bătut; până și Muscani aũ eșitũ din Ț[ar]a-Rumînească, ajutoriũ Împăratului Rumînilor și Sașilor; [n]u cu puterea bătăi, ci cu vicleșug și cu minciună [s'aũ d]us pe de o parte și s'aũ întors pe altă parte... Întratat-aũ lîn[gă] Sibii, și apoi toată armadie Înpăra[tulu]... e tot înapoi, și ei aũ mers și la Brașov, și... [aco]lo încă s'aũ dus aĩ Împăratului și Muscani în țară... [S]ă știți că pe toți cei ce aũ fost jufuit pe la..., [i-aũ ur]mărit și le-aũ luat tot. În vecinul nostru sat... aũ [im]pușcat un om, în Rucăr 3, și la Cornății...; și pe multe locuri,— nu pociũ spune toate..., și știũ aũ omorît aceste, da multe nu aũ... [Ace]stea s'aũ făcut până la 15 Maiu 1849 și, ce va mai [fi, ști]e Dumnezeu. Și am scris, Gheorghe Bogdan, dascăl sãtesc.

CV.

Săcel (Maramureș).

562. Pe un *Octoih* rusesc din 1630, notiță că e al satuluĩ «Săcelũ R Мара-морини (c. 1640):

Aũ cumpăratũ șerbulũ luĩ D[u]m[ne]dzău anume Vasăi Ardelian și cu soțul său Mariica, liciutoriũ în sat Băcicoel, și o am dat aice în beseareca nostrĩ, pentru iartare de păcatele nostrĩ. Și am dat pentru dinsa 17 de florinț și un ferdel de oves... Și coconiĩ mieĩ, Anca, Mariuți, M[a]ria, Ionașco, Marica... Anii de la Nașterea D[o]mnuluĩ 1700, în lun[a] нєкєзєє, 14 de dzile, și aũ fost într'o aceeaia vremeia în Scaun VI[ă]d[i]ca Iosif Stoica și protopop Stefan Petrovan din Petrova.

CVI.

S a d.

563. Pe o *Evangelie* din 1697:

Să să știe că am scris eũ, Ion copilul ot Sad.

CVII.

Săliște.

A. Biserica-din-jos.

1. Pe sfeșnicare :

564.

Acîastă păreache de sf[e]sn[i]ce o au făcut d[u]mn[ea]luî tit[orul] D[umitr]i Borcea, cu soți[a] sa Ana; fii lor: Dim[i]trie], Nic[olae], Oprea, Mar[ia], Stana, și le-au dăru[it] s[fin]tei] bise[ricii] neuni[te] din Săliște, hram[ul] În[nălțarea] D[om]nuluî Is[us] H[risto]s, să le fie pom[ană] lor și la tot neam[ul] lor; 1838.

2. *Acatisteriū* din 1823, București.3. *Biblie* din 1688.4. *Catavasieriū* grecesc și românesc, Sibiiū, 1817.5. *Catavasieriū* din 1769.6. *Chiriadromiu* din 1811.7. *Chiriadromiu* din 1699.8. *Didahii* ale lui Veniamin Costachi, 1843.9. *Epitomi ton teion dogmaton*, 1816.10. Pe o *Evangheliē* din 1760:

565.

...Să fie moștenitoare sf[i]ntei beserici...; 1795, Noemvrie 2.

11. *Evhologhiu* de Brașov, 1811.12. Pe o *Îndreptare a legii*:

566.

Acîastă sf[ă]ntă și dumnezeiască carte ce să chiiamă Prăvilă, s'aș cumpărat de acești numiți oameni, Dumitru Roșca din Brata, cu feciorii săi, Oprea Dumitru și Ioan Cărată. Eu pop Păunū ot bis[e]rica Scaun[ului], leat 7274 [1766], Iul[ie] 6 dn[i]. Și Dumitru Buda, Oprea Vladū, Ioan Romanū. Ca să fie la sf[ă]nta bisearecă a Seliști, la hramul Înălțarea lui H[risto]s, la beseareca neunită, ca să [fie de] pomană dumnealor și tot neamuluî lor... Fiind preoți neuniți: 1. protopopul Moga, popa Ioan Popoviči, popa Sava, popa Ioan, popa Alămanū, popa Stefanū; la anul 1774, Dechemvrie 14 zile.

13. Pe *Liturghiā* din 7267 [1759], ale lui Ioan Teodor VV. și Mitropolituluî Iacov :

567.

Acîastă sf[ă]ntă liturghie iaste a sf[i]nti bisearici Săliști, ne-unite. 1799. Euloghie monah; prin mine, G. N. P. V.

14. *Liturghiā*, Sibiiū, 1814.15. *Minciul* din 1779, pe Ianuar și pe Februar.16. *Minciū* de Rîmnic, pe August.

17. *Mineiul* pe Decembre, de la Buzău.
 18. *Octoih* din 1750.
 19. *Penticostariu* din 1743.
 20. *Penticostariu* din 7276 [1768].
 568. 21. *Simion Tesalonicul* din 7273 [1765]. Cîtor :
 Oprea Bărgan, Ilie Răcuci, Stan Coteș, Ghiorghea Dăianu,
 Ionăș Schitea, Ilie Comoe.
 22. *Triodul* din Rîmnic, 7290 [1781]
 569. 23. Pe *Viețile Sfinților* de la Neamț, 1807, pe Septembrie:
 Aciasta sf[ă]ntă carte ce să [chiamă] Viața Sfinților, a luni
 lui Septemvrie, s'au dăruit sf[i]nteii bisearici ceii mari din
 Săliște, la hramul Înnălțării lui I[su]s H[risto]s, de robii lui
 D[u]mnezeu Alăman Mile și cu soția, Anna... 1 Sept[emvrie]
 1858... : eu Procopie Pătruș, crîznic.

B. Biserica din Grui.

570. 1. De-asupra întrării :
 Aciastă sf[ă]ntă și d[u]mnezeiască bisearică s'au zidit din
 temelia de răposatii³ frați Cîndești, anume: Cînda Oprea,
 Dumitru și Osoi, Stana, pentru a lor vecinică pomenire; iară
 rădicarea acestui turn s'au făcut la ano 1816, cu ajutorul
 iubitorilor de D[u]mnezeu patrioți ale căror nume sînt scrise
 în cartea vieții, în zilele înălțatului Împărat Franțisc I, fiind
 episcop preasf[i]nțitul d. Vasilie Moga, iară tabla aciasta a
 hramului Sf[întului] Ioan o au plătit Ioan Popovici Marc, soția
 sa Stana, zugrăvindu-să de smeritul zugrav Ioan Popa ot Să-
 liște, la anul 1820, Sept[em]vrie 30.
 571. 2. Pe păretele din dreapta :
 Cu ajutoriul Sf[i]nteii Troiță s'au zugrăvit botezul D[o]m-
 nului Nostru Is[us] H[risto]s și Sfe[ti] Nicolae cu cheltuiala
 dumnealor Ioan Popovici Marco și Nicolae Popovici Marco,
 cu muerile dumnealor, Stană, Stană, — ca să le fie pomenire
 veacinică dumnealor și la tot neamul dum[n]ealor, amin;
 anul 1812, Fev[ruarie] în 13 zile; Vasilie Muntean, zugrav,
 Floriian Muntean, zugrav și paroh în Siliște.
 3. Icoană cu cheltuiala lui Mihai Buda și surorii lui; 1819, 20 August.
 572. 4. *Antologhiu* din 1706.
 5. Pe o *Cazanie* din 1768 :
 Să se știe că aciastă sf[ă]ntă carte anume Cazanie o amă

cumpărat eu Ioanăș Bărbat, și o am dat sf[i]nteî besereci [a Cindeștilor din Gruiu; *adaus*] a Săliștii, ca să-i fie po-mană lui și fomei lui..., și au dat florinți 15 deplin; an 1768, Septe[m]vrie 15 zile, prin îndemnarea diiaconului Stefan, Săliște.

6. Pe un *Ceaslov* din 7256 [1748]:

573.

Ex libris ecclesiae szelestyensis.

...O am cumpărat eu Gherasimă iermonahul și o am dat sf[i]nteî mănăstirii a Săliștii..., ca să o facă aciasta moșie sieș... mănăstire... Martori: întii, popa Stan, pop Thoma sãn Tăban, pop Moga — [pe la 1750].

7. *Psaltire* din 1756.

8. *Triod* din 1761.

CVIII.

Sarasău.

1. *Apostol* din 1802.

2. Pe un *Ceaslov* din 17—:

574.

Acăastă sf[ântă] carte o am cuperat eu popa Ion de la preutiasa a lui popa Mihailu, din trup find, iară este fapta lui Rehnic Grigorie din Sarasău, și am dat... 5 zloț, bani buni, și... A[nu]l 1808. Ion Grec, p[aro]hușul Saraseuluî.

3. *Evangelhie* de Blaj, 1765.

4. *Liturghii* din 1756.

5. *Minologhiu* din 1781.

6. *Octoih* de Blaj, 1760.

7. *Penticostariu* din 1808.

8. *Psaltire* din 1764.

9. *Strastnic* din 1773.

10. *Triod* din 1771.

CIX.

Săcel, Sătcel (Maramureș).

Pe un *Triod* de la Stavropighie, notiță rusească, că s'a dat la satul Sătcel: 575.

[Cine o va lua] dănă svănta beaserica într'alt sat, acela să fie procleat și tricliat și neertat de D[u]mn[e]dzeu și de 318 de părinți și de 7 săbore, și să aibe parte cu Iiuda în veaciū dă veaciū, aminū [c. 1620]. — Colecția d-lui I. Mihály, Sighet.

CX.

Șalimbăr.

276. 1. Pe un
- Antologhion*
- din 1737:

Să să știe că aciastă sf[ă]ntă și d[u]mnezeiască carte ce să chiamă Mineiū de cele mari, este a beserici Porceștilor, dată de pomană la hramul Sfântului Nicolae; cumpărată de robii lui D[u]mnezeu Stan Potroca și cu Maniū Căldărea... S'au scris la anul 1782, Fev[ruarie] 21 zile.

577. 2. Pe o
- Evangelie*
- din 7254 [1746]:

Să s[ă] știe că aciastă sf[ă]ntă și d[u]mnezeiască Iev[an]gh[e]lie o au cumpărat Stan Băilă, cu muere lui, derepți 15 flor[inți], la anul 1758, Mai 5 zil[e]; dată de pomeană la sf[ă]nta be-[se]recă la Șaruș... Prin mine, protopopul Ioan Clonță din Bechințu....

- 3.
- Molitvenic*
- din 7266 [1758].

578. 4. Pe un
- Octoih*
- de supt Nicolae Mavrocordat [1720]:

Să s[ă] știe că aciastă sfântă carte o au cumpăratu eū Marie a lui Bădilă de pomeană, fiindu lipusă popi Stanciū, și așa o amū cumpăratu de pomeană, ca să fie stătătore, și cine s'arū afla, au a strămuta de aci, să fie anaftima, și toți cei împreună cu elū, și eū Marie lui Badil[ă] amū dat 9 florinț; Frevoarie zile 6, 1764. Și au fo[st] noi preoții Avrigui: popa Stanciu cel bătrân, popa Nicolae, popa Thoma, popa Stanciu Popovici, popa Ion Popovici. Și au scris popa Nicolae.

- 5.
- Octoih*
- din 1763.

579. 6. Pe un
- Triod*
- din 1761:

Fost a bis[erici] neunite din Rășinari; 1807.

Acest Triod este al sfintei bisearici a Șalimbărulei, greco-răsăriteane, predat de pomeană de la biseareca Rășinarilor din sat, prin osîrdia preotulu Ioan Vasile, pre vremea aceea find preot acei bisearici și învățătoriu Iosif Vasile, find a celui paroh mai sus numit, la anul 860, 1 Martie.

CXI.

Săsciori.

580. 1. Pe un
- Antologhiu*
- brincovenesc:

Căaciastă sfântă [carte] cea-l cheamă Mineaiū maria, cu Ofoi[h] și cu obștă, cu Evangheliū, cu Apostoli și cu toatea podoabelea

bis[e]ricii celea suflia tești în podobit, să știe că l-am cumpărat eu ermonah Iosaf prea bană gata, și după moarte meă să rămăia feciorului meu lui Apostol, iar, nefiind el, să rămăie fraților mei cari să află în Țara Moldovii, pop Petre, la târgu la Bacău, altu frate mai mic în Țara Muntenească, lângă București, pop Ursachie. Iar cine s'ar ispiti a o furea, au să o iă cu sila, au altă hicleni, să fia blăstămat de cei 3 sute 18 oteț de la Necheia, și de smereniia meă, care am luat darul preauții de la arhieriei, să fie și de mine afurisit, treclet, pro-clet, anathima: ciara să să topască, herul să ruginească, pet-rile să să farme, iar trupul aceluia să stea în veci, și sufletul lui să fie cu a Iudei într'un loc în brațelia lui Satanail, și părinții lui și feciorii lui și nepoții lui și strănepoții lui; iar cene o ar aduce, de ar căde în mână cuiva, să o aducă iar în mână noastră, să fie ertat și bl[a]goslovit; au cine ar tăia hărtiile ca să ascunze după morte meă să... să rămăia din neam în neam. Eu ermonah Iosaf, sănt din Ardeal, din sat din Milea, și șază lă mănăstire la Daia; l[ea]t 7219 [1711], roj. 1711. Ghen[arie]... Iosaf.

Să(s) să știe că acest Mineiū mare l-am cumpărat [eu] popa Niculae din Viștea-de-jos de la acest călugărū ce au scris mai înnaite, Iosafū, pre ban[i] gata, 26 de florinț. Popa Niculae ot Viștea.

[Aiurea:]

Pomeni g[ospod]i: Nedelea, Stănilă, Oprița, Ioanaș, Can-duachiia.

2. *Antologhiu* din 1766, București, cumpărat la 1836 de:

581.

Noi Săscioresni, de la popa Matheiu Pandrea din Margineni [cu 42 de zloți]. Basilius Czet, theologiae moralicae auditor].

3. *Apostol* din 1766, Blaj.

4. Pe *Chiriadromiul* din 1732, București:

582.

Anii D[o]mnului 1741, 7249, luna Mai, să să știe de cînd s'au cumpărat această sv[ă]ntă și d[u]mnezeiască carte ce să chiiamă Poucenie, în carele cuprinde cazanii la praznicele împărătești și ale sv[in]ților, și e cumpărată pe fl. 18 de robul lui D[u]m[ne]zeu erei Adam și ereița Mariiai cîad ih [=și ur-

mașii lor], ca să le fie de moșie din neam în neam. Și amū scris eū, mult-păcătoșū rab bjiū [= robul lui Dumnezeu] Log[ofătul] Ion Mold[oveanu].

[Adaus :] Și de la popa Adam o am cumpărat eū popa Vasilie din Săsciori, iarăși pe acei 18 fl., 1754 [cifre].

583. 5. Pe *Liturghiile* din 1775, Blaj :

Acīastă sf[ā]ntă și d[u]mnezeiască Liturghie o am cumpărat eū mult-păcătoșul Osif Țăț dascălul din Săsciori, din Ținutul Făgărașului, cu 2 zlot, din sf[ā]nta Mitropolia Blajului.

584. 6. Pe o *Liturghie* :

Rînduiala sf. Liturghii (necomplectă).

7. Manuscris de cîntări.

585. 8. Pe un altul :

Ego scriba Ioseph Motok ich hab geschrieben. Vix Corpon, la 24 Februarij 787.

9. *Mineiū* brîncovenesc.

10. *Octoih* din 7251 [1743], Rîmnic.

11. *Penticostariū* din 7209 [1701].

12. *Psaltirea* din 72—, a lui Neofit de Rîmnic.

CXII.

Șebeș (Ținutul Făgărașului, lingă Voivodeni).

586. 1. Pe un *Antologhiu* din 1737:

S'aū scris din datoriia prot[o]popească la list 384 că e acesta al sf[intei] bisearici din Șebeș, cu iscălitura și cu peceatea întărit la început[ul] lunii lui Fev[r]arie.

Acestū Mineiū s'aū cumpărat de popa Iacov Itul din Șabăș cu ban[i] bun[i], florinți 22, mariiaș 2: într' acești ban[i] aū ajutat Necula Săvăstreanul cu un galben de aurū dreptū florin[i] 5. Acesta mai pă scurt este al mieū osebi, și al feciorilor miei, care nimen[i] nici-un amestec [n']are, fără eū pop[a] Iacov care mai sus s'aū scris. După aciasta, tâmplându-să la vre o primejde de răzmiriță, aū de altă supărare, care D[u]mnezeū ni le aduce pentru păcatele noastre, iar cine l-ar înstreina, aū l-ar fura, aū l-ar găsi de alți înstreinat de noi, și, de nu-l va spune, aū cu colac, aū cum l-ar lumina Duhul Sfnătū, unul ca acela să fie proklet și afurisit de trei sute sf[i]nți părinți de la Nicheia, lemnul și hierul să putreziască,

iar trupul lui să nu putreziască; Noem[vrie] 17, 1738, 7241.

2. Pe un *Apostol* din 1767 :

587.

Să să ştie că acestu Apostol l-aŭ cumpărat Petru popa din Dolomăneşti cu mueria sa Paraschiva, cu şapte florinţi vonaş, şi l-aŭ [dat la] biserica din Şăbăş... Aciasta am scris eu popa Iacov Itul din Şăbăş...; din dregătorie am întărit şi eu, protopopul locului, anume [Constantin] Ianovici de la Mit[ropolia] Făg[ăraşului], în anul 1776, la zile 22 Fev[ruarie], în casa păr[călabului] Bogaciŭ; s'aŭ scris într'o zi Lun[i], ca să să ştie.

3. Pe *Căiriacodromiul* din 1732 :

588.

Anul 1778, zile 25 Fev[ruarie], Duminecă, aciastă Păucenie o aŭ cumpărat dumnealui Tămaş Granciu cel bătrân din Sebeş, de l[a] Niţu popi Iacov Itul, tot din Sebeş, cu florinţi ungureşti treisprăzece, şi o aŭ dat sfintii bisearici de la Sebeş, ca să fie de slujba bisericii până să va ţine o foae... Protopop Cost[an]d[in] Ioan[o]vici, M[i]t[ropolie] Făg[ăraşului] paroh.

CXIII.

Şercăiţa.

1. De-asupra uşii :

589.

Cu vreaea Tatălui şi cu ajutoriul Fiiului şi îndemnare Duhului Sfântu începutu-s'aŭ aciasta sf[ă]ntă biserecă a să zidi la anul 1798 cu [toată] osteniala protopopului Gheorghe [Dumitra]şcu şi sin [= fiu], Ioan, Gheorghe, Bălaşe, şi cu îndemnarea popii [Dumi]trachi, şi cu sirguinţa popii Bucurū Bărbatū, şi cu ajutoriul satului; într'aciastă vreme aŭ înblatū bani de hârtie; iară zugravitura s'au isprăvitū la anulū mai in giosū însămnatū, fiind parohū satului popa Ioanū Bărbatū, iară diregători şi alegători bisereciŭ până în isprăvitū fiindū Gheorghe P..., Dumitraşcu, birău domnescū, iară Bucurū Făciu, birău satului; şi s'aŭ isprăvitū de mine Theodorū Zugravu, la anulū 1811; în anulū acesta [s'aŭ] arătatū o stē cu raze pe ceriū.... de căl. Bucurū Bărbatū.

2. *Antologhiu* din 1745.

590. 3. Pe un *Chiriacodromiu* din 1732:
[Pomelnicul lui:] ereimonacū Isaiia, monahii Bogoslova..., Iacova..., Maanu..., Lica... Această sfântă Păucenie am cumpăratu eū popa Ion cel bătrānū cu bani mei din Dadăca, patrusprăzece florinți, și am dat pentru legatū patru zloți; și aū dat Gheorghe dogarulū ci[n]ci florinți.
591. 4. Pe o *Evangelie* din 1742:
Anu 1744. Aciastă s[fān]tā Ivangelie o a cumpărat Ion lui Stan Muntianu, să-i fie de pomenire... Niagșa, Mărin..., Solomon... Și o'm dat mănăstiri de la Șercăit[ă], să fie din fir în fir nemișcat[ă] de acolo... Și să s[ă] judece cu Iuda un tr'un loc.
592. 5. Pe un *Mineiū* de Februar, 17—:
Anul de la H[risto]s 1765, în luna lui Ghenooze zile 13... Acestū sfintū Mineiū l-am cumpărat — cu banī florinți —, care s'aū ostenit pān l-aū cumpărat prin lāsare frate-sāū Avram, la morte lui.
În anul 1824 aū bātut piiatra la hootar.
Anul 1808 aū fost iarnā din 2 zile Dechemvre și nu s'aū mai înmuiat pānā la Martie 26, și valea aū fostū totū înghețată, și în 23 Martie aū eșit satul de aū curățit cu lopăț zăpada, că nu putea nici eși din sat, și Aprilie 2 zile aū tot umblat saniia, și am semnat ca să să știe. Bucur Bărbat Șeriță, Aprile 2.
593. 6. Pe un *Penticostariū* din 7251 [1743], pomelnic:
Tarba, Moșteiū, Ciocheș, Neagoilă, Miclāuș, Ionū Șărbānuț, Legonelū, Alde Gociū, Cenea sin Bătă, Drăghici Duvalmul, Brociā, Șărbān Băra, Tronea, Solomon, Cīurilā, Oncilā, Zăcaganu, Bădioae, Bărlea, Greaciā, Todeū, Mântule, Roșnādan, Ciofica, Sfrichincea, Portița pop Stan.

CXIV.

Sas Sebeș.

A. Biserica neunită din centru.

594. 1. Pe un *Ceaslov* din 7223 [1715]:
[Cumpărat de la] Stanciul nepotul... iermonahul ot Rāmneec., banī gata, tl. 3 vechi... Az pop Mathei mult-păc[ă]tos; No-

em[vrie] 25, lt. 7231 [1723], m'am dieconit, etc. Mult-păcătoș Macarie ermonah Tismeani.

2. Pe un *Chiriacodromiu* din 1699:

595.

În anul 1767, cîndu' aŭ fostu' sf[ă]ntul marelea mucenic Gheorghie a triia săptămână după Paști, aŭ ninsu' zăpadă, și s'aŭ stricatu' viilea și totu' fealiulă de poane (*sic*).

Aciaștă Păucenie i s'aŭ dat lui Ioane, fetiț răpăusatului popi Maxin parte; anul 1756, April 22 zile. Pro[topop] Avram Dăianul, no[tareș] s[ă]borului mar[e].

3. Pe o *Evanghelie* din 7258 [1750]:

596.

Aciaștă svăntă și dumnezăiască evanghelie am cumpărat-o eu Costantin Osmache neguțitorul, pre al miei drepti bani, și am dăruit-o Svinției Sale părintelui ieromonah Nifon proin ig[umenul], întru pomenirea noastră, socotind că, cetind Svinția Sa pe dănsa duhul înțălepciunii, îi va da aducerea aminte și ne va pomeni și pe noi păcătoșii.

4. *Evhologiu* sau *Molitvenic* din 17—.

5. *Octoih* din 1763.

B. Biserica neunită din centru.

1. De-asupra intrării:

597.

Aciaștă s[fântă] casă de ritul greco-oriental, închinată Învieri Domnului, aŭ început a să zidi la anul 1819, și în curs de 5 ani s'aŭ săvârșit prin ajutoriul episc[opului] Vasilie Moga și altor făcători de bine, cu osteneala comunei întregi, povățuind lucrul protopop Zaharie Moga, fiind titori Nicolae Paraschif, Gheorg Oniț, Nicolae Ilie, Panaiot Todoran, Mitea Ursu, Gheorg Balomireanu, Ion Androne, Gheorg Bena, Iosif Ursu, Mihaï Santei, Vin Opincar și alți, Simeon Maniu.

2. *Antologhiu* din 1852.

3. *Apostol* din 1814.

4. Pe o *Biblie* din 1688:

598.

Să să știe că aciaștă sf[ă]ntă Bliebie este a satului Sășciori, cumpăratu' în anu 1797, de la Sarafinu', cu triezăci de zloț; adecă titori aŭ fostu' Pavel Opreanu' și Sămtu'-Ionu' Alămanu', prinu' blagosloveniia cinștiților preot popa Pavel și popa Avram Alămanu', preuții satului, neuniț. Scris-am eu

Gheorghie Pop, deregătoru și notar în Șibișel, ano 1797, Aprili în 20 de zile.

5. *Cazania* lui Varlaam.

6. *Cazaniile* lui Miniat, Rîmnic, 17—.

7. *Ceasoslov* din 7275 [1768].

599. 8. Pe niște *Liturghii* din 1729:

Să să știe că aciastă sf[ân]tă carte ce să cheamă Liturghie iaste a mea, a lui Gheorghie din Jebel, luată cu bani florinți 5, de la Simion vătavul dinu școla Râmnicului; leatū 1730, misiaț Septe[m]vrie 19.

600. 9. Lista de pe sînta masă:

Negustori: Gh. Oniț, Ilie, Paraschiv, Todoran, Isac, Filip, Barbolovici.

Romîni: Tincu, Lupșe, Bojiță, Sprinjan, Limbean, Tecău, Hadăr, Lăpădat, Dumitreasă, Stricat, Besne, Oprița, Sirbu, Androne, Chirca, Bălgrădean, Zaharia, Moga, Opincar, Bordeiancu, Popa, Precup, Bojiță, Gavrila, Căzan, Santeiū, Cuten, Pamfilie, Boboș, Ursu, Vlad, Chirca, Guța, Cușută, Crîstea Lăncrăjan, Dicu, Stanca, Bacea, Comănicî, Grozav, Cîrcoană, Luca, Muntean, Molodeț, Vintilă, Tref, Bălan, Maniū, Vărzole, Rășinar, Fărcaș Muntiū, Achim, Știrbea, Salcu, Topărcian, Balomiran, Ordean, Poștescu, Lazar, Siliștean, Apost Mila, Milu, Dopan, Mosă Suciū, Jampa, Neagoi, Șibișan, Străjan, Barb, Dumitreasă, Santeū, Ghearvasiū, Murariū, Oltean, Hățăgan.

Botez Athanasă, Onița, Dicu, Antone, Vintilă, Samoilă, Gherman.

10. *Molitvenic* din 7255 [1747].

11. *Octoih* din 1792.

12. *Octoih* din 1826, Buda.

13. *Molitvenic* din 7255 [1747].

14. *Psaltire* din 1756.

15. *Triod* din 1761.

C. Biserica unită.

601. 1. Inscripții murale:

Sacra Deo aedes errecta e suis pietate ter reverendi Ioannis Babb, episcopi fogarasiensis.

Acîastă piatră în patru cornur[i] s'aū făcut și s'aū zidit prin

stradania și chieltuiala dumnealor j[upînul] Dumitru Balo-
mirenu, ca crîznic s[fînteî] biserici, aceștii bisearici, și j[upî-
nasa] Sofia Alomori, soția dumisale, în anul 1818, Iunie 11.

[De cealaltă parte, după «dumnialor»:] j[upînul] Ilie Neagoi
ca curator aceștii s[fînte] bisearici și j[upîniasa] Sofia Mun-
tean, găzdoai dumisale, în anul 1818, Iunie 18. Aedificavit
Antonius Balog.

2. Pe un *Antologhiu* din 7244 [1736]:

602.

Aciastă sf[ă]ntă carte anume Mineiul iaste a sfinții biseareci
a Sas-Șebeașului, cumpărată de pomiană de poporeanî, di-
riptă 20 de florinți: întîi Miclăuș Grecul a dat 5 florinți,
al 2, Trifă al lui Iacobu..., iară că zece s'aŭ plinit de la
sat. Scrisu-s'aŭ în anul 1736, Dechem[vrie] 19 zile.

3. *Chiriadromion* din 1699.

4. Pe un *Octoih* din 1792:

603.

Acest Octoih s'aŭ cumpărat din baniî sf[i]nteî bisearici cei
pravoslavnice greco catholică a Sas-Șebeșului, la anu 1817,
Mai în 24.

5. Pe un *Penticostariu* din 1768:

604.

Acestă Penticostariu s'aŭ dat din crăiasca milă prin d.
Iacovă Aaronu, vi[c]ar[e]șul ep[i]s[co]piei Făgărașului, pe seama
besearici cei unite din Sebeșul-Săsescă; Blajă, 1771, Maiă 9.

6. Pe un *Triod* din 1731, pomelnic:

605.

Dobră, Istratie, Idita, Nicula, Dragole, Simtion, Chirăca,
Nedelă, Ianășu, Frăsina, Zanove, Savu, Mircea, Miclăuș,
Stanca, Frențu, Afrim, Pătu, Oleanca, Ivan, Paraschie, Soră,
Saharie, Anghilină, Thoder, Radu, Nastasie..., o lăscăe.

7. Manuscript: Dialogos saŭ vorbire între părintele și fiul cel
d[u]hovnicesc, de Dimitrie Vaida de Șoos-Mező, canonicul
ecleziarhe a besearici cathedralești a episcopiei Făgărașului
întru acest chip alcătuit, în limba romînească așăzat. Tomulă
întie; Blajă, 16 Aprilie 1815.

CXV.

Șeghești.

1. *Antologhiu* din 1766.

2. *Cazanie* din 1768.

3. *Ceaslov* din 1767.

4. *Evangelie* din 1723.
 5. *Penticostariu* din 7275 [1768].
 606. 6. Pe o *Pravilă Mare* munteană, pomelnic:

Haidi, Neagul, Moise, Stan, Dobra, Lup, Paraschiva monahiia, Pracsii monah., Cărleneagă, Nan, erei Cr[ă]stea, Vlăcul, Elesiia, Ivan, Vișa, Rada, Neacșa, Miclea, Badul, erei Drăgan, Iuga, Neddealco, Neddealea, Dragole, Tudosie, Mușa, Iona, Mircea, Sora, Agapie, Nestora, Ștefana, Zdeaiana, Iuba, Crăciun, Iliana (c. 1650).

7. Epitomu sașu curte arătări pentru sînta besearică, pentru vesmintele ei și pentru domnezeiasca liturghie care se sevrîșaste într'însa, așijderea și pentru preotul și slojitoriu lui Domnezeu prin scurte întrebări și răspunsuri de folos și de trebuințe slugitorilor de ceale sfinte, preoților și diaconilor și tuturor celor ce gîndesc acestea deregătorii pre sine a lua, prin părintele Dimitrie Ținchineala, parohul Becîcherecului Mic, traduse în Buda, la crăiasca tipografie a Universității Ungurești, 1808.

8. Cuvântarea despre posturile Besearicii grecești a Răsăritului, mai întâi pre limba grecească scrisă, iară acuma scoasă pre limba romînească, cu blagoslovenia purtătorului Pravoslaviei prea-sfințitului Mitropolit a Ungrovlahiei Anastasie (*sic?*) tipărită. Betrachtungen über die Fasten. La Buda, în crăiasca tipografie a Universității Ungurești din Peșta, în a[nul] de la H[risto]s 1828.

8. *Triod* din 1771.

CXVI.

Șercăița.

607. ...Anul 1825... fost iarnă forte iute și au umblat sania până la Martie 13, și apoi..., în 28, iarăș au nins, și au fost Paștile în 29 Martie.

La anu 1842..., iarna; au umblat toată iarna cu..., etc.

La anul 1845, au fost vară frumoasă și căldură, și bucate s'au făcut foarte mul[te]; la care noi neîncetat să mulțămim [lui] Dumnezău și Făcătoriu, a toate fă[că]toriul. Șercăița, 22 Iulie.

Borbath David, tanito-meșter.

La anul 1848, la 18 Noemvrie, au fost toti oame[ni] esiți la lam-șurm mai înăinte, și, umblînd culăgăru, multe sate pe Cohalm, pe la Drauș și pe Odărhei, și de acolo s'au întors îndărăpt, și, mergînd pe Oltu în sus pă la Arpătoc, acolo s'au bătut cu Uguri, și la 18 zile Noemvrie s'au bătut la pod la Hăghic la Olt, și acolo au pușcat pe Moise Șărbănuță, și au murit acolo și Ioan Șolomon și Gheorghie lui Iacob Codlia și Gheorghi Aldea Cucu, tot acolo s'au prăpădit toti 4, dară acești 3 nimenea n'au știut cum s'au prăpădit, și au rămas de la toti 18 copii, fără tată, săraci. Și răsboiu, bătaia au fost cu Unguri. Scris am eu, preotul Ioan Bărbat din Șărcăița.

La anul 1849, Martie 5 zile, au fost în Sînbăta înăintea Dumineci Cruci, adecă Dumineca a treia Sfîntului Pos[t], în zioa a cincea precum am semnat mai sus, au venit U[n]guri de la Sibî, pe Țara Oltului, la Făgărași, și au mers până la la Brașov, bătîndu-să cu cătanile Împăratului nostru Franțiș-Iosiv, și cătanile Împăratului nostru Franțiș-Iosiv au fugit în Țara-Rumănească, pe Praova și pe Bran, și, cînd au venit cătane, husari ungurești pe Țara Oltului și pe la Făgăraș, au fugit oameni de la Făgăraș, și toate satele la pădure, pe unde au putut și cu ce au putut fugi, și noi, Șărcăițeni, am fugit pe Crețul nostru, uni la Ohabă, în piscurile Vălceli, tot satu nostru Șărcăița, cu carăle cu boi, și ce am put[ut] duce în cară, dar vitele și bucate ce au avut, l'au năpusti[t] toate; și era frig foarte tare, și au tot ni[n]s 5 zile. Și Uguri au trecut la Brașov, și oameni s'au întors acasă, și era o frică mare, de mai muriia oameni de frică, și uni oameni și preoți au fugit în Țara-Rumănească, și toate cătanile Împăratului au fugit în Țara-Rămănească, și vara, pe la pustul Sămpetrului, aproape de Simpetru au venit cătanele iară îndărăpt, și au venit și Muscali și cu Căzaci, multe mi, în țara noastră, în Ardeal, și s'au bătut cu Unguri, și au biruit pe Unguri; și a doao zi, de Simpetru, s'au bătut Muscali și cu Unguri la Făgăraș, și să cutremura pămîntul de sunetul tunelor, cînd le sloboziă; și au biruit Muscali. Scris-am eu, preotul Ioan Bărbat, fiind preot de 30 ani.

1851, la 20 Aprilie, au fost cald, dară frunză n'au fost nici-o țiră, să se știe.

La anul 1850 au fost o iarnă mare, zăpadă mare pe cîmpu, de cîte cinci palmi, și la pădure și mai mare, și au stat zăpada pe pământ din postul Crăciunului de la S[întul] Andrei, și au fost tot frig, zăpadă, și la 12 Martie au fost frig, ger, de au stat morile și au înghețat apa în fântîni, și tot cu saniia au mers oameni la pădure, și la 19 și 20 Martie au tot nins, ghifor, și la 26 Martie am mers cu sările la pădure.

Să să știe precum, la anul 1848, la Dumineca Tuturor Sfinților, am scăpat de supt jugul cel greu al iobăgiei, adevăat am scăpat, am fost slobozi, n'am mai fost iobagi. Șărcăița, comunitatea. Scris-am eu, David Bărbat, dascăl.

La anul 1853, în luna lui Fevruarie în 1-lea zi, sara, la 7 cîasuri, au fulgerat la amezi-zii ca vara; să se știe, și iarăs să să știe că zăpadă....

La anu 1851, Agost, au eșut postotu 3 zile.

[Listă de nume:] Biță, Ocina, Șalomon, Cucu, Butu, Fîciu, Dogar, Zdrăilă, Vodă, Ciocan, Oancea, Bragheș, Pop, Codia, Cîovica, Debu.

La anul 1852, la botezu Domnului nostru Isus H[risto]s, așa au fost o vreme de cîa dat[ă], au tot ploat, și au eșit vările mari, și era apă peste tot locul și a doao zi.

Să să știe că la anul 1859, la 25 Dech[e]mvrie, la sfîrșitul anului acestuia, și în noaptea de Nașterea lui H[risto]s și zioa, până la amiază, au tot ploat mereu, și apele mari și tină mare peste tot locu; din pricina tîni, și a drumului rău și a tîni, nu putea merge oameni nice la pădure, nici la Făgăraș, nice cu caru, nice slobod.

Ioan Bărbat, paroh Șărcăiți.

Și la anul 1848, vara, în luna lui Avgust, să să știe că au murit mulți oameni de coleră, moarte nepraznică, că de sara pînă dimineața era om mort; la care să zicem: D[oam]ne, milueaști-ne, Doamne milueaști-ne, etc.

Și tot la anul [1]848, de la 18 Noemvrie, s'au făcut roșcoală în toată țara Ardialului, Ungurii cu Sasi și cu Neamți și cu Rumîni, și s'au bătut la Sibiu, la Brașov, și la multe

orașe și în multe locuri, și foarte mulți oameni s'aũ prăpădit, care și din satul nostru Șărcăița în doao lovituri, la Feldioară și la Hoghiz, zece oameni, pușcați și tăeați, aũ murit; la care toț să zicem: Doamne, dă pace în toată lumea. Scris-am eu, David Bărbat, dascăl.

Și să știe că la anul 1849 aũ venit Muscali în țara Ardialului, la Sibiũ și la Brașov, și, după ce aũ năvălit Unguri în Ardeal și în Ținutu Oltului, Muscali iară [s'aũ] tras în țara lor.

CXVII.

S i b i i ũ.

A. Biserica din Groapă.

1. La ușa de intrare în biserică:

Ziditu-s'aũ acăstă sf[ă]ntă bisearică în zilele prea-înnălțatului Împărat Iosif al doilea, cu cheltuiala jupăneasi Stani Hagi Petru Luca, din themelie, la anul 1788, și s'aũ săvîrșit la 1789, iară 1802 aũ rupt-o de tot jos, și din themelie s'aũ prefăcut cu toată cheltuiala lui Hagi Consta[n]din Pop, după cum arată condica acestui sf[ă]nt lăcaș.

608.

2. În dosul bisericii:

Supt această peatră odihnesc răposaii ctitori ai sfintei biserici: Stana, Petru, Luca, Hagi Constantin Popp, Parona Hagi Constantin Popp, cum și mădularii familiei lor, Ioan, Petru, Luca, Maria Manicati, Constantin Popp, și Alecsandru Popp: s'aũ așezat oasele răposaiilor la 3¹² Martie 1856, prin bunăvoința Ecselenției Sale d. episcop baronul de Șaguna; și s'aũ întocmit această peatră prin fiul ctitorilor: Zenovie Popp, cavalier de Bemșteten, c. c. sfetnic și director la Banca Națională Austriacă, la 3 Martie 1857 [și grecește, nemțește].

609.

3. Pe un tablou din cor:

Stanca, soția Dumnealui Hagi Luca, Hagi Constantin Popp, Peuna, soția dumnealui H. C. Popp. Acestea sînt iconele fericitilor și în Domnul adormiților tutorii și fundatorii a aceștii sfintei bisericici, care, spre cinstea Sf[in]tei Treimi închinată, cu însuși a sa cheltuială din fundament [s]aũ rădicat

610.

și isprăvit de fiii dumnealor și următorii patronii bisericii :
Zinovie H. C. Pop și Maria Manicati; s'au așezat întru
acest sfânt lăcașu în 26 Dechemvrie 1831.

611. 4. Pomelnic :

Ierodiiakon Barbu, Erimica, Zenovie, Calicîa, Moise Fulea
și Angela Moga.

612. 5. Pe o piatră de mormînt :

...[aŭ o]steanit jupan Stoica titor a...

...[ar]hiemitropolit chir Ghinadie... [anno Do]mini 1638

...esc [*cirilic*], die 19 Iunius... Czerafino C.

De XSC. W. C.

613. 6. Pe alta :

Aci supt aciastă [piatră odihnește Sfinția Sa răposatul
robŭ lui Dumnezeu chir Theodosie arhimandritul, egumenul
sf[i]nteî mănăstirî Cozia, care, fiind... [vrem]ia rebelii ce au
fost în Țara-Rumânească aiciŭ, s'au... cî... 1822; — au...

[Pe margine:] Ioan Cap. II.

614. 7. Pe alta :

Ἐδῶ κεῖται ἡ δοῦλη τοῦ Θεοῦ Αἰκατερίνη Μεγάλη-Βορνιτσέσσα
Στιρβαίη, ἐννημένη ἐκ Κρατσουνέσκων, ἐν Βουκουρεστίοις, ζήσασα
δὲ ἔτη 60 : ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ 24^{τῇ} Μαρτίου.

5 Ἀπριλίου 1823, ἐν Ἑρμανουπόλει ¹.

Adecă :

Aici zace roaba lui Dumnezeu Ecaterina, Marea-Vorniceasă,
Știrbei, din neamul Crăciuneștilor, în București; trăind 60
de anî, a adormit în Domnul la 24 Mart.

5 April 1823, în Sibiiŭ.

615. 8. Pe alta :

Ἐνθάδε κέπτεται ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ Ἀναστάσιος Ζηγοῦρης ἐκ
πόλεως Καστορίας, ζήσας ἔτη 72, καὶ ἀναπαύθη ἐν Κυρίῳ τοῦ
1810, Νοεμβ. 8.

Adecă :

Aici se ascunde robul lui Dumnezeu Anastasie Ziguris
din orașul Castoria : a trăit 72 anî și a răposat în Domnul
la 1810, Novembre 8.

¹ E mama adoptivă a lui Vodă Știrbei și soția ultimului Știrbei din ra-
mura d'intăiŭ. V. Iorga, *Viața și Domnia lui Barbu Știrbei*, I (din «Analele
Academiei Romîne»), vol. XXVII.

9. Pe alta :

Ἐνθάδε καίται ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ Χριστόδουλος Νικολάου 616.
Γκούμα ἐξ Ἰωαννινῶν, ἀπὸ χωρίου Νεγάδος: ζήσας χρόνους 33,
ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ 1808, Ἰουνίου 4, Σιμπίνι.

Adecă:

Aici zace robul lui Dumnezeu Hristodul Nicolaă Guma
din Ianina, din locul Negas: trăind 33 de ani, a adormit
în Domnul, la 1808, 4 Iunie, Sibiiu.

10. Hic quiescit in domino Basilius Moga, episcopus graeci
ritus non unitorum transylvaniensis, natus Sabaesii, 19 no-
vembris 1774, denatus Cibirii 11 octobris 1845, munera ar-
chipa[s]t[oris] functus annos 34.

G. H. M. H. P, p. ptt. M.

B. Biserica unită.

1. Pe o *Biblie* latină:

617.

Ex libris Angeli Faurovits, archidiaconi cibinensis 2di et
a epistolis assessoris.

2. Pe o *Evanghelie* din 1697:

618.

Aciaștă sfântă Evanghelie îi a beseareci cei unite din Maeri
Sibiiului, și amă legat-o eă de pomană, fiindu preotă aică.

Popa Danilă din Maeri Sibiiului; 1780.

Să s[ă] știe, aciaștă d[u]mnezeiască carte Ev[an]gh[e]lie o
am cămpărat noi, preoții de la Bungardă: prețu în sumă de
florinți 15...; m[e]s[i]ța Mai 14, leat 7237, 1728.

3. Pe o *Evanghelie* grecească, pe legătură:

619.

Εὐτρέπιστον τὸ ἱερὸν τοῦτο εὐαγγέλιον ἰδίᾳ ἐξόδῳ καὶ δαπάνῃ
τοῦ δοῦλου τοῦ Θεοῦ Κώνστα Στεφάνου, τοῦ ἐξ Ἰωαννινῶν.

Adecă:

S'a înfrumusețat această sfântă evanghelie cu însăși chel-
tuiala robului lui Dumnezeu Costa Ștefan, din Ianina.

CXVIII.

Sighișoara.

Biserica neunită veche.

1. La altar:

620.

1818, F[o]g[a]r[ași] Ioan, z[ug]rav.

2. Cărți latine din 1690.

621. 3. Pe *Cazania* din 7250 [1742]:

[În 1817 iscălesc:] Ioan Drăghici, paroh Sighişori, martor Ion Călămeant goj[man], Nicula jurat, Bucur Dragomir jurat, Mihail Naghi, paro[hul] Savu Boian, Tomaşu Esan, Maria Balauş, Mihail Hovnăr. Au dat pop Tănase i priotesa Haida, ban[i] 39, Părvul Nicolae, Enache Tudor, Dragne, Dragomir, Stancea.

1792, luna... D[u]mnezeu şi din porunca împărătească, din arhieriasca... răduită la altă pîrohie, la Aţina, acestu preotă Iovă... lisă de preot, poştim ca să ne fie preot ca şi mai înnai[n]te... de bătrîni şi juraşti (*sic*), şi tot satul dinpreună, cari... vom iscăli, ca să ne slujască la sf[ă]nta beserică... [t]oate slujbele creştineşti cu preotul cel ră[n]duită... [p]reao-sf[ă]ntu la beserica de spre Răsărit în Sînbăta.

...iă Toder faluş-biră[u] împărătesc.

... inache birău Curţi.

... Adreaşu j. bătrîn.

... Gaură j. bătrîn.

... u Ganea j.

[Tă]nase Bărbatū j.

... ruji j.

[Vaşi]le Adreaşu, gornicu.

... Pasculu.

... Vlădoe.

... Ganea.

[Timoteiū] Irimeie.

[Du]mitru cojocar.

[Samo]ilă cojocar.

[Sa]moilă Banciu.

... [B]anciu.

4. *Penticostariu* din 1768.

CXIX.

Sîmbăta-de-jos.

622. 1. La intrare:

Cu ajutoriu Tatălui şi al Fiiului şi cu alu Sf[ă]ntului D[u]hă zugrăvitu-s'au cîastă [biserica], în zilele prea-înnălţatului În-

păratu Franțiscuș al doilea și fiindu preotū satului popa Ionu Tănase, anulu 1814, Sava zugrav de la Făgăraș.

2. Pe d'innuntru:

623.

S'aū ridicatu aciastă sfintă biserică din temelie de robul lui Dumnezeu... D[o]mnul Brucuntal, și s'aū înfrumusețat cu po-doaba zugrăvii precum se veade, cu toată chieltuiala satului, în zilele Împăratului Francișcuș, și fiindu arhiereu locului Pavelu, zugravu Panteleimon; ano 1806.

3. *Chiriadromion* din 1732.

4. Pe un *Evhologhiu* din 17—, tipărit de ieromonahul Sava:

624.

Să s[ă] știe c'acest s[fin]tū M[o]litvenic l-am cumpărat eu popa Vasilie, fiică popi Ionașc, din Sîmbăta-de-sus, și l-am cumpărat dir[e]pt 9 zloți și 3 dutce, și zlotu făcia 9 du[t]ce; și am scris mșta Aprilie dni 17, leat 7238 [1730]. Acestu Molitvenic fiind al mieu, adecă al egumenului Visarion, cumpărat pe bani miei, precum mai inn[ain]te scrie, l-am vândut popa Samoil din Lisa: s'aū tocmīt cu flori[n]ț 10, să dea bani la Paști; și am scris egumenu... [cu mână] mea să nu aibe de nime nice o nevoe; 1761, Fevruar 21.

5. *Minetū* de Buda, pe Septembrie.

6. *Minunile Fecioarei Mariei*, traduse de Rafail ieromonah pr[o]t[o]sin-gheul, 1820.

7. *Penticostariū* din Sibiiu, 1805.

8. Pe un *Triod* din 1761:

625.

Anno 1772, die 25^a Aprilis, s'aū milostivit acești numiți sătenī a cumpăra aciastă carte pe sama besăreci, cu numele: întâi Zahii Mădărașu aū dat la ciastă carte florinți ungurești cinci, Toma Vasile... Zaharie, Andreși..., Dumitru Nanașu... Aū dat 6 strămbe, suma toată... Datu în Ținutu Făgărașulu, în Sombota-de-josu, numitu sat [c. 1790].

CXX.

Sîmbăta-de-sus.

Schitul.

La proscomidie:

626.

Pome[l]niculū [c]titorilorū: Nicolae, Mariia, Manolachie, Costandin-Vod[ă], Mariica, Stanca, Costandin, Costandin, Ana, Ștefanu I, Radu, Șarbanu, Mariia, Visarion, erei Isaiia, Prac-

siia, Bogoslava, Rafaila, Iacovă, Ionașcū, Rafailă, Gheorghie, Nastasiia, Mihaiū, Ioanū v., Theodor v., Hrisanftiia, Bălașa v. Bogoslav, Ioil, Ștefan... Mariica, Zoița, Th.

627. De aici, scrisoare mai nouă:
... erei Ionașcū, Pană Mihai.
Zugrăvit văleat 1766.

CXXI.

Sîmbăta-de-sus (apuseană).

628. 1. Pe o cruce:
Pop Visarion, întâiul egumen al Sămbetii-de-sus, 1760
(cifre) 1761.
2. *Antologhiu* din 1737.
629. 3. Pe o *Biblie* din 1688:
Scris-am eu Ion ig[umenul] din Sămbăta-de-sus, fiindu din
Pojorta [c. 1690].
E legată de Boițeanu Daniil, c. 1800.
630. 4. Pe un *Chiriacadromiu* din Belgrad:
În țara Oltului, dă la pătropop..., în zile[e] prea-lumina-
tului Domnu Țări Ion Costandin Voivod Basarab Brâncoveanu, domnind pînă atunci an 24, în cinstea svintii și
hramul preapod[obnei Paraschivei]..., am scris eu Tranea,
cu mîna mea; Ap[rilie] 27 d., l[ea]t 71—.
Eu protupop Radu Prvoū (*sic*) am dat aciașă carte anume
Poucenie.
631. 5. Pe o *Evangelie* din 1697:
.... Iaste dat de poman[ă] de bun stăpîn[ul] nostru
Io Costantin B[asarab] B[rîncoveanu] Voevod bisericii de
lemnă ot Sămbăta-de-sus, în Țeara Oltului, Ținutul Făg[ă]ra-
șului.
6. Pe «Învățătură theologhiciască despre năravurile și detoriile oamenilor
creștini, pentru trebuința candidaților de preoție neuniți»; Sibiiu, Bart, 1820:
Anul 1823, la 1 zi Iunie, am căpătat, adecă am primit,
darul diaconii eu, Adam Bozu din Sămbăta-de-sus de spre
Apus.
7. *Octoih* din 1792.
8. *Triod* din 1761.

CXXII.

Sîmbăta-de-sus (răsăriteană).

1. Pe un *Antologhiu* din 1737 se numesc ca ctitori : 633.
 Petrașcu al Petreasi, Ilii Oai, Zaharia Drăgan, Bilca, Iga, Vasi Bogdan, Rad[u] Roșcă, Ion Pogace, Savu, monah Sava, Aldea Bărbatea, Comșa Hangu, Gheorghie meșter, Dumitru, Aldi Cordi, Comșa Ruji, Dumitru Jelearu, Stoica meșter, Nicoar[ă], Bucur Banci Popi, Bucurul Dobrii.
2. Pe un *Apostol* din 1683: 634.
 Acest sv[ă]ntu Ap[o]stol al besearicii Sămbet[i]-de-sus, luat de la părintele Anania pe un sārindar drept fl[orin]ț 9, și am făcut un sārindar poapii despre bisearica de lemn, pop Ionașc[u], pop Mihaî, pop Bucur, Moisi, dup'aceia pop Mihaî ș'aū luat parte lui, pop Bucur Moisi, parte lui, iar pop Ionașc[u] n'aū luat parte, ci încă aū mai dat Mihaî pop[i] Ionașc[u] de o legat maraș 5; și o aū și răscumpărat dea dooră de la pop Mihaî peste tot, ca s[ă] nu mai aibă treab[ă], și aū rămas bun ctitor Mihaî, pop Ionașc[u] și pop Bucur Roșca. Lt. 1748, mț. Mai.
3. *Evhologhiu* din 1722.
4. *Evhologhiu* din 1741.
5. Pe un *Mărgărit* brîncovenesc: 635.
 ... plătit Log. Ion Mold[veanu] de l-aū ... [lua]t drept ...
6. Pe un *Mineiū* de April din 1780: 636.
 1783, Aprilie zi 30. Acest Minei Aprilie este al mănăstiri Simbeti-de-sus, eū, Visarion, întâiul egumen, la 40 de anī a egumeni mele.
7. Pe un *Octoih* din 1750: 637.
 Acestū sf[ă]ntū Octoih l-am cumpără (*sic*) eū Visarion, întâiele egu[men], pe flo[rin]ț 12, și l-am dat sf[înte]i ma[nă]stiri, 1751, mes[i]ța Maiū, 20 zil[e], iar mergerea mea la Sf[ă]n[tu]l Mormănt aū fost la anu 1754, Iul[ie] 29 zil[e]. S'aū tămplatū în zi Vineri, cu 3 zil[e] înainte postului Adormiri Precești. Eū, Visarion întâiul egumen, [anu]l al patrulea al egumenii mele.
8. *Penticostariū* din 7251 [1743].
9. *Psaltire* din 1779.
10. Pe un *Triod* din 1761: ctitori de la Hurezi: Șarban Sucaciul, Vasălca, Șandru.

Fără arătare de biserică.

638. Pe un *Octoih* din 7250 [1741-2]:

Scris-am eu Samoilu ot Lisi, ve leat 7263, zde [= adecă] 1725.

Scris-am eu Samoilu ot Lisa de cînd am șazut la mă-
[nă]stirea Simbeatea-de-sus, și părintele Visarion să dusesse
la Ierusalim; de începutul Lumii 7263, iar de la H[risto]s
ani 1755.

Scrisu Logofătu —.

Să s[ă] știe de cîndu am șazut de am învățat la părin-
tele A., scris-am, eu Șerban, cîndu am șezut de am învățatū
la glasuri în postul Paștilor.

639. Urmează un pomelnic cu nume ca:

Brîndușa, Sintiona, Măriuca.

Să s[ă] știe de cînd am șezut eu Samoilă la mănăstirea
Simbeteai cu părintele popa Mateiū, mesița Febroare în 22
zile, leat 7263 [1755].

640. Pe foaia 1, jos:

Acestu Octoic iaste dat[?] de pomană de Măriia Sa: a s[finte]i
m[ănăstiri] a Si[m]beti, dată de Costandin-Vod[ă].

Scris-am eu popa Mateiū, cînd mi i-a murit preutiasa mea,
ereța Stoica, cu doi copii, vă liat 7254 [1746], luna lui Martie
3 zile.

Scris-am pomelnicul lui Bucur Manta.

CXXIII.

Șinca-Veche.

641. 1. Pomelnic pe lemn, din 1796, înnoit de Samuil și Ioan.
2. *Evangelhie* din 7258 [1750], cu iscălitura: Pop Șărbă din Recea.
3. *Evhologhiu* din 1757, Blaj, tipărit de «Ioan Răimnicianulu».
4. *Strastnic* din 1753.
5. *Triod* de Rîmnic, dîn 1731.

CXXIV.

Sîncel (lîngă Blaj).

642. 1. Pe un *Antologhiu* din 1737:

Cîndu aū umblatū ani D[o]mnulu 1740, aū căzut o iarnă
foarte grea, cătū foarte s'aū spăriiat oamenii dă iarnă griă

ce au fostu, pentru că multe dobitoace au peritū, și s'au spăriat oameni că nu vor mai rămănia, că și după Sănjorzū au căzutū o zăpadă până la genunchie, și au stătut trei zile; a doa zi după Sănjorzū au căzut zăpad[ă], și au fostū lipsă mare peste vară. Și am scris az mnogo greașnego [=eū multgreșitul] Dumitru Log[o]f[ă]t de la Râmnic, cu învățatura Sf[i]nții Sale părintelui popa Pătru din Căpalna.

Scri-am eū Logofătul Grigorie de la Râmnic (?) pentru ce că mi-oū forte plăcut ce cărți am văzut la părintele popa Pătru de la Căpalna. Pentru aciasta [am] scrisū că om m...

2. *Apostol* din 1814.

3. *Catavasieriū* de Blaj, 1824 (?).

4. *Cazania* din Carlovăț.

5. *Evangelie* din 1817.

6. *Alta* din 1723 (?).

7. *Molitvenic* din 1784.

8. *Penticostariū* din 1768.

9. *Triod* din 1771.

V. și Rășinari.

CXXV.

Sînt' Imbru.

1. *Evangelie* din 1723, dată «Sintinbrului», după cea fost «a lui Herța».

2. Pe un *Evhologhiu* din 1706:

643.

Pătruț, feciorul popii Pătru de la... borbantă, rămasă de la tată-mieū.

CXXVI.

Șoimuș.

1. Pe un manuscris din *Viețile Sfinților*, la urmă:

644.

Și s'au scris de dascălul Samoilū din Ragla, anulū 1778, lın[a] Oc[tomvrie] 10 zile.

Pe foaia 1:

645.

Aastă sf[ă]ntă carte anume Prăzniceriū au cumpăratu-o Moldovanū Macavei cu patru florinți, pe sama beserici Șoiu-mușului, pintru ertara păcatelorū, și cine s'arū afla să o ee de la biserică, să fie afurisitū de cei trii sute și optūspre-

zeci sfinți părinți; anno 1778, luna lui Octovrie 10 zile, 1778 (arabe).

646. Pe scoarță, cu roș:

Și am scris eu Aron Zigravul, când am fost la dascălu[l] Samoil în casă.

647. 2. Pe un manuscript de *Pilde filosofesti*, copiat de Matei Voileanu:

În anul 1761 au dat poruncă împărătească în toată țara Ardealului a să opri besearicile de spre preoții cei neuniiți și despre oamenii cei neuniiți, și în luna lui Iunie în 30 de zile au venit și în Șoimușul-rumînescu, și au luat tisturile.

CXXVII.

Someșfalău (lîngă Cluj).

648. 1. Pe o icoană din 1776:

Aastă sf[ăn]tă icoană o au plătit Popa Toma de la Someșfalău, 1763.

649. 2. Pe un mormînt:

Au răposat roaba lui D[u]mnezău Ecaterina, soția lui Ioan Costandin; 1785, Avgust în 3, o'u îngropat, spre vecinica pomenire.

650. 3. Pe altul:

Aița să odihnește roaba lui Dumnezeu Uța, fica dumnealui jupănului Enache Mavrodi; Octomvrie 9, ano 1768.

4. *Ceaslov* din 1806.

5. *Liturghie* din 1679.

6. *Octoih* din 1720.

7. *Psaltire* din 7288 [1780].

651. 8. Pe un *Triod* din 1813:

Acest sfîn[t] Triod l-au plătit jupăneasa Murășan Gașie (cea groasă), și l-au dat la bisearica Someșfalăului, și l-au cumpărat cu 20 de zloți nemțești, ca să fie pentru sufletul dumisale și a tot neam[ul] dumisale... Preot Parthenie Todoran (fiindu-i numai prea tînăr), și, fiind mare lipsă, de Teodoran s'au cumpărat... Martie 28, 823..., neclătit de acolo până va fi v'o hîrtie de el. [Legat cu 3 zloți.]

CXXVIII.

Streiu.

1. *Antologhiu* din 1786.
2. *Catavasieri* din 7250 [1742].

CXXIX.

Stream.

1. Icoană din 1826.
2. Pe un *Antologhiu* din 1737: 652.
Popa Pătru 3 florinți, cu popa Ion cel tinăru.
3. *Octoi* din 7282 [1774]. Carte luată de la protopopul Iosif (179—).
4. *Penticostariu* din 7251 [1743]: 653.
Iaste a sf[i]nti biseareci Streamului.
5. Pe un *Triod* din 1731, luat în 1801: 654.
L-au făcutu satu cu tota cheltuiala lui.

CXXX.

Șuncuta.

1. Pe un *Apostol* din 1802: 655.
Aū cumperat-o cinstitu părinte Cozma Popa Simon pă
baniî seî în sama sfintei beserici a Șuncutei-Mărea, unde eiū
hramul maiū marelor Voiūvozi Mihail și Gavril... Anu D[om-
nu]luiū 1806.
2. *Catavasieri* din 1769.
3. *Ceaslov* din 1786. Legat la 1840, de cantor, «Butian Lup».
4. *Evangelie* din 1765.
5. *Evologhiu* de Blaj, 1784.
6. Pe un *Minologhiu* din 1781: 656.
S'au cumpărat cu bani răpăusatului neamiș Butean Oise,
prin sârguința cinstitului boeri neamiș Butean Oane, și s'au
dat la sfinta biserică a Șuncutei-Mari în anul 1783, ca să
fie pomenire numiților boeri, și a tot neamului lor; iară cine
arî îndrăzni aciastă carte a o lua și a o muta..., să fie afu-
risit... Dat[ă] pomană de cei mai dinainte scriși din boeri și
nemeș din Șomcute; s'au legat a doaoară, iarăș pomană, pă sama
sf[inte]i beserici prin noi, Fechete Vasile de Chelînta, fecior
holteiū, ca să-î fie vecinica pomenire, spre norocire și ertare
păcatelorū; anu 1831, Iulie în 20 zile.

657. 7. Pe un *Octoih* din 17—:

Acăstă sfântă și cinstită carte anume *Octoih*, dinu mila lui D[u]mnezău și îndemnul cinstitului domnă Popu Ștefanu, lăcui-toriu în Mănăsturu, împreună cu răpăosata soața dumisale, Pop Petcă, și cu tot neamul Domnii Sale, s'aū datu de pomană la sf[ă]nta mănăstire a Șuncuții, [să fie] a cei sf[i]nte mănăstiri până va trăi acăstă sf[ă]ntă carte, la oricarii preoți la acia sf[ă]ntă mănăstire, ca să fie datorî a ruga D[u]mnezău pentru ertarea păcatelor acestor vii și morți, și ca să nu o potă stră-muta nimin[i] de la acea sf[ă]ntă mănăstire nici într'un feali de chipu fără de bl[a]go[slovenie] arhiereului loculu și a titorilor aceștii cărți, supțu pedeapsa sf[i]nților părinți 318. Scris în Mănăstur, anul 1777, Avgust 13 zile. Rugați și pentru mine, Avraam, și soața mea, Mărie.

CXXXI.

Șura-Mică.

658. Pe o cruce:

Acăstă sf[ă]ntă cruce s'aū zidit și s'aū zugrăvit prin Toma Muroșian și soția sa Maria.

1903. Elisaveta și Emilia Morariu, zugrăviță în Seliște.

CXXXII.

Ț e b e a.

1. *Ceaslov* din 1819.

2. *Chiriacodromiul* din 1699.

3. *Evanghelia* din 1816.

4. *Octoih* din 1792.

5. *Penticostariu* din 7251 [1743].

659. 6. Pe *Propovedaniile* lui Maior, cumpărate la 1830 cu 10 florini pentru biserica neunită a «orașulu Țebi» și legată de Clopotari Nicolae cu 1, 30; Petru Maior aū fost vîrfu filosofilor.

Altă însemnare, de la Ioan Rudean, paroh, 1810.

660. 7. Pe o *Psaltire*:

Acăstă psaltire a besăreci Țibi, cumpărat cu 7 florinți, bani bunî...; 1785, 2 Făvrari.

661. 8. Pe un *Triod* din 1761:

La anul 1793, 19 zile a luni lui Iunie, s'aũ făcut sãmădaș, și sumna câte cărț are băserica Țebi :

1. Mineaiũ.
2. Triodu.
3. Pinticostariulũ.
4. Apostolulũ.
5. Căzania.
6. Tistemintul.
7. Oftoiul cel cu opște.
8. Doaă Oftae mici, 1 luat de Opra Ianășũ, al 2-lea de ru-deal[e], Ianășũ și de Buftioe.
9. Psaltire de cele mari.
10. Liturghie.
11. Ciaslovulũ.
12. Catavasieriũ.
13. Cartea cẽ arsă.

Suma tãtã, 14 cărți la bisericã.

Sãmădașul acesta s'aũ făcutũ în fața biserici, dinaintea satuluĩ, Ioan Mariș, protop[op]ul, fiind fațã. Zaharie Gajpãrũ, popa Toaderũ, Zaharia Ioja, Tis Ignat, Nãzãreneũ Iosif, Barin Ianășũ, Lãzãruț Ioanăș, Oprișa Ioanũ, Groza Ianășũ, Oprișa Pavãlũ, Oprișa Ianășũ, Indriĩ Ianăș, Hurdea Grozav, Tis Petru, Bãcãian Ianăș, Alba Crãciunu, Trifan Crãciunu, Evuța Ianũ, Stana Mihãilã, Oprișa Pãtru. Și titori bisericestĩ s'aũ așãzat : Zarii Gașpar, Popa Toader, Zarii Ioja, Oprișa Pavelũ, a purta lucru beserici. Chisũ Petru, Popa Toaderũ, Groza Petru, Lãzãreancĩ Iosifũ, Ilesũ Iurgĩu, Cismașũ Ioan, Mut Gabãrũ, Chisũ Toma, Barna Ianășũ, Zarii Adam, Jude Davidũ, Oprișa Ianășũ, Zarii Ioja, Fãrcașũ Petru, Lãzãruțũ Ioanășũ, Stane Mihãilã, Lãzãruțũ Ioanũ, Draușũ Pãtru, Chisũ Mihaĩ.

CXXXIII.

T e i u ș.

1. La poartã :

Anno 1803 acești stĩlpĩ s'aũ făcut cu cheltuiala dumnelor Moldovean Ioanũ și Moldovean Toader, sã le fie pomenire

lor și la tot neamul lor. Meșteri: Samoil Loncan, Duna Nicolae, Pașcu Iosif.

663. 2. La intrare:

ІАС ПОСОДИ РАЦ МНХАЛ, МИЛОСТІЮ БОЖИИ, ССАРА, САЗИДА ЗА
ИМЕ ГЪ БА РЕ БЪ ДА ПРОСТИ ІЪ (*sic*) ОНЕС ПОТРЪДНХ [= eu ...
Raț Mihal, cu mila lui Dumnezeu Sulgear, am zidit în nu-
mele Domnului Dumnezeu; Domnul să ierte...].

Armă cu mînă și sabie.

664. 3. Patru citorî sînt zugrăviți în stînga, peste cel din stînga:

Hic manus ob patriam pugnando vulnera passus quique
sacerdotis munus (?) dum vita manebit, quique ... divina
locutus ... inivi ...

Citorîi aŭ fes roșu; biserica presintă un turn orăștian. Lucrul e de pe la
1790.

4. Pe zugrăveală: «Aŭ dus pe Is[us] la Ana, 1791».

665. 5. Pe o icoană la altar:

Pomeani g[o]s[po]di ... prăut în Teuș. Ghieorghe zugrav.

666. 6. Pe icoana Sf. Nicolae:

1780, Martie, — de zile, 1780. Simonă zugrafă.

667. 7. Pe un *Apostol*:

S'aŭ cumpărat acest sfînt] Apostol din tipografia Blajului
cn treisprăzece zloți în hîrtie, din casa sfîntei] biserică a
orașului Tiuș, iarăș pe a sa samă ... S'aŭ scris aceastia în
orașul Tiuș, annu 1837, Noemvrie în 12 zile, prin Mihai
Țirlea, parohul orașului, sub stăpînirea Mării Sale Ioan
Leamenî, episcopul Făgărașului.

668. 8. Pe *Cazaniile* din 1768:

СІН КНИГЪ КСНИХЪ АЗ ІЕРІА ПЕТРЪ УТ ДІДА [=această carte
am cumpărat-o eu popa Petre din Deida], anul ce aŭ eșit.

Acîastă sfîntă Cazanîe este a lui popa Theodor din
Cristiș, cumpărată cu cincisprăzace florinți ... Anul 1779,
a[n] 1779, luna lui Aprilie 14 zile.

Născutu s'aŭ prunci noștri Theodor Stefan, în anul
1781, Dechemvrie 27.

9. *Evhologhiu* din 1784.

10. *Liturghi* din 1807.

11. *Minologhiu* din 1781.

12. *Octoih* din 1742.

669. 13. Pe un *Penticostariu* din 1747:

Pop Savu de la Deoș și o datu eră la... la Teaoș, ca să fie poman[ă] lui și părinților și muerea lui... Dumitroț, Anisie, Palaghie, Badul, Vărvară, Iancol... La bes[e]reca Teaoșului...; 1747, ms. Mart, 11 dzile.

14. *Triod* din 7234 [1726].

15. *Triod* din 7255 [1747].

CXXXIV.

Tilișca.

A. Biserica neunită.

1. *Ceaslov* din 1786.

2. Pe *Evangelia* lui Șerban-Vodă :

Din mila lui Dumnezeu Șerban-Vodă Ca[n]tacoziu am dat aciast[ă] sf[i]ntă ev[an]gh[elie] în sat în Tilișca beseareci care au făcut Vl[a]d[i]ca S[a]va, să fie de poman[ă], nice popa, nece seteanii să nu aibă a o vinde, iar, de s'are afl[a] un nebun a o vinde sau alt nebun a o cumpăra, sau a o fa[ce] zalog [atît].

670.

Acîasta s'au dat cînd am fost în Țara Muntenească, pentru Vl[ă]d[i]cia, și s'au dat cînd au sf[i]nțit beseareca, Lunî, Oct[ombrie] 16, lt. 1684.

3. Pe un *Evhologhiu* din 17—, notită că s'a luat de la București, și s'a dăruit fiind preoți Nicolae și Daniil Miclăuș (1841).

4. Pe un *Mineiu* pe August, al lui Chesarie, însemnare că s'a dat de «popa Miron, împreună cu Sanda preuteasa» ; 1789, 15 Iulie.

5. *Mineiu* pe Septembrie, luat în 1789.

Scris-am eu diiacon Nicolae Dobrotă ot Poiană.

Pomenit preotul Ioan Dobrotă.

6. Pe un *Octoih* din 1750 :

Acîastă carte au cumpărată-u Pătru Trăgătoriu dinu Sa-coșu, la sfînta bisărecă, ca să fie lui dă pomană.

671.

7. Pe un *Penticostariu* din 7251 [1743]:

Scris-am eu ot (*sic*) diiacul anumia al popi Oprea de la Tilișca, și așa am scris pen încetă și cu socotială.

672.

CXXXV.

T o r d a ș i.

A. Biserica unită.

673. 1. Supt ferești, ctitorii (1782-3) :
Adam, Pătru, Leman, Răduțu, Vlad, Iosiv, Sandu, Neagoe, Onu, David, Codrian, Lula, Sivu, Simedriu, Savu, Ioanăș, Muntean, Nașco, Pătruț, Avramu, Marco, Sîrbu, Grecu, Aron-tea, Ifraftu, Sefronu, Moartea, Căndrea, Mariian, Gine, Maer, Dărăbanț, Lepădat, Cădar, Lupșor, Stan zugrav sin popi Radu. Dumnezeu să-i erte, cu totu neamul lor ; 1782.
674. 2. Pe o piatră :
1774 s'au început besereca, Împărat Iosiv, Vlădică Sofronie, protopop Nico[lae], popa, irei popa . . .
675. 3. Pe ușă 'nnuntru :
Văleatul de la începutul bisăricei: 1774.
4. *Antologhiu* din 1777, de la Iosif parohul.
676. 5. Pe un *Chiriadromiu* din 1699 :
Vălet 1714.
Aciastă carte s'au cumpărat [de] Iosiv diiacul din Spin, di la preutesa popei Mihaî denu Orăștie, Becoluî, dreptu banî 14 florinți și 2 horgoși; mărturie: popa Mihaî, gineri-său, și Filipu Lăudatū.
677. 6. Pe un *Evhologhiu* din 7277 [1769] :
Acest Molitveanic iaste a lui Petru Budai [latine: parochuluî Tordasului].
678. 7. *Penticostariu* din 7277 [1769], cu listă de ctitori :
Bărița, Muduluț, Lăpădușa, Dincia, Sanda, Eva, Idita, Simziiiana, Opreana, Zmada, Crestina.
8. *Psaltire* din 7259 [1751].
9. *Strastnic* din 1753.
679. Listă de ctitori :
Ilona, Stanca, Marta, Visarie, Mărinca, Solomonu, Draga, Rahila, Ghepcia.
680. Dat de Ion Vlađ și Petru Lula. Scrie popa Iosif, 1774. Urmează lista :
Diga, Jănie, Dăvâncă (familiî), Munteanu.
10. *Triod* din 1649.

B. Biserica neunită.

1. *Apostol* din 1683.
2. *Chiriadromiu* din 1742.

C XXXVI.

Turda.

A. Biserica din jos ; unită.

1. *Apostol* din 1815.
2. *Evanghelie* din 1817.
3. *Evhologhiu* din 1815.
4. *Octoih* din 1825.
5. *Strastnic* din 1817.
6. *Triod* din 1813.

B. Biserica neunită.

1. *Apostol* din 7251 [1743].
2. Pe *Cazaniile* din 1768 :

681.

Acăsta sfântă Căzanie este a cinstitei echeji neunite din Turda-de-jos ; [de aici adaus :] pentru aducerea aminte s'aŭ scris aceste cuvinte în Torda ; 25 Maiu, anul 1825.

Petru Cordaș, norm. dască[l] și cantor.

3. Pe un *Ceaslov* din 7258 [1750], al lui Duca Sotiriovič, Iași :

682.

Scris-am eu, robu lui Dumnezeu Ioan Fuleavici, preot candidat ; Torda, 12 Iulie 793.

4. *Evhologhiu* de Blaj, 1815. Luat cu 11 florinți (1821).

5. *Liturghii* din 1775.

6. *Minologhiu* din 1781.

7. Pe un *Minologhiu* din 1781, notiță din 1823 : «biseareci a Torzii-de-jos, neunitei».

8. *Octoih* din 7282 [1774].

9. Pe un *Octoih* din 1826 :

683.

Acestu Oftai mi l-aŭ donat subscrisului preasfințitul arhieru Vasile Moga în anul 1825, Ianuarie 1-a.

Simeon Bolog, protopop tract[ulu] Torzii, și prin taicăl meu mie, Ioanu Balog, paroh Torzii-de-jos.

10. *Octoih* din 1783.

11. *Penticostariu* de Blaj, 1808.

12. *Teologie moralicească*, 1796.

13. Pe un *Triod* din 7290 [1782], notiță din 1823.

C. Biserica unită din sus.

1. La catapiteazmă :

684.

Să s[ă] știe că acăstă sf[in]tă icoa[nă] o aŭ plătit Gheorghie Murariu de la Moara Zelară, cu soțul dumisale, să le fie po-mană în veaci, și s'aŭ lucratu de robu lui D[u]mnezeu Ștefan zugravul ; anul 1760, Iuni în 9 zile.

Aciaștă sf[în]tă icoană s'aũ făcutũ de robulũ lui D[u]mnezeũ Ionũ Roman Murariũ, cu jupâneasa dumisale.

685. 2. Pe strană :

Nicula Dumitru ; 1722.

686. 3. Pe altă strană :

Mitru ; 1722.

Și inscripție ungurească din 1806.

687. 4. Pe un *Antologhion* din 17— :

1723, mes. Iun[ie] 13 zile. Aciaștă sf[în]tă carte, anume Mieniei, o dă cinstitul protopop Dumidru de la Stilova, poman[ă] la besăreca Tordei, să hii în veace.

Înnainte mē, protopop Ștefan den Joc, s'aũ făcut acestũ zapis. Protopop Thoma, Cluj.

5. *Apostol* din 1814.

6. *Cutavasieriũ* din 1793.

688. 7. Pe un *Ceaslov* din 1777 :

Să se știe că acestũ Ciasoslov iaste cumpărat cu banĩ bunĩ, cu dreptate câștigați, 6 florinți vonaș, de mine, Iov Crăcinovicĩ, protopop neunit în Torda; și nime nu are nici-o treabă ca să-l înstreinează; iară cine s'ar ispiti a-l fura saũ a-l înstreina de la mine saũ de la featele meale, fără știrea noastră, și a featelor noastre, acela să rămăie supt afurisanii s[f]inților părinți 308, ce aũ fost în săborul de la Nichia, din toată lumea, și s'aũ scris acest zapis de mine Iov Crăcinovicĩ, protopop neunit Torda, stăpănitoriul aceștii cărți; anul 1785, Fevruarie 12 zile.

8. *Evangelhie* din 1776.

9. *Minologhiu* din 1781.

10. *Triod* din 7234 [1726].

689. 11. Pe o icoană :

Să s[ă] știe că aceste 2 sf[i]nte icoane, chipu Precisti și a lui S[fea]tăii Nicolae, s'aũ făcutũ cu toată cheltuiala robulu[i] lui Dumnezeũ Nicole Dumitru Ivașcu, mes. Dech[emvrie] 9 zile, 1742. Iacovũ zugrav.

690. 12. Pe alta :

Să s[ă] știe că aciaștă sf[întă] ic[o]ană, chipul lui H[risto]s, s'aũ făcut cu toată cheltuiala robilor lui D[u]mnezăũ Todan Ioan și cu credinciasa soața sa, Oros Maria, din Turda; a[nul] 1800, 22 August.

13. Pe un *Triod* din 1731:

691.

Scris-am eu, popa Gheorghe din Turda, ani Dom[n]uluî 1750.

CXXXVII.

Timișoara.

Biserica neunită din Fabric.

1. *Antologhiu* din 1766.

2. *Evanghelie* din 1776, Blaj.

3. *Liturghiă* din 1713.

4. *Liturghiă* din 1728.

5. Pe un *Mineiă* din Moldova, dat de rufetul «străișarilor», cojocarilor, tăbăcarilor din «mahalaua rumânească», a «Fabriculuî» (1833):

692.

Ctitori Scaunuluî arhipăstoresc iastă mult cinstitul țeh al tabacilor, anul Domnuluî 1826, luna lui Septemvrie 8.

CXXXVIII.

Ucea-de-jos.

1. *Cazanie* din 1781.

2. *Evanghelie* din 1723.

3. Pe un *Molitvenic* din 17—:

693.

12 flor. Am scris eu, prot[o]pop Bucur Fogoraș, înaintea bătrânilor satuluî; 1778, 9 Ghenuarie.

4. Carte de mare credință:

694.

Să să dè la mâna mea, Elisei al lui Bucuru Tomi, la mâna lui Nicolai a lui Samoilă, precum i-am dat o țealină la stupina Pasculuî, zălog pe 11 florinți și 15 creițari, și o feardelă de grău; care are vecini din sus, Toma Corni, din jos, Andrei lui Lup; și, pentru mai bună credință, îi dau aciastă carte întărită cu iscălitura mea și, în loc de peceate, puî degetu.

Elisie a lui Bucuru Tomi.

Și am scris eu, popa Nicola Pop, paroh la Feldioră.

A 2, de la Nica Viși am luat o țelină în rovină, pe 13 florinți.

A 3. De la Dinu Popi, un loc la colibă, pe 18 florinți, care are vecini din sus, Mathei Oprii, di[n] jos, Nica Can.

A 4. O țelină în lăcuțu, de la popa cel bătrân, pe 15 florinți: din care a-m întorce Ștefan 7 florinți și 25 de creițari, și socru-mieū iar atăța.

Al 5, am dat Nică lui Iacom, pe un loc în curmătură 24 de florinți, care are vecini din sus: Madin Purdu, din jos, Nica lui Ion. Și am mai dat socru-mieū, de aū cumpărat o vacă, 18 florinți.

De la Dinu lui Costandin am mai luat un loc la Pătărlăi, pe 3 florinți.

Și aū venit odată Nico lui Bucur Tomi, de aū mai cerut boii la mine, ciçi, 5 floriți, și am dat.

Și a dat la Ucea-de-jos, lui Samoilă Cătana, pe o livadeie, zeace 10 floriți, în zice — și am dat laca (*sic*) Uceanu-de-sus pe o dialniță la Otu, 3 florinți.

4. *Penticostariū* din 1743.

5. *Triod* din 1761.

CXXXIX.

Ucea-de-sus.

A. Biserica neunită.

695. 1. Pe un iconostas:

Septemvrie 26, anul 1783, Ioan, zugravu din Feldioară.

Să să știe că acestu tetrapodu l-aū plătitu Ilie alu Oni Șandroi din Porîmbacul de-josū; să aibă pomenire Ioana, Măriia, Măriica.

696. 2. Pe aier:

Zugrăvitu-s'aū aciastă sf[ă]ntă pleștaniță în zilele preaosfințitulu și arhiereulu nostru Vasile Moga, de leagea grecească, fiind paroh popa Sav[a] Vlad, popa Zaheiū Fleanchea, și s'a zugrăvit de mine, Alixandru Grecu zugrav, Sasauj.; 1812.

697. 3. Pe un *Apostol* din 1737:

Să s[ă] știe de aceasta cum acestu om, anume Ion Haida, a cumpărat acestu Mineu de pomeană: pe unde va ajunge și a sluji pe dănsul, nime să n'aibă a-l vinde sau a lua ban[î] pe el, ci să aibă pomeană; iară cine ar îndrăzni a defăima aciastă pomeană sau să ia bani pe acest odor, or frați, or altă rudenie de semenția noastră, să fie afurisit. De aciasta am scris, glumă nemurui să nu-î pae; și să trăiț cu H[risto]s, amin. Și iar să ști că altul să nu fie slobod să le înstrineze de acest niam al mieu... Scris-am eu, Badea Munt[eanu].

4. *Cazania* lui Varlaam.

5. *Octoiul* tipărit de Rafail de Hurez.

6. Pe un *Penticostariu* din 7251 [1743], ctitorî:

698.

Ion Voilă, Coman Boeriul, Ianăș Voil[ă], Ion Bărbat. Is-căl[im] 7251 [1743], popa Dimitrie ot Nămăești.

7. *Propovedaniile* lui Clain, ediția a 2-a. Se arată că s'a luat cu cheltuiala lui Bucur Bucureanci, în Sibiiu, 1842.

8. Pe un *Strastnic* din 17—:

699.

La ani 7262, 1754, luna Fevrua[rie], însemnare, să știe că aciastă s[fântă] carte am cumpărat eu Iosif, călugărul Făg[ă]-rașului], adecă... mie bani lămurii cu floriț 18, și s'a [dat] de la popa Simion Cărtoșa, și frați miē n'aū nicī-o treab[ă], ci, cui voi vrea eu să o dau, slobod sântu... călugal Ucās ahada (*sic*).

Să se știe că aciastă sf[ă]ntă carte este cumpărată de robu lui D[u]mnzeu Ioan Dumitru Fleanchea, soția lui Dobra; și o aū dat de pomană la sf[ă]nta biserecă a Uci-de-sus...; 1810.

9. Pe un *Triod* bogat din 17—:

700.

Să s[ă] știe că acest sfânt Triod l-am cumpărat eu, monahū Iosifū Făcū ot Uța-de-susu, frat[e]-mieū, popi Radu, de pomiană, și vânzătorī să nu fie nicī-odat[ă], și să fie tot la mână noastră, pân va fi tot niamul nostru..., și vânzătoru și cumpărătorī. Scris-am eu, Badea Munt[eanu]; 7262 [1754].

B. Biserica unită.

1. *Chiriadromion* din 1732.

2. *Mineiū* din 1752, pe luna Septembrie și cele următoare.

3. Pe *Liturghiile* din 17—:

701.

De popa Ș[e]rbanū Bica, din Țara Unguriască, din satū

Voivodenă, și o'm dres eă, Costa[n]dinu Logof[ăt], dascalul Mitropolii Bucureștilor, popa Șarban..., cu 3 lei.

4. *Penticostariu* din 7275 [1767].

5. *Triod* din 1761.

CXL.

Vad (Bistrița).

1. *Apostol* din 1802.

2. *Evangelie* din 1765.

3. *Penticostariu* din 1768.

4. *Strastnic* din 1773.

CXLI.

Văii (Gura).

702. 1. Pe o icoană:

Iacob, D[u]mn[e]zeu să-î erte; 1769, Ghen. 4, Orăște.

703. 2. Pe altă:

Radul, Dum[nezeu] să-î erte; Ghen. 10, 1769.

CXLII.

Valea-Dosului.

1. *Aflarea Cazaniilor*, Carlovăț, 1779.

2. *Antologhiu* din 1777.

704. 3. *Catavasieri* slavo-român din vremea Brincoveanului.

4. Pe niște *Cazani* din 1768:

Atsaszta Kezanye jaszte a biszeeritsi neunite din Valya-Doszuluj, sy kumperate de oameni din szatuj Valja-Doszuluj, anno 1768.

5. *Ceaslov* din 1783.

6. *Evangelie* din 1765, ardeleană.

7. *Liturghii* din 1775.

705. 8. Pe un *Molitvenic* din 7266 [1758]:

Acest sfântu Molitvenic este al popi Calin ot București, din mah[alaua] Cap[i]t[an] Iancului, și l'am cumparat în tl. 5,30...; 1758, mes. Apri[lie].

9. *Molitvenic* din 7276 [1768].

706. 10. Pe un *Octoih* din 1720:

Oftaiu cu opște... l-aă cunpărat Vasilie Dan din Zlacna,

cu 9 florinți, și-l dă lui Popa Todor din Trărpoèle [c. 1720].

11. *Psaltire* din Sibiiu, 1811.

12. *Triod* din 1775.

CXLIII.

*Valea-Lupului (Hațeg).

Pe un *Chiriadromiu* din 1699:

707.

Acăstă sfântă carte s'au cumpărat cu 26 de zloți strîns prin sat, care năt o făcut bine: eă, popa, 3 zloți, Crăciun-Mare 5 zloți, și nemeși din Riul-Bărbat țin minte că Buda Carolina aă dat 2 zloți, Fărcași Laeși cel din sus 2 zloți, Sebeși Gheorghie 1 zlot, și alți, și Puî Jiga 2 zloți, — până s'au plinit aiastă șom: 26 de zloți.

Apoi:

Pe sama biserici Văli Lupului, anu 1802; scris-am Petru Voinea, paroh.

CXLIV.

Veștem.

1. Pe o icoană:

708.

Papa Ioannū Grigorievici; 1794.

2. Pe alta:

709.

Vasilie zugraf; Săliște, Ianuarie 28.

3. A treia din 1790, ca și a patra.

4. Pe un aier:

710.

— zugravū, ot Poplaca; 97.

5. *Chiriadromiu* din 1699.

6. *Dumnezeștile liturghii* din Blaj, 1756.

7. Pe o *Evangelie* din 1682:

711.

Cu blagoslovenie arhierilorū.

Dăn mîna preluminatului și milostiv Domnului nostru Șărbăban Cantacuzino, trimis-am acăstă sf[ă]ntă și dumnezeiască Ievanghelie [la] sfânta biserica dăn Scaunul Sibiiului, în sat în Veștim; care preot va ceti dănt'rănsa și nu va pomeni la sfânta lăturghie pre stăpănitori dă cari s'au tipărit acăstă sfântă Ievanghelie și pre smerit rugătoriul Măriilor Sale răposatul Sava Mitropolitul Ardialului, împreună cu tot niamul și rudenie acelueș Mitropolit, oricăț s'au petrecut dă pre

aciastă lume și căț aū mai rămas cu viață pre fața pământului, acel preot să aibă a da samă naintea înfricoșatului județ. Datu-s'aū în București în luna lu Mai 1 zi, în anul Mântuitorului H[ri]s[tos] 1683.

Gheorghe Brâncoveanul.

Să s[ă] știe și aci aū pus pomena Mări Sale, de s'aū dat pomenă la be[se]reca Veșt[i]mului: pentr'acē să s[e] pomenescă numele celui Domnū, anume Io Șarban Voevod, de toți preoți ce vor fi la be[se]reca Veștemului; scris-am eū, smerit al tuturor fraților, popa Ilie.

712. La urmă:

Și am plătit eū, popa Ilie, cu popa Stan Vasil[e], și s'aū legat în S[ib]jiū.

Tocmit-am să lege aciastă Euva[n]gh[e]lie, să lege pe 6 străbe (*sic*).

713. 8. Pe un *Octoih* din 1750:

Acest *Octoih* s'aū vândut de Gheorghie gram[aticul] din Țar[a]-Muntan[eașca].

714. 9. Pe un *Penticostariū* din 7251 [1743]:

Aciaștă sfân[tă] carte anume *Pintecostariū*, aū dat dum-nialui Oprea Hania cel tinăru din Sadu, aū datu într'ansa, 10 florințu, coa să-l scriemū titoriū la băsereca Veștenulu; și am scrisu eū, Oprea diiacu, fecioru lui popa Dumitru din Sadu.

10. *Triod* din 1731.

CXLV.

Vidra-de-jos.

A. Biserica din deal.

715. 1. Pe o icoană:

Ct[it]o[r] Iaco[b] Bogū; 1798.

716. 2. Pe o icoană:

La 1795, s'aū înnoit cu cheltuiala lui Goia Todor și cu soțu său, Samfira, de Simion Silaghi, zugrav de Abrudbania.

3. *Antologhiu* din 1766.

4. *Cazania* din 1781.

5. *Evangelie* din 1723. Lista cărților: «și o leturghie vete, bătrîună, la popa Nicula».

Scris în 1815, de față cu «cărznicul beserecii Trifon Veselie, David Pătru»,
Iscălește Theodor Morar.

6. *Penticostariu* din 7275 [1767].

7. *Triod* din 17—, legat la 1818.

B. Biserica din vale.

1. Pe un *Antologhiu* din 1737:

717.

A besearici de la Vidra-de-jos, de la Goești. [Iscălit:] Grigorie Sicoe, paroh.

2. *Catavasieri* din 1762.

3. Pe *Cazania* din 1781:

718.

De poporeni de la beserica cîa noă de la Goești, [cu] numărăturî (1789).

4. *Evangelie* din 1776.

5. *Liturghie* din 1798, Sibiiu.

6. *Octoih* din 1783.

7. Pe un *Penticostariu* din 1768, se înșiră ctitorii:

719.

Răsiga Nicula, Țoc Toader, Matieș, Nuț, Bordea Ionu, Netolea Filep (1789).

CXLVI.

*Vișeul-de-jos.

Uceniciloru spăsenie. Acastă cărticică, saū, precumū zice 720. Apostolulū limbilorū, stihiiile începutului cuvintelorū lui D[u]mnezeu, ca unū temeiu a altorū învățăturī, mai desăvîrșitū de prinū sf[i]ntele cărți s'aū culesū, iară voi cu amîndoa mîinile o priimiți, o gătiți și o mestecați, saū, mai bine, cu [Bo]goslivulū mîncați-o, ș. a. [Iscălesc] cucernici în H[r]isto[s], ieromonaho-canonicī. [Notă din 1787, de la Vișăul de-jos].

CXLVII.

Vișeul-de-sus.

1. Pe un *Antologhiu* din 1745:

721.

† Cu vrerea Părintelui și Fiului și Duhului Sf[ă]ntū s'aū demănatū Petrica Toderū [de aū] cupăratū aciastă carte pāntru 30 florinț, și o datū pomană la bisărica Vișaulu[i]-de-susu, iar ci[ne] s'arū afla să o fure saū să o să vān[ză], să fie afuris[i]tū și anathema; let 7256, ai D[o]mnului 1748....

722. 2. Pe un *Apostol* de Blaj, 1767 :

S'a dat de [Ni]chifor și cu gazda dumisale, Parasca..., pentru 14 florinți, și o aũ dat în biserica Vișeuului-de-sus, u[n]de este hramul marelui muc[e]nic Dimitrie... [Cine ar fura-o,] să fie afurisit și proclețit și pîrîș cu sf[ă]n[tu]l m[u]c[e]nic Dimitrie, la dzuoa de giudețu, anu D[om]nului 1771, luna lui Iulie 24.

3. *Catavasieriũ* din Blaj, 1824.

4. Întru slava sf[i]nteĩ de o ființei de viață, făcătoareĩ și nedespărțiteĩ Troițe, Tatălui și Fiiului și D[u]hului Sf[ă]ntu, tipăritu acestu Ciasoslovu după orânduiala celui grecescu, acmu întâiu în dzilele prea-luminatului și prea-înnăltatului Domnũ Ioanũ Nicolae Voevoda Mavrocordatu, cu bl[ago]s[lo]venie preosfințitului chirũ Nichiforũ Peloponisanulũ, Mitropolitũ a toată Moldova, cu osirdie răposatului chirũ Varlaamũ, ep[i]scopũ Rădăuțului, întru a sa dinũ nouă făcută tipografie dinũ Rădăuți, în anii de la Dzidirea Lumii 7254, iar, de la H[ris]to[s], 1745, msta Sep. 21.

... Cumpărat-aũ acestu Polostavũ anume Țibag Vasile, cu gazda dumisale, anume Părasca... În Vișeuul-de-susũ, unũde este hramu precuvios maici nostre Paraschivii.

723. 5. Pe o *Evangelie* din 1777 :

Cu vrearea Părintelui și cu pozvolenie..., s'aũ îndemnat aciastă gupiniasă anume Theodosie, gazda lui Tomoiagă Jiga Eremie, cu șomă de 20 florinți, și o aũ dat în sf[ă]nta bisearică a Vișeuului-de-sus, unde iaste hramul sf[ă]ntului muc[e]nic Dimitrie... Cine arũ îndrăzni și ar obrăznici să o fure, preot sau mirian, sau să u mute din bisearică cu vre o mijlocire, încă tot să fie în ceaia alaltă bisearică de slujbă și de pomană, iară, într'altă formă, cine o va depărta, să fie giudecat de D[u]mnezeu ca un fur de ceale sfinte; în anul 1779, Iunie 29.

724. 6. Pe un *Penticostariũ* din 1768 :

Acest sfânt Penticostariũ l-aũ legat Poppu Jănu, kántor. Cu vrearea Părintelui și cu puternicia Fiiului... Iacov Radu și cu soață-sa, Maria... La biserica noao, unde iaste hramul sf[ă]ntului mare mucenic Dimitrie; iară cine aũ îndrîzni, din fraț sau din mărădic, sau din streinĩ, să o mute, sau să o fure,

saū să o vînză, să fie afurisit și proclețit ca Ana... În anul 1777.

7. Pe un *Triod* din 7255 [1747]:

725.

Simon Pătrașco cu cap. 21... Anaftema, maranafta; let 1757, Faurū 24 dzile.

CXLVIII.

Viștea-de-jos.

A. Biserica unită.

1. *Apostol* din 7280 [1773]. În fundul altarului, 1819.

2. Pe o *Poucenie*:

726.

Acîastă sv[ă]ntă și dumnezăiască carte ce să chiamă Poucenie, iaste dată la besereca din Beșimbav pentru c'aū fostū dat Stan Prăvariulū din Făgăraș un Testament bese[re]cîi; noi, Beșimbăceanîi, amū schimbat de amū dat testamentulū pe acîastă Poucenie, pentru c'am mai avut și alt Testament; pentru aceia, niminea să nu zică că-î a lui, pentru că-î dată beserecîi din Beșimbav.... Leat 1732, Mai 7.

3. Pe un *Triod* din 17—:

727.

Aū cîștigat sfintei bisearici cei bătrîne din Vistea-de-jos... Scris-am eū, Ioan Halmaghi, protopop a Făgărașului... Apri-lie, anul 1785.

B. La părintele Borzea.

1. Act răzleț:

728.

Am zălogitū unū loc de la Iacov Dobran pe satū în jos, în Părau Cumetrelîi și între Iacov Gheorghîia, loc de o gă-leată, pe 50 zloți; la anul 1815, la Aprier 20, anu 1815.

Iară eū, Ionu lui Aldi Borza, țîu o livade de un car... Un porc de rudă....

2. Pe o *Evangelie* din 1760:

729.

Îndemnă[n]du-s[ă] din dragostea cea sufletească acești... mai jos, văzând ace[st] odor de D[u]hū Sf[ă]ntū însuflat, s'aū îndemnat a-l cumpăra acū[m] pop Visarion, Neculița, Stamatie, Rafaila, Dochîia; și să aibă a pomeni aceste nu[me] însemnata sf[ă]nta și înfricoșata jert[v]ă; și s'aū dăruit a sfintei biserici de Ghiștea-de-jos, la cē de lemnū, u[n]de este hramul

nașterii al preasf[i]nteî de Dumnezeu fecioîi Marii ; și într'a-acesta chip s'aû dat...

Și s'a scris aciastă scrisore în Iune în 7 zi[le].

C. Biserica neunită.

730. 1. Pe un *Apostol* din 1774 :
1779, Martie 6, s'aû dăruitu de dum. Neagu Pi...
2. *Cazanie* din 1768.
731. 3. Pe un *Penticostariu* din 7293 [1785]:
Acestu Penticostari l-am cumpăratu cu zloț nemțești, și este del[a] dum[nealui] jup[ănul] dascalul Radul Duma, și acum este al mieu, preotul popa Stănilă din Viștea-de-jos, la anul 1786, Ian[uarie] 02mo... [Cine ar fura-o,] să fie moșteanu ghienii și matici foculu..., pentru că bani mei bunî i-am dat.
732. 4. Pe un *Strasnic* din 17— :
Să s[ă] știe că aciastă sf[ă]ntă carte iaste a popii Rafail... besearici, că așa am voit; 1738, mșta Dech[emvrie] 27 dni.
Acestu sf[ă]ntu Strastnicu iaste al popei Rafail, de la mănăstirea Drăgușulu; 1742, mșta Avgust 9 dni,
733. 5. Pe un *Triod* din Rîmnic, 1761 :
Acestu Triod l-am cumpăratu eu popa Stănilă Cîrjă, cu baniî miî negreșit, că tare m'am silitu până l-amu căpătat; anu 1773.

Viștea-de-sus.

CXLIX.

734. 1. Pe potir :
Pomenește Domune: Hagi Radu, Sora, cead [=neamul], 1739.
735. 2. Pe un *Ceaslov* din 1781 :
Acest Ciaslov iaste al beserici, cumpărat cu 11 zloț.
3. *Evanghelie* din 1742.
736. 4. *Liturghia* din 1741 :
Aciastă sf[ă]ntă și dumnezeiască Liturghie a popi Ave-salom de la Arpașul-de-jos, să să știe de cînd am fost la popie la Blaj în anul 1797, aû fostu mare efișug de bucate : ferdele de grîu, 3 duce, de cucuruz, 4[4] crețari.
5. *Triod* din 1731.

CL.

V l ă d e n i .

1. Pe niște sfeșnicare de lemn:

737.

Dăruite de Anton Manea, fecior a lui Manea Gligorie, ne-
goșitor din Moldova, născut în Tîrgul Ocnî.

2. Pe *Propovedaniile* lui Petru Maior:

738.

Cu ajutoriul și darul celui întru Troiță proslăvit Domnul
nostru Is[us] H[risto]s, s'aū legat aciastă predică la anul
1823, prin osteneala mea, a celui mai jos iscălit. N. B.: din
cheltuiala sf[înte]i bisearici.

Iacob Bălcaș, paroh la Vlădenî.

CLI.

V o i l a .

A. Biserica unită.

1. Pe un *Antologhiu* din 17—:

739.

Întăi titorū Ionū Voivodeanu cu... Samoilă Șarban, cu
Mănteiu Franță... Iosiuf Șarban cu Samoilă Dobrin... Ga-
bărū cu ficiorul său Ioja, Ionū al lui Adreiașu Moianu cu
Șarban To... Dănilă Moianu... Nicu Liseanu... Simonū
Suteū cu Anuța lui Șarban Popa..., Adamū Aronū..., și
eū, popa Șarban Șuteū, fiindū preotū satuluī, amū în satū
(sic) de-amū îndemnat întăi pe Ionū Voivodeanu, că era
zisū că ne va da unū sări[n]daru, dară eū i[-am zis], mai
bine să-i dea bani aceia la acestū Mineiū, că mai bună să-
ri[n]darū îi va fi... oameni de amū stră[n]șu de amū plinit
acești 21 de....

2. Pe o *Cazanie* a lui Varlaam:

740.

Să să știe că aceastī svântă Poucenie aū datu-o Aldea
Neagoe, ș[i] din împreună cu tată-săū beseareci dinū Voila
de pomeană din firū în fir până într'o hărutie.

Incipit cu «Dumeneca a unsprăzeacia», p. 269.

3. Pe un *Penticostariū* din 7276 [1768]:

741.

Anu 1774, Martie zile 10. Noi Voileani, care pe rînd
ne vomū —, amū cumpărat acestū Penticostariū pe seama bi-
searici noastre din Voila, cu florințū 13... Întiū eū, Caplaru
Ion P[o]pa, al doilea Căprarū Șuteū..., Ioja Gabo..., Ga-

bo..., Ionu Ivanu, Tămașu Gaboru, Mihaiu Mihailă, Ioja Gaboru, raităru.

742. 4. Pe *Rânduiala Diaconiei* :

Să s[ă] știe că aciastă sf[ă]ntă carte este a m[e]a, adecă a lu Ion din Netotu, și o'mu cumpărat... zloț turcești... Cine s'ar afla să șteargă slova, să-l șteargă pre acela D[u]mnezeu din cartea celor vii, și să i să verse lui mațele ca a lu Arie; leat 7254 [1746], mșta Martie, dni 13. A popi Ionu Vișan, din sat Netutul.

743. 5. Pe un *Strastnic* din 17—:

.... Aciastă sf[ă]ntă carte ce să chiamă Strastnic, adecă slujba patimilor a Domnului și Mîntuitoriului nostru, o am cumpărat de la Ion grămăticul, feciorul popi Oancea din Sad, dereptu 12 horgoșe și o feardelă de ovăs: dintr'acest[i] ban[i] au fostu ai miei 6 dutce și 2 potori[i]... și făcea ferdeala 6 potori, ai popi David Moian... blid[e] de săcară, cine de cucuruz, cine și mai puțin saū..., precum au fostu prețul săcări... Și am scris eu, popa David Moian, din Voila, în anul 1747, Martie 2 zile (feardela de săcară s'au dat 3 dutce, de cucuruz 9 potori). Din Rîmnic s'au tipărit... Eū, popa David Moian, am sprijinit aciastă carte, dorindu de dînsa pentru lipsa... Am silit de s'au căștigat în seama besereci. Și am datu și eu, popa Nestor din Voila, și cu Nițu Murariu, șase blide de grău papistan din Becleni, de l-au legat.

B. Biserica neunită.

1. Strană din 1764.

744. 2. Pe *Cazania* lui Varlaam, după însemnări criptografice din 1738:

Acastă sf[ă]ntă și dumnezeiască [carte] este a părintelui nostru întru H[risto]s Isus domnul ierei Aldea.

Acastă carte au judecat să fie a beserecii Șircheiți; o a fost cumpărat Coman Berde... Acăsta am giu[de]cat noi săb[o]rul preaoțescu. Eū, notareș săb[o]r[u]lui mare, protopop Ionașcu Vinețeanul.

... O am vândut eu, popa Ion Oprișu din Dridif, cu șapte florinț jupănului Ion Morcheșu de la Brașov, pe sama besereci din Vi[iștea-de-...], cei neunite...

Acest trătăvanghel l-au plătit preuto Vasilie [sec. al XVII-lea].

3. Pe un *Molitvenic* din 17—:

745.

Acestu Ciaslovu l-amu cumpăratu eū, Jălea... Gaborū din Voila, de la Titești, cu doi zloți nemțești, de la popa Gherghe.

4. *Octoih* din 1746.

5. *Penticostariū* din 1800.

6. Pe un *Strastnic* din 17—:

746.

Acīastă sf[ă]ntă și dumnezeiască carte iaste a sf[i]nteī be-searicī din Simbăta-de-jos, dată de pomană la sf[ă]nta be-searică; 1763.

Scris în Sămbăta-de-jos.

7. Pe un *Triod* mare din 17—:

747.

Să s[ă] știe că sta (*sic*) sf[ăn]tă carte, numit[ă] Triod, iaste dat[ă] de răpăosatul tipograful Erdache pentru un sārindar, numit pop[a] Matheī, popa Iur..., și, vind dum[nea]lui jupānul Marinū, cercetind lucru pentru sārindar, s'aū [ade]verat cum s'aū făcut de pop[a] Iur., prin oste-neala Mol[it]vi Sale; și am scris, eū, pop[a] Bucur Roșca, fiind jāpīnū Mārīn fațā [c. 1730].

CLII.

Voivodenii-Marī.

1. Pe dosul catap[i]teazmei :

748.

Oltariū de robi lui Dumnezeū, Ion Bica, și fecioriul său, Manu; 1812.

2. *Antologhiu* din 1767.

3. *Chiriadromion* din 1732.

4. Pe o *Evanghelie* din 1747:

749.

Să s[ă] știe că aciast[ă] sf[ântă] și dumnezăiasc[ă] Evanghelie — este a popi lui Ionū ot Bodești, Bica, din Voivodeni-Marī: o amū cumpăratu pe bani mei, zece florinți, de la popa Tomă din Voivodeni-Mici; 1767.

5. *Octoih* din 1742.

6. Pe un *Triod* din 1787, cu litere latine:

750.

Ni lau dat Florea din Breaza de — pomeane, sse fie din fir in fir la Voivodeni; ano 1797, luna Ianuar.

Andreass Bika.

CLIII.

Zirnești.

751. 1. De-asupra ușii de intrare:

Cu ajutoriul lui D[u]m[n]ezeu înnoit[u]-s'au de al doilea aciastă sfântă beserică din satu Zirnești la anul 1810, în zilele prea-înnălțatului Împărat Franțiscus cel d'întîi, cu silința și chieltuiala ctitorilor celor mai jos arătaț: protopopul Bratul Bao [=Baiul], Neacșa, erei Stan, Crăciun, erei Ioan, Manil, Dobra, erei Ioan Comșa, Sora, erei Vlad, Neacșa, erei Stan. Dobra, Nicolae, Stana, Ioan, Sora, Ioan, Sora, Ioan, Stanca, Stanciu, Stanca, Nicolae, Bratu, Stanca, Ioana, Bucura, Ioan, Stanca, Ioan, Bucura, Ioan, Stan, Stanca, Nan, Stanca, Vo[i]na, Ioan.

752. 2. La altar:

Aciaștă sf[ă]ntă icoană s'au făcut cu chieltuiala robului lui D[u]mnezeu Ioan Dușescu; București, 1811, Fevr[uarie] 7; păcătoasă mîna lui Neculae zograf.

753. 3. Pe catapiteazmă:

Aciaștă catapeteazmă s'au zugrăvit de mine, cel mai mic între zogravi Gavriil Andronescul zograf, avînd ajutoriū pre fratele de monahi Costandin și pre Andronicū, și s'au săvîrșit de lucru la Oct[om]b[rie] 13, anul 1811.

754. 4. Pe un
- Penticostariū*
- din 7251 [1743]:

[Această carte] ce să chiamă Penticostariū, s'au milostivit dumnealor Ioan Turcul și Necula snă vătafului Ion de aici din Z[irnești] de o au cumpărat pre ban[i] dumnealor, zloț—, ca să fie pentru pomenirea dumnealor în veaci...; la anul 7251 [1743], Ap[rilie] 14 zile.

CLIV.

Zlatna.

A. Biserica neunită.

- 755.
- Molitvenic*
- din 1689.

B. Biserica unită.

1. Inscriptie :

Carolina Augusta imperatrix Austriae hic existens liturgiae lingua valachica interfuit : liturgiam celebravit, Georgio Angyal, huius ecclesiae graeco-unitae zalthnensis paracho, praesentibus viris lls. (*sic*) ornatis, exquisitis atque honoratis ; die 4 septembris, anno 1817.

756.

2. Pinză pentn amintirea lui Anghel Dobra de Zlatna, «huius templi benefactoris et patroni munifici», mort la 1735, a lui Mihail Antonie Dobra, nepot al aceluia prin fiul, Petru Dobra, «causarum regalum director» († 1738).

3. *Antologhiu* din 1737.

4. *Apostol* din 1767.

5. *Catavasieriū* din 1793 («Zlagna»).

6. *Chiriacodromiu* din 1699.

7. Pe o *Evangelie* din 1697 :

757.

Această sfântă Evangh[e]lie iaste a Vladicăi Athanasie, de postrig la călugărie.

8. *Liturgiū* din 1756.

9. *Liturgiile* lui Bob, 1807.

10. *Octoih* din 1712.

11. *Octoih* din 1760.

12. *Octoih* din 1792.

13. Pe un *Penticostariū* din 7209 [1701] :

758.

Să [să] ştie cându au spartu țara Horea, era văleatulū 1784 ; atuncea s'au scrisū. Scris-amū popa Ioan[ă]șu din Fenișū ; 1784 (arabice).

14. *Penticostariū* din 1768.

15. Pe un *Strastnic* din 1753 :

759.

Acăastă sf[ăn]tă carte o au dăruit s[finte]i besearici unite de aici din Zlagna vreadnicul de cînste jupînul Ionăte Ioan, a căruia pomenire în veaci să rămîe ; anul 1806, Fevruarie în 21 de zile. Gheorghie Anghel, paroh și profesor.

16. *Triodur* din 1731 și 1800 («Zlatna»). Unul e legat de Bucîuman Gheorghie.

III.

APENDICE.

Dintr'o conscripție de la 1761¹.

I. *Întăiul extras.*

Ilembac: popi uniți 2, familii unite 4, neunite 181. «Templum restitutum unitis cum omnibus fundis, etc.»

Bendorf: popi uniți 3, familii unite —, neunite 136. «Templum conceditur non unitis.»

Țichindeal («Czikindul»): popi uniți 4, familii unite 8, neunite 92. «Templum manet unitis.»

Glimboaca: popi uniți 2, familii unite 2, neunite 105. «Templum conceditur non unitis.»

Sasăuș: popi uniți 5, familii unite —, neunite 199. «Templum manet non unitis.»

Fofeldea: popi uniți 6, familii unite —, neunite 238 familii. Biserica, neuniților.

II. *Al doilea extras.*

Săliște: popi uniți 9, «laici unionem profitentes 19, a proportionē 783 non-unitorum, exceptis illis 51 incolis» ce nu s'aū putut presinta, «et quorum intentio haud constat». Două biserici: una veche, acum unită, «caetera vero recentioribus annis medio schismaticorum incolarum erecta est.» Cea d'întăiū va fi decī unită: «una cum paucis ibidem existentibus fundis ecclesiasticis»; cealaltă, neunită.

Galeș. După arătarea Vlădicăi unit Aaron: «10 popa et

¹ Archivele de Stat din Buda, corespondența episcopului Dionisie Novacovici.

duo laici», uniți. «Hi etiam in commissionaliter exuta pagi fassione non reperiuntur»; neuniți, 149 familii.

Tilișca 7 popi uniți, «et saltem unus laicus; econtra non unitarum familiarum numerus ad 330 exurgit... Rebus itaque sic stantibus, aliter fieri non poterit quam ut ecclesia toti pago concedatur.» Dar să fie «ususfructus fundorum penes popas unitos ad dies vitae», rămânând a se restitui bisericii unite, de s'ar face.

Vale: «duo uniti popae . . ., laici autem omnes non-Unioni adhaerent.» Aū refăcut «antiquam ruinatam ecclesiam . . . Pratum duobus popis unitis pro usufructu.»

Sibiuel. «Eadem est ratio.»

Cacova: «duo popae uniti et quinque incolae uniti, econtra vero reperiuntur 211 non uniti... Tenore equidem Altissimae resolutionis clarum est ut ecclesiae, si în loco aliqui, licet minori etiam numero, supersint uniti, illae unitis adiudicentur.» Dar, fiind incapabili de a ținea biserica, o dau neuniților până la o decizie imperială. O ocupase aceștia de patru ani. Dar să facă «sacellum competens» pentru uniți. Și dacă ar fi «aliqui dotales fundi», tot pentru acea capelă.

III. Ținutul Făgărașului.

Făgăraș: Popi uniți 2, familii unite 12, neunite 142. Biserica, unită.

Beclean: popi uniți 2, familii unite 2, neunite 110. Biserica, neunită.

Dridif: popi uniți 1, familii unite 11, neunite 66. Biserica, unită.

Voila: popi uniți 2, familii unite 11, neunite 86. Biserica, unită.

Beșimbav: popi uniți 2, familii unite 17, neunite 57. Biserica, unită.

Viștea-de-jos: popi uniți 2, familii unite 34, neunite 114. Biserica, unită.

Corbi: popi uniți 4, familii unite 5, neunite 65. Biserica, neunită.

Ucea-de-jos : popi uniți 2, familii unite 1, neunite 91. Biserica, unită.

Arpașul-de-jos : popi uniți 2, familii unite 14, neunite 64. Biserica, neunită.

Scorei : popi uniți 3, familii unite 21, neunite 73. Biserica, unită.

Sărata : popi uniți 2, familii unite 4, neunite 63. Biserica, unită.

Porumbacul-de-jos : popi uniți 3, familii unite 5, neunite 101. Biserica, unită.

Porumbacul-de-sus : popi uniți 3, familii unite 14, neunite 49. Biserica cea mare, unită.

În Oprea-Cîrțișoara, Sîmbăta-de-sus și Streza-Cîrțișoara nu s uniți.

Arpașul-de-sus : popi uniți 2, familii unite 16, neunite 40. Biserica, neunită.

Ucea-de-sus : popi uniți 3, familii unite 13, neunite 69. Biserica, unită.

Viștea de-sus : popi uniți 2, familii unite 10, neunite 211. Biserica, neunită.

Draguș : popi uniți 3, familii unite 19, neunite 189.

Lisa : popi uniți 3, familii unite 8, neunite 185. Biserica, neunită, dar se va face biserică unită (până atunci ce este, tot a neuniților).

Breaza : popi uniți 2, familii unite 19, neunite 99. Biserica, unită.

Pojorîta : popi uniți 1, familii unite —, neunite 29.

Voivodenii-Mici : popi uniți 1, familii unite 8, neunite 53. Biserica, unită.

Voivodenii-Marî : popi uniți 1, familii unite 2, neunite 94. Biserica, neunită.

Ludișor : popi uniți 2, familii unite 8, neunite 98. Biserica, neunită.

Luța : popi uniți 1, familii unite 5, neunite 25. Biserica, unită.

Lupșa : popi uniți 1, familii unite 2, neunite 16. Biserica, neunită.

Cuciulata : popi uniți 2, familii unite 5, neunite 141. Biserica, unită.

Comana-de-jos : popi uniți 2, familii unite 15, neunite 123. Biserica, neunită.

Comana-de-sus : popi uniți 1, familii unite 15, neunite 52. Biserica, neunită.

Vineția-de-sus : popi uniți 1, familii unite 3, neunite 29. Biserica, neunită.

Vineția-de-jos : popi uniți 3, familii unite 43, neunite 110. Biserica, neunită.

Părău : popi uniți 3, familii unite —, neunite 118, Biserica, neunită.

Vad : popi uniți 3, familii unite 6, neunite 72. Biserica, unită.

Ohaba : popi uniți 1, familii unite 3, neunite 72. Biserica, neunită.

Șercaia : popi uniți 2, familii unite 2, neunite 46. Biserica, neunită.

Buciumi : popi uniți 2, familii unite 3, neunite 30. Biserica, unită.

Mărgineni : popi uniți 2, familii unite, 18, neunite 100. Biserica, unită.

Șebeș : popi uniți 1, familii unite 3, neunite 54. Biserica, unită.

Hîrseni : popi uniți 2, familii unite 19, neunite 81. Biserica, unită.

Copăcel : popi uniți 3, familii unite 3, neunite 120. Biserica, neunită.

Berivoiul-Mare : popi uniți 3, familii unite 8, neunite 55. Biserica, unită.

Berivoiul-Mic : popi uniți 2, familii unite 3, neunite 75. Biserica, neunită.

Vaida și Teleki-Recea : popi uniți 3, familii unite 3, neunite 152. Biserica, neunită.

Deșani : popi uniți 3, familii unite —, neunite 73. Biserica, neunită.

Netotul : popi uniți 1, familii unite —, neunite 79. Biserica, neunită.

Iași: popi uniți 2, familii unite 3, neunite 70. Biserica, neunită.

Sevestreni: popi uniți 1, familii unite 13, neunite 36. Biserica, unită.

Săsciori: popi uniți 2, familii unite 11, neunite 33. Biserica, unită.

Hurez: popi uniți 1, familii unite 30, neunite 50. Biserica, unită.

Ileni: popi uniți 2, familii unite 2, neunite 11. Biserica, neunită.

Rîușor: popi uniți 1, familii unite 3, neunite 152. Biserica, neunită.

Grid: popi uniți —, familii unite —, neunite 48. Biserica, neunită.

Perșani: popi uniți —, familii unite —, neunite 104. Biserica, neunită.

Șinca: popi uniți —, familii unite 1, neunite 148. Biserica, neunită.

Holbav: popi uniți —, familii unite —, neunite ?. Biserica, neunită.

Todorița: popi uniți —, familii unite —, neunite 10. Biserica, neunită.

Mîndra: popi uniți —, familii unite —, neunite 85. Biserica, neunită.

În Sîmbătă-de-jos, Poiana-Mărului, Șercaia nu-s uniți.

IV. *Ținutul Sibiului.*

Rășinari. Biserica e a uniților. Neuniții își pot face alta. Se va da loc. — Poplaca, neunită. — Gura-Rîului, unită. — Orlat, unită. — Săcel, unită. — Bungard, unită. — Sadu, unită. — Avrig, neunită. — Săcădate, unită. — Veștem, neunită. — Mohu, neunită. — Cîrța, neunită. — Șebeșul-de-sus, neunită. — Șebeșul-de-jos, neunită. — Porcești, neunită. — Boița, neunită. — Tălmaci, neunită. — Racovița, biserica cea mare, unită. — Coluni, unită. — Rucăr, neunită.

V. *Scaunul Orăștiei.*

Orăștia-de-sus: popi uniți 1, familii unite 3, neunite 95. Biserica, unită.

Orăștia-de-jos: popi uniți 2, familii unite —, neunite 121. Biserica, neunită.

Turdaș: popi uniți —, familii unite —, neunite 111. Biserica, neunită.

Pricaz: popi uniți 5, familii unite 3, neunite 122. Biserica, neunită.

Căstău: popi uniți 3, familii unite 1, neunite 113. Biserica, neunită.

Beriu: popi uniți 2, familii uniți 2, neunți 190. Biserica neunită.

Sereca: popi uniți 1, familii unite 1, neunite 72. Biserica, neunită.

Șebeșel: popi uniți 3, familii unite —, neunite 95. Biserica, neunită.

Romos: popi uniți 2, familii unite 1, neunite 156. Biserica neunită.

Vaidei: popi uniți 6, familii unite —, neunite 219. Biserica, neunită.

Romoșel: popi uniți 4, familii unite 12, neunite 223. Biserica, neunită.

Cujir: popi uniți 3, familii unite 1, neunite 310. Biserica, neunită.

Vinerea: popi uniți 4, familii unite 4, neunite 268. Biserica, unită.

Șibot: popi uniți 3, familii unite 1, neunite 109. Biserica, neunită.

Balomir: popi uniți 3, familii unite 1, neunite 59. Biserica, unită.

VI. *Scaunul Sighișoarei.*

Daneș: popi uniți 1, familii unite 1, neunite 87. Biserica, neunită.

Suburbia Sighișoarei: popi uniți —, familii unite 174.

Saschiz: popi uniți —, familii unite —, neunite 19.

Bundorf: popi uniți —, familii unite —, neunite 18.
 Roadeș: popi uniți —, familii unite —, neunite 6.
 Archita: popi uniți —, familii unite —, neunite 15.
 Șaeș: popi uniți —, familii unite —, neunite 24.
 Trapold: popi uniți —, familii unite, neunite 22.
 Sas-Daia: popi uniți —, familii unite —, neunite 25.
 Hendorf: popi uniți —, familii unite —, neunite 39.
 Netuș: popi uniți —, familii unite — neunite 14.

VII. *Scaunul Cincul-Mare.*

Calbor: popi uniți 4, familii unite 20. Biserica, unită.
 Boholț: popi uniți 8, familii neunite 2, restul neuniți. Biserica, neunită.
 Ruja: popi uniți 26, familii unite 1, restul neuniți. Biserica, neunită.
 Șulunberg: 1 unit.
 Toarcla («Prasmar»): 2 uniți.

VIII. *Scaunul Miercurea.*

Oraș: popi uniți —, familii unite —, familii neunite 46.
 Reciū: popi uniți —, familii unite —, familii neunite 18.
 Girbova: popi uniți —, familii unite —, familii neunite 50.
 Dobîrca: popi uniți —, familii unite —, familii neunite 55.
 Apoldul-de-jos: popi uniți 3, familii unite 27, familii neunite 303. Biserica, unită.
 Topîrcia: popi uniți 3, familii unite 9, familii neunite 226. Biserica, unită.
 Ludoșul-Mare: popi uniți 3, familii unite 30, familii neunite 226. Biserica, unită.
 Rod: popi uniți 1, familii unite 6, familii neunite 148.
 Poiana: popi uniți 3, familii unite —, familii neunite 231.
 Cârpeniș: popi uniți 1, familii unite 6, familii neunite 110.

IX. *Scaunul Mediașului.*

Suburbia Mediașului: popi uniți 1, familii unite 24, neunite 235. «24 illi Zingari uniti.»

Ibişdorf: popi uniți 1, familii unite 11, neunite 45. Biserica, unită.

Moșna: popi uniți —, familii unite 30, neunite 45. «30 illae familiae unitae Zingarorum.»

Brateiu: popi uniți 1, familii unite 7, familii neunite 48.

Ațel: popi uniți —, familii unite 4, familii neunite 59.

Șaroș: popi uniți 1, familii unite 8, familii neunite 59. Biserica, unită.

Valdhid: popi uniți —, familii unite 4, familii neunite 15.

Dupușdorf: popi uniți —, familii unite 4, familii neunite 15. «4 Zingarorum familiae.»

Copșa-Mare: popi uniți 1, familii unite 1, familii neunite 25. Biserica, unită.

Copșa-Mică: popi uniți —, familii unite 1, familie neunite 20. Biserica, neunită.

Agîrbiciu: popi uniți 2, familii unite 20, familii neunite 50. Biserica, unită.

Frîua: popi uniți 1, familii unite 25, familii neunite 63.

Velt: popi uniți 2, familii unite 40, familii neunite 66. Biserica, unită.

Curciu: popi uniți 1, familii unite 20, familii neunite 72. Biserica, unită.

Săliște-Mică: popi uniți —, familii unite 3, familii neunite 44.

Săliște (Sellyste)-Mare: popi uniți —, familii unite —, familii neunite 72.

Hașag: uniți —.

Biertan: uniți —.

Băgaciū: uniți —.

Alma: familii neunite 17.

Idecî (Imecs): 10.

Richîșdorf: 30.

Buzd: 55.

Moardeș: 23.

Vorumloc: 31.

Șoala: 25.

X. *Scaunul Șebeșului.*

Suburbiul Șebeșului: popi uniți 3, familii unite 8, neunite 234. Biserica, neunită.

Lancrăm: popi uniți 2, familii unite 1, neunite 112, Biserica, neunită.

Răhău: popi uniți 1, familii unite —, neunite 169. Biserica, neunită.

Loman: popi uniți 2, familii unite —, neunite 81. Biserica, neunită.

Deal: popi uniți 2, familii unite —, neunite 89. Biserica, neunită.

Răchita: popi uniți 1, familii unite —, neunite 61. Biserica, neunită.

Strugari: popi uniți —, familii unite —, neunite 18. Biserica, neunită.

Pianul-romănesc: popi uniți 2, familii unite —, neunite 200. Biserica, neunită.

Pianul-de-jos: popi uniți 2, familii unite —, neunite 96. Biserica, neunită,

XI. *Scaunul Cohalmului.*

Oraș: popi uniți —, familii unite 8, neunite 73. Dacă se constată cele 8, se va face biserică pentru ele.

Homorod: neuniți 34.

Cața: neuniți 36.

Dîrlos: 18.

Merchiașa: 45.

Sombor: 21.

Fișeriș: 19.

Viscri: 21.

Stena: 51.

Jibert: 36.

Lovnic: 37.

Felmer: 28.

Tecușul-săsesc: 32.
Ungra: 58.
Covor: 21.
Hălmeag: familii unite 2, neunite 37.
Tecușul-romănesc: popi uniți 3, familii unite 4, neunite 22.
Biserica, neunită.
Șona: popi uniți 3, familii unite 3, neunite 183. Biserica,
unită.
Rișnov: 184.

XII. Scaunul Brașovului.

Vilcan: 65.
Codlea: 104.
Hălchiu: 44.
Bran: 886.
Zirnești: 519.
Tohani: 301.
Vlădeni: 196.
Bacifălău: 113.
Turchiș: 148.
Cernat: 83.
Satulung: 147.
Tatrang: 88.
Purcăreni: 75.
Zizin: 22. Orașul, «cum suburbiis», 1216¹.

XIII. Scaunul Arieșului.

Mischiu: popi uniți 2, familii unite 9, popi neuniți 2, familii neunite 51.
Cicău: popi uniți 3, familii unite 35, popi neuniți 2, familii neunite 62.

¹ În manuscris, urmează iscălituri de magistrați și apoi lista pe nume a Uniților din Scaunul Sibiului.

Hidiş: popî uniţi 2, familii unite —, popî neuniţi 2, familii neunite 149.

Ceagz: popî uniţi —, familii unite —, popî neuniţi 2, familii neunite 36.

Varfalău cu Rachiş: popî uniţi —, familii unite —, popî neuniţi 1, familii neunite 49.

Sîn-Mihaî-de-jos şi Sîn-Mihaî-de-sus: popî uniţi —, familii unite 4, popî neuniţi 6, familii neunite 49.

Bagin: popî uniţi —, familii unite —, popî neuniţi 3, familii neunite 66.

Cîrceada: popî uniţi —, familii unite —, popî neuniţi 3, familii neunite 61.

Măhaciū: popî uniţi 2, familii unite 1, popî neuniţi 1, familii neunite 103.

Dumbrău: popî uniţi 2, familii uniţi 19, popî neuniţi 1, familii neunite 64.

Armenūi: popî uniţi 1, familii unite 19, popî neuniţi 1, familii neunite 28.

Poiana Arieşului: popî uniţi 1, familii unite 11, popî neuniţi —, familii neunite 19.

Hărastăş: popî uniţi 1, familii unite 17, popî neuniţi 1, familii neunite 61.

Inuc: popî uniţi 1, familii unite 15, popî neuniţi —, familii neunite 15.

Vereshmort: popî uniţi 2, familii unite 4, popî neuniţi —, familii neunite 81.

Feldioara: popî uniţi 1, familii unite 3, popî neuniţi —, familii neunite 49.

Cociard: popî uniţi 1, familii unite —, popî neuniţi —, familii neunite 59.

Şonfalău: popî uniţi 1, familii unite 1, popî neuniţi —, familii unite 21.

Felvinţi: popî uniţi —, familii unite —, popî neuniţi 3, familii neunite 12.

Chiend: popî uniţi —, familii unite —, popî neuniţi —, familii neunite 11.

XIV. *Scaunul Murășului.*

Bardoș: popi uniți 2, familii unite 15, familii neunite 32.
 Medesfaleu: popi uniți 2, familii unite —, familii neunite 56.

Crișturul unguresc: popi uniți 2, familii unite —, familii neunite 36.

Nirăștau: popi uniți 3, familii unite 31, familii neunite 36.

Suma: popi uniți 62, familii unite 575, popi neuniți —,
 familii neunite 1.555.

XV. *Scaunul Odorheiului.*

Sofalva: popi uniți —, familii unite 17.

Praid: popi uniți —, familii unite 15.

Siklod: popi uniți —, familii unite 5,

Etéd: popi uniți —, familii unite 13.

XVI. *Scaunul Cicului.*

S. Lélek: popi uniți —, familii unite 4.

Mindszent: popi uniți —, familii unite 1.

Mentsag: popi uniți —, familii unite 5.

Singioriș: popi uniți 2, familii unite 2.

Suma: popi uniți 16, familii unite 820.

XVII. *Scaunul Trei-Scaune.*

Sepsi-Sîn-Giorz: popi uniți —, familii unite —, popi neuniți 3, familii neunite 49.

Boroșneul-Mare: popi uniți 1, familii unite, familii neunite 18.

Boroșneul-Mic: popi uniți —, familii unite —, popi neuniți 1, familii neunite 36.

Alsó-Doboly: popi uniți —, familii unite —, popi neuniți 2, familii neunite 41.

Suma: popi uniți 19, familii unite 463, popi neuniți 11,
 familii neunite 1.412.

XVIII. *Scaunul Cetatea-de-peatră.*

Șuncuta-Mare: popi uniți 4, familii unite 26, familii neunite 124.

Ciolt: popi neuniți 1, familii unite 6, popi neuniți, familii neunite 34.

Buteasa: popi uniți 1, familii unite, familii neunite 38.

Prislop și Kis-Buny: popi uniți 3, familii unite 83.

XIX. *Comitatul Zlatnei.*

Zlatna: popi uniți 2, familii neunite 31, popi neuniți 1, familii neunite 537.

Petroșani: popi uniți 2, familii unite 1, familii neunite 115.

Prisaca: popi uniți —, familii unite —, familii neunite 77.

Galati: popi uniți 1, familii unite 1, familii neunite 54.

Suma: popi uniți 38, familii neunite 92, popi neuniți 28, familii neunite 3.978.

XX. *Comitatul Zarandului.*

Crăciunești: popi uniți —, familii unite —, familii neunite 42.

Ormindea: popi uniți —, familii unite —, familii neunite 140.

Căinel: popi uniți 1, familii unite —, familii neunite 84.

Săliște: popi uniți 1, familii unite —, familii neunite 39.

XXI. *Comitatul Turdeș.*

Copand: popi uniți 2, familii unite 29, popi neuniți 2, familii neunite —.

Pusta-Sîncraiu: popi uniți 2, familii unite 4, familii neunite 45.

Berchiș: popi uniți 1, familii unite 7, popi neuniți 1, familii neunite 43.

Comițig: popi uniți 1, familii unite 13, familii neunite 26.

XXII. *Comitatul Solnocului-de-Mijloc.*

Santal-Mare (Szántó): popi uniți 2, familii unite, popi neuniți 3 familii neunite 252.

Szodoro (*sic*): popi uniți —, familii unite —, popi neuniți —, familii neunite 60.

Hatván: popi uniți —, familii unite 2, popi neuniți 1, familii neunite 82.

Kávasd: popi uniți —, familii unite —, popi neuniți 1, familii neunite 82.

XXIII. *Comitatul Solnocului-Inferior.*

Cetan: popi uniți 1, familii unite 1, popi neuniți 1, familii neunite 59.

Șuncuta-Mică: popi uniți —, familii unite —, popi neuniți 1, familii neunite 64.

Cremenea: popi uniți —, familii neunite —, popi neuniți 1, familii neunite 30.

Anteș: popi uniți —, familii unite, popi neuniți 1, familii neunite 17.

XXIV. *Comitatul Tîrnavelor.*

Glogoveț: popi uniți 1, familii unite 32, familii neunite 160.

Hususău: popi uniți —, familii unite —, familii neunite 42

Lodroman: popi uniți 3, familii unite 16, popi neuniți 4, familii neunite 87.

Lunca: popi uniți 2, familii unite 4, familii neunite 71.

XXV. *Comitatul Crasnei.*

Periceiu: popi uniți —, familii unite —, popi neuniți 2, familii neuniți 48.

Cățelul-romănesc: popi uniți —, familii unite —, popi neuniți 2, familii neunite 75.

Goroslău: popi uniți —, familii unite —, popi neuniți 1, familii neunite 40.

Giurtelec: popi uniți —, familii unite —, popi neuniți 2, familii neunite 40.

Suma: popi uniți —, familii unite 1. popi neuniți 77,
familiile neunite 2.528.

XXVI. *Comitatul Clujului.*

Jucul-de-jos: popi uniți 4, familii unite 22, familii neunite 37.

Jucul-nobil: popi uniți 2, familii unite 11, familii neunite 48.

Jucul-alb: popi uniți 2, familii unite —, familii neunite 146.

Măcișul-unguresc: popi uniți —, familii unite —, popi neuniți 1, familii neunite 40.

XXVII. *Comitatul Inidorei.*

Pischiș: popi uniți —, familii unite —, neunite 66.

Bințiș: popi uniți —, familii unite —, neunite 87.

Gelmar: popi uniți 1, familii unite —, neunite 77.

Dîncul-Mic: popi uniți 1, familii unite —, neunite 64.

XXVIII. *Comitatul Doboca.*

Chetiul-de-jos: popi uniți 1, familii unite 38, popi neuniți 2, familii neunite 27.

Moruș: popi uniți —, familii unite —, familii neunite 23.

Mateiu: popi uniți 1, familii unite 44, popi neuniți 1, familii neunite —.

Uifalul-săsesc : popi uniți 1, familii unite 82, popi neuniți 1, familii neunite 12.

XXVIX. *Comitatul Albei.*

Bălgrad : popi uniți 7, familii unite 21, neunite 298.

Bărbant : popi uniți 2, familii unite 15, neunite 72.

Sînt-Imbru : popi uniți 2, familii unite 2, popi neuniți 1, familii neunite 66.

Galda : popi uniți —, familii unite 15, popi neuniți 2, familii neunite 34.

Adaus.

Zapis de locurile mănăstirii de la Chiherru-dē-jos, să s[ă] știe cine ce a[un] dat. Dat-a[un] ficiori lui Hurdugaci Gavril și Rusăști din păraul Leurdi, unde iastia o fântăni, din g[î]os de fântăni iaste o dălmă, din g[î]os de dălmă iaste hotărul, și merge prin meri, și iastia într'un măr sălbatec cruce, și merge pre din g[î]os de chile lui Grigoraș la cornul păduri de sprē Hărmăna, și apoi în sus, pe suptu fagi c[î]ei mari, suptu obrejie, dat-a[un] Hordugicești și Rusăști; apoi a[un] dat și popa Ile un pământu arătoru de o dzi, la vadu Leordzi, vecin iaste din sus Hurdugaci Ursul. Și a[un] dat Băndărău și Toaderu un[un] uric[un] cu un[un] miru de pe Hărmăna; dintr'acela în g[î]os iastia un pământu arătoru de o dzi, și la a[un] dat Hurdugaci Dănilă mănăstiri. Și a[un] dat Anisiia un uric[un] de 2 cară de fân lângă fântăna lui Bădărău Doader, în Leurdat, și a[un] dat Rob One un[un] pământu arătoriu de o dzi, și dă cu capătul în cel cositoriu cari a[un] dat Anisiia. Și a[un] dat Arion Neculă u răt[un] de 2 cară de fân în răt[un] Crainicului. Și a[un] dat Crăciunu lui Miroia un[un] ritician[un] la val în Ricicaia. Și a[un] dat Gheorghe din Telec[un] în Hărmăna u locu de 2 cară de fân[un] în Gura-Vadului. Și câte locuri sintu în Leurda arătoare și cositoare, toate s'a[un] scris. Iară cine s'ar scula din ficiori titorilo[r], să iae înapoi locurile sv[i]nte[un]i mănăstării, să fie neertat de Dumnedzău, și în vecul acesta, și în cela ce va să fie, pă ce va da iar[ă] și înapoi al sv[i]nte[un]i mănăstării, sa[un] măcar cine din cei streini, să fie afurisiți de cei 300 și 18 de părinți oteți de la Ni[ch]ia.

Aceste sânt ctitor[i] sf[i]nte[un]i mănăstiri care sânt[un] mai sus scriș și acuma numiț:

Anume: Necula Anisii, Al doile, Ile lui Rus Gavril. Al 3, Ursu lui Hurdugaci. Al 4, Rob One. Al 5, Dărăban Mihail[ă]. Al 6, dascal Grigoraș.

Srisu-m'am și eă, juratul mare, popa Mihailă din sat din Sin-Gerji, inșine mișu (?).

Martor noî, popa Mihaiu ot Selărinț.

Martur noî, popa Pantilie din Sidiriiaș-Mare.

Scriș Dech. 14 dz[i][e] an. Dom. 1737.

Aciasta în[să] să s[ă] știe că locul sfinteî mănăstirî l-aă dat ficiori lui Hurdugaci Gavril, cei scriș, și ficiori lui Rus Pătru, cei scriș mai sus.

Iar părintele ermonah Partenie întâiaș dată s'aă apucat de sf[ă]nta mănăstierie și aă îndemnat și pe alți creștinî să-î ajute, împreună cu nepotu-so, Gligoraș da[s]calul, Niculă Gavril, Hurdugaci Ursul, Vlase, Rob One, Dărăban Mihail[ă], di Șărbenî Grama Simion, din Șărbenî.

Iar acuma Gligor... titor fiind și... sf[ă]nta mănăstire a... cheltuiala ciciz[eci]... și Dărăban Mihail[ă]..., împreună cu meșșter[iî]... aă ajutat cu lucr... Am scris eă, pop Mihai....

IV.

SCRISORȚ ARDELENE
MĂȚ ALES DIN CORESPONDENȚA VLĂDICĂȚ DIONISIE
NOVACOVICȚ, PĂSTRATĂ ÎN ARCHIVA DE STAT
DIN BUDA.

1. Cerere a se primi un școlar român la Propagandă.

«Praesentium latorem, Georgium Buitul, caransebesiensem, transylvanum, quem ab incunabulis fere et enutrivit et artibus liberalibus disciplina institui, Illustrissimae ac Revendissimae Dominationi Vestrae quam maxime possum commendo», pentru a fi primit în *Collegium germanicum et hungaricum*. «Praefatus juvenis, studiis, cogente illum summa corporis infirmitate, interruptis, cum Vienna ad me in Transsylvaniam profectus esset, ingentes perfidia haereticorum et capitali in catholicos odio Gabrielis Bathori, principis Transylvaniae, tumultus exorti, persecutio non paucis verbis explicanda catholicos omnes invasit, cumque ego cum nonnullis aliis fuga vitam salvassem, in manus hostum incidit, omnibus suis spoliatus aliisque ignominiis affectus, vix manibus eorum ereptus est, atque delituit quamdiu species aliqua tranquillitatis catholicis redderetur. Tumultu sedato, nihil ipsi magis fuit quam ut catholicis fere omnibus sacerdotibus privatis in divinis ac aliis piis christianae religionis exercitiis subveniret, quod aliquot in locis summa industria ac labore magno suae patriae commodo praestitit; novissime duobus et amplius annis Albae-Iuliae, in Metropoli Transylvaniae, non solum iuventutem regni illius liberalibus disciplinis erudit, sed etiam, absente reverendo patre Stephano Szini S. I., sacerdote, sacris concionibus populum in publico instituit. Cuius rei amplissimi testes sunt procures ac barones catholici Transylvaniae qui saepenumero concionibus eius interfuerunt... Datum Iaurini, 15 Septembris a. D. 1619...

*Stephanus Csiky, electus episcopus Transylvaniae*¹.»

¹ E autorul traducerii românești a catechismului lui Canisius. V. Bianu și Hodoș, *Bibliografia română*, I, p. 447, n° 138; p. 532, n° 35¹. Ediția întâia a ieșit la 1636, a doua abia la 1703.

(Bibl. Báththyányi din Alba-Iulia, ms. K³ IV²; copie din Bibl. Borghese din Roma.)

2. 9. Maiü 1751. P. Dobra, director fiscal, «poppis valla-chicis possessionis Valya». Biserica unită din Siliște și Valea n'a avut venit «tempore refractariatus Vallachorum..., et ob hunc defectum proxima sit desolationi et ruinae». Satul dă bisericii un om ajutor, și pentru a strînge «proventus seu obventiones ecclesiae de vinis educillatis».

3. «Adecă noi sătenii din Malaie [Vale] dat-am zapisul nostru la mîna Oprei Balomir din Vale și lui Bucur Banci din Vale, precum să se știe că n'au dat zloți doă sute prinsoare muntelui Parafinosul, și, cît vor sta banii la noi, să se ție muntele; iară alții să nu poată scoate, fără numai noi satul, cînd ne va trebui, și tocmai muntelui este douăzeci zloți, de an în an. Și, pentru mai adevărată credință, ne-am iscălit mai jos, ca să se crează, și ne-am pus și deștele... Luna Iunie 28 zile, 7264 [1756]. Și am scris eu popa Sima cu zisa tutulor sătenilor.»

(Arch. din Sibiiu, registrele săliștene, după o redacție cu ortografie ungurească.)

4. 10 Maiü 1759. Socoteala pentru «capitalul fundații bisearicii Bolgarsegului Brașovului», în sumă de 3.330 fl., din care «venit de la holde», 20. discul («descos»), 300. Până la 1762 scade la 2.582,30; în 1763, 1. 607,30. Cheltuieli: lucruri de biserică, diaconul (20 fl. pe an), praznicul Sf. Nicolae, plata dascălului (150 fl. an); în 1762 și pentru «doi oameni purtători de grije la candel[e] și crucea bisearie[i]», «chiel-tuiala la școale», 625 (în 1763, 388); «reparația înprejur[ul] biseariceii», 80; «țigle», 75; «la mantia și omofor[ul] Vlăd[i-căi]», 250.

5. F. d. Mogoșești (Mogosalu) (Ținutul Chioarei). Preoții uniți către generalul Bucow. Preotul neunit îi insultă. «Et quidem, si unitus, catholicus, luteranus et Zingarus non unitorum ipsorum templum intraret, ad commissionem ab Reverendissimo d. episcopo Dionysio hoc in passu emanatam, templum effodi, parietes lavi, totum diem denuo sanctificari debet, dicere publice audet.»

6. F. d. «150 auf den medwischer Mayerhöffen wohnende Wallachen» către Novacovici. Cu privire la doi popi. «Und, weil wir den Poppa Opre aus gnugsamen Ursachen, welche wir zu seiner Zeit entdecken wollen, nicht lieb haben, so gehen wir bey ihm nicht in die Kirche, und das zwar schon länger als zwey Monathe.»

7. F. d. Petiția, «plânsoarea» lui «popa Mihăilă dinu Spăcău, neunitu», către «Măria Sa» «Dinu pofta săteanilor și dinu voe a înălțatei Crăesăi și a Ecselinții Sale ghinăraru Bucovă amă îndrăznitū și eū a mearge la Vădica Budeanulū și a lua daru preoții ca să slujescū norodulū în toate lipsele lorū; care, dinu grație răposatului Vădica Aronū, trăindū doi ani bunī, pace amă avutū, apoi, rămăindū a Cămări, unū an bună pace amă avutū; acuma în zilele Mării Tale anū bună pace amă avutū; iară acuma nu știū, că mare turburare s'aū făcutū, că din satele Mării Tale m'aī scoasū. Acuma amă îndrăznitū și amă venitū să-mī lucru o vie și o holdă, iară acuma Mărie Ta aī poruncitū de m'aū prinsū.» N'a venit «în putința mea», ci pentru răspuns. Cere a i se spune: să se ducă ori ba?

8. F. d. «Protopopul Petru Mirășteanul» către Novacovici. «Areșteluit» de Ieremia protopopul Turziī, «la sat Șăușa», cere a fi judecat.

9. F. d. «Preoții din dominiumul Zlagnii» și locuitorii către Novacovici. Plîngerī pentru un preot de la Abrud, venit «de peste hotar, fără pașușū», care face pe protopopul Simion și alți preoți: «șpionī și protivnici înălțatei guberniī și arhiereului lui, numindu-să însuș vreadnic și puternic a-ī lega și a-ī căzni; care lucru aū vrutū să-lū și să-vărșască, numindu-să protopopu noao; carele și câte unū soboru aū făcut, și oamenī aū globitū.»

10. F. d. «Toată partea bărbătească și fămeiasc[ă] din satul Cerna» către Novacovici. Cer a li se face un preot.

11. F. d. Preotul din Sântău și alții către Novacovici. Se plîng de protopop, care se poartă rău cu «săracii preoți din pregiurul Santului». «Le zice gozi și oamenī de nimică, mincîuno[ș] și blăstămați și rîdică bătă și dă în ei,

el mai mult cu feciorul și botașii lui ciocoî, leagă-i cu lanț și-i spânzură de grindă, dajde de 2 sau de 3 ori scoate de pe preoț într'un an, și de pe sate, și, pentru antimis, de 2 ori au luat preț; a face gloabe și bani strânge săboară des[e], pune lege..., să tocmește cu vinovatul..., și strică lege săborului... Să laudă că-i el arăhieriū, și nu altul... Hurțuluiește, nu pentru dajde, ce pentru pizma... Sa nu ne ții tiran în loc de stăpân... Atăta mamonie au adunat din agonisită nedireaptă, și preoții care-s vecini, vrea-i pustii... Nu s[ă] alegăduiește... La săbor nici-o învățetură nu ști, ce spune tot visuri, au a lui, au a muerii lui, au a feciorului.»

12. F. d. «Noi smeriții neuniți sătenii deala Giulatealec», către «domnul Vlăd[i]ca». Se declară neuniți și cer preoți. Cu ei stăruie la un loc și sătenii de la Morohaza.

13. F. d. «Preot Nicolae, paroh din Abrudu», către episcop. Pentru «multe lucruri și vicleșuguri carele le-am aflat făcându-se înprotiva a arhierelui și a înălțatei gubernii de cei necredincioși, carele la arătare să arată a fi buni și credincioși Preosf[i]nțitului și altora». Fusese personal de serbătoarea Înălțării, dar episcopul era dus la Brașov, «în partea Brașovului». Acum revine, «înțelegându că va să fie Preo[sfinți]t[ul] călătoriū». El e acela care a denunțat pe «șpionii» Teodosie și Efrem. A fost trimes la «Exelenția Sa ghenăral». Se trimete de episcop, prin el, «carte la călugărul din Galați, ca printr'ănsul să să ivească lucrul șpionilor unde sântu». Dar e oprit de a veni, de protopopul din Bălgrad, care iea lucrul asupra-și. «Șpionii lui Sofronie, aceștia, adecă Efrem și Theodosie, i-amu aflatu unde sântu, prizându-le și cartea, care o voi arăta de o va vedea Preos[finți]t[ul] unde scrie, iară așezământul lor este așa»: Efrem vine din Țara-Românească la protopopul din Bălgrad, care-l face «popă înțaritu în eparhiia lui, la satul Țalna, din susu de Belgradu, lângă unu călugăr Athanasie slujitoriū» (e și azi acesta). Teodosie vine și el de peste munți; e pus de același «sluj[i]toriū la satul Bulzu». *Tisturile* vreaū să-l prindă și-l *strigă prin țîrguri* «cu colacu»; fuge. «Și, mistiundu-l (*sic*), iarăș l-au trimesu popă, iarăș la unu satu ce să chiamă Sicuddu (!), aproape

de Făurenî, și astăzi să află acolo suptu aripile protopop[u]lui» (citade scrisorile lui pentru simbrîie). «Iară facu înștiințare Preosfințitului pentru șpionîia, care am datu înnaintea, pentru aducerea altui Vl[ă]dică, pe exariul (*sic*) de la Arad, în trecuta vreme; eă nu știu ce aă răspunsu înnaintea Preos[fin]țitului, că atuncea aă fostu trimisul la exariul, iarăș acuma l-aă dus tocma la însuși Vlădica Sinesie¹, la Hălmagî...» Citează mărturie și act scris. Principalul agitator e protopopul și «un jurat al lui», din «iosagul Abrudului și prietin cu Sofronie, anume popa Gligorie din Ponorel». A vrut a-l răni în tîrg după ordinul protopopului, «pentru că amă ivitu lucrurile lor». Atacat și de popa Gavriș din Bistra, care «l-aă măs-căritu și aă rupt pecetiul, și aă zis că săntu hunțusfutu și eă și cioia ce mi-aă datu dreptatea, și altele». «A 6: daă de știre Preosf[i]nțitului pentru antimisele lui Sofronie, că s'aă înmulțitu, că, unde aă datu antimisele Preo[sfin]țit[ul], și nu este popă întărit ca să priciapă lucrul, elu l-aă luat și aă datu a lui Sofronie, făcând neguțătorie unul cu altul, și luînd banî, și pentru cela, și pentru celalaltu, carele, de nu va crede Preosf[i]nțitu, cerce la satul Bulzu, că este de la Rămnic, de la Grigorie epis[co]pu, iarășu la Galați a lui Sofronie, și la Mestiacă, din josu din Zlagna, și popii și antimise lor streine, fiindu antimisele Preosf[i]nțitului la toate aceste biserici, număi luîndu-le și dăndu a lui Sofronie, zicând că nu-să bune a Preaosf[ini]t[ulu], ca să căștige banî și după celea și după a lui Sofronie. A 7, pentru Corna, cum aă simțitu că am luat blagoslovenie de la Preos[fin]țit[ul], îndată aă întăreitat oamenii asupra mia, protopop[ulu], și aă zis să nu mă priimească, că el lu va da popă, și aă trimesu pre un șpion a lui Sofronie, anume popa Ionu Sparlea, care de la dănsul am prinsu și cărțile, și, vrăndu să-lu prinză diregătorii, aă fugit și aă scăpatu.» Și el a dat banî. Oamenii aă voie a lua «popă carele va plăcea și de unde voru găsi». Cere a nu fi «călcătă și bajtjocorit de necredincioși Preaosf[i]nțitului și a Gubernii».

¹ De Arad.

14. F. d. «Neguțtorii de la Moroș-Vașarhei, dinăpreună cu poporeani din Eghersecu, și cu alți dină prejură poporeani, care să țină de biseareca aceia», către Novacovică. Se plîng de preotul lor.

15. F. d. «Popa Grigorie din Selicea» către Novacovică. Chemat de protopopul Gheorghe din Agriș, «îndată m'a pus la ariște, și amă petrecut 7 zile și noapte cu lanțu în picioare pentru o chizășie care el zice». N'a fost chizăș, «ci numai măna am dat până a merge ei și a veni din târgă cu chiel-tu[i]ala prânzului, care fără cheltuială până în seară au venit, și legătura mării s'au trecut». Nu se primește nici chizășia sătenilor pentru a putea sluji de Înnălțarea Domnului. «Nici să-m[i] rămăe feciorul în loc». Liberat pe chezășie, «după ce au trecut sămănatul bucatelor și a legumilor, și am rămas la col-dușie» Îl refușă mai mulți poporeni, «zicând că nu mi-i bună sengheliia». Pune duhovnic «pre fratele său, ce iaste preot neîntărit». «Poftescu a fi judecată.»

16. F. d. «Noi săteni din Comana-de-sus și din Comana-de-jos» către Novacovică. Împotriva preotului Gheorghe, fiul lui Bucur Barbu, care a intrat «cu militariș» și a spart ușa bisericii «închisă cu bolovană». Preotul din Părău, chemat de ei, e gonit de ai lui, «cu săbii și cu puști și cu furcoe de fer, și i-au îmbătat cu rachiū».

17. F. d. Petiția unei femei pentru despărțire. N'a voit căsătoria ea, ci tatăl: «numai D[umne]zeu să-l întrebe pă ceaia lume». «Daca lă carne [soțul] de 23 pitor, când o băga în olă, număra tot[e] stuculețele, și, când băga în brid, iar număra, să vază, sănt atâtea au ba, și morcoi care băga cu carne, număra toț morcoi, și lă linte de un groș și o ferbea de dō oră și trei oră; și me-au dat soru-mea la o zi un colac, și au venitū un sărac, și am datū o țăr[ă], și m'au bătutū forte multū; și odată au adus niște pește, și l-am fertū la prânz, și au mai rămas puținel, și eu l-am măncat, și, daca au venit sara, m'au întreatū cu groză mare, cine au măncat pește, și m'au bătutū, și eu de frică am zis că nu l-am măncat, și el m'au totū bătutū ca să spu, până de frică m'au lovitū anevoe, și am lepădatū și un coppil, și eu am trăitū cu el un an și ju-

mătate... Sau să-mi fi făcută nescareva aine; ci el m'aŭ scos din fire, când s'aŭ dus la Craova și aŭ zis să dau hainele mele și hargintul mieŭ, să le ducă, să le pue în cetate (*sic*), că o să vie Tătari, ci să nu avem pagubă. Crez taica me-aŭ datŭ mie atăta cătŭ am mănecat eŭ într'un an și jumătate, că me-aŭ datŭ ban[i] gata f[lorin]ț 200... Și un brău, f[lorin]ț 100. Și mărgăritar[e], șirur[i] 11. Și inele de aur, 3, și de argint, 6. Și gheordie de costirie și o roche de mătase cu flor[i] cu fir, și cer[cei] de aur, și 2 nisaia (*sic*), păn și șurtu mi l-aŭ lotŭ din brău, și m'aŭ dezbrăcadit (dezbrăcăluit?).

18. F. d. «Noi săteani de la Chiocŭfolvo, Scaunul Ariiașului», către Novacovicŭ. Se plîng că «3 fameliŭ uniți țin besecarea», pe cînd ei sînt 47 de familii, tot «supt dajdea Împăratului chilini scriș... Încaŭ să ni să dea loc, că, cu ajutoriul lui Dumnezeu și cu bl[agoslo]venia arhiereului nostru, noi ne-amŭ face.»

19. F. d. Sătenii din «Ciughiudiul-de-susŭ, în varmedeia Turzi», cu sprijinul protopopului «Costanŭtinŭ de la Decŭa», arată că «n'amŭ titelenitŭ și am năzuit» pentru biserică, de oare ce uniții aŭ luat în 1765 biserica și «cărțile satului».

20. F. d. Protopopul Petru din Orăștie, Gheorghe Vințanul, gocîman, «Gheorghie, dascălŭ Orăștie», către Novacovicŭ. Pîrî improtriva preotului Constantin. «De nu-ŭ voi căuta de plânsoare, îndată să va uni, că aŭ vorbitŭ cu popii cei uniiați, și i-aŭ făgăduit că ei îi vor umbla în rînd și-l vor arăta înaintea Preaosf[i]nții Tale... Dumnealui jup[ăn] Iannia Muliu», Constantin și cu vr'o doaozeci de Rumăni, toțŭ cu băte, zicînd: Părinte, pentru ce faci larmă? Noao să ne spuŭ lucrul popei, și noi să-l îndreptăm, că noi poruncimŭ». Iannia face pe Petru: «că sântŭ un mojić, și păcurariŭ, și gozŭ». Constantin făcuse să fie bătut de două ori protopopul de mai înainte, Ioan. «Aŭ pornitŭ bolăzii asupra noastră.»

21. F. d. «Popa Chirilŭ din Cetan, din varmeg[hia] Sonoculuŭ-din-lăuntru» către Novacovicŭ. Pentru niște antimise.

22. F. d. «Eŭ popa Ionŭ de la Ighiiŭ» către Novaco-

vici. Fusesse strămutat de aiurea, după ce «m'amă tomită cu oamei». Acum protopopul vrea să-l înlocuiască cu unul ce-î este *frăție*. «Mă primescū toți oameni, și casă încă mi-au făcută, și eu încă multă amă lucrată la iă, și nu-mă mai pociu purta prunci[i] mei din sată înă sa[tă], de rușine; și am sărăcit.»

23. F. d. «Popa Vasilie din Cucerdea» către Novacovici. Se plînge de protopopul Constantin de la Decia, care l-a batjocorit. A fost și bătut «cu o beșică plină de bani».

24. F. d. «Noi preoții protopopiatului Devii» către Novacovici. Se plîng că s goniți din «lipitașurile și sălașele ceale de noi făcute din trecuta vreme», că oamenii «ne țin să le slujim în cînste», că «prețeptoarele ne supără pentru tacsă sapului».

25. F. d. «Protopopă Mihailă, Deva», și «protopop Iacov Dobra» către «Ecselenția Sa», Novacovici. Pentru «a norodului neascultare», căci «nu vor să-și scrie copii și familiile lor nici de cum... Încă și oamen[i] sântă în Ținutul Hinedori și a Dobri și erașul Devi, cari de omen[i] nelegiuit s'au făcut, că ș'or schimbată muerile unu cu altu; alta, sântă oamen[i] cari țin 2 mueri și mueri cari aū 2 bărbați».

26. F. d. «Eu popa Adam» către Novacovici. Aduge un act de la locuitorii «mărchinișteană» cari și l-au tocmît preot «până va dobândi acesta diiacă anume D[a]-v[i]dă preoția, carele îlă mănăm la Preaosfinția Ta să înveață, că încă este necăsătorit». Protopopul din Orăștie poruncește însă la «giudele să leage pre părintele Adam, că nu este preotă, ci iaste hoțu; iară noi, bătrăni, tictori, din înpreună cu jurați, n'am vrut să-lă legăm, că noi nu-l știm să fie hoțu... Dară noi încă ne ținem să fimă derepți și ne mărturiseaște asupra noastră stăpănul nostru.»

27. F. d. «Eu preot Nicolae, paroh ot Abrudu», către sobor. Se apără de învinuirile ce-î aducea un oarecare Gavriș. E drept că a fost «diac la Făgăraș», dar n'a fost de douăzeci de ani acolo. Apoi a fost preot cîstit «în Ținutul Aradului». Tot așa poate zice și protopopul Simion

care «aū fugitu din satul său, de la D[o]mnu său, adecă din Stremț, în Țara Ungurească?»

28. F. d. Novacovici către Mitropolitul muntean, «fratele» său. «Jup. Duma cel tînăr», a luat, în 1744, bani de la un Sas din Sibiiu, «puindu-să bun chiezaș de l[a] Cumpănia Grecilor din Sibii jup[ăn] Criștovu Ioanū și jup[ăn] Ianachie Duma, cari acum să află în Țara-Rumânească». Zapisul e acum la Bruckenthal. Ar fi bine ca Mitropolitul să intervie pentru a se face plata. «Pentru că prin acest fel de pricinī și alți negustori greci sau rumini din părțile locului aceleia pierdū fidișul și numele cel bun și pre alți frați ai lor la pagubă îi aduc, dar, întîmplîndu-să, ca mai sus, numiții datornici a să împrōtivi, vor fi siliți prin iștanțiile ceale mai înalte cu neplăcere a să căuta lucrului îndestulare.» — Concept.

29. F. d. Plîngere la Novacovici împotriva lui «protopop Niculae din Mărasechi», care ar fi sprijinind pe uniți.

30. F. d. «Muliu Marica» se plînge lui Novacovici de soțul ei, «Ioan Pădure din Brașov», așezat acum în Orăștie. Se învoise în scris «precum 4 ani va viețui cu părinții miei la un loc, deaca mă va lua», dar, după «4 luni», aū luat doi cai ai maicăi cu înșălăciune, și carul, zicând că vā să aducă iarbă, și m'aū răpit noapte, cu tot ce am avut de la părinți dat, și m'aū scos din oraș cu măguliturī, zicând că merge la Sibiiu ca să-m facă un rând de haine de mătasă». Dar nu face, ci *cheltuiește* și pe cele de acasă: «adecă o mantie de anglie, un brău, 12 lanțuri de argint, un inel de aur și o cruce de argintu poleită și cu mărgăritare; dinpreună și caii și cocia aū prăpăditu... Nefîndu-i destul acealea, și nevrând a să chivernisi cu neguțătorīia, precum alții sāraci, s'eū apucat a fura.» Închis, de «cinstiții domni...», era să-ș piarză viața, dar ș'aū răscumpărat-o cu bani». Nu vrea să facă negoț, «saū, de nu are cu ce, să slujască, ci tot din cārsmă în cārsmă, alegănd unde es[te] vinul mai bun», pe cînd ea trăiește «din mila dumnealui jup[ănu]lui unchiului Muliu Ianea». Acum e «cutrupit cu datorīia și umblă sprânțarū din loc în loc, culduind făr de judecata praviliī». Cere

ea despărțire, căci «mai voesc a muri decâtă cu dănsul a trăi, precum să află».

31. F. d. «Toma Pavelu din Glămbocă» către Novacovică. Pentru o fată a lui, cununată de «c. protopop Stan». Stă cu bărbatul puțin, și acesta o gonește apoi (v. *Sate și preoți*, p. 311).

32. F. d. Despărțire în folosul unei femei care «în gubăvie au trăit și în nefire și în nebunie și în urdinare neîncetată zioa și noaptea».

33. F. d. Preotul din Săcel către Novacovică. «Are carte de la gheenerariul și secretariul să nu le slujască la oameni care au fostă la ospățu la unieți.» I se dau «bețe 10 și oprit de slujbă».

34. F. d. «Dascalul Iafet din Deva asupra protopopuluî Devi, chiru Mihailu, precum nu i-ar fi plătit deplin pentru școală, care au fostă tocmă 30 f.»

35. F. d. «Eu Vlad Brașovian, după acele vorbe care mi-au spus Ion Căpățan[ă], dă «atiștație» pentru moartea unui «Samoilă din Maerii Sibiiului». Fusese «la Focșani, viindă el din Țara Leșască și viindă eu la Ardealu, mergându la Ligția, mergându după negustoria mea». Căpățina l-a văzut «cu ochii lui mortu la Poenania, în Țara Leșască».

36. F. d. Domnul de pământ din Alamor către episcop, pentru preotul neunit, ce fugise fără cuvânt la Vingard. Listă de suflete: 473.

37. F. d. Provisorul din «N. Sajo» (Șieul-Mare), al comiților Lemény, recomandă un preot. «Haec pars nostra ita est confusa per hos milites lymitaneos, ut nos ipsi quoque verberibus etiam, paucum servitium ab illis subditis trahere possumus, laetantes semet ipsos eo quod illi quoque brevi dierum facturi erunt milites.» În sat sînt numai 3-4 uniți, dar au biserica.

38. F. d. Listă de cărți românești, în care «substantiales fidei catholicae adversi reperiuntur errores»: *Triodul* de Rîmnic (pp. 133-8: slujba necunoscută a Sfîntului Grigore Palama), *Cazani* din 1748, Rîmnic (pp. 112-3: *filioque*; pp. 369-73 Sf. Ioan Novi; ediția nouă asemănă în Prefață pe episcopul

de Rîmnic cu Sf. Petru); *Liturghia* de Rîmnic, 1759, și cea din București, 1760; *Psaltirea* din București, 1759; cea din Rîmnic, 1756; *Evhologhiul* din Rîmnic, 1758. O carte din 1755: «moscoviticam continet grammaticam, syntaxin et prosodiam», cu binecuvîntarea Mitropolitului de la Carlovăț, care se zice «in omnibus caesaro-regiis ditionibus omnium Slavorum, Rascianorum et Vallachorum Metropolita». Carte de rugăciuni din București, 1753. Alta, din Rîmnic, 1759: «varios per annum dispositos hymnos superadditumque continet perpetuum calendarium», și alte asemenea din Rîmnic, 1753. Un *Orologhiu* fără an, un *Pateric* din Carlovăț, slavon, 1761; un *Octoih* de Rîmnic, 1750.

39. F. d. Chitanțe latino-ungurești, iscălite de protopopi și preoți și alții, precum:

Cohalm: «Protopop Bukur Márdán, ex 3 Sed[ibus].».

Murăș: «Archidiaconem (!) Petrum (!) Moldovan».

Trei-Scaune: «Popa Bukur, vicarius ex Purkeretzi».

«Dach» (comit. Crasna): «Mederossan Lacku, iudex supernominati pagi, cum omni communitate» (pune degetul). «Iudex Mokan Pinte ex Badok, cum omni communitate.»

Răstoci (Chivar): «birăul Huso Ursulă cu toată obștea».

Șuncuta («Somkut-Patak»): «Lupul Gorgie, iudex, cum omni communitate».

Jerszüg: «Han Simon, iudex, cum tota communitate».

Togliăș (Chivar), birăul.

Toplița («Toplica»; *ibid.*): «Buda Uros, iuratus pagensis» (pune degetul):

Vinenieth (comit. Solnocului Mijlociū): «Rakocy David, iudex praenominati pagi cum omni communitate».

40. F. d. «Incolae Borzasienses» (com. Doboca) către Novacovici. Sînt toți neuniți, dar biserica e a uniților; ei își aduc preoții din vecini, cu toată prigonirea protopopului unit. Avuse în 1760-3 și preot, și cer acum și altul.

41. F. d. «Ecclesia graeci ritus Valachorum M.-Vasárhelyensis» către Novacovici. Împotriva protopopului. N'au preot.

42. F. d. Sătenii din «possessio Báton» (com. Solnocului

Interior). Au făcut, după poruncă, biserică pentru uniți. Cer a fi lăsați acum în pace de Administrație.

43. F. d. Preoții uniți din Rășinari se plîng către General, de amestecul celor neuniți.

44. F. d. «Popa Ioannes ex pago Szotsel, sede cibiniensi, unitus parochus», către general. Pentru un ospăț cu 18 familii, afurisit de preotul neunit.

45. F. d. «Georgius Major, unitus parochus M. Kapusien-sis et inspector nagy-iklandiensis». Se plînge de asupririle neuniților.

46. F. d. «Humiles in Christo fratres sacerdotes et communitas Abrudban[iae] uniti» către un protopop. Se plîng că uniții li ieau moșia (*fundi*), sprijiniți de autoritate. Amenințări: li se zice «spurcați uniți», «pagani». Crainicul, judele, gonesc pe preotul unit ce se plînge. «Monasterium in Put-sovalista, quod monasterium kalugerumque aequae ex nostris beneficiis sustentare instituerunt... Isti pauci fideles adeo perterriti et commoti iam sunt, ut brevi tempore omnes deficient.»

47. F. d. Raport al protopopului Iosif Trestie și «Ioan Popovici din Ocibă».

48. F. d. «Popa Nic. Morariu, Câmpean», către Novacovici. Pentru niște abuzuri.

49. F. d. Ilie și Ioan, preoți «kretsonfalvenses, cum suis unitis». Se plînge de încălcarea neuniților.

50. F. d. «Popa Toma ot Sarata» făgăduiește a «păzi epa[r]hiia, care mi să va răndui în Scaunul Udvarheiului, și va asculta toate poruncile arhierestii, până la sfârșitul vieții sale».

51. «Eustatius Vassilievich, presbyter et parochus ecclesiae cathedralis bolgarssegiensis, Georgius Hers, questor et incola suburbii Bolgárssegh», către Împărat. Cer confirmarea diplomei leopoldine. Ceruse încă de «anul trecut» acesta. În afaceri de conștiință să nu atîrne de magistrat, ci de episcopul de Rîmnic și de «arhiepiscopul» de Bălgrad, «vel universalis graeci ritus congregatione»; în afaceri militare și civile, să fie supuși Consiliului de Război și la «sui proprii a ma-

gistratu coronensi eiusque subiectione penitus separati iudex et assessores iurati (qui occurrentes lites dirimerent atque sic hucusque inter civitatem coronensem et incolas bolgárssegienses subortas controversias penitus tollerent... Ac taliter separata a civitate coronensi communitas bolgárssegiensis nullo modo pro futuro aggravaretur.» Dacă până acum nu se iea o hotărîre, «ob publica eaque maioris considerationis negotia quibus moderno rerum statu et flagrantibus belli turcici circumstantiis eandem Maiestatem Vestram SS. occupari palam esset», s'o facă acum.

52. 28 Iunie 176.—«Protopopu Iacov o[t] Săcerd, Popovicîu», înnaintează cererea de preot pe care o face «satulu numitu Pavidat».

53. «Scoatere saū extractū esumnitū (*sic*), care arată numărul familiilor rumânești celor aflătoare în tot diștrictulū săsescū alū Brașovului, făcutū după cărțile ceale înfățișate a fieștecare locuri următoare a anului celui de acum, 1761/2.»

Total: 3.798 de locuitori, 725 de văduve, 448 de familii însemnate și 38 de văduve.

54. 1761-2. Conscripție de la Sad: 493 bărbați, 480 femei.

55. 1761-2. Conscripție făcută de «protopop Ioan Stoihazi, în varmeghie Clujului, iărașul de gîos, Stoihaza».

56. 1762. Popa unit din Veștim se plînge că-î era «fin din strămoși» un sătean și popa neunit l-a împiedecat de a-î fi și «vospriemnicū la botezū».

57. 1762. «Pentru că preaosf. domnul VI[ă]d[i]ca, fiindū în biserecă în partea din jos a Orăștii, aū aflat sf[ă]nta cuminecătură mucezită și înflorită; care lucru să socoteștiî negrijî protopopești și a parohului Constantinū, se scoate și protopopul Ioan și popa Constantin. Se preface pedeapsa în amendă.

58. «K.-Jánoshegye», 1762-3. Socoteală de cumpărături pentru o nuntă: «Praeparari panem ad celebrandas nuptias ex frumento, metas 4 tritici, f. 2,40. Emi carnem bovinam, 36. Carnem porcinam habebam, quam item consumpsi, 36. Emi cerevisiam 1. Emi crematum 96.»

59. 20 Mart 1762. Cercetare la Bălgrad între preoți, pentru venit. E vorba de protopopul Simion, pîrî de popa Rusan. —Într'un act din 20 Mart 1766 iscălesc: Gheorghe Antolfi, Μάρκος Σαράντονης, Ioan Ivașcō ot Torda, și Lipovenii: Păcurariu Mihaiu, Mogușu Gligorū, Samfiru Solomon, Mărginean Avraam, Goadă Lazărū, Țirlea Trifū, Mustea Gavrilū, Beligherū Gheorghe.

60. Veștem, 28 Septembre 1762. Judecată de sobor, din care fac parte: «eū protop[op] Iochim, popa Ion din Maeri Sibiiului, popa Toma, popa Ion din Veștim, popa Ilie din Maeri Săbiiului, în casa cinstitului protopop mai sus numitū».

61. Vașarheiu, 9 Octombre 1762. Novacovicî către Bucow (?). A cercetat pe arhidiaconul Simion, «in Diod habitantem», și nu-l află vinovat de uneltiri.

62. [1763.] «Ioseph arhidiaconus et curatores ecclesiae unitae V. Hunyadiensis» către episcop. «Aut periculum irae divinae nondum forte exhaustum est, aut draco ille qui tertiam stellarum partem secum trahebat, solutus, ad nos affligendos et perdendos.» Neuniții îngropaū «in locum quendam ab ecclesia nostra valde remotum, ubi etiam antea, dum pax et unio vigeat, quaedam fidelium defunctorum pars sepeliebatur». Acum castelanii li-aū dat «locum alium ad ecclesiam nostram valde vicinum». Apoi «Vladika Budensis», venind, li dă voie a-și face biserică acolo. Cere «ne sit ibi ecclesia ad ecclesiam et altare contra altare, sed mutetur potius eo quo hucusque sepulti sunt... Nam si hoc fiet quod ipsi meditantur, perinde est ac si quis diceret: Relinquitte hanc et ite ad illam». Aū voie de la Împărăție?

63. 1733. «Servus humillimus Manuel, archidiaconus örmenyssékiensis», către «praesul».

64. 1763. Preotul unit din Alamor către Vlădica Aron. I se plînge că preoții «shismatici» năvălesc în cimitir, li sună clopotele, își îngroapă morții, etc.

65. 1763. Neuniții din «possessio Bujtur» către Novacovicî. Se plîng de preot.

66. «2-da Ianuarii 1763.» «Nicodim ierom[ona]h, ig[u]m[en] Bistriței», către Novacovicî. «Trăgîndu-mă și eū cu patriia de

acolo, mi s'aū veselit sufletul împreună, și s'aū bucurat și inima de acia de multū dorită a ticăloșilor pravoslavnici». Cere «blagoslovenia și încredințarea» să poată veni.

67. 11 Maiu 1763. «Incolae valachi pagi Krizba» se plîng episcopului că-s legați de un sat prea departe, pentru liturghii și slujbe bisericești. Atacă pe preot, care face și negoț («mercaturam exercendo beneficio currus»). Iscălesc toți puind degetele; iar jos, în românește, scrie «popa Samuilū».

68. Sibiiū, 17 Septembrie 1763. «Daniel de Ritter, senator cibiniensis et iudex szelistensis», către Novacovicī, pentru certele din sat. Preotul din Vale a pus în lanțuri pe un reclamant și a luat bani. Protopopul Moga «iurisdictionem iudicatus mei insolenti modo violavit.»

69. Alămor, 4 Octombrie 1763. Ladislaū Szekély se plînge împotriva preotului neunit, care nu e tolerant.

70. 1763-4. Preotul Chiril din Cetan («Csatan») (comitatul Solnocului-Interior) se plînge lui Novacovicī împotriva protopopului Ioan din Sad.

71. 1763-4. Judele, jurații, bătrînii și locuitorii din Ludoșul-Mare («Nagy-Ludosch») cer lui Novacovicī a li se păstra preotul.

72. 1763-4. Judele și locuitorii din Cacova se plîng episcopului împotriva preotului, care ar fi bătut și pe un călugăr.

73. 1763-4. Cerere nemțească a locuitorilor din «Sebessen» (Sibișanī) lingă Alvințul-de-jos.

74. 1763-4. Locuitorii din Ponorel, în număr de o sută, cu judele în frunte, se plîng de purtările rele ale preotului lor.

75. 1763-4. «Communitas Apa-Nagyfalvensis (comitatul Solnoc-Interior) se plînge lui Novacovicī, calificat de «archiepiscop» că n'are preot.

76. 1763-4. «Pastor girboviensis, popa Mihaile», se plînge lui Novacovicī că niște «nebuni» i-aū pus un steag de batjocură la poartă; vreaū să-l scoată cu orice preț. «Dies festos non observant, in specie festum qui vocatur Ilie Prologh non celebrarunt. Templum non frequentant; mihi in persona declarabant se plus honoris porcorum quam animarum pastori contribuere. Meos etiam praedecessores simili

affecerunt ignominia.» Cere a fi mutat la «Mesina» (Măjina).

77. 1764. «Cerdones fogarasienses, ad minus numero triginta domus vel familiae», se plîng lui Novacovicî că, neunindu-se, aũ fost scoși din țeh și opriți a mai lucra, ba li s'aũ ars și casele.

78. 1764. Locuitorii din Bucium și Costești arată lui Novacovicî că de la 1751-2 «sine ministro verbi Domini degimus vitam...; quare nos maxime arguit conscientia». Un preot străin era bețiv; aũ ales altul, și-i cer întărire.

79. 1764. Pastorul din Cergăul-Mare (Nagy-Csergod) către Guvern. Să plînge că «poppae schismatici» i-aũ usurpat dijele date de veacuri. Anexează un privilegiu pentru a-și face biserică de la Gheorghe Rákóczy I-ii «iobaggionibus nostris vallachis» de acolo. «Priores eius pagi incolae Bulgari lutheranam religionem secuti.»

80. 1764. Protopopul de la «eparhiia Beseștilor» către Novacovicî, «patron bun și părinte sufletesc», îndreptându-se pentru «întărziiala conũscripții», căci a primit și el târziu «comișade». «Și de la norod foarte cu întărziială am putut lua, că-i sparie uniții că orũ arunca bani pre dãnșii după conscripția aciasta... Eũ, neputinciosũ pentru sănătatea, precum știĩ și Măriia Ta, că m'ai și văzut.» Cere a i se trimete poruncile prin *poștă*, «că aș plăti eũ, numai să poată veni mai în grabă». Pe adresă: «foarte cu grabă să să dea».

81. [1765.] «Pentru un preot neîntărit căce l-aũ luat de aũ slujit, aũ luat preotul acela un burliũ (*sic*) și 2 ferdele de grău și mar[iași] 3, mărturisind prot[o]pop[ul] că i le-aũ cinstit, iar nu le-aũ luat în silă; iar de 2 ferdele ce scrie in albă tăgăduiaște.» Și alte casuri de «îngăduire a sluji». «Un preot neîntărit cu a doao muere, din Orăștioară, îl îngăduiaște a sluji.»

«Un preot neîntărit, preoțit în Țar[a]-Rumănească aũ luat 5 vedre de vin de l[a] socrul popei, iar nu un galben, după cum iaste scris în păra cea cătră el.»

«De l[a] satul Vinerea aũ luat protopopul gloabă f. [*neînțeleș*], pentru un prepus de curvie... De l[a] Adam Herla adeverează că aũ luat f. [*idem*], pentru căci n'aũ știut cre-

deul și poruncile la căsătoria lor... De l[a] satul Jibutul au luat, de l[a] un Gheorghie, la căsătoria lor, fiindcă au fugit cu fata; care i-au slobozit a să cunună mar[iași] 7, iar nu f. [idem], cum da jalbă asupra lui... De l[a] sat Romășel în 6 săptămân[i] au schimbat, puind și scoțând guciman, bând cu dănșii la... De l[a] sat Turdașul, aflând protopopul țințirumul deșchis, au luat un Ohtoih al biseariciî gloabă, pân vor închide țințirumul. La sat Mărtinești au vândut un antimis, nu de ale Preaosfințitului, în f. 7, iar nu f. 8, cum e scris în jalba asupra lui.»

82. Iunie 1764. «Poporani fii sfintei bisereci dinu orașu Orăștie, neuniți», către Novacovicî, cu privire la fostul protopop Ioan, și la cel de acum, Petru. «Nu sânt slobod a bate popi mei și pre macar cine, până va cădea carnia putredă după trupul său, că pentru aceia mi-au dat bățul în mână, -- că eu sântu judecata?!» *A ortăci*. «Când ai judeca Sfinția Ta drept, să o puî supt bătae, atunci amă vedea ce arū spune... Aciastă muere nu să poate bate, ce numaî unū jurământ are... Au scosū prot[opo]pulū pecetea d[o]mnului județului, zicând: vă oprescū cu pecetia județului... Pentru tocmaia ce pururea am avut obiciai de la strămoși noștri, pentru că obiciaiulū vechi, în care nu să află eresū, să poate socoti și a să ținia în locū de lege... Și gocimanū care l-au pusū [pre Gheorghe Vințanul], nu știm, — că au înșelat la Sibii pre cei mari cu numele nostru, și noi nu știmū nimica... Nice ficiorū nu-lū socotim, nice il cunoaștemū gociman saū ctitor, nice de cumū, că, precum au putut ținia părinți noștri biserica fără de Gheorghie Vințeanul, așa voimū și de acuma ținia... Noi amū cunoscut gocimanū pre jup. Iane, și vom a-l cunoaște.»

83. Abrud, 12 August 1767. «Nicolaus Csorba de Abánya, authenticus causarum fori utriusque procurator», se plînge de preotul neunit, care l-a insultat. «Idem nisi popa Nykulaje cum suo socio impostore Sophronio inter se excommunicassent [suam religionem].»

84. 21 Octobre 1764. Petiție împotriva preotului de la «domini domini possessores et tota ecclesia graeci ritus non

unitorum R.-Kereszturiensis». Adresa sîrbească către Novacovici.

85. 19 August 1764. Braşovenii către Novacovici. «Pînă la pămînt nemăsurata plecăciune... Am simţit cum că oarecarii dintru ai noştri, pentru zavistiia fiind porniţi cu învitare pe ascunsu, s'ar fi mişcatu a obrăznici şi a face supărare Preaosf[in]ţitului fără de toată voinţa obştii şi ştirea noastră, pentru părintele Gheorghie, ca s[ă] fie orînduitu şi aşezatu cu slujba preoţiei aici, la biserică în Braşov... Noi, fiind cuvintele învăţaturii ceale prea dulci şi de suflet folositoare a Preaosf[in]ţitului, ca cu a păcii linişte p[u]r[u]rea să fim îngădiţi..., ni-am silit a urma. Cu cătu mai vîrtos pentru starea bună, întocmirea şi podoaba Sf[i]nteî Case a lui D[um]nezeu, legaţi fiind cu întărirea jurămîntului, ca să nu-î aducem stricare de pagubă, cu 10 bani.» Gheorghe e vinovat cu multe. Ceî ce-l cer, i-s «rude de aproape». «Toate sporile sf[i]nteî bisericii de la obştea norodului vor lipsi şi vor înceta», de-l pune. — În frunte iscăleşte un gocîman.

86. 26 Octobre 1764. Comitele Adam Teleky se plînge de purtarea nesupusă a iobagilor săi din Lona. «Denique, cum et alias in vicinitate pagi Losárd templum sit in meo fundo etiam antea a Vajvoda quondam Michaële aedificatum, Illustritas Vestra suis non unitis ecclesiae graeci ritus restitutionem allaborare suae incumbentiae ratio dictat.»

87. 5 Novembre 1764. Cercetare la Sămpetriu (comitatul Doboca) şi Vaidahaza, pentru preotul de acolo Gabor. «De, blemî, Costană... De ai ce, caută la mine, Costane, coată cu dreptu, iară nu mă ruşina în drumu ţări.» Un «iobagiū a domnului Mării Sale Nodea Boldăjar» vede pe Costan «sângios în patu... Cărşmaru d[o]mnului Mării Sale Telechi Adamu... au auzitū botele touncănindū la olaltă... Să aduc oile la staurū.» Altul vede numai «doi călăreţi fugindū spre sat după bătaie».

88. 6 Decembre 1764. Cercetare la Comana-de-jos, pentru popa Gheorghe. «Lăngă popa Gheorghie sântū 50 de oameni, iar împotrivă 20». În cea de sus, «tot satul îl pohtescū, numai doi oameni nu-l voescū».

89. [1765.] «Protopop Iuon Szadiensis, non unitus», către general. Cere a fi lăsat să meargă la Viena.

90. 1765. Protopopul Petru din Orăștie către Novacovici. Îi arată ce a pățit de la oameni. De zgomotu și zberarea lor să părea că să risăpeaște besearica.

... Amă eșitu la dănșii și i-am rugat să vie în besearică, zicându-le că nu iaste besearica cărcimă să casă de adunări, de gâlcevi și de strigări, ci de rugăciune... Mai tare striga... Eă, văzându cu nu înțăleg, amă luoatu-le călimariul din carele scriia, și mergându în besearică, amă începută la avecernie, iară ei îndată aă alergatū după mine și din naintea dverii cei mari m'aă luoatū de pieptū, unii de măn[î], alții de haine; trăgându-mă și împingându-mă, m'aă scos afară din besearică,—cătū, de tragerea și tăgărțirea lor o baeră de la dulamă încă mi s'aă ruptū, și îndată după mine o strană a sf[i]ntei besearici, în carea să răzima câte odată și jupănulă Gheorghie Vințanul, iară mai de multe ori preoții, pre aceasta rupându-o în sf[i]nta besearică, și scoțindu-o afară, înaintea mea în tină o aă lepădatū, și tot cu picioarele lor o aă sfărămatū, zicându unii dintre ei că și pre Gheorghie Vințanul așa îl vorū călca; zicându și aceasta că Gheorghie Vințanul și tu ne-aă scos pen popa Costandinū, și noi vă scoatem pre voi. Decă eă, văzând acea nebunie și îndrăcire a lorū, foarte m'am înspăimăntatū, și nimic altū n'am zis fără decăt în fața și în auzulū tuturor cu glas mare amă strigatū de 3 [ori], făcând proteștație totū pe către 500, cincă sute, de florinți pentru acea rebelie și lotrie și pentru spargerea și stricarea sf[i]ntei besearici. După aceaia, rămăindu-mă în besearică niște cărți ale meale trebuincioase, i-am rugatu-i să-mă dea chieile saă să-mă deșchiză ei ușa ca să-mă iaă cărțile, și de cum nici atăta nu m'aă îngăduitū ca să intru în besearică.» De aceia nu e slujbă. «Nu mai îndrăznescū a eși între oameni, căci, căți domni și alte neamuri, foarte să miră de aciasta, și zic că unii ca aceia spărgători de bisearici și înpotrivitori stăpăanii săntū vreadnici de mare pedeapsă și gloabă... Zicându unii dintre ei că pe M[ăria Ta] Brașoveanii nu te cunoscū arhiereū, alții grăia că mai multū poate un satū decăt

Preao-sf[i]n[ția] Ta. Alții zicè că vorū da besearica la popii cei uniți și cum că a lor iaste besearica, și alte multe grăia.» Vinovați sînt popa Constantin și «Enea Muliū». Constantin s'a jurat a-l scoate. E însă «omū de 60 de ani și preotū de 30 de ani, făcut de episcop» pe cînd protivnicii sînt niște «oamenī fără minte și blestemați»: să-i facă ei așa! «Mai bine voescū a muri decătū aciastă rușine a o răbda. Iară, de o veī suferi M[ăria Ta] eū, tocma și înaintea Exelenții Sale ghegeneraliu ingenuinchind de aciastă rebelie ce s'aū făcutū, mă voiū jălui.» Dar se mai roagă odată, căcī a dat și a altă petiție a lui. Cere «cu lacrămī ca să aibū mângăiare... De unū anū și mai bine de zile de cîndū amū fostū rînduitū și așăzatū de Preaosf[i]n[ția] Ta la Orăștie, m'am silitū după datorie și întru cătū mi-aū fostū puțința, a împlini slujba besearicii și a norodului la toate ceale ce aū fostū de lipsă ca un preotū, dară totū venitul popa Costandin l-aū mîncatū; eū am rămas scărbitū și obiditū». Nu s'aū supus «soborului de la Octomvrie în 20», și nu i-aū restituit «totū ce mi-ia răpitū». «Ci încă după aceeaia s'aū pus, și, în mijlocul besearicii fiind, aū opritū oamenii ca să nu-m dea mie nici-unū ferdel de bucate de ceale de simbrie»; de la *oprire*, i saū dat numai trei ferdele, neprimind nici partea, hotărîtă de episcop, din «venitul praznicului Botezului... Fără de căt din doao sute și mai bine de pănī, adecă pogăciī, mi s'aū datū 25 și un ferdel de mazăre.» Nu mai are nimic «de la morți... Nu amū cu ce-m hrăni copiii.»

91. 1765. «Așișderea și noi, Comănarīi-de-jos, dăm măna cu popa Ghiorghe»: mai mulți «boeri» din neamul Monea («Măria Lui Gheorghe boer»), un «olariū», un «morariū», un «Neagoe Munteanu», «David Canta, boer», «Puia Păcurariū hăl tinăr, dinpreună cu hăl bătrăn», «Stan Prostu, iobagiu, Ion Prostu, Stanciu Prostu», «i domnu boeru Oprea Langa», mai mulți «Cocuta», «Frenciu Ion», «Ștefan Făgurel», «dinpreună cu ispravnicī domnului».

92. Grid, 1765. Raport a doi preoți, unul și «namesnic» cari aū cercetat pe «boeriī din Comana-de-jos și din Comana-de-sus, înpreună cu obagii Mării Sale Domnului Beclian

Gabor», cu privire la popa Gheorghe, care, după «opreliște», «ar fi intrat cu potenția în biserică», sprijinit pe Mihaiu Frâncul și pe «tizidușul din Comana-de-sus». Pomenit un *plăiaș* ce prinde «un rob, după porunca Scaunului». Învinuirea de furt a «unui găscoiu, de la Șarban Dănilă». «L-au schilăvit» pe un om. Se întreabă și «Mariia lui Mihaiu Popa, boeroe, monahia Bonifatia, muerie de 60 de ani după cinul călugării sale»: «venindu o copilă, chemă pe soțul-mieu: blem, bade Văsiu, că moare bade Mihaiu... L-am găsit abia cu suflet, atâta de bătut.» Alt martur: «Bai Davide [zice popa], domniata ții cu mine. Eū am zis: Aș ținia, dar alți sătenī nu țin niminia, și pentru aceia nici eū nu îndrănescu.» Man Frâncul vede «un militar si cu optu ficiorī, unul cu sabie, altul cu o furcă de fer, venindu de la adunare lor».

93. 1-iū Ianuar 1765. Cercetare la Orăștie asupra proto-popului Petru. «După ce aū mers neguțitorī la dīnsul pentru vrajba din besearcă, aū zis neguțitorilor: capre rīioasă¹, și pre unī i-aū mīnat la arnici, pre alții pre la strāmături, batgiocurindu-ī.» Întrebat și «Radu cel mare, juratul besearcī». Petru bate pe preotul Constantin. Alți marturī: «Grozavu Ciordărescu», Avraamū Haneș, Groza Logojan, «Ivan Romoșanul», «Nicula Popi», «Iosivū Drăghiciū, crīznic». «I-aū batgiocorit încă fomeile lui, zicīndū fata cătră mumă-sa: ce te uiți la niște capre rīioasă; lasă-ī, nu te prinde cuei.» «Însuș ȇ. prot[opop] aū zis că el aū fost în 9 ani că-lușeariū... Tot cu potcă s'aū pornit asupra titorilor și asupra altora și i-aū împroșcat... Aū zis Gheorghii Vinșanul să chie me pe protopop să facă slujbe în Rumīniī-din-sus și să lasă besearca.»

94. 10 Ianuar 1765. Cercetare în Mada asupra preotului Nicolae. Între marturī, «Rusanda lui Matei», «Tușla Petru», «Giurgiu Petru», «Căzan Ioanăș», «Bugdan Petru», «Murgu Toma», «popa Ursu», «Văsilie Ursū», «Rod Anghel», «Pască Savu», «birăul Costia Ion», «gīuratul Moța Ion», «Îndriū Ion din Ardeū», «Murgă Abrāmiasă».

95. 23 Ianuar 1765. «Adunare de căițva preoț în Scau-

¹ Și «capre de pre războr».

nulă Murășsechiului, în sat, în Săncchiai [= Sîncraiu], în casa lui Sănjorxan Gaboru.» Pentru o «pagubă a besericii.. spărgându-să lada cia de milostenie pe sama besericii». Negustorii din Egerszég dau vina pe preot.

96. Brașov, 30 Ianuar 1765. «Pop Dimitrie Duma, na-mesnic», către Novacovici. «Pentru această pricină a lui Gheorghie Ciucașul din satul Bodul» și a soției lui, Antimia. Magistratul a hotărît «ca să o bată și să o scoată din hotar afară, care o au și scos cu specolatorul».

97. 5 Februar 1765. «Arătarea adunării și răstanții ce mai iaste..., de la creștinii, pentru întemeierea și ajutorul sf[i]n-tei besericii din afară [la Orăștie], de prin târguri, de la creștinii și neguțătorii streini», în sumă de 50 de «florinți ungurești». Locul e măsurat de «doi domni din Sfat» și «lungit» cu voie de la generalul Buccow. «Pentru doao făclii mari de ciară albă, cu zugrăvită și cu fufeazele lor de-asupra, și cu zugrăvitura sfeșnicilor celor de lemn» și «mucările».

98. «Anii 1765, lună Aprilie 28 de zile. Deliberatom. Fiindă adunare de soborū din porunca cînstitului protopop Nicolae Tecșa, Moroșsecu, în satu Crizturū, în casa dum-nealui Toma Chiriilă, viindū satul Balintūfalău înaintea sobo-rului, și jăluindu-se că li s'au dusū popa din satū, care s'au fostū scosū de la Preaosfințitul singhelie pe satul lorū, și l-au opritū a nu sluji la alte beserici, ci să se întoarcă la bi-searica sa, după orînduiala Preosfințitului, până la 8 zile, să se întoarcă la beserica sa. [Iscălituri.]»

99. 3 Maiu 1765. Hotărîre a sinodului episcopesc, alcă-tuit din preoții Moga din Săliște, Stan din Glămboaca, pro-topop, Dan din Tilișca și Ioan din Săcădate.

100. «Tothaza», 22 Maiu 1765. Protopopul Ioan către Novacovici. Pentru ocuparea de uniți, «cu carte minciu-noasă», a două biserici. «Și beserica Silivașu încă așe s'au răpit.» Toți *răpștesc* asupra lui. «Și, cu lacrimi grăindū no-rodul, cum ne ținem cu stăpăn saū păcurariū sufletescū, și nu ne apără.»

101. 2 August 1765. Protopopul din «Turza» (Turda) către Novacovici. Pentru un preot, care «fără carte protopopescă

cunună cu a tria și a patra cununie și în săptămîna cè lumimată, și nici la o sorocială nu vine, și foarte răpute cunună».

102. 2 August 1765. Protopopul din «Turza» (Turda) către Novacovicî. Pentru biserica din satul neunit Cheața : «bună, de leamni... Iarăși un deregător unită a d[o]mnului Cheameani Laslo, gubernator, aū începută acumă totă de leamni altă biserecă, lingă aceia. Și nu știu, cu a cui voe; și oameni sintă întristați pântru același lucru.»

103. 2 August 1765. Protopopul din «Turza» (Turda) către Novacovicî. Plîngerî împotriva «uniților miritari din Cînul-Mare», cari aū luat din podul casei preotului un «spupă» și l-aū dus la cîrciumă. «Vițișpanul» se amestecă la judecăți; după porunca lui, birăul din Cheața iea din casă pe fata preotului, fiind păcătoasă. «Care nici odinoare pină acum tisturile nici atare la casa saū marha preuților n'aū îndrisnită; ce cinesi în forumul saū aū căutat judecata.»

104. 9 August 1765. Novacovicî către vice-colonelul Lutz. Pentru preotul din Șinca, căruia căpitanul de grăniceri i-a luat cărțile.

105. C. 10 August 1765. Plîngere de la «eū popa Thoma, dinpreună cu jurați Pătru Grecu, Savul Nistoră», împotriva «popei Samuil de la Vizognă», care ține împărtașania acasă, dînd-o abia, la o nevoie, popei Oprea, care-o așează «în lada biseareciî», de unde e luată îndărăt. «Aū grăit în casa Savului, juratului biseareciî, cum că i-aū mîncatū Domnul Vl[ă]d[i]ca baniî și n'are pe ce îș cumpăra moșie... S'aū lăudat feciorul popi Samoil părintelui Toma, să umble frumos, că va căpăta una care nu o va putea duce la Sărata.» Face *scandală*, dînd nafură prin mirean. «Aū făcut cununie unu Rumăn cu o Unguroaică, și i-aū lăsat să-ș ție care cu leagea sa.» — La 10 August, oprire de «epitrafilă».

106. 22 Decembre 1765. Novacovicî către comitesa Maria Teleky. Pentru preotul din Crăciun («Karatsonfalva»), pe care ea i-l recomandase.

107. 1766. «Dumitru Lakatos, ex districtu Kövar oriundus, in supplici suo libello conqueritur, dum, imbuta in Valachia civitateque Bukurest arte typographica, distractionem

librorum valachico idiomate impressorum in Kimpolung procurandam, ea conditione in se suscepisset, ut praetium exinde coactum, debito tempore, retento aliquo lucro, creditoribus administraret. Supervenisse popam quendam in pago Kis-Apold, Sedi saxonicali Mercuriensi adiacente, commorantem, popa Esaia dictum, qui eo plane tempore, dum supplicans ad colligenda debita alio discessisset, producta coram hospite et iudice loci assignatione nomine supplicantis false subscripta, omnes et singulos libros inscio et invito se abstulit et per vetitas semitas in Transylvaniae principatum ilatos inter popas valachicos distribuit.» Se plînge că a suferit pagubă, «varios cruciatus etiam et arrestum».

108. 30 Ianuar 1766. «Bălătași carele s'aũ făcutũ în Ohabă.» Ieaur parte «eũ popa Matheiũ dinũ Obeșilnăũ», «eũ popa Stanu din Ohabă», «pintru rãndulũ aceștii mueri anume Chetruță, pintru carele aũ fostũ măritatã de la Vigardea la Ohabă». Martur și «Vasilie Bătăcuiũ», «Iaculu Bătăcuiũ», «Pătrulũ Cră[s]niculũ, omu de omenii», «Filipu Mihățanu», «Gheorghie Ștefu», «Pătru Hățăganul», «Vasilie Dușe», «Nistorũ Duși» (care aratã că unul din soți a spus că «sã va duce în Țara-de-gîosũ»), «Gheorghie Trifanu», «Mihulũ Pelte», «Moga Birbomenu».

109. 21 Februar 1766. Novacovici către protopopul de Crasna. Pentru un preot și fiũ săi, cari, «fiind obagi», nu vreaũ să-și cunoascã domnul. «Și ce sãntũ dator[i] ca nește obagi, nu vor să împlineascã, adecã taxa.» Deci el să-i dea «în mãna domnului sãu, cu carele să să împace și să-ș facã așezãmãnt cu taxã nu multã».

110. 9 Mart 1766. Novacovici «la protopopul ot Armeanii, unit». Pentru *fundușul* din Aciliũ.

III. 28 Mart 1766. Novacovici către «princeps Brankovan». A primit scrisoarea-i din 8 Februar, «cu prea-cãzutã, evlavie întelegãndũ pentru bine-norocita întoarcere, Preac. V: din Țarigradũ și pentru aflarea aceiașũ în starea cea doritã și bine plãcutã a sãnãtãții». Va «tinde mãnã de ajutor» preoților din satele lui. «Însã pentru Berivoi m'am înștiințat precum și N.-Berivoi și Chiș-Berivoi sãnt lipite satele, fiind

2 biserici»: una dată uniților, cealaltă neuniților. Nu se mai poate cere alta.

112. Blaj, 31 Mart 1766. «P. Ignatius, vicarius generalis», către Novacovici. Pentru un preot. Episcopul său (Aaron) e bolnav. Pecete ștearsă, pe ceară roșie, cu inscripție latină.

113. 26 April 1766. «Protopopu Maniū din Armeaniū» către Novacovici. «Nu știu ce oi să mai facu cu preoții Mării Tal[e], că nu să supun nice poruncilor Mării Tale, nice poruncilor crăești.» Cei din «Topărta» i-au *primit* de Paști un om din Alămor, «carel[e] el din bună voia sa s'au întorsu la noi și au pus și jurământ cum va rămăne cu noi, și, togma în fărșaogul trecut căsătorindu-să, l-au cununat popa mieu cel unit din Alămoru, iară acum la Paști l-au primit preoții Mării Tal[e] cei mai susu numiți.» În alt sat se silește conștiința *slugilor*, ceia ce el nu face. «Dară el, decă-i preot, de ce dă Paștile dă l[e] poartă mueril[e] pin sat, de facu atăta scandală?» Cere *Măriei Sale* «să-mi faci destul despre toți». «Eū, pentru dragostea Mării Tale, n'am vrut nicăiri a da vr'o instanție, nădăjduind că voi avè satisfacție deplin.» Chiar după ordinul *Măriei Sale*, într'un cas nu s'au «bonificăluit după porunca Mării Tal[e]». De se va mai întâmpla, «oi căuta eū altu moduşu, de carele apoi să n'amū vină, că eū dest[ul]e orī am căutat direptatea lorū și tot nu pocī isprăvi să nu să mestece în poporul mieu.» P. S. Pentru un prunc îngropat de «popa acesta del[a] noi..., negândind că-i poporanul nostru».

114. 3 Maiu 1766. Novacovici «ad d. iudicem Udvarheli». Îi dă știrea că a făcut protopop la Odorheiu pe popa Toma din Ocna.

115. 3 Maiu st. v. 1766. Novacovici «la prot[opopul] Iachim, Grigorie și Stan», pentru popa Isaia, pîrit că «cu țedulă vicleană, suptu iscălitură mincinoasă, au luat hoțeaște oareșcare cărți». Nefind adevărat, să le restituie.

116. «Șomleu», 9 Maiu 1766. Protopopul către Novacovici. Pentru un preot care «la săboară nu vine, de mine doșește și, pentru obăgie, iaste în chizaș slobozit, că au fost în temniț[ă] prănsă preoteasa cu pruncii în mult[ă] vreme;

ce pentru aciasta cine-l va căuta, eu nu-l voi apăra, că mai mult nu știu ce voi face, că ai[cî] pe aceste locuri să fac și morți pentru pricină ca acestea cu obagi.»

117. Sibiiu, 28 Maiu 1766. Francisc Henter către Novacovici. Pentru un preot, care e iobag neascultător al său.

118. 9 Iunie 1766. «Protupopu Gheorghie dinu Agrișu» către Novacovici. Cere a i se îngădui «să vălătuescă, precumu este obiceiul țeri noa[s]te și să amă giudecată: atunci cu cale voi robi, dacă voi fi vinovat... Să-ți bagu chizeși până la acee vreme... De spre parte singelui, nu știu: într'unu locu s'au făcutu, daru nu știu de cine-i făcutu, de mine au de elu, cându au rădicat băta la mine.»

119. 17 Iulie 1766. Oradea-Mare. «Meletius episcopus, servus et in Sanctu (*sic*) Spiritu frater», intervine pentru niște nobili.

120. 13 August 1766. Cercetare «la Sămbăta-de-jos în pricina popi Radului și lăcuitorilor neuniți de acolo, adecă poporenilor lui». Un martur declară că «s'au luat rău cu oamenii: nice eu nu-l poftescă.» Cuminecătura o ține acasă în ladă, unde umblă și preoteasa, dînd-o la cei ce au nevoie. «Din băta popi șasă săptămăni am fost bolnavu, care și înaintea părălabului s'au dat înaintea lucru nostru.» Preotul spune că toate-s «de la Radu Șarban, birău Curți... Întăi, au străns oameni la cărșmă și le-au dat înaintea ca să stea l[ă]ngă dînsul, să lapede pe popa, și mulți au zis că vor sta; iară uni au zis că nu vor sta; el le-au zis: «ușa», să iasă afară, și de atuncea s'au început zarvă.» «A treia, fomeaia birăului, anume Ana, au eșit cu furca din casa ei într'o Duminecă, fiindu popa în slujba liturghii; au to[r]să în casa popi și s'au făcut mută, și au eșit de aci, și s'au dus încă la dao case, încă torcându; popa, venind de la bisearică, și înțelegându ce au făcut birăoaia cu furca, au certat căte au făcut Dumineca. Acela lucru birăul și birăoaia s'au măniiat, și au zis că popa o face pe iă strigoae și fermecătoare. Păntu aceaia, el au întărătat satul, și s'au făcut vrajbă.» Birăul fusese pîrit la pîrcălab că a furat «2 care de fân».

121. 11 Octombre 1766. Hotărîre a unui sobor presidat

de protopopul Ieremia de Turda, în privința popei Todor din Begău. Uniți sînt acolo numai 7-8 locuitori.

122. Sibiu, 15 Decembre 1766. «D. Hutter, consul proc.» către Novacovici: «prea-luminate și preaosf[i]nțite Doamne, doamne Vl[ă]d[i]că, mie de aproape prea-drag al mieu». Pentru a se numi un diacon ca al doilea preot la Gura-Rîului, «dacă va fi vretnic dup[ă] ceale ce i să va cădea a ști». Iscălește ca «pururea voitoru de bine în dragoste frățască».

123. 20 Decembre 1766. Se poruncește din Viena liberarea preotului Ioan din Bălgrad, dar cu cauție că se va purta bine.

124. 1767 (?). Preotul Ivan din «Tottfalu» se plînge lui Novacovici că «provisorul» comitelui Haller îl prigonește.

125. Brașov, 1767. Plîngere către Novacovici a Lipscanului Sandu Iorga, pentru dreptul său la un mormînt, nerecunoscut de preoții Bucur și Stoica.

126. 1767 (?). Preotul Ioniță din Birgăul-de-sus se plînge lui Novacovici că preotul neunit din Lunca l-a bătut.

127. 1767 (?). Plîngere a lui Voicu și a Mariei Călin din Felmer (Scaunul Cohalmului) împotriva protopopului Bucur Mardan. Amenință acesta că va trece în Moldova, «et ibi etiam erit ille capax vivere».

128. 1767. Petiție de la «sat de la Velchier». «Pentru acestu preotă anumea popa Vasilie, că ne face atăta zăt[i]c-neală, l-au afurisit, că cu guru (*sic*) lui au zis că el l-au afuris[i]t, și omul aș săcat de picioare, de nu poate umbla și zace la pat, și acum și la un om aș sărit să-l bată cu fecioru lui, el cu îmblăcii, fecioru cu un toporu, și acel om s'a unit de frica lui; și altele ma multe face, cari nu să pot scriia acum toate... Noao la sat nu ne mai trebuie mai multu: mai bine ne-am da toț la unație, dar nu n'om da... Să ne căpătăm altu preot, de unde om putè.» Cer «instrucție de vălătaș, deacă nu să vor creade aceste, să vălătuim, ca să vie vălătașu pe sobor mare».

129. Brașov, 1767. «Pop[a] Dimitrie Duma, nam[esnic].» Pentru patru gropi ale «răposatului părinte prot[opop] Florea Baran, ce aș fost la Brașov», reclamate de «cinstitul prot[o-

pop] Vasilie Baran din Făgăraș». În ele erau îngropați «părintele Theodor și... preoteasa prot[opopului] Florei.»

La 10 Septembrie, jurații arată «că este obicei, preoți bisericii pristăvindu-să, să să îngrope în groapa sf[i]nteii bisericii, unde-i va plăcea, fără de nici-o plată; și rămâne gropa iar a sf[in]t[ei] bisericii».

130. 1767. Sătenii din Ilembac către Novacovici. Sînt 142 de familii, 725 de suflete, iar uniții numai 4 familii și 19 suflete; dar aceștia au biserica.

131. 12 Februar 1767. Cei doi preoți uniți din Ocna către Novacovici. Pentru «fratele popa Thoma» și Samuil, care a stricat «harmonie cea bună între frați». Umblă mai ales, acesta, «la jurații cei din jos, la Petru Grecu și la Savul Nistor, a-i uspa și a le da vin, ca să ție cu dănsul», pentru a scoate pe Toma. Se roagă «și noi, preoții cei uniți, ca să-l curățești dintre noi, ca pre un făcătoriu de vrajă și sămănătoriu de sizanii, că bine știe Preosfințitul că, până au fost popa Samoila, tot vrajă au fost între noi, dară, de cînd au venit Molitva Sa popa Thoma, tot pace și dragoste au fost între noi.»

132. 15 Februar 1767. Protopopul Ieremia din Turda către Novacovici. Pentru «năcazul și năvoia» ce are de la «dilectorul» din Vașarhei, care-i cere gloabă după pîra unui preot ce făcuse apel de la soborul lui.

133. 17 Februar 1767. «Potr[opop] Ioan Hagî ot Belgrad» făgăduiește că «și în lucrurile unații sau neunații nu mă voi amesteca a huli la nice o parte».

134. 25 April 1767. «Protopop Vas[i]lîia, Besești», către Novacovici. Pentru că a «publicăluit» niște măsuri privitoare la ciumă. Va plăti restul dăjdi, «cum s'a face ceva pășune la marhe».

135. 30 April 1767. «Popa Dumitru de la Cucilarata (Cuciu-lata), nemiși și boeru», face raport către Novacovici într'o cercetare. Între marturi, și «părintele Mașteiu de la Părău». «Chiemându-mă pre mine acolo, am mers și am cetit molitfele, precum să cuvine preoții, după voia bărbatului și a mueri. Altă legătură atunci n'au fost, numai dragoste și voie bună;

dară adevărată că amăuzit, cândă a dată mănă mai d'în tăi, precumă avem noi obiceiă aiciă în Țara Oltului, s'au făcută legătură între dănșii, și a pusă și birșagă pentru ca să dea 24 de florinți, care dintre dănșii s'ar lăsa de aciă legătură saă care ar întoarce.» Și o martură spune că «la mănă-dată s'au făcută legătură 24 de florinți..., la dată mănii».

136. «Anii D[o]mnului 1767, Mai 7... Noi ctitorii ot Belgrad», cu doi Greci în frunte, «ctitorii din orașul Belgradului, orașanii, împreună cu Lipovenii... Având lipsă de preot aici la Lipoveni... Tuturor ne place, și-l poftim toți ca să ne fie preot.»

137. Inidora, 18 Maiu 1767. «G. Georgius Csora», nobil, către Dimitrie Eustatievici. — Latinește.

138. Alamor, 19 Maiu 1767. Comitele Ladislav Székely către Novacovici. Pentru că «d. R. Petrus Popa» a plecat din satul său, supt cuvînt că nu i s'a dat loc de casă.

139. 25 Maiu 1767. «Protopop Pătru Cărbunar» din «Chiuvarul» pîrăște din nou pe un preot din «satul Rușorul..., carele s'au preuțit în Țara-Rumânească» și ar fi fost și unit; la oprit dese ori de la slujbă, «și amăzis că-î voi lua și boi, și nu să oprește.»

140. Brașov, 29 Maiu 1767. «Pop[a] Dimitrie Duma, namesnic», către Novacovici. Cere «să avem bl[a]goslovenie unul din preoți a eși în țară la Bucureș[t]i, pentru un milostiv hrisov ce avem la milostivii Domni, pentru scutirea a opt sute de oi ertate de oerit, și, prin moartea Măr[iei Sale] Io Scarlat Grigorie Ghica Voevod, măcară ni s'au înnoit milostiv hrisov, făcându-ne și pecetluit, acum nu ni s'au prins în samă: la care înălțându-să în Scaun fiul său, socotim, de ar merge un preot, nu am fi păgubaș de acea milă; ce ne rugăm să avem bl[a]goslovenie și dulce răspuns pentru această cerere.»

141. 31 Maiu 1767. «Protopop Nicolae Tecșa, Morossechiu», către Novacovici. «Mi s'au bolnăvit chiata preoteasă cu copilași.»

142. 6 Iunie 1767. «Totu satul de preaună, 150 de gazde, sămnat Cinirmezeu.» Cer a li se hirotonisi un diac, neavînd

preot de patru ani. «Că cu marea cheltuială l-am scos și i-am făcutu grație de la domnul Măria Sa Voășu, pintru că să ne stăpânească... De multe ori murim nebotezați și necuminecați ca și alte limbă ce n'aū leje... Plângem și ne rugăm... cu duosă inimă..., totu satul.»

143. Rășinari, 6 Iunie 1767. Novacovici către «cucernicul între preoți popa Ionu Morariu, parohul neunit al Câmpenilor». Pentru deosebite abusuri. La Abrud a fost «sculare» contra preotului, «și îl spămăntează cu groaza și cu frica... La Bulzū, la mănăstire, popa Theodosie șpionulū cu a cui știre aū șezut acolo și cu a cui slobozenie s'aū dusū de acolo; așijderea și pentru călugărul Efrem, cu a cui știre s'aū dusū la Țara-Rumânească, și cu a cui povață, și unde să află acum.»

144. Bălgrad, 17 Iunie 1767. «Protopopu Simeon Stoica, Belgrad», către Dimitrie Eustatievici. «Pentru cele multe și folositoare ale clerului de obște, foarte amū dorit ca se amū tâlnire cu domnișoru, și am așteptatū la Sibiiū 3 zile»; acum îi pare bine «că te-a adus Dumnezeu». «Domnu poșta-meșterū de la noi» e supărat că nu i-a răspuns. Se plînge de «necazuri și întâmplări, care se facū de la uniți... Foarte ar fi bine se mai adune Măria Sa seborū mare, ca se arătăm ce ni se întâmplă la noi și la alți frați a noștri de la cei uniți... I-aū răpit fata lui popi [din Abrud] cei uniți[i]... Multe ași avea a scrie, despre care n'am vreme a le putea săvârși.»

145. 5 Iulie 1767. Plîngere a lui «popa Samoil» din «Vizogna». «Veni[n]dū la căjmă la Radu Căzălă, ș'aū răs fânea (*sic*) mănecile și aū zis: «oi să batū pe po[pa] Samoil până va striga: tulaī... Fiind popa Thoma la cărjmă, pevisa (*sic*) cătră funoģiu și cătră vornicu: «să nu lăsaț pe popa Samoil în pace, că aū zis că Unguri sânt cānī, de 3 or[i] aū zi[s] cătră ei; [i]ar ei aū zis: părinte, bia și cāntă, că noi știmū cine es[te] popa Samoil.» Cere, «cu totū orașu», a se scoate Toma.

146. August 1767. Cercetare (cu carte «de sorocit, de înștiințat, de incviruluit, de admonoluit, de mărturisit și de atesteluit»), cu privire la preotul Ioan din Brad («orașul

Bradul») și preoteasa Eva. Joc «pănă crijme», băutură de «vină îndulcită cu coposău».

147. 28 August 1767. «Todoruța Costan, iobagiă a Mării Sale Andrași Caroli din Moigrad, din varmeghiia a Sonoculuî-de-Mijlocu... Având eu până acum trei căsătorii, adecă acum am 'vută trei mueri și carea amă amă, îi a patra, și iă au fugit de la mine în varmeghiia Dăbăci, suptă mână cinstului protopop Gavrilă de la Miluan; și eu, Măria Ta, așu vrea să șaze cu mine, că am prunci, și nu mi pocău ținea casa fără gazdă, că sintă om cu domn, dară cinstiți potrupopi și preoții nu mi o dau, pentru că să chiamă căsătoria a patra; decă pentru aciasta așteptă milă și răspuns de la Măria Ta.» P. S. «Și mă rog să creaze Măria Sa d[o]mnul Vl[ă]d[i]ca că aceale trei mueri au murit, că aciastă isțanție s'au făcută înaintea sf[i]ntului săbor.»

148. 2 Septembrie 1767. «Prot[o]pop Costandin ot Decia.» Face raport de «conșcripție».

149. 17-8 Septembrie 1767. Cercetare poruncită de «protopop Gavril ot Cig[mău]», cu privire la preotul Petre din Sântău. «Să fie luat Dușteniță pe slușnica lui popa Gliga din Căvașu, și, având nevasta altă bărbat viu, și să o fie cununat popa?... Să fie dus luminile de la biseareca din Sântău la mănăstire de Dida (?)?. Marturi întrebați: un «jileriă a d[o]mnului Peșchi», «părintele popa Ion», «fătul biseareci, Vașadi Lucă», «părintele popa Costantin cel unit de la sf[ă]nța mănăstire a Sântăului», «diiacul Rușilor, Ivaci», «diiacul Dușteniță». «Am zis că toate muerile sintă bomindeși.»

150. 18 Septembrie 1767. «Protopop Ioan, neunit, de la Roșcani», către Novacovici. «La mine numaî o bisearecă iaste unită, în Vețalău... Iară la Dobra iastă pace bună pentru leage... Mi-s singur acasă, și sântem toți telegi, până vom strânge și bucatele de la țarină.»

151. 14 Septembrie 1767. Răspuns la o cerere de statistică pentru uniți și neuniți. «În Deva, nește Țigan[i] și oameni cu toți sântă... Și aceste sate s'oră cătăni, uniți adecă..., cari și bisericile de la noi s'oră lua la cătane... Sântă sângur și agonisita sângură nu o pocă părăsi.» Cere

a fi blagoslovit să facă «osfeștanie» pentru două biserici «pre-noite» în «protopopiiatul» său.

152. 22 Septembrie 1767. Protopopul Vasilie din «Besești» către Novacovici, în «Zălah». Ceruse Guvernul a ști «câte be-seareci s'aũ răpit și în sate câtă schimbare între neuniți și între uniți s'aũ făcut». A fost deci în «eparhie» pentru acest scop. Ur-mează nume și cifre. Doi uniți «aũ băgat în besearcă pe popa celũ unitũ și i-aũ feleluit de totũ baiulũ». Spun «că aceastea comi-șao și porunci sintũ niște nemicuri și niște minciuni». Alt popă unit a făcut cheia lui pentru biserică «și zice că fără de moarte n'a eși din besearcă... Și a zis... că o scoate pe popa celũ neunitũ de barbă afară din besearcă.» Po-menite «procoduri», cu lupte. «Are 3 feciori și suduescu tot de sufletũ, și totũ cu moartea să laudă.» La moartea unui popă neunit, vine un unit, «și s'aũ băgat în besearcă și aũ scris fără știrea oamenilorũ cum că să[nt] omenii uniți». Altul zice: «Să nu vie în satu lui că l-a omoră». Satul e neunit. «Dară la besearcă îmblă, că n'aũ ce face... 50 de gazde.» Aiurea iar «la besearcă umblă, că nu știũ ce să facă și popii cei uniți; văzindũ pe oameni neuniți îmblândũ câte odată la besearică, îi scriũ uniți, și omenii nici cum nu vreaũ». E «foarte beteagũ». «Fiind preoții suptũ porție, foarte cu greu putem strãnge dăjdile, cu multă împutare, că așea zic preoții că nu potũ birui și cu porțiile și cu dăjdile.» — Pecete roșă.

153. 28 Septembrie 1767. «Protopop Gavril de l[a] Cig-[mău]» către Novacovici. Îndreptățiri. «Aũ făcut și cărți cu hămișag, cu numele varmeghii și varmeghiia, n'are știre de ce aũ făcut ei.»

154. 7 Octombrie 1767. «Protopop Nicolae, Molamfalău.» Dă o «atiștație» cu privire la un preot.

155. 30 Novembre 1767. Protopopul Ieremia din Turda (?) arată plîngerile preoților de la «Biroltũ» contra protopo-pului lor, Ioan. Plîngerĩ și împotriva celui de la Agriș, care bate «cu măcăul».

TABLA NUMELOR LA VOLUMELE XII-XIII.

Vol. XIII e arătat prin II

A

Aaron (Iacov, vicareș al episcopiei
Făgărașului), II, 114, 175.
Aaron (Vasile, poet), II, 30.
Abrud, II, 78, 87, 163, 246 (46),
264 (143-4). (Preotul Nicolae din,
II, 242-3 (27).
Aciliu, 149 (305); II, 258 (110).
Aciua (sat), II, 135.
Ada-Calè, 138.
Adrianopol, 8 (13), 12 (20).
Agard, 226 (1).
Agem (Persia), 12 (20).
Agîrbiciu, II, 222.
Agnita, 157 (321), 286 (16); II, 31-2.
Agris, II, 260 (118), 266 (155).
Aiud, 8*, 52*, 11, 45; II, 37, 97, 163.
Alămor, 61*, 280 (7); II, 244 (36),
248 (64), 249 (69), 259 (113),
263 (138).
Alba-Iulia. V. Bălgrad.
Alexandru-cel-Bun (Domn al Mol-
dovei), 40*-1*.
Alexandru-Vodă Coconul, 46*.
Alexandru I-iu (Țar), 140 (286);
II, 50.
Alexeni, 281, 282 (9).
Alexovici (von, familie), 122-3 (258).
Alma (sat), II, 222.
Almaș, 46 (90).
Alsô-Doboly, II, 226.

Alsô-Vorzad, 274.
Amira (Al., cronicar), 12*.
Andreazzi (familie), 15*.
Anglia, 236 (280). (consulul Summe-
rer, de la București), 131 (273).
Antim (Mitropolit al Ungro-Vlahiei),
11*, (24) 18. (*Acolutia Maicei
Domnului*, de), II, 11.
Antiochia (Silvestru, patriarh de), 66*,
299 (12).
Antonie-Vodă Rosei (Domn moldo-
venesc), 154; II, 154.
Apa-Nagyfalva, II, 249 (75).
Apaffy (Mihaï, principe ardelean),
297; II, 33, 80, 91, 100, 132.
Apața, 69.
Apoldul-de-jos, II, 38-40, 128, 221,
258 (107).
Apor (Ștefan), 11, 39, 286 (16).
Apșa (mănăstirea și boierii de), 38*,
42*, 235-6 (8).
Arad, 9*, 19 (25), 175 (379), 180-1
(395), 288; II, 42. (Inochentie, epis-
cop de), 288 (19). (Sinesie, episcop
de), 55*. (Ținutul, 242 (27). (Vi-
chentie Ioanovici), II, 9.
Arbut (Chiriac), II, 127.
Arcalia (sat), II, 56.
Archita (sat), II, 221.
Ardeal (episcopi și Mitropoliți: Ghe-

- nadie, 60*, 280-1 (8); II, 79, 180.
 Iosif Budaî, 67*. Ştefan, 46*, 60*,
 281 (8). Sava, 60*, 281 (82);
 II, 91, 100, 201. Teofil, 50*, 61*,
 67*, 282 (10). 297 (2). Țircă
 (Ion), 52*. Varlaam, 67*, 297 (1);
 II, 80.
- Uniți: Aaron (Petru Pavel), 289
 (23), 290-1 (25), 292-3 (28),
 295-6 (2); II, 10-3, 155-6, 183,
 215, 259 (112). (Vicariul său, Ignatie),
 II, 259 (112). Atanasie, 50*,
 52*, 67*, 282 și u. (11 și u.), 297
 (3); II, 211, Bob, 227 (2), 302
 (24); II, 18, 23, 45, 47, 133, 149,
 174. (familia lui), II, 24. Clain,
 54*, 41-2 (77), 68 (122), 289 (21),
 300 (13). Lemeni, 301-2 (22), 302
 (256). Maior, 54*, 13 (24), 40, 49,
 57, 291-2 (27); II, 95. Patachi,
 61*, 68 (122). 286 (15), 288-9
 (19), 295 (7), 298 (7). Rednic, 54*.
- Neuniți: Adamovici (Gherasim), II,
 17, 65, 113-4, 155. Chirilovici
 (Sofronie), II, 38, 86 (162), 147,
 194. Nichitici (Ghedeon), 186
 (2), 187 (6-7), 188 (10-11), 301
 (20); II, 28-9, 78. Novacovici (Dio-
 nisie), 20*-1*, 185-6 (1, 4), 291 (26),
 301 (18); II, 28, 30, 60, 78, 109,
 120, 139, 141, 145. Moga (Vasile),
 177-8 (385), 178-9 (388), 180
 (393-4) 202-5, 209; II, 90, 107,
 166, 173, 181, 195, 198. Șaguna
 11*; II, 179 și u. (Mitropolia;
 obârșia ei), 40*.
- Ardeal (școli din), II, 244 (34).
 Ardeu (sat), II, 255 (94).
- Argeș, 21 (31); II, 52. (Mitropolia),
 39*. (Iosif, episcop), 163 (338).
 (Damascin, proegumen de), 98
 (185), 100-1 (189). (Partenie, arhi-
 mandrit de), II, 52.
- Argetoianu (familia), 87 (164).
 Arhipelag, 113 (233).
 Arieș (Scaun), II, 97.
 Ariosto (comitele), 39 (75).
 Armeni, II, 45, 101 (190), 151
 (308-9); II, 159, 252. (In Ar-
 deal), 9*.
- Armeniu, 42 (78); II, 225, 248 (63),
 258 (10), 259 (113).
 Arnăuți, 70-1 (126), 84-5 (157).
 Aron-Vodă, II, 61.
- Arpaș, 177 (382); de-sus, II, 82, 109;
 de-jos, II, 206-7, 217.
- Arpași (familie de boieri de Făgăraș),
 20*, 47, 49, 74 (131), 75 (135),
 89 (168), 91, 92 (176), 93, 118
 (236, 241-2), 119 (244), 186, 189
 (13), 190.
- Arva (Ținut), 40*.
- Arvanitochori, 5* n. I, 6*, 48.
- Arxavia, 21.
- Asachi (Gh.), II, 21.
- Aslan-Oglu (răsculat dunărean), 142.
- Așel (sat), II, 222.
- Atos, 49*, 19 (26), 32 (55), 59
 (109); II, 38. (mănăstirea Hilan-
 dar), 19-20 (26). (mănăstirea Ivi-
 rului), 6*. (mănăstirea Vatopedu-
 lui), 11*.
- Attila, 229.
- Avrig, II, 168, 219.
- Ayala (contele de), 165 (344-5).

B

- Băbeni, 167 (354).
 Bacău, II, 137, 169.
 Băcicoel (sat), II, 164.
- Bacîfalău, II, 69, 117, 227.
 Baden (markgraf de), 11*.
 «Badok» (sat), II, 245 (30).

Bagdad (consul engles la), 131 (273).
 Baia-de-Criș, 27 (41).
 Baia-Mare, 50*. (protopop de), 50*.
 Băicoi, II, 3.
 Băișoara, II, 144.
 Băla (sat), II, 59.
 Bălăceanu (Aga Constantin), 7*, 8*,
 11*. (soția lui, Maria), 7*-8*, 4
 (7), 5, 7-8 (12), 41 (77), 47, 61-2
 (113).
 Balașa (Doamna), 48*.
 Băleanu (familie), 221 (5); II, 19-20.
 Bălgrad, 4* și n. 2, 6*, 8*, 52*-3*,
 9, 45, 51-2 (97), 55 (103), 81
 (146), 86, 89 (171), 124 (260),
 149-50 (305-6), 154, 161-2 (335),
 282, 284 (13), 285, 297-8;
 II, 11, 32-5 (și Lipoveni), 79,
 84, 96 (și Greci), 230, 248
 (59 : și orășenii), 262 (133), 263
 (136 : și Lipovenii), 261 (123 : și
 popa Ioan), 264 (144 : și proto-
 popul Simion Stoica), (lesuii), 285.
 (biserica din Maieri), 300 (13);
 II, 32-4. (nemeși români), 52 (97).
 Balintfalău, II, 256 (98).
 Balița (Balc; Voevod român), 39*-
 41*. (fratele, Drag), 39* și n.
 Banatul, 133, 167, 186.
 Bánffy (familie), II, 46-7.
 Bania (sat), 227 (1).
 Bară (sat), 219 (2).
 Baran (protopopul Florea), II, 216
 (129).
 Baraț, 216 (9).
 Bărbant (sat), II, 230.
 Bărbesti (sat), 242, 250-1, 255.
 Barduș (sat), 227 (1); II, 226.
 Bart (Gh., I. și P., tipografi sibieni),
 82 (152), 175 (377), 202 (37);
 II, 16-7, 145.
 Băsești, II, 44-6, 250 (80), 262 (134),
 266 (152).
 Báthor (sat), II, 245-6 (42).

Bățcov (Craina), 123 (258).
 Báthory (Cristofor, principe al Ardea-
 lului), II, 134.
 Báthory (Gabriel, principe al Ardea-
 lului), 46*.
 Báthory (Ștefan, principe al Ardea-
 lului), 4*.
 Bătrina (munte), 230.
 Beaupoil St.-Aulaire (marchisul de),
 156 (319).
 Bechinț (sat), II, 168.
 Becicherecul-Mic, II, 176.
 Beclean (Ț. Făgărașului), 20*, 208
 (53), 215-6 (9); II, 48, 149, 208,
 216.
 Beclean (Ț. Bistriței), II, 46-7.
 Begău (sat), II, 261 (121).
 Beiș, 9*, 56*, 61*, 269 și urm.; II,
 48-51. (ul-Mic), 272. (Greci din),
 II, 50.
 Beldiman (Alexandru, poetul), II, 21.
 Belgradul srbesc, 3*, 86 (162). (epis-
 copul de), 43*. (Mitropolitul de),
 II, 246 (51).
 Belleval (contele de), 165 (344-5).
 Benckner (Ioan, din Brașov), II, 61.
 Bendorf (sat), 169 (364), 215.
 Benedicti (secretariul Leopold), 296
 (4).
 Bengescu (familie), 27*, 22-3 (33),
 221 (5), 222 (8), 225 (11), 281 (9).
 Bengești (sat), 167 (354).
 Berbești, 51*, 243, 250-1, 255.
 Bercea (sat), 185-6.
 Berchiș, II, 228.
 Bereg (comitat), 40-1*.
 Berezova, II, 137.
 Beriș (sat), II, 220.
 Berivoiul-Mare, I, 258-9 (111); II,
 51-3, 218.
 Berivoiul-Mic, 203 (39), 258-9 (111);
 II, 51-3, 218.
 Berlin, 102 (195).
 Beșimbav, II, 54-5, 150, 205, 216.

- Bethlen (familia), 93 (176), 129, 244-5 (92); II, 46.
- Bethlen (Gavril, principe al Ardealului), 46*.
- Bethlen (Wolfgang), II, 6.
- Bethleni (familie), 129 (264).
- Bezdead, II, 143.
- Bibescu (Ștefan), 168 (358).
- Bibica (Hatmanul), 140 (286).
- Biclad (sat), 177 (382).
- Bicsad (mănăstire), 56*.
- Biertan (sat), II, 222.
- Bihor, 41*, 49*-50*.
- Bikafalva (sat), 273.
- Binținți, II, 229.
- Bîrgău (sat), II, 137.
- Bîrgăul-de-sus, II, 45, 261 (126).
- Biolț, II, 266 (155).
- Biserica-Albă, 51*.
- Bistra, 40*-1*, 294 (1); II, 10-1.
- Bistrița (oraș ardelean), II, 55-7, 137. (Maieri), II, 56-7. V. și Hrube.
- Bistrița (mănăstire olteană), 29 (44). (egumenul Nicodim), II, 248 (66).
- Blahnița (rișu), 275.
- Blaj, 8*, 54*, 42 (78), 45-6, 124-5 (260-1), 126 și u. (263), 175, 289 (23), 291 (25), 292-3 (27-8), 295, 298; II, 10-3, 17-8, 24, 45-6, 49, 57, 105, 114, 120, 122, 133, 161, 175, 192, 259 (112). (lipografia din), 13 (21); II, 10-2. (cărți religioase din), 175 (377).
- Blată (sat), 217 (1).
- «Blehen» (sat), 274.
- Bobărești, II, 151.
- Bobeni, II, 90.
- Bobîlna (sat), 213 (72); II, 58.
- Bod, II, 69.
- Bodești (în Maramurăș), 252-3.
- Boer (Francisc, secretariu episcopal), 288 (19).
- Bogata (sat), 177 (382).
- Bogdan (Voevod maramurășan, Domn al Moldovei), 39*.
- Bogdan (fiul lui Aron-Vodă), II, 6.
- Boholț (sat), II, 58-9, 221.
- Boița, 5, 95 (181), 98 (184), 99 (187), 100, 116-7 (232-4), 130 (267), 169 (364); II, 219.
- Boiș (sat), 274.
- Bojinca (Damaschin), 213 (70); II, 19, 22-3.
- Boroșneul (Mare și Mic), 45; II, 226.
- Borșa (sat), 38*, 49*, 238 (13).
- Borșoș (familie făgărășeană), 117 (235), 118 (238), 186-7 (5); II, 98.
- «Bosorodsie» (Boșorod) (sat), 83; II, 228 (5), 283 (12).
- Bota (Moise), II, 21.
- Boțco-Mădăraș (sat), 226 (1).
- Botoșani, II, 21.
- Boz (sat), 274.
- Bozăș (sat), II, 102, 104.
- Brad, 27 (41); II, 60, 264-5 (146).
- Brădet (Bradetfalva), II, 272.
- Brăila, 134 n. l.
- Brăiloiu (familie), 28*, 110 (216), 220 (4), 222 (7), 224 (10-1), 225 (12-3), 226 (13-4).
- Bran, 11*; II, 70, 177, 224.
- Brancovici (Gheorghe), II, 202.
- Brandenburg (markgraful Gheorghe de), 279-80 (5-6).
- Brașov, 4*, 6*-8*, 8-9 (15), 10-1, 32, 38 (72), 39 (74), 40 (45), 45, 62, 68 (121), 71, 75-6 (135), 76-7 (137), 78 (139), 82 (150), 86 (160), 87 (164), 91, 120, 121 (255), 131, 152 (311), 153 (314), 158 (324), 161 (334), 162 (338), 167 (353, 357), 168 (360), 168-9 (362), 176-7 (382), 198 (27), 213 (71), 236 (9); II, 5, 10, 31-2, 58, 61-3, 65, 68-9, 71, 76, 86-7, 105, 120-1, 140, 152, 158, 164, 168, 176-8, 198, 224,

- 243-4 (30), 244 (35), 247 (53), 252 (85), 253 (90), 256 (96), 261 (165), 261-2 (129), 263 (140). (Șcheii—ului), 82 (154), 91, 118 (240), 131 (272); II, 32, 61, 145. (Preoți și protopopi: Ștefan, 5*. (Radu Tempe), 32 (51). (Eustatie Vasilievici), 68 (121); II, 246-7 (51). (D. Duma), 38*, 236 (9). (Ioan Ștefanovici), II, 145. (Gheorghe Hirsul din), II, 246-7 (51). (călugări din), 15*. (Compania grecească din Brașov), 14*-5*.
- Breaza, II, 217.
- Breslau, 7.
- Brîncoveanu (Constantin-Vodă), 12*, 75, 225 (12); II, 62, 112, 139. (Elena), II, 67. (Emanuil), II, 68, 258-9 (111) (?). (soția lui), 170 (363). (Grigore), 168-9 (362).
- Bruckenthal (Samoil de), II, 83, 95, 243 (28).
- Brusa, 12 (20).
- Buccow (general), 20*; II, 11-2, 248, (61), 256 (97).
- Buceciū (munte), 230.
- Buciumi, II, 70, 102, 218, 250 (78).
- Bucovăț, II, 97.
- Bucovina, II, 23.
- Bucșănescu (Anton), II, 128.
- București, 12*, 8 (14), 24, 32 (49), 34-5 (60-2), 35 (64, 68), 50 (96), 79-80 (142), 81, 82 (153), 97 (183), 107-8 (208), 113 (222), 121 (251), 128, 131 (274), 132 și u., 143 (293), 150 (307), 156 (319), 162 (337), 165-6 (344-5, 348, 350), 167 (357), 168 (359), 170 (368), 177 (382, 384), 180 (392), 192 (17), 281 (9); II, 5, 19, 24, 32, 50, 52, 55, 68-70, 81-2, 97, 105-7, 112, 121, 128, 131, 133-4, 137, 140-2, 150, 156-7, 165-6, 168, 170, 180, 192, 263 (140). Bise-rici: Sărințar, 140 (286). Strade: Podul-Calicilor, 135 (279). Car-vasaraua, 141 (287). Academia, II, 19-20. Spitale, II, 20 Preoți, din, 24-5 (35). Tipografi, II, 257-8 (107).
- Buda, 175, 275, 275, 278 (3); II, 18, 21, 23-4, 69, 135, 139, 175-6, 275. (Mineie din), 162-3 (338).
- Buda (familie de nemeși ardeleni), 27*-8*, 220-1 (4-5), 224-6.
- Budai (Aaron, cleric), 194 (22), 227 (3).
- Budai (consilierul), II, 23.
- Budești (sat), 37*, 50*, 234 (3), 254, 273.
- Budila (sat), II, 71.
- Buia (sat), II, 71, 110.
- Buitor (sat), II, 248 (64).
- Bulbuc (sat), II, 104.
- Bulgari, 89 (170), 275. (catolici), 9*. (comaniști), 10*.
- Bulz (sat), II, 264 (143).
- Bundorf, II, 221.
- Bungard, 7*, 3 (2-3), 4 (7), 5, 7-8 (12), 41-2 (77), 61-2 (113), 63, 69-70 (125), 83 (156), 117 (234), 168 (360), 294; II, 71-2, 181. (preotul din), 6 (8).
- Burdești (sat), 273.
- Burdoiasa (sat), 270-1.
- Buteasa (sat), II, 227.
- Buzd (sat), II, 222.
- Buzescu (familie), 155.

C

- Căciștea (păritu), 276 (2).
- Căciulata, 198 (28).
- Cacova, II, 216, 249 (72).
- Caian (Dimitrie, profesor), II, 18.
- Căinel (sat), II, 227.
- Calafat, 35 (69), 138.

- Calborn (sat), II, 59, 73-4. 221.
 Caliani (Silvestru, cleric), 54*, 289 (23); II, 160.
 Caliani (David), 217.
 Călimănești, 129 (265), 156 (320), 157-8 (323).
 Călinești (sat maramurășan), 254-5.
 Callimachi (Grigore-Vodă), II, 62.
 Calnochi (Ieronim, cleric), II, 160.
 Camenița, II, 115.
 Camilli (*Catechismul* lui), 49*.
 Canta (sat), 187 (6).
 Cantacuzino (Împăratul Ioan), II, 66.
 Cantacuzino (Constantin Stolnicul), 17-8 (22); II, 54, 157.
 Cantacuzino (Gheorghe, beizadeaua), 221 (5).
 Cantacuzino (Șerban-Vodă), 11*; II, 193, 201.
 Cantacuzino (Ștefan-Vodă), 221 (5), 225 (12); II, 68, 91.
 Cantemir (Dimitrie-Vodă), 19, 21.
 Canusie (Procopie, negustor), 162-3 (338).
 Căpilna (sat), II, 187.
 Caransebeș. 9*, 10 (17), 45; II, 75-6. (episcopul Iosif Ioanovici), II, 76. (Nistor Ioanovici, Vichentie Ioanovici), II, 21. (Vichentie Popovici), II, 76. (P. Ioanovici), II, 76 (protopop de), II, 76.
 Cărbunari («Karbonar») (sat), II, 270.
 Cărbunești, 27*.
 Carcalchi (Zaharia), II, 19, 21.
 Carei, 49*.
 Carlowitz, II, 75, 170. (Mitropoliști de), II, 76, 245 (38).
 Carol al VI-lea (Împărat), II, 65, 73, 298, 300.
 Carolina (împărăteasă), II, 221.
 Cărpeneș (sat), 282 (9); II, 159, 221.
 Crăpinet, 274, 270.
 Cășovia, 43*, 48*.
 Castău (sat), II, 220.
 Castoria (oraș), II, 180.
 Cața (sat), II, 223.
 Catargiu (Dimitrie), 14*.
 Cătean (sat), II, 151.
 Cătețul-Romănesc, II, 229.
 Căvaș (sat), II, 265 (149).
 Ceagz (sat), II, 225.
 Cercel (Petru-Vodă), II, 67.
 Cergăul-Mare (sat), II, 250 (79).
 Cerna (sat), II, 85.
 Cernat (sat), II, 69, 224. (de-jos), II, 48.
 Cerneți, 123 (258).
 Cernișoara (sat), 115 (228).
 Cerven (episcopul de), 18 (24).
 Cervenoda, 12*.
 Cetan (sat), II, 228, 241 (21), 249 (70).
 Cetatea-de-Baltă, 45; II, 32, 77.
 Cetatea-de-Piatră (sat), II, 227.
 Cetățele (sat), II, 135.
 Cheața (sat), II, 257 (102-3).
 Chelîța (sat), II, 189.
 Chemfalva (sat), 272.
 Chetiș (sat), II, 160. (-ul-de-jos), II, 229.
 Chiașa (sat), II, 88.
 Chiend (sat), II, 225.
 Chiev, 45*, 52*.
 China (munte), 223.
 Chiocfalva (sat), II, 241 (18).
 Chiorul (înnut), 39*; II, 45, 257 (107).
 Chios (insulă), 39 (74).
 Chirai-falău (sat), 127.
 Chirico (Luca de, consul rus la București, și fratele său), 136 (280).
 Chitda (localitate), 10 (17).
 Cîanul-Mare (sat), II, 257 (103).
 Cic (Scaun secuiesc), II, 226.
 Cicău (sat), 224.
 Ciceu (cetate), 40*-3*.
 Cigala (Matei, scriitor), 38.

Cigmău (sat), II, 102, 265 (149), 266 (153).
 Cilata (sat), II, 134.
 Cliniciș (sat), II, 77, 86.
 Cîmpeni (sat), II, 78-9, 246 (48), 264 (143).
 Cîmpina, 218 (1), 281-2 (9).
 Cîmpulung (muntean), 18*, 28 (42). (tipografie), II, 258 (107). (maramurășan), 42*.
 Cîmpurî (sat), II, 109.
 Cîncu-Mare, 93 (179); II, 73, 221.
 Cîneni, 12 și u. (20), 21 (31), 26-7 (39-40), 53 (100), 115 (228), 117 (234), 129 (265), 140-1 (287-8), 143 (293), 164 (343), 175 (377).
 Cînrmezeu (sat), II, 273 (142).
 Cioara (sat), II, 98.
 Ciolt (sat), II, 227.
 Ciorogirla (sat), 139 (283).
 Cioroiu (sat), 138 și n. 1.
 Cioruș (localitate), 277.
 Cîrceada (sat), II, 225.
 Cîrna (sat), II, 84.
 Cîrstianul (sat), 230; II, 5.
 Cîrța (sat), II, 219. (-sășească), II, 82.
 Cîrțișoara (sat), 177 (382); II, 217.
 Cîsnădia (sat), 143-4, 229-30.
 Ciuci (sat), II, 110.
 Ciughiudul-de-sus, II, 241 (19).
 Ciumălești, 51*, 234 (4).
 Clisa (sat), II, 40.
 Cloaș (sat), 227 (1).
 Cluj, 8*, 34*, 38 (73), 76 (136), 127, 203 (40), 285; II, 27, 80, 100, 134, 229.
 Cluj-Mănăstur, II, 101. V. și Mănăstur.
 Cneaz (munte), 230.
 Cociard (sat), II, 225.
 Cociuba («Kochuba») (sat), 272.
 Cocorești, 277.
 Codlea, II, 69, 224.

Cohalm, 30, 194 și u. (24), 198 (29); II, 177, 223, 245 (39).
 Cohia (sat în Maramurăș), 237 (10).
 Colomeia, II, 134.
 Colunî (sat), II, 219.
 Comana-de-jos, 198 (28), 205 (46); II, 52 (218), 55, 252 (88), 254-5 (91-2). (de-sus), II, 218, 254-5 (92).
 Comițiș (sat), II, 228.
 Comorzana (sat), 51*, 234.
 Compandul-de-jos (sat), 274.
 Constantin-Vodă (Cîrnul), 47*-8*; II, 94, 105, 112.
 Constantinopol, 39*, 41*, 6 (9), 12 (19), 77 (138), 95 (181), 97 (182), 108 (202), 120, 133, 136 (280), 174 (376); II, 258 (111). (patriarhul Antonie), 38*. (patriarhul Chiril), 17 (21), 18 (24). (patriarhul Ignatie), 34 (63). (patriarhul Serafim), 35 (67).
 Copăcel (sat), II, 81, 218.
 Copandul (sat) 274; II, 227.
 Copșa (sat), II, 246 (45). (-mare), II, 222. (-mică), II, 222.
 Copul (sat), II, 108.
 Corabia-Ciceu, II, 81.
 Corbi (sat), 222 (8); II, 82, 216.
 Cornățel (sat), II, 164.
 Corni (sat), II, 29.
 Corodi (familie), 93 (176), 186 (1), 187 (8), 188-9 (12-3), 199 (33).
 Corvin (Beatricea), 59*-60*, 278-9 (4).
 Corvin (Ioan), II, 21.
 Corvin (fiul lui Ioan), 59*-60*, 278 (3).
 Corvin (regele Mateiaș), 229.
 Coșteiu (localitate), 230, 231 (1).
 Costești (sat), II, 250 (78).
 Cozia (egumenul de), II, 180.
 Crăciun (sat), II, 257 (106).
 Crăciunescu (familie), II, 180.
 Crăciunești (sat), II, 227.
 Crăciunfalău (sat), 227 (1), 246 (49).
 Cracovia, 4* n. 2.

Craiova, 9*, 36, 53 (100), 59-60 (111), 110-1 (216-8), 132 (276), 133, 134 n. I, 135-6 (280), 139 (283), 142 (290), 150-1 (307), 152 (312), 153 (314), 155, 159 (327), 168 (359), 179-80 (392), 221 (5), 224 (10), 225 (11), 241 (17), 293 (30), 296 (4); II, 20, 58. (Compania de negoț din, 179-80 (392). (starostele de), 61 (111).
 Crasna (Ținutul), 49*; II, 229. (protopopul de), II, 258 (109).
 Crăsnaru (familie), 281-2 (9).
 Cremenea (sat), II, 228.
 Crihalma (sat), 196 (26).
 Crijba (sat), II, 69, 249 (67).
 Criș (negustorii de pe), 27-8 (41).

Criscior (sat), II, 83.
 Cristianul (Brașovului), II, 5, 69-70.
 Cristurul (sat), II, 256 (98). (unguresc; sat), II, 226.
 Cucerdea (sat), II, 242 (23).
 Cuciulata (sat), II, 125, 218, 262 (135).
 Cuhea (sat), II, 83. V. și Cohia.
 Cuhnie (sat), 233 (2).
 Cujir (sat), II, 220.
 Culpîi (sat), 227 (1).
 Cunța (sat), II, 84.
 Curci (sat), II, 222.
 Curpeni (sat), 219 (1), 282 (9).
 Curte (sat), 282 (9).
 Curuți, 52*.

D

Dabija (Istratie-Vodă), II, 61, 137.
 «Dach» (sat), II, 245 (39).
 Dafina (Doamna, a lui Dabija-Vodă), II, 62.
 Dăianul (Avram, protopop), 64 (115).
 Dăișoara, 196 (26).
 Daneș (sat), II, 32, 220.
 Dănsuș (sat), II, 9, 84.
 Darvari (dr. C.), 108 (208-9).
 Davia (negustor din Pera), 6 (9).
 Deal (sat), II, 223, 265 (148).
 Decia (sat), II, 241 (19), 242 (23).
 Delari (sat), II, 77, 86.
 Deșani (sat), II, 218.
 Desești (în Maramureș), 38*, 233 (2).
 Despina (Doamna lui Neagoe-Vodă), II, 61.
 Deva, 8*, 45; II, 86-7, 242 (25), 244 (34). (protopopul), II, 242 (24).
 Dida (?) (mănăstire), II, 268 (149).
 Dimitriu (Polihronie, medic), 13*.
 Dincul-Mic (sat), II, 229.
 Dirlos (sat), II, 223.
 Dirste (sat), 277.

Dobârca (sat), II, 88, 221, 299.
 Dobra (sat), 45; II, 90, 242 (25), 264 (150).
 Dobra (Alexandru), II, 6. (Petru), 21 (31) și n. I; II, 211.
 Dobriș, 49*.
 Dosofteiu (Mitropolitul — Filitis), 168-9.
 Drăghici (familie, din Iași), II, 21.
 Drăgoian (sat), 221 (5).
 Dragomirești (sat), II, 91.
 Drăguiești (sat), 51*; II, 151.
 Drăguș (sat), 277; II, 92, 217.
 Dridif (sat), II, 93, 208, 216.
 Dridifi (familie), 92-3 (176).
 Duca-Vodă, II, 62. (Doamna lui, Anastasia), II, 62.
 Duca (Neofit, dascăl în București), 14*, 162 (337).
 Dudescul (contele), 108 (211).
 Duma (Dimitrie, preot), II, 256 (96), 263 (140). (Radu), II, 31, 133, 206.
 Dumald (sat), II, 116.
 Dumbrău (sat), II, 225.

Dumbrăveni (?) (sat în Maramureș),
272.
Dumitriu (Polizachi), 132 și u. 166
(348).

Dunăre, 115 (229).
Dupuşdorf (sat), II, 222.

E

Egerszég, 256 (95).
Elba, II, 50.
Eliad (Rădulescu, *Gramatica lui*),
II, 23.
Endredi (Ioanichie, diacon și tipo-
graf), II, 11.
Erlau, II, 48.
Ernei (sat), 227 (1).

Etéd (sat), II, 226.
Eustatievic (Dimitrie), 82 (154),
100 n. 1, 263 (137), 264 (144);
II, 17.
Eutropiu, 162 (337).
Evloghie Dascălul, II, 91, 162.
Evrei, 25 (37), 45, 97 (183), 139-40
(285).

F

Făgăraș, 8*, 19* și u., 11, 38 (73),
47, 56 (105), 75 (133), 89-91,
93, 107, 117, 119, 128, 165, 186,
187-8 (8), 188-9 (12), 190, 197,
199, 200, 207 (49), 211 (63),
213 (71), 276, 286 (15-6), 300;
II, 10, 12-3, 45, 56, 113-4, 126,
131, 133, 150, 177-8, 216, 242
(27), 262 (129). Protopop, 61*.
Bucur, 186, 187 (1-2, 6-8), 188
(11). Gheorghe Petrașcu, 21*-2*,
186 (3-4), 187 (8), 189 (14), 191-2
(16), 197. Simion Jinariu, 22*-3*,
192 (17), 198-9 (31), 201-2 (37), 208
(54), 209 (56); II, 48. V. Chiș,
198 (30), 199-200 (33). Constan-
tin Ioanovic, II, 81, 91. Preoți:
Bucur, 21*. Toma Banciu, 22*,
199 (32-3), 200 (36). Vasile Ha-
rompotor, 22*, 197. Dascăli, 208
(54). V. preoți: Gh. Petrașcu, Si-
mion Jinariu, Andrei al lui Șo-
văilă, 21*, 188 (8), 189 (12),
191-2 (16). Boier, 20*, 47-8 (95).
Gociman, 21*. Șelari, 21*. Ti-
mar, 250 (77). Tabla, 56 (107).

Făgăraș (Țara—ulu), 289 (22).
Fălcoianu (familia), 120 (147).
Faurovits (Anghel), II, 181.
Feketepatak, 272.
Feldioara, II, 69, 179, 225.
Feldioara (Făgărașului), 106 (203);
II, 98 și u., 198.
Feleac, II, 29, 100-1, 129.
Felmer, II, 223, 261 (127).
«Fereczy» (sat), 272.
Feregani (sat), 228 (5).
Ferești (Maramureș), 246-8, 260.
Fetislam, 138.
Filipan (Vasile, profesor), II, 18.
Filipescu (Alexandru), 172 (373);
II, 19, 20.
Filipopol, 6*; II, 66.
Filișanu (familie), 154 (317).
Filitis (dr. Silvestru), 102 (195),
107-8 (208), 162 (337), 168-9
(362).
Fișeri (sat), II, 223.
Fițăjen (sat), 228 (5).
Fitochie, Fetochie (familie), 186 (1),
199 (33), 200 (36).
Focșani, 189; II, 244 (35).

Fofeldea (sat), II, 92, 215.
 Fogarași (familia), 119 (243, 245-6),
 120 (249), 129 (264), 188-9 (12-3),
 190, 192 (16), 192-3 (18), 198
 (30), 199-200 (32-3), 214 (4), 218
 (1), 281 (9).
 «Fonach» (sat), 274.
 «Folferth-Sukan» (sat), 274.
 Francisc I-ii, Împărat al Austriei,

II, 22, 28-9, 46, 65, 76, 114,
 130, 135, 182-3, 210. (Împără-
 teasa), II, 29.
 Franck (Valentin, Sas), II, 6.
 Franța, II, 50.
 Frederic al II-lea (regele Prusiei), 7*.
 Friua (sat), II, 222.
 Fulea (Moise), 80 (393); II, 24, 180.

G

Galați (Casă de comerț în 1813),
 169 (365).
 Galați (Făgărașului), 20*, 91, 185-6,
 188 (9), 204 (43); II, 227.
 Galda (sat), II, 230.
 Galeș (sat), II, 40, 58, 215.
 Gavra (Alexandru, profesor), 180-1
 (395).
 Gazl (Teodor, scriitor), 13*.
 Geanoglu (Constantin), 296 (4).
 Geoagiū (sat), II, 158. (-ul-de-jos),
 II, 101 și u. (de-sus), II, 105.
 (-Feredeū), II, 103.
 Ghelmariū, 49*; II, 101-2, 229.
 Gherla, 45, 109-10 (214-5); II, 107.
 Ghica (Banul Dumitrachi), II, 52.
 Ghica (Grigore Alexandru-Vodă), 13*.
 Ghica (Grigore Matei-Vodă și al săi),
 II, 62.
 Ghica (Scarlat și Alexandru-Vodă; și
 Ecaterina Doamna), II, 64, 263
 (140).
 Ghimbavul (sat), II, 70.
 Gilortulu (Tîrgul-), 218 (1), 222 (8).
 Girbova (sat), II, 129, 147, 221,
 249 (76).
 Giumlești (sat în Maramurăș), 51*,
 235 (7), 239 și u. (mănăstire),
 51*. (protopop), 55*.

Giurgiu, 8*, 33, 55 (104), 169 (364).
 Giurtelec (sat), II, 56, 229.
 Glimboacă (sat), II, 215, 244 (31),
 256 (99).
 Glogoveanu (familie), 296 (4)
 Glogoveț (sat), II, 228.
 Glykys (Nicolae, tipograf), 12*.
 Göttingen, 108 (208).
 Goidu (Emanuil), II, 19.
 Golescu (familie), 221 (5). (Dimi-
 trie), II, 145. (Vornicul), 139 (284).
 Goroslău, II, 229.
 Govora, 28 n. 1.
 Grădiște, II, 107.
 Graz, 147 (299), 151 (309).
 Greceanu (Șerban), 12* (frații), 11*.
 Greci, 86 (161). (școli ale lor în
 Ardeal), 9*.
 Greci (sat), 219 (1), 282 (9).
 Grid (sat), II, 219, 254-5 (92).
 Grita (sat), II, 102.
 Gruiū (sat), 219 (1), 230.
 Grumy (sat), 219 (1).
 Gura-Jiului, 281.
 Gura-Riului, 72-3 (130); II, 107,
 219, 262 (122). (arhimandritul
 grec din), 180 (284).
 Gura-Sadului, II, 91, 109.
 Gura-Văii, II, 200.

H

Hagi-Moscu (Dimitrie), 121 (251).
 Hagi Petru Luca (din Sibiiu), 54
 (103), 72-3 (129-30), 78 (140);
 II, 179. (Ienachi), 158 (318).
 Hagi Pop. V. Pop (Hagi).
 Haines (directorul de școli Gheor-
 ghe), 201.
 Hălchiu, II, 69, 224.
 Haliciu (sat), 40*.
 Halle, II, 23.
 Haller (comite), II, 261 (124).
 Halmaghi (familie), II, 126, 205.
 (vicariul Ioan), II, 101.
 Hălmagi, 27 (41).
 Hălmeag (sat), II, 224.
 Hărăstaș (sat), II, 255.
 Harău (Horău; sat), II, 60, 102.
 Hărniciești, 255.
 Hărteu (sat), 227 (1).
 Hașag (sat), II, 222.
 Hasan-Pașa (din 1801), 135 (279).
 Hașeg, 8*, 27*, 61*, 45, 143 (294),
 218 și u., 221, 223, 226-7, 281-2
 (9), 282-3 (11), 288 (19), 289
 (21); II, 84, 110. (vicariul Chiril
 Țopa), 29*. (dascăli), 227 (3). (că-
 pitanul de nemeși din), 28*.
 Hatván, II, 228.
 Heliade (Manase, dascăl), 79-80
 (142), 100 (189), 108 (210), 167
 (355), 168-9 (362).
 Hendorf, II, 221.
 «Henkeres-Baltha» (sat), 273.
 Henter (Francisc), II, 260 (117).
 Herbert-Rathkeal (Internunțiu), 120
 (247).
 Hercești, 273.

Hidiș (sat), II, 225.
 Hidvegiiu (sat), 176 (382).
 Hirman (sat), II, 69.
 Hirseni (sat), II, 112-3, 218.
 Hișăr (localitate), 198 (29).
 Hochmeister (tipograf), II, 24.
 Hodoș-Bodrog (mănăstire), II, 114.
 Hoghilaș (sat), II, 116.
 Holbav (sat), II, 219.
 Homonnay (Gheorghe), 45-6*. Va-
 lentin, 45*.
 Homorod (sat), II, 223.
 Hondol (vicariul Ioan Popovici de),
 121 (253), 186 (4), 194 (22).
 Horea, II, 211.
 Hortobágy (căpitanul), 221 (6), 226
 (13).
 Horvat (Nichita, canonic), II, 16.
 Hotar (sat), 273.
 Hoteni (sat), 255.
 Hrizea Banul, 33*.
 Hrube (parte din Bistrița), II, 56.
 Hundorf (sat), II, 114.
 Huniedoara. V. Inidora.
 Hunyady. V. Corvin.
 Hurez (sat făgărășean), 166 (349),
 219 (1), 282 (9); II, 59, 96-7, 114,
 219. (plaiu), 130 (271).
 Hurez (arhimandritul Ilarion), 29.
 Husovic (familia), II, 29, 31. (vi-
 cariul Nicolae), II, 130.
 Hust, 39*, 45*, 50*.
 Hususău (sat), II, 140, 228.
 Hutter (D.), II, 261 (122).
 Hypomenas (Gheorghe, din Trape-
 zunt), 12*.

Iancu (Avram), II, 87.
 Ianina, II, 181.
 Ianoș (Pater), 7*, 29*.
 Iași, 13*, 44*, 57-8 (108), 167 (353),

168-9 (362), 209 (55); II, 137,
 160. (negustori din), 130 (270).
 (tipografi), II, 21, 154.
 Iași (din Țara Făgărășului), II, 219.

Ibaşfalău, II, 115-6.
 Ibişdorf, II, 222.
 Iclod, II, 246 (45).
 Idecu (sat), II, 222.
 «Ierszög» (sat), II, 245 (39).
 Ierusalim, 11*. (patriarhi de), 66*.
 (Avramie), 106 (204). (Dosoftei),
 3 (4), 4 (5-6), 8 (13-4), 12 (19).
 (Efrem), 82 (153). (Hrisant), 12*,
 18 (23), 20 (27, 29), 38 (71),
 286-7 (18). (Ignatie), 34. (Meletie),
 34 (60-2), 35 (64). (Paisie), 299
 (9). Partenie, 22 (32), 42 (80), 44
 (87-8), 43 (45). (egumenul Simion
 de Ia), 300 (14), 300 (14). (Silves-
 tru), 35 (64). (patriarhi de), 42 (79,
 82, 84). (Mihail singhelul, scriitor),
 12*. (Cutia Sf. Mormint), 38*.
 Iesuţi, II, 136.
 Ieud (sat), 38*, 233 (1).
 Ighiş (sat), 241-2 (22).
 Ilembav, Ilembac, II, 215, 262 (130).

Ileny, 200 (36); II, 116-7, 219.
 Ilia Murăşului, 61*.
 Indol (sat), II, 79.
 Inidora, 6*, 52*, 59*, 60*-1*, 27-8
 (41), 226 (13), 278 şi u., 282 (10),
 286-7 (17), 289 (23), 290-1 (25),
 292 (27); II, 117-8, 120-1, 145,
 248 (62), 263 (177). (protopopi
 de), 60*; II, 117-8. (Ținutul), II,
 242 (25).
 Inuc (sat), II, 225.
 Ioan-Vodă (şi fiul său, Radu), II, 61.
 Iorgovici (scriitor), II, 76.
 Iosif al II-lea, 12*, 293 (28), 297,
 302; II, 16, 30, 60, 65, 75, 95,
 135, 143, 164, 179.
 Iovipale (familia), 161 (111), 166
 (349), 167 (354); II, 14.
 Ipsilanti (Alexandru-Vodă), 13*.
 Ipsilanti (Constantin-Vodă), 14.
 Italieni (negustori în Orient), 4*.

J

Jalova (sat), 51*.
 Jianu (Hagi Stan), 61 (111), 79
 (141), 110 (216).
 Jibert (sat), II, 223.
 Jiblea, 129 (265).
 Jibot (sat), II, 111.
 Jidov (sat), II, 110.
 Jina (sat), 22*; II, 127.

Jipul (munte), 230.
 Jneapănul (munte), 272, 276.
 Jucul (sat), II, 196. (-alb), II, 229.
 (de-jos), II, 229. (nobil), II, 229.
 Juncul (sat), II, 113.
 Jupăneşti, 27*, 218 (1), 220 (4),
 222 (7-8), 223, 224 (11), 226
 (14), 281-2 (9), 266.

K

Kapolnok-Monostor, II, 23.
 Kávásd (sat), II, 228.
 Kemény (familie), II, 76, 257 (102).
 Kempis (Toma de), II, 18.
 «Keompedszoy» (sat), 274.
 Kis-Banizva (sat), 274.
 Kis-Buny, II, 227.
 Kis-Janoshegye, II, 247 (58).

Kis-Kocs, 273-4.
 «Kolestis» (sat), 273.
 Kollonits (cardinal), 283-4 (13).
 Koryatowicz (Teodor, duce), 39*.
 Kovács (dr. Mihail), 209 (57).
 «Kralyoma» (sat), 274.
 «Krezulya» (sat), 270.

L

Lambrinò (Manolachi), 32 (55).
 Lancrăm, II, 121, 223.
 Laslo (Filoteiū, vicariū al Făgărașului), II, 95.
 Lazăr (Gheorghe), II, 20.
 Leça (C., pictor), II, 19.
 Lehăcescu (Vlad), 275-6 (1).
 Leipzig, 30, 90 (173); II, 244 (35).
 (Universitatea din), 13*.
 Lejnic (sat), II, 88.
 Leleg (sat), 291 (27).
 «Lelestien» (sat), 273.
 Lemberg, II, 160.
 Lémény (familie), II, 244 (37).
 Leon Armeanul (Împărat), II, 3.
 Leon-Vodă, 222 (8), 281-2 (9).
 Leopold (Împărat), 297.
 Letca (sat), II, 122-3.
 Lidești, II, 149.
 Ligția. V. Leipzig.
 Linz, 68 (120), 86 (160), 145 (297).
 Lipova, 45; II, 9. (-enī în Bălgrad),
 II, 248 (59).

Lisa (sat), 300; II, 124, 183, 186, 217.
 Litzkanios (dr.), 108 (208).
 Lobkowitz (Gh de), II, 65.
 Logofeț: II, 3, 30, 163, 166, 187.
 Lona (sat), II, 252 (86).
 Losárd (sat), II, 252 (86).
 Lotrioara (sat), 78.
 Loviște (căpitan și vătaf de), 68-9
 (123).
 Lovnic (sat), II, 223.
 Lozna (sat), II, 90, 123, 125.
 Ludescu (Stoica, cronicar), II, 145.
 Ludișor (sat), II, 126-7, 149, 217.
 Ludișorel (sat), 276 (2).
 Ludoșul-Mare, II, 127-9, 221. (-Mic),
 II,
 Lüneburg, II, 6.
 Lugoj, 45, 89 (169); II, 129.
 Lunca (sat), 78, 273; II, 137, 228,
 261 (126).
 Luța (sat), 299.
 Lutz (vice-colonel), II, 257 (104).

M

Machowicza, 48*.
 Măcișul-Unguresc (sat), II, 229.
 Macioū (sat), II, 84.
 «Maczola» (sat), 272.
 Mada (sat), II, 102, 255 (94).
 Mădăraș, 226 (1).
 Maer (sat maramurășan), 236 (10).
 Magdeburg, 108 (209).
 Măgheruș (sat), II, 69.
 Măhaciū, II, 225.
 Maicina (localitate), 115 (228).
 Maier (Petru, scriitor), II, 22.
 Maja (sat), II, 120.
 Măjina (sat), II, 131, 250 (76).
 Mănăstirî ardelene: Arpașul-de-jos,
 II, 43, 92. Daia, II, 169. Dră-

guș, II, 92. Ojgorea, II, 86. Plosca,
 II, 169. Racovița, II, 93.
 Mănăștur (sat), II, 190.
 Manga (localitate), 287 (17).
 Manicati (Casa), 163 (339), 164
 (341-2), 165 și u., 179 (388,
 390). (dr. Ioan), 12*-3*, 102 (195),
 107-8 (208-9), 108-9 (212), 111
 (219). (dr. Teodorachi), 101 (191).
 (Maria), II, 179. V. Sibiiū, Com-
 pania grecească (birăi).
 Manu (Spătarul), 121 (251).
 Marafi (Ladislau), II, 60.
 Maramurăș, 37*, 39*, 42*, 53*-4*,
 66*, 233 și u., 238, 285, 298;
 II, 91. (seria episcopilor romîni),

- 46* și u. (Iosif Stoica, episcop), 51*, 66*, 233-4 (3-4), 298 (5); II, 164. (Serafim), 53*, 283-5 (13-4); II, 164. Vasile Tarascovici, 46*, 49*, 66*. Dosoftei Teodorovici, 53*. V. și Muncaciū. (șpani), 37*. (vameși), 234 (3). (protopopi), 234 (3), 235 (7). (județul vidicului-de-sus din), 37*. (biserica Sf. Nicolae), 44*, 54*.
- Mărăsechiū, II, 243 (29).
- Mărchinișten, II, 242 (26).
- Marco (I. I., dragoman), 159 (326), 160 (329).
- Marcovici (Simion, dr.), II, 20.
- Mărgineni, II, 125, 131-2, 169, 218.
- Mărginime, II, 28.
- Maria-Teresa (Împărăteasă), 292-3 (28); II, 65, 95.
- Mărtinești, II, 84, 251 (81).
- Matei (sat), II, 229.
- Matei-Vodă Basarab, 27*, 219 (1); II, 61, 152.
- Mavrocordat (Alexandru Exaporitul), 12*.
- Mavrocordat (Constantin-Vodă), 12*, 39 (74).
- Mavrocordat (Nicolae-Vodă), 28-9 (43); II, 204.
- Mavrogheni (Nicolae-Vodă), II, 157. (cișmeaua și spitalul său în București), II, 20.
- Mechesi (I. M.), II, 24.
- Medelnicerul Pantazi, 35 (68).
- Medeșfalău, II, 226.
- Mediaș, 286; II, 132-3, 134, 221. (Maierii), II, 133.
- «Megyesalja», (sat), 41*.
- Mehadia, 97 (182), 275-6 (1).
- Melenic, 5* n. 1, 6*.
- Mentsag (sat), II, 226.
- Merchiaș, 194 (21); II, 223.
- Merchindeal, Merghindeal, 202 (38); II, 32.
- Mesopoi... (localitate grecească), II, 71.
- Mesteacăni, II, 78.
- Mezeșul-de-jos și de-sus, 272-3.
- Micasasi (sat), II, 115.
- Miercurea, 301; II, 134, 221.
- Mihai Viteazul, 44*-5*, 280 (7); II, 19, 61, 252 (86).
- Mikes (Mihai, groful), 286 (16).
- Milașteu (sat), 226 (1).
- Milașul-Mare (sat), II, 162.
- Miliotul (Grigore Costandă, ierodiaconul), 14*.
- Miluan (sat), II, 265 (147).
- Mîndra (sat), II, 219.
- Mindszent, II, 226.
- Mircea-cel-Bătrîn, 231 (1).
- Mirele, 35 (66). (Calinic, Mitropolit de), 42 (81, 83). (Filaret), 100 (189).
- Mislea, 227.
- Miszticze (mănăstire), 47*.
- Mizieș (*sic*), II, 51.
- Mleajnic (sat), II, 88.
- Moardeș, II, 222.
- Moenesti, 277.
- Moga (episcopul Vasile), 249 (68). V. Ardeal (episcopi).
- «Moghoran» (sat), 273.
- Mohu (sat), 54; II, 219.
- Moigrad (sat), 265 (147).
- Moisei (mănăstire) 49*, 53*, 235-6, (6), 237 (11).
- Molamfalău, II, 266 (154).
- Moldova, 50*, 52*, 198 (29), 289 (22); II, 19, 65, 77, 79, 90, 121, 261 (127).
- Moldova (Mitropolia ei), 285. (Mitropoliți: Dosoftei), 38*. (Gavril Callimachi), 66*, 300 (16). (Iacov I-iu), II, 5. (Iacov al II-lea), II, 5. (Nichifor), II, 204. (Varlaam) 46*-7*. (Veniamin Costachi), II, 19, 21. (clerul din), 47*.

Molnar (dr.), 162-3 (338), 175 (377);
II, 80.
Moroșechiū (protopopie), II, 263
(141).
Moruzi (Alexandru-Vodă), 103, 132
și u., 142-3 (291-2).
Moruzi (Constantin-Vodă și fratele
său Alexandru), 103, 198. (Elencu,
sora lui), 140 (286).
Morvay (Ioan), 213 (72).
Moșna, II, 222. V. și Mujna.
Movilă (Simion-Vodă), 45*.
Mnchendorf (sat), 194 (23).
Mucio (Gheorghe), II, 22.
Mujna, 27*.

Muncaciū, 39*, 44*-7*, 50*, 52*
54*, 235; II, 9, 136. (episcopii),
43*-4*, 54*. (Ioanichie), 67*. (Sir-
ghie), 45*-6*. (Eftimie), 46*. (Bacin-
schi), 250. (Bizantie), 50*, 54*,
66*, 298 (6). (Blajovschi), 235 (7).
(Camilli), II, 9. (Grigorovici), 46*.
(Hodermarschi), II, 136. (Teofan
Mavrocordat), 48*. (Metodie), 43*,
48*. (Petronie), 45*, 52*. (vicariul
Chiseghi, Köszege), 252.
«Muntene», II, 106.
Murgășanu (familie), 144 (295), 153-4
(315).
Murgu (Eftimie), II, 24.

N

Nadișul-Romănesc (sat), II, 134.
Nagyág (localitate), 178 (386).
Napoleon I-ii, 21; II, 50.
Năprade (sat), II, 136.
Năsăud, II, 134.
Neagoe Basarab, 27*, 61, 66.
Neamț (mănăstire), II, 121.
Negruț (Constantin), II, 21.
Nemeși (Ioan, vicariu), II, 161.
Neofit (arhimandritul), 79 (141),
161; II, 35.
«Neraszvicza» (sat), 67*.

Nergheș (familie făgărășeană), 21*,
188.
Netotul (sat), II, 208, 219.
Netuș (sat), II, 221.
Nicolae (Împăratul), II, 87.
Nicolopol, 31 (46).
Nicula (mănăstire), II, 138.
Nierghiș (familie), 188-9 (8, 9, 12-3).
Nirăștău (sat), II, 226.
Nocrih, II, 35.
Novaci (plaiu), 130 (271), 156 (320).
Novacovici (de, tipograf), II, 140.

O

Oaia (sat), 227 (1).
Oancicești, 254.
Oașului (Țara), 50*.
Obeșilnău (sat), II, 258 (108).
Obrescovică (Casă de negoț), 131
(272).
Ocibă (sat), II, 246 (47).
Ocna (olteană), 8*. (Cămărași de)
81 (144).
Ocna (Ardeal, 21, 94 (181), 100

(188), 121 (252), 280 (7), 293;
II, 138-9, 257 (105), 259 (114),
262 (131), 264 (145).
Ocolișul-Mare (sat), 296 (5).
Odesa, 167 (357).
Odobescu (I. C.), 122 (257), 125-6
(262).
Odorheiu, II, 226, 259 (114).
Ofenbaia, II, 87.
Ogrum (sat), 282 (9)

Ohaba (sat), II, 140, 177, 218, 258 (108).
 Olanda, 67 (120).
 Olimp (mănăstirea Climent din muntele), 13*.
 Oradea-Mare, 50*, 55*-6*, 67*, 295 (1, 3), 296 (3), 302; II, 16, 50. (Episcopi de), 67*. (Ignatie Darabant), 67*, 302 (23). (Vasile Erdélyi), 302 (27). (Meletie), 295 (1). (Moise Dragoș), II, 49, 260 (119). (tipografie), II, 24.
 Orăștie, 6*, 61, 45-6 (90), 55 (103);

II, 120, 141-2, 242 (26), 243 (30), 247 (57), 256 (82), 253-4 (90), 255 (93), 256 (97). (Rumîniî din-sus), II, 255 (93). (protopopî, gocimanî, dascăli), II, 241 (20).
 Orăștia-de-sus și de-jos, II, 220.
 Orăștioara, II, 250 (81).
 Orlat, 151 (308), 177 (382); II, 53, 219.
 Ormindea (sat), II, 227.
 Ortelec (sat), II, 45.
 Otetelișanu (familie), 31-2 (47-8), 33-4 (58).

P

Paloș (sat), 186 (2), 196 (26).
 Pantelimon (mănăstire), II, 20.
 Pantoșești, 273.
 Părău (sat), 210 (59), 211 (64); II, 59, 218, 262 (135).
 Paris, 108 (209).
 Păriul-Negru (Feketepatak), 272.
 Pârșcoveanu (familie), 107 (206), 111 (219), 160 (331), 296 (4). (Ștefan, Vornic), 107 (206), 108-9 (212), 111 (219).
 Pater (Ianoș), 7*, 29*, 10 (17). (Nicolae), 25 (36), 35 (66).
 Păuca (sat), II, 47.
 Pauer (dr.), 131 (274).
 Pavel (Țar), 140 (286).
 Pavidat (sat), II, 247 (52).
 Pavlovici (Sofronie, egumen la Mîjina), II, 131.
 Pazvantoglu, 132 (276) și u., 141 și u.
 Pencovici (Eustatie), 142 (291).
 Perî (și mănăstirea Sf. Mihail), 38* și u.; II, 142.
 Periceiu, II, 229.
 Perjanî, II, 143, 219.
 Persiano (Alexandru, Șătrar și dragomanul Emanuil), 121 (254).
 Pesta, 209 (57); II, 19, 22, 176.

Petrașcu-Vodă. V. Petru Cercel.
 Petridul-de-sus, II, 143-4.
 Petroșeni, II, 145, 227.
 Petrova, 40*, 53*, 234 (5); II, 164.
 Petru-Vodă Cercel, II, 61, 67.
 Petru-Vodă Șchiopul, II, 134.
 Photiades (Lambriu, dascăl), 24*.
 Pianul-Romănesc, II, 223. (-de-jos), II, 223.
 Piciorul Zazei (?), 244.
 Pischinți, II, 229.
 Pitești, 153 (314), 164 (342), 171 (370), 171-2 (372).
 Pitriș (Bănat), 45.
 Pleșoianu (Grigore), 22; II, 20.
 Plopeni, 277.
 Plosca, II, 145.
 Pociovaliște (mănăstirea ardeleană de la), II, 246 (46). (satul), 272.
 «Pogány» (sat), 274.
 Pogdoiana (localitate), II, 69.
 Poiana Arieșului, II, 225.
 Poiana Mărului, II, 219.
 Poiana Sibiului, II, 38-9, 128, 145 și u., 221.
 Poieni (Maramurăș), 233 (2), 272.
 Poienița (sat), II, 123.
 Pojorta (sat), II, 126, 149-51, 185, 217.

Polonia și Polonî, 46*, 177 (382),
289 (22); II, 55, 137, 234
(35).
Polyane (episcopul de), 25 (36).
Ponor (sat), II, 158.
Ponorel (sat), II, 150, 249 (74).
«Ponthafalva» (sat), 272.
Pop (Hagi Constantin, negustor),
10*-1*, 86 (160), 114-5 (224-5,
237), 118 (242), 119 (243-4, 246),
120 (249), 124 (260), 130 (271),
155, 176 (380), 180 (392), 198-9
(31); II, 179.
Pop (Teodor, de Ujfalú), II, 24.
Pop (Zamfirachi), 13*-4*, 180 (392);
II, 179.
Poplaca (sat), II, 139, 151, 219.
Popovici (Ioan, de Hondol, vicariu),
194 (22); II, 152.
Popovici (Sava, protopop), 117 (234),
121 (252), 145 (296), 294; II, 5,
32, 83, 155-6.
Porcenî, 222 (8), 226 (13), 281 (9).
Porcești, 5; II, 152-3, 219.

Porphyrita (Ienachi, dragoman), 6-7
(11).
Porumbacul-de-sus, 177 (382); II,
217. (-de-jos), 43-4 (87); II, 217.
Posen, II, 244 (35).
Postelnicul Radu, II, 152.
Poteca (Eufrosin, arhimandrit), II, 20.
Prahova (vale), II, 177.
Praid (sat), II, 226.
Preiss (general), II, 95.
Prejmer, II, 69.
Prelucă (localitate), 244.
Pressburg, 235-6 (8).
Pricaz (sat), II, 220.
Prijbeanu (familie), 192 (17).
Prisaca (sat), II, 227.
Prislop (sat), II, 227.
Prund (sat), II, 137.
Przemysl (episcop), 46*.
Purcăreni, II, 69, 224.
Purcărești, II, 245 (39).
Pusta-Sincraiă, II, 227.
Putna, 41*, 49*, 53*, 237 (11); II,
65. (egumenul Calistrat), 237 (11).

R

R.-Keresztúr, II, 252 (84).
Răchiș (sat), II, 225.
Răchita (sat), II, 223.
Răchitova, 27*; II, 85.
Răciulenî, 272.
Racla (sat), II, 47.
Racovița (sat), 129 (265); II, 219.
Racovița (Constantin-Vodă), 57-8
(108); II, 62.
Racovița (Mihail-Vodă), 57-8 (108).
Racovița (Dimitrie Banul), II, 62-4.
Racovița (familia), II, 61 și u.
Rădăuți (episcopie), 40*-1*. (episco-
pul Varlaam), II, 204.
Radna (localitate), 10 (17).
«Radu-Negru», 33*, 230, 231 (1).
Radu-Vodă Mihnea, 47*.

Radu-Vodă Șerban, II, 19, 61.
Rădulești, II, 91.
Ragla, II, 187.
Răhău (sat), II, 101-2, 153 și u.
Rahova, 115 (229), 130 (271).
Raita (sat), 238 (13).
Rákóczy (Francisc, revoltat), 52*,
39 (74).
Rákóczy (Gheorghe, principe al Ar-
dealului), 5*, 19*; II, 79, 117,
250 (79). (văduva lui), 47*. (Gheor-
ghe al II-lea), 48*.
Rapold (sat), II, 58, 102.
Răsculița (localitate), 27.
Rășinari, 33*-4*, 45, 98 (186), 117,
145 (296), 228 și u., 294; II, 5,
83, 155-6, 168, 174, 219, 246

(43), 264 (143). (Sf. Paraschiva), 33*. (dascăl), 34*.
 Răstoaca (sat), 272.
 Răstoci (sat), 245 (39).
 Raț (Logofătul Petru, secretariu episcopal), 289 (23).
 Rătescu (Neagoe), II, 95.
 Recea (sat), 203 (39).
 Recea (Vaida și Teleki), II, 157, 218.
 V. și Vaida-Recea.
 Reciu (sat), II, 221.
 Regiment valaho-iliric, II, 76.
 Remeș, 298, 300; II, 158.
 Richișdorf (sat), II, 222.
 Riga (din Veleștin), 120 (250).
 Rîieni (sat), 273.
 Rîmnicul-Vilcei, 8*, 9*, 11*, 14*, 45, 98, 100 (187), 104 (109), 115 (228), 117, 143 (293), 147 (300), 150-1 (307), 160 (330), 164 (341), 165 (346), 169 (363), 229-30, 232, 293 (29), 294; II, 44, 105, 108, 136, 155, 174. (episcopii), II, 244-5 (38), 246 (51). (Chesarie), II, 62, 142. (Climent), 66*, 299 (10); II, 44. (Damaschin), II, 105. (Filaret), 66*, 293 (29), 301 (21). (Grigorie), 66*, 290 (24), 300 (17); II, 155. (Ștefan), 28 (42). (Constantin Logofătul din), 290 (24). (tipografii din), II, 8-9.
 Rîpa (sat), II, 110.
 Rîșnov (sat), II, 70, 224.

Rîurenii, 296 (265).
 Rîul-lui-Bărbat (sat), 27*, 220 (4).
 221 (5), 223 (9), 281 (9); II, 201, Rîul-Sec, 276 (2).
 Rîușor (sat), II, 219.
 Robaia (schit), II, 52.
 Robești, 152 (312).
 Rod (sat), II, 159, 221.
 Rodna, 40*; II, 160 și u.
 Roman (episcopii), 299 (8) (Ghedeon), 66*, 299. (Pahomie), 66*, 299.
 Romîni (din Ungaria; statist.), II, 123.
 Romos, II, 220.
 Romoșel (sat), II, 220, 251 (81).
 Roșcani, II, 265 (150).
 Roșia (sat), II, 29, 102.
 Rucăr, II, 112, 162 și u., 219.
 Ruja (sat), II, 221.
 Rumelia, 13, 15.
 Rumînesc (pămînt în Ardeal), 230.
 Rumîni (în Ardeal), 143 (294), 153 (313), 280 (8); II, 163-4. (în sens social), 95 (181). (despre cuvîntul), II, 22.
 Runcu (sat), 221 (5); II, 138.
 Rupturi (sat), 5.
 Rușava, 123 (258).
 Rusciori (sat), II, 24.
 Rusia și Ruși, 172 (372), 177 (382), 289 (22). (consulat în principate), 166 (352). (Ruși în Ardeal), II, 265 (149).
 Rușorul (în Chioar), II, 263 (139).
 Ruteni (din Maramurăș), 240-1.

S

Săbad (sat), 227 (1).
 Saca (sat), 272.
 Săcădate (sat), 198 (27); II, 152, 219, 256 (99).
 Săcărimb (sat), II, 35, 101.
 Săcel (sat în Maramurăș), 27*, 51*, 53*, 235 (6); II, 164, 167, 219, 244 (33), 246 (44).

Săcele (sat), 82 (149).
 Săcerd (sat), II, 247 (52).
 Sad (sat), 63-4 (115); II, 71, 110, 115, 164, 219, 247 (54), 249 (70), 253 (89).
 Sadova (mănăstire), 87-8 (165).
 Șaeș (sat), II, 221.
 Saffranos (familie), 94 (180), 103 (198).

Safta (Doamna lui Gheorghe Ștefan-Vodă), II, 61.
 Săitânești (familie), 11*.
 Sakellario (bancher), 170 (368).
 Sălagiū, 40*, 42*; II, 45.
 Sălășani, 214 (2).
 Salcioa (sat), II, 145.
 Șalimber, 106 (203), 223; II, 168, 221.
 Săliște (sat), 82 (151), 302; II, 40, 42, 89, 90, 128, 165 și u., 215, 227, 256 (99). (judele sas), II, 249 (68).
 Săliște (lingă Beiuș), 273-4.
 Săliște (în Maramurăș), 37*.
 Săliște (în Zarand), II, 227.
 Săliștea-Mare și Săliștea-Mică, II, 222.
 Salzburg, II, 11.
 Samosata (Eusebiu de), II, 30.
 Șamșud, 227 (1).
 Santalul-Mare (sat), II, 228.
 Sântana (sat), 227 (1).
 Sântău (sat), II, 265 (149).
 Săpînța, 38*, 238 (12), 254.
 Sărăcsău (sat), II, 167.
 Sărata (sat), II, 217, 246 (50), 257 (105).
 Sarde (Timoteiū, episcop de), 116 (231).
 Șaroș (sat), II, 168, 222. (-ul-unguresc), II, 133.
 Sas-Vodă, 39*.
 Săsăuș (sat), 215.
 Saschiz (sat), 30, 194 și u. (24); II, 220.
 Săsciori (sat), II, 52, 168, 173, 219.
 Sas-Daia, II, 221.
 Sas-Sebeș. V. Sebeșul-Săsesc.
 Sătele (sat în țara Hațegului), 27*.
 (protopop), 48*, 50*.
 Sătmariū, 41*, 48*.
 Satulung, II, 58, 69, 224.
 Satu-Noū, II, 69.
 Scalvirossi (Levantin), 7 (11).

Șchei (în Ardeal), 7 (12), 91, 273.
 Schindelmayer (gravor), 13*.
 Scoreiū (sat), II, 217.
 Screca, II, 220.
 Scutari (lingă Adrianopol), 192 (17).
 Seaca (sat), 272.
 Sebeșul Făgărașului, II, 170 și u., 218.
 Sebeșul-Săsesc, 8*, 10 (17), 45, 168 (361); II, 172, 181, 223.
 Sebeșul-de-jos, II, 124, 219. (-de-sus), II, 219.
 Șebeșel (sat), II, 220.
 Secuime, 177 (382).
 Segarcea (sat), 138.
 Seghești (Șebești), 41*, 60*, 273; II, 175.
 Șelimber, Șelimbăr. V. Șălimbăr.
 Semlin, 97 (182).
 Senft (baronul de), 164.
 Sepsi-Singiorz, II, 226.
 Șercaia (sat), II, 218-9.
 Șercăița (sat), II, 132, 171 și u., 176 și u., 208.
 Serdarul Barbu, 226.
 Serediū (sat), II, 46.
 Sevăstreni, II, 141, 219.
 Severinului (Țara), 275-6 (1).
 Sibiiel (sat), II, 28, 145, 216.
 Sibiiū, 4*-6*, 8*, 10*, 51*-2*, 65*, 3, 5-6, 9-11, 18, 20, 24, 28-9, 31-2, 37, 40, 43, 49, 51, 54, 58-9, 64-5, 71, 75-6, 78-9, 81, 86-9, 91-3, 98, 101, 103-4, 106, 108, 111, 115, 117, 119, 125, 147-8, 156-60, 162, 170, 174-5 (377), 181, 186, 194 (22), 200 (34), 201-2 (37), 203 (40), 211 (63), 227 (3, 289 (21-2), 292-3 (28); II, 6, 18, 23-4, 48, 155, 164, 179 și u., 243 (28), 264 (144). (Maierii -ulu), 15*, 47-8 (95), 88 (166), 98 (186), 117 (234: paroh), 154 (316); II,

181, 244 (35), 248 (60). (biserica din Groapă), 117 (234), 198-9 (31). (biserica Grecilor), 42 (84), 167 (356); II, 32. (efimeriî: Domentie), 158 (324), 162 (337), 175 (378), 177-8 (385), 179 (388). (Grigorie Agioritul), 52-3 (99) (Iacob Olimpiotul), 15* (Neofit), 161-2 (335-6), (alții), 81 (145), 90 (172), 113 (222), 117 (234). Protopopî: Ioan Moga, 181 (396) Ilie Popovici, 158 (324), 171 (370). Preoți (în 1796). 88-9 (167), 121 (252). (Dan), 101-2 (192). Cantori, 34 (59). Compania de negoț a Grecilor, 3, 5, 9, 18, 26, 32-4, 52-3, 58-9, 65, 69, 72, 78, 87, 98, 102-3, 110, 122, 156, 176-7; II, 49-50, 243 (8). (Birăi: I. Cincu), 9* (Dima), 32 (51, 55). (Dimitrie, din 1694), 6 (9). (Costachi Duma), 22-3 (33). (Grigore), 27 și u. (Gioan), 71. (Diamandi), 64 (115). (Gh. Horvat), 10 (16), 36-7 (70). (Hrisant), 19-20 (26). (I. Marco), 9*, 51-2 (97), 61 (112). (Manicati), 9*, 15*, 74, 82, 90, 94, 102-3, 107-8, 111, 120-2, 124-6, 128, 130-3, 135, 139-40, 144, 147, 149-54, 157, 159, 163, 165-6, 167-8, 175-6, 179. (Gh. Marco), 104. (Gr. Matei), 10*. (Stan Popovici, 181 (396). (C. Safranor), 47 (94). (M. Zigură), 181 (397). Casa Manicati, 10*, 53 (100), 121 (251, 254), 122 (257), 124 (260), 126 (292), 128, 130 (268), 131 (272-4), 132 și u., 146-7 (299), 151 (308-9) și u., 162 (337). Cărți, 38 (71). Dascăli, 79-80 (142), 84-5 (157), 177 (384), 180 (393). Croitorii, 5. Mănăstire catolică de călugări, 22-3 (33). Cloșterul, 30.

Sibișani (sat), II, 249 (73).
 Sibișel (sat) II, 101, 174.
 Șibot (sat), II, 220.
 Sidis (Grigore, episcop), II, 52.
 Șieul-Mare, II, 244 (37).
 Sighet, 39*, 51-2, 234 (5).
 Sighișoara, 30, 83 (156), 299; II, 220.
 Siklod (sat), II, 226.
 Silesia, 7*.
 Silistra, 11*, 25 (37), 142.
 Silvaș, 40*; II, 256 (100).
 Simbăta-Mare, 49*, 108 (211); II, 9.
 Simbăta (sat), 223 (8). -de-sus, 74-5 (132), 91; II, 92, 183-4, 217. (mănăstirea), II, 127. (-de-jos), 260 (120), 288-9 (19); II, 182-3, 219.
 Simbotinul (sat), 281 (9).
 Simcel (sat), II, 156, 186. (Popa Iancu din, traducător), II, 156.
 Sinai (protosinghelul din), 32 (52). (Ioachim proigumenul), 109 (213).
 Șinca, II, 219, 257 (104). (-Nouă), 204 (44). (-Veche), II, 186.
 Șincai (Gh., istoric), II, 13.
 Sincrai (sat), II, 255-6 (95).
 Singiorz, 296 (5); II, 86, 187, 226.
 Sinmihai (de-sus și de-jos), II, 225.
 Șimpetru (sat), II, 69, 252 (87).
 Sintegiude (sat), II, 160.
 Sîntimbru, II, 187, 230.
 Sintion (sat), 227.
 Sîrbî (sat în Maramurăș), 255, 275, 278 (3).
 Sirul (Efrem, Părinte al Bisericii), II, 66.
 Șiștov, 59 (109). 166 (348, 350).
 Sivas (episcop de), 48*.
 Slănic (Cămărași de, în Moldova), 25 (37).
 Slatina (munteană), 129 (265), 134 (278), 153 (314); II, 20.
 Slatina (în Maramurăș), 51*.

Slătineanu (familie), 136-7 (281).
 Slătioara (sat), 132 (277).
 Slobozia (mănăstire), 161 (332).
 Smederevo (Mitropolit de), II, 86.
 Snagov, II, 5.
 Șoala (sat), II, 222.
 Socodor (sat), II, 159.
 Sôfalva (sat), II, 226.
 Sofronie (călugărul, căpetenie de răscoală), II, 251 (83).
 Sohodolul Branului, 274; II, 5, 78.
 Șoima (sat?), II, 138.
 Șoimuș (sat), II, 32, 187. (-ul românesc), II, 188. (-de-sus), 270.
 Solnoc (comitate), II, 45-6, 228.
 Soltana (Doamna, a lui Petre Cercel), II, 61.
 Sombor, II, 223.
 Someșfalău, 8*; II, 188.
 Someșul-Mare (riș), II, 125.
 Șona (sat), II, 224.
 Șonfalău (sat), II, 225.
 Șoroștin (sat), 126 (262), 128.
 Sorvad (sat), II, 95.
 Sotirovici (Duca, tipograf), II, 195.
 Spineni, 115 (228).
 Stanca (Doamna lui Mihaș Viteazul), II, 61.
 Stavropole (Grigore, episcop de), 101 (191).
 Ștefan-cel-Mare, 43*-4* n. 2; II, 61.
 Stefanca (mănăstire), II, 79.

Stena (sat), II, 223.
 Stilova, II, 195.
 Știrbei (Barbu-Vodă), 296 (4).
 Știrbei (Banul Constantin), 220 (3).
 Știrbei (Ecaterina), II, 180.
 Știrbei (Ilie), 221 (5).
 Stoihaza (sat), II, 247 (55).
 Streiu (sat), II, 189.
 Stremț (sat), II, 189, 243 (27), 248 (61).
 Streza-Cirțșoara, II, 217.
 Strilbițchi (preotul, tipograf), II, 34.
 Sturdza (Scarlat), 13*-4*.
 Șumla, 17 (21).
 Suncuiș (sat), II, 49.
 Șuncuta (sat), II, 189, 245 (39).
 (-Mare), II, 45, 227. (-Mică), II, 228.
 Șura-Mică, II, 190.
 Surășag (sat), 227 (1).
 Surduc, II, 136.
 «Susth» (sat), 274.
 Suțu (Mihail Constantin-Vodă), 142-3 (291-2).
 Szaploneczay (familia), 238 (13), 240, 250.
 Szederjes (localitate), 120 (247).
 Székely (comitele), II, 263 (138).
 (familia), II, 249 (69).
 Szent-Lélek, II, 226.
 «Szodoró» (sat), 228.
 Szunyogh (Francisc, teolog), 283 (13).

T

Tălmaci (sat), 95 (181), 128; II, 219.
 Țara-de-jos (din Ardeal), 258 (108).
 Țârcaia (sat), 269.
 Tărlungeni, II, 69.
 Tataři, 37*, 39, 289 (22); II, 241 (17).
 Tatrang, II, 224.
 Tazlăul-Sărat, II, 137.

Tearciu (sat), II, 137.
 Tebea (sat), 27 (41); II, 87, 190.
 Tecău (Sf. Maria din), 42*; II, 174.
 Tecușul-săsesc și românesc, II, 224.
 Teiuș (sat), 45; II, 191 și u.
 Teleky (familie), 232; II, 252 (86), 257 (106).
 Teluc (sat), 290 (24); II, 119-20.
 Tempea (Isaia), II, 70. (Radu, di-

rector al școlilor neunite), 32,
191-2 (16), 193 (19), 197 (27).
Teodorovici (Ioan, scriitor), II, 22-3.
Teodosie-Vodă, II, 61.
Thelek (sat), 273. V. Teliuc.
Theotokis (Nichifor, dascăl), 13*.
Thugut (ministru austriac), 120 (247).
Thury (Ladislău de), 110 (247).
Țichindeal (Dimitrie, scriitor), II,
176, 215.
Țiganî (sat), II, 46.
Țiganî, 40 (45), 87-8 (165), 93 (179),
95 (181), 134 (278), 196 (24),
202 (38), 241-2, 246, 252, 257,
259, 277; II, 265 (151).
Tilișca, II, 40, 193, 216, 256 (99).
Timișoara, 78, 113 (223), 175-6
(379), 278 (3); II, 19, 23, 78,
155, 197. (Fabric, II, 197. (epis-
copul Petrovič), 78.
Țipretnic (sat), 226 (1).
Tîrgoviște, 18 (23), 278 (2); II, 8,
66. (Logofătul Petrașco din), II, 3.
Tîrgul-Gilortului, 281 (9).
Tîrgul-Jiului, 163 (339), 168 (358).
Tîrgul-Ocnei, 9*; II, 207.
Tîrnava (apă), II, 163, 228.
Tîrnova 13 (20). (sat), II, 110.
Tismana, 45*-6*, 19 (26); II, 173.
(Atanasie, egumen), 220. (Sîrghie,
egumen), 45*. (altî -î), 220 (3).
Tismandi (logofăt episcopal), 289
(21).
Titești, II, 209.
Toarcia (sat), II, 221.
Toderița (sat), II, 113, 219.
Tökölly (Emeric, rege al Ungariei),
11*, 48*.
Török (Valentin), 280 (6). (familia),
279.

Tipografi: P. Bart. V. Bart. Popa
Iosif, II, 100. Diaconul Teodor,
și Ioan, II, 154. Pavel Clopotariul,
II, 154. Dumitru Rîmniceanu,
II, 10. Ion Rîmniceanu, II, 16.
186. Iosif de Kurzbeck, II, 16.
Vasile Chișescul din Suceava, II,
160. Iordachi, II, 209. D. Pandovici,
46 (91). P. Tekeld, II, 11.
Petru Popovici, II, 13.
Tohan (sat), II, 70, 224.
Tokaj, 6*, 7*, 151.
Țopa (Chiril, vicariul Hațegului),
29*, 227 și u. (2 și u.); II, 111.
Topîrcea (sat), 176 (379); II, 88,
221, 259 (113).
Toplița, II, 245 (39).
Totfalu (Tăuș?), II, 261 (124).
Tothaza, II, 256 (100).
«Tottsser» (sat), 280 (6).
Traniș (sat), II, 46.
Trapold (sat), II, 221.
Trapșa-de-jos (sat), 51*.
Tref-Scaune, II, 226.
Trestia (sat), II, 87.
Triest, 78 (140).
Turchiș (sat), II, 69, 224.
Turcia și Turci, 27 (41), 28, 33
(57), 130, 143 (294), 176-7 (382).
(negustori în Ungaria), 3*.
Turda, II, 24, 195 și u., 227, 256-7
(101-3), 261 (121), 262 (132),
266 (155).
Turdaș (sat), II, 194 (220), 251 (81).
Turnișor (sat), II, 169 (366).
Turnu-Roș, 22 (31), 117 (234). 164
(340).
Tutana (mănăstire), 171 (372).

U

Ucea-de-sus, 218 (3); II, 198, 217.
(-de-jos), II, 197, 217.

Uglea (mănăstire), 54*.
Ugocea, 40*.

Uifalăul-săsesc, II, 230.
 Ungaria, 222 (8). (regele Ludovic I-ii), 59*. (regele Matiaș), 3*, 33*.
 V. și Corvin. (regele Vladislav), 43*.
 Ungra, II, 234.
 Ungrovlahiei (Mitropoliții): (Dionisie Lupul), II, 19. (Dosofteiu), II, 69.
 (Grigorie II), 100 (189). (Macarie

cel nou), II, 66. (Mihail), II, 66.
 (Neofit), 299 (11). (Serafim), II, 66. (Teodosie), 298 (4); II, 112.
 Unguraș (cetate), 40*.
 Unguri, II, 264 (145).
 Ungvár, 47*.
 Ursești, 274.
 Uricheni, 143 (294).

V

Văcărescu (Gheorghe), II, 67. (Barbu), II, 19-20. (Iancu), II, 21.
 Văcărești, 135 (279).
 Vad, II, 133, 200, 218. (episcopi de), 43*. (Spiridon), 46*.
 Vaida (Dimitrie, profesor în Blaj), II, 18, 175.
 Vaidahaza (sat), II, 252 (87).
 Vaida-Recea (sat), II, 124, 356.
 Valdeei (sat), 156 (320), 167 (354); II, 220.
 Văieni (sat), 273.
 Vălară (sat), 219 (1), 282 (9).
 Valașnița (sat), 275-6 (1).
 Vălcan, II, 70, 224.
 Valdhid (sat), II, 222.
 Vale (sat), II, 215, 249 (68).
 Valea-Dosului (sat), II, 200.
 Valea-Lupului (sat), II, 201.
 Valea-Porcului (sat), 248.
 Valea-Seacă (sat), 244.
 Văleni (Gura -ilor), 129 (265).
 «Vallenigya» (sat), 274.
 Vancicești, 234 (3).
 Varfalău (sat), II, 225.
 Varino (dicționarii), 12*.
 «Varlaam și Ioasaf», II, 3.
 Vașarhei, 9*, II, 210-1 (63); II, 133, 245 (41), 248 (61), 262 (132).
 Vascău (sat), II, 49.
 Vasići (dr.), II, 21.

Vasile-Vodă Lupu, II, 16.
 Velchier (sat), II, 261 (128).
 Velț (sat), 227 (1); II, 222.
 Veneția (tipar), 9*, 12*, 13, 45, 67 (120), 78 (140), 123 (259), 210 (61).
 Vereșmart (sat), II, 69, 225.
 Veștem (sat), 15*, 63, 169 (364), 291 (26); II, 201-2, 219, 247 (56), 248 (60).
 Vețel (sat), II, 265 (150).
 Veterani (generalul), 6-7 (9-11).
 Vidembac, II, 169.
 Vidin, 138, 147 (300), 153 (313).
 Vidolm, II, 144.
 Vidra-de-jos, II, 202.
 Viena, 10*, 13*, 45, 67 (120), 90 (173), 94 (181), 98-9 (107), 100, 108, 131 (275), 143 (293), 165 (344), 167-8 (355-6), 188 (10), 224 (10), 226 (13), 300; II, 17, 19, 81, 140, 253 (89). (colegiu), 292 (28). (tipografia Venedoti), 13*.
 Vilară (familie), 9*, 10*, 74 (131), 77, 87 (164), 93-4 (180), 105, 108 (120), 155.
 «Vinenieth» (sat), II, 245 (39).
 Vinere (sat), 250 (81); II, 220.
 Vineția-de-jos, 193-4 (20), 210; II, 73, 218. (-de-sus), II, 218.
 Vingard, II, 28, 244 (36), 258 (108).
 Vinț, 45, 52 (98), 145; II, 102. (-de-

- sus), II, 225. (Bulgari din), 52 (98).
- Virșeș, II, 23, 76. (Iosif de Șacabent, episcop de), 76. (Petru Ioanovič de Vidac), 76. (Vichentie Popovici), II, 76.
- Vișăul-de-jos, 51*, II, 203. (-de-mijloc), 51*. (-de-sus), II, 203.
- Viscri (sat), II, 123.
- Vișegrad, 276 (1).
- Viștea-de-jos, II, 82, 95, 130, 169, 205-6, 216. (-de-sus), II, 206, 217.
- Vistierul Vasile (din 1600), 280 (7).
- Vlad-Vodă, II, 61.
- Vlad-Vodă Dracul, 59*, 276 și u. (2).
- Vlădeni, II, 69, 207, 224.
- Vlădoianu (familie), 28*, 225 (13), 226 (14).
- Vlah (discuție cu privire la cuvîntul), II, 23.
- Vlaicu-Vodă, 59.
- Vlașca, II, 126.
- Voica Doamna, II, 61.
- Voila (sat), 27 (2), 276; II, 207, 217.
- Voileanu (Matei), II, 93, 114.
- Voinescu (familie), 50 (96), 164 (342).
- Voinigescu (familia), 221, 223-5.
- Voinigești (sat), 28*, 222 (7), 224 (11), 225 (12).
- Voivodenii (sat), 277; II, 200. (-i-Mari), II, 126, 209, 217. (-Mic), II, 217.
- Vorumloc, II, 222.
- Vorzadul (-de-sus și de-jos), 274.
- Vulcan, 166 (349).

W

- Wallis (comitele), 289 (22).
- Wittenberg, II, 6.

Z

- Zăicani, 28*-9*.
- Zălah, II, 266 (152).
- Zarandul, II, 60, 227.
- Zezin, II, 69, 224.
- Zimnicea, 166 (350).
- Zirnești, 11*; II, 70, 210, 224.
- Zlatna, 45, 170-1 (369); II, 30, 80, 83, 200, 210, 227.
- «Zlevecztky» (Slăvești?), 272.
- «Zoczath» (preot din), 60*, 279 (4-5).
- Zoltan (localitate), 194 (24).
- Zosima (frați, editori), 13*.

INDICE DE LUCRURI.

A

Abă, 14.
 Ac de sac, 98 (184).
 Acoperiş (punct de judecată bisericească), 281 (8).
 Aer (epitaf), II, 89, 263.
 Agabaniū, 123 (258).
 Agazon, 152 (313).
 Aghenția, 155.
 Aghiasmă, 54.
 Ainrah, 67 (120).
 Ainșloh (*Einschlag*), 81 (146).
 Alămiie, 15.
 Aldămaș, 92 (176).
 Alegătorii (bisericii), II, 171.
 «Alerlai» (marfă amestecată), 86.
Alexandria, 145 (296).
 Anafură, 64.
 Angarie, 216.
 Anghinet, 146 (297), 174 (376).
 Anglie, 10 (16), 12 (20), 15, 45, 78, 90 (172), 94 (181), 188 (9); II, 243 (30).
 Anison, 14.
 Antimise, 50*-1*, 65*-7*, 297 și u.; II, 30, 241 (21), 251 (81).
 Aramă veche, 168 (360).

Arăndaș, 21*, 186 (1).
 Arbateiū, 30.
 Arac, II, 103.
 Arc, 39 (75).
 Argint-viū, 13.
 Argintari, 97, 118 (242).
 Arindă, 204 (44).
 Armariū, 227 (4).
 Armaș, 222 (8).
 Armiția (tricesima), 10 (17).
 Arniciū, 13, 45, 145 (296); II, 255 (93).
 Arpăcaș, 67 (120), 208 (53).
 Artar, 46.
 Artofor, 54 (103).
 Arvună, 153 (313), 156 (320), 256.
 Asesor, 233.
 Așezători de slove (zețari), II, 154.
 Aspri, II, 219, 222.
 Astaluș, 54 (103).
 Ață, 67 (120).
 Atestat școlar ardelean (c. 1800), 193 (19).
 Atlas, 123 (258), 143 (293), 145 (296), 146 (298); II, 62, 96.
 Azivason, 46 (90).

B

Băcani, 9 (16), 33-4 (58), 38 (72), 40 (46), 47-8 (95), 50-1 (96), 56 (111), 75 (134), 78-9 (141), 81-2 (146), 112 (220).

Baciū, 9 (16), 10.
 Badiar, 67 (120), 81 (146).
 Baeră, II, 253 (90).
 Bal, 105 (201).

- Banco-țidulă, 124 (260), 144 (295).
 Banî, 89; II, 113, 116, 132. (turcești și nemțești), 176 (381). (de hîrtie), II, 171. (umblători), II, 140. (pierduți), II, 79. (oprirea ieșirii—ilor împărătești), 46 (91). (echivalențe), 63.
 Bărbierî, 91.
 Bardă, 63.
 Barhet, 45, 59 (110).
 Basaciū, 129.
 Bășculă, 64 (115).
 Basmă (stofă), 123 (259).
 Baște, II, 130.
 Batistă, 174 (376), 207 (49).
 Batiace, 67 (120).
 Bătrînii satului, 4, 217 (2), 229, 231-2 (2), 294, 296 (5); II, 143, 182. (de țeh), 216 (11).
 Beatzac («Betsack»), 99 (187).
 Becerî, II, 152.
 Bederniță, II, 63, 96.
 Beniș (biniș), 123 (258), 125.
 Berbeci, 27 (40); II, 4.
 Berbință, 132 (277).
 Beșică, 45. (cu banî), II, 242 (23).
 Beșlii, 177 (382).
 Betèle, 13.
 Beție, 193-4 (20).
Biblioteca romînească, II, 19 și u.
 Biciu (prețaluire), 296 (5).
 Biciului (a), 296 (5).
 Bigamie, 198 (29); II, 265 (149).
 Bigeleizen («Bügeleisen»), 174 (376).
 Bir, 56 (106), 153 (313), 180 (392), 277 (al sătenilor).
 Birae, 277, 280 (8), 296 (5); II, 79, 99, 143, 171, 182, 255 (94). (domnesc), 204 (44). (de sat), II, 171, 245 (39). (Curții), II, 260 (120). (mare), II, 159. (de tablă), II, 45.
 Birăoaie, II, 260 (120).
 Bîrne, 228 (4).
 Birșag, 281 (8); II, 59, 263 (135).
 Birșăgului (a), 50 (95), 216 (11).
 Biserică (rînduiala la), 190 și u.
 Bitanți, 148-9 (303 4).
 Bîte, 228 (4).
 Bivolî, 238 (13).
 Bivolițe, 170 (368).
 Blană (de nurcă), 16, 123. (în genere), 14.
 Blăniș, 63.
 Blehiu, 147 (299).
 Blide, II, 132, 146 (397), 160, 174 (376), 208. (de-sus), 170.
 Bogaciū (pogasiū), 45-6 (90), 63, 67 (120).
 Bogasierî, 33-4 (58).
 Boi, 13. (la pășune), 72 (129), 125 (262), 152 (312).
 Boierî (în Ardeal), 295 (1).
 Boierî (de Făgăraș), II, 150, 254-5 (91-2), 262 (134).
 Boieroaie, II, 255 (92).
 Boltă, II, 36.
 Boltășiță, 157 (321).
 Borbanță, II, 187.
 Borcane, 143.
 Botnari, 263.
 Brănișterî, 210 (59).
 Brașovenie (marfă de), 177 (382).
 Bresle, 11.
 Bricege, 67-8 (120), 166 (349). (cu furculiță), 166.
 Brîne, 90 (172), 99 (187), 188 (9); II, 3, 51, 241 (17). (săsești), 94 (181).
 Brînză, 13; II, 103.
 Broaște (cu arc), 110 (217).
 «Brochi», 40 (76).
 Bubariū, 129.
 Bubat (vărsat), 202 (38).
 Bucecă, 174 (376).
 Buchilareș, 127.
Bucoavne, II, 13.
 Bumbac, 12 (20), 67 (120), 91, 176 (382).

Bundă, 98 (184), 99-100 (187), 172 (374), 145 (297), 227 (4).
 Burdunar (buzunar), 146 (298).
 Burete, 67 (120).
 Burliu (ban), II, 250 (81).

Butcă, 123 (258), 144 (295), 168 (358).
 Butelie, 58, 151 (308).
 Buzunar, 145 (297).

C

Căbel (*Kübel*), II, 158.
 Cădelniță, II, 96, 137, 154.
 Cafea, 29 (44), 67-8 (120), 80 (143), 170 (369).
 Cafenea, 137.
 Cai, 13-4. (în loc de bani), 222 (8). (hoji de), II, 50.
 Căițe, 144-6 (296-7).
 Căldărari, 200 (36).
 Căldări, 95 (181), 99 (187).
 Calendare, II, 17, 21-3.
 Calfe, 152 (313).
 Călimariu, călimări, 45; II, 253 (90).
 Călugărițe (în Ardeal), II, 255 (92).
 Călușeri, II, 225 (93).
 Cămănari, II, 124-5.
 Cămărași, 25 (37), 81, 107 (206), 224 (9).
 Cămarășie, 100, 166 (348).
 Cămăși, 63, 97 (183), 145 (296-7), 174 (376), 227 (4). (de Linz), 145. (de bumbac), 208 (53). (nemțești), 20 (28).
 Camătă, 10 (16); II, 34.
 Camforă, 68 (120), 81 (146).
 Camilut (camelot), 45.
 Căminari, 25.
 Cană, II, 160.
 Canafaț, canafas (camvă, *canevazzo*), 59 (110), 81 (144), 123 (258).
 Candelă, II, 118.
 Candidați (de preoți), 201.
 Canonice (casuri), 281 (8).
 Cantori, 34, 100, 198, 227 (3); II, 140, 163, 204.
 Căpăneață, 174.

Căpanlii, 147 (300).
 Căpătiiu, 123 (258).
 Capelă, 81, 208 (54).
 Capelanii, 113 (223), 119 (32).
 Căpeneag, chepeneag, 174 (376), 227 (4).
 Capere, 80 (133).
 Căpitanii, 113; II, 65, 143. (munteni), 39 (74), 72 (129), 110 (216). (ardeleni), 61 (112), 75-6 (135).
 Căprari (militari), 169 (366), 217 (2).
 Capre, 147 (300), 293 (300).
 Căput, 145 (296), 174 (376).
 Cară, 177 (382).
 Căramidari, 119 (24-5).
 Cărauși, 31, 53 (100), 76, 115 (29); II, 249 (67).
 Căraușie, II, 105.
 Carazetel (veșmint), 145 (296).
 Carmajin (*carmoisii*), 86 (160).
 Cărți (de hotărnicie), 223. (de nemișug), 56. (de pace), 127. (de plecare), 178 (387). (de preoție), 282-3 (11), 288 (19), 293 (29). (de tocire de preot), 189 (14).
 Cărți (în genere), 202 (37). (editate de — românești), 180-1 (395). (bisericești), 63, 100 (188), 175 (377), 251 (81) (din veacul al XVIII-lea, oprite în Ardeal); II, 224-5 (38). (de școală), 201, 209 (56). (legători de), 168 (359); II, 83.
 Cărți de joc, 45, 179 (389).
 Carton, 59 (110), 67 (120), 146 (298), 174 (376).

- Căruță, 29.
 Carvasară, 141 (287).
 Căsătorie (carte de), 218 (3). (mixtă),
 II, 257 (105). (a treia și a patra),
 198 (29), 256-7 (101); II, 265
 (147). (nelegiuită), II, 242 (25).
 (cu fugă), II, 251 (81).
 Casten (cutie; *Kasten*), 146 (297).
 Castron, 143 (294), 179 (390).
 Cătană de margine, 200 (35).
 Cațaveică, II, 3.
Catehism (al lui Șincaș), II, 13-4.
 Cățuie, 146 (297).
 Cazan (de rachiū), 153 (313).
 Ceaiū, 86 (160).
 Ceapă, 130 (267).
 Ceară, 50 (96), 63, 90 (173), 236
 (6) (roșie), 67-8 (120). (de pe-
 cetluit), 67. (galbenă), 59 (110).
 (de biserică), 14.
 Cearșaf, 123 (258).
 Ceasornic, 127, 130 (269), 144
 (295-6), 156 (320).
Ceasloave, 166 (349).
 Cîrpă, 145 (296). (pentru grumaji),
 146 (298), 174 (376), 208 (53).
 Cîrpător, 146 (297-8).
 Ciubăr, 146 (297).
 Cizmășel, 148 (302).
 Cizmași, 116 (230), 214 (2).
 Cizme, 63, 118 (236), 174 (376),
 177 (382), 207 (49).
 Clinciul Pashaliei, II, 5.
 Clocă (cleampă), 213 (69).
 Clopote, 75 (133); II, 43, 48, 161.
 Clopotari, 144 (295); II, 154.
 Clopotărițe, II, 120.
 Cnezî, 231, 280 (6).
 Coarne de marî, 16.
 Coase, 14, 46 (90), 153.
 Cocial, 115 (229).
 Cociaș, cociș, 97 (183), 144 (295),
 153 (313); II, 110.
 Cocie, 173; II, 243 (30).
 Cofe, 207, 215 (8); II, 4, 150 (ca
 măsură), 207 (49), 208 (53); II,
 14.
 Cofțirîe, II, 241 (17).
 Cojoc, 208 (53); II, 3.
 Cojocari, 50 (96), 65 (116), 92 (175),
 129 (265), 204 (43); II, 139, 182.
 Colac, II, 15.
 Colac (răsplată pentru descoperire),
 15, 72 (129); II, 170.
 Colăci (a) (a întreba de un lucru),
 II, 112.
 Colibă, II, 198.
 Colindiriū, II, 160.
 Colive, 146 (297).
 Coloniale, 177 (382).
 Coma, 201.
 Comet, II, 171.
 Conăcarî, 115 (229).
 Condite, 86 (160).
 Confeturi, 86, 179 (390).
 Cercei, 54 (102), 97 (183), 145 (296),
 170 (367), 188 (9).
 Ceteș, 283.
 Cîfinet, 63.
 Chelari, 222 (7); II, 44.
 Chelbedrot, 81 (146).
 Cheotoare, 213 (69), 215 (5).
 Cheptar (pieptar), 63, 145.
 Cheșalvan, 63.
 Chihlimbar, 14.
 Chindarșuh (*Kinderschuh*), 67 (120).
 Chindee, chindie, findeae, 63, 146
 (298), 170 (367), 227 (4).
 Chingă, II, 41.
 Chipcă, 188 (9).
 Chipel (corn; *Kipfel*), 83 (156).
 Chipuri, 174 (376). (roșii, negre),
 146 (297).
 Chirie, 77 (138), 86 (160), 143
 (294).
 Chirigiū (cărăuș), 143, 152 (310),
 153 (313). V. și cărăuși.
 Chischineū, 63.

- Chismeriū, 123 (258), 125.
 Chivere, 12 (20).
 Chivot, II, 64.
 Chizeș, II, 33 (57), 70 (126), 82 (152), 96, 101 (190), 141 (288), 214 (4), 259 (116), 260 (108), 293 (210); II, 34, 37, 111.
 Cingătoare, 63.
 Cîntar, 99 (187), 141, 143 (294).
 Cîntări, 201.
 Ciobani, 293 (30).
 Ciocane, 216 (7).
 Ciocoî, 222 (7).
 Ciorbă, 179 (340).
 Ciorogarî, 216 (9).
 Cipcă, 146 (298).
 Circiumă, II, 149, 243 (30), 260 (120), 264 (145).
 Circiumari, 143 (294).
 Cîrnați, II, 41.
 Conteș, contoș, 10 (16), 87 (165).
 Contract (de ucenicie), 86-7 (163), 92 (175), 104-5 (201). (de tovărășie), 94 (180).
 Cop, 145 (296), 174 (376).
 Copil de suflet (carte de înfiere), 161 (333).
 Copîrșeu, 63, 112 (223).
 Cordovane, 152 (310), 153 (313), 155, 159 (327).
 Corfă, II, 127.
 Coropcă (de samur), 12 (20), 19.
 Cort (cortel, umbrelă), 146 (297). (de mușamă), 146 (298).
 Cositor, 67 (120).
 Costande, 75, 132; II, 55.
 Cot, II, 3, 29, 45, 59, 65, 81, 83, 97-8, 145.
 Coteș, II, 166.
 Covor, II, 224.
 Covrigi, 83 (156), 102 (196), 130 (267).
 Cozonac, II, 161.
 Cradel, 145 (296).
 Cragăl, 146 (298).
 Crainici, 279 (6); II, 90, 246 (46).
 Crăițari, 37, 192, 199, 208, 267; II, 14, 120, 131.
 Crămaș, 238 (13).
 Crătință, 63; II, 3.
 Cratiță, 146 (297).
 Credinceri, 160 (331).
 Creditor (stofă), 68 (120).
 Credul (stofă), 123 (258).
 Cremi, 67 (120).
 Criptograme, II, 51.
 Crișme, II, 265 (146).
 Crisnici, 238 (13), 294; II, 87, 104-5, 108, 151, 166, 169, 175, 203, 255 (93), 258 (108).
 Croitori, II, 65, 88 (156), 145 (296).
 Cronografe, II, 8.
 Ctitori, II, 126, 144, 154, 162, 173, 191, 202.
 Cucuruz, 115 (228); II, 150, 206.
 Cufăr, 99 (187), 160 (330).
 Cuhnia, 107 (206).
 Cuișoare, 67 (120).
 Cumetreală, II, 205.
 Cumpănă, 99 (187). (de galbeni), 68 (120).
 Cununie (slobozire de), 145 (296).
 Cununii (de metal), II, 64.
 Cupă, II, 160. (de vin), II, 41. (măsură), 67 (120).
 Cupfer, 227 (4). (-vosf; coloare), 81 (146).
 Curărarî, 144 (295).
 Curătură, 219 (2), 220.
 Curele, 177 (382).
 Curierul de ambele sexe, II, 21.
 Cursul banilor, 152 (311).
 Curvie, 250 (81).
 Cusător (-oare). 81 (146), 145 (296).
 Cujite, 14, 123 (258), 170 (367).

D

Dajde (în Moldova), 41*, 232. (vlădicească), 282 (10); II, 125.
 Dăjdeări, 232.
 Damasc, 45.
 Dare împărătească, II, 105.
 Darea minii (la logodnă), 195.
 Dascăli, II, 31, 65-6, 74, 80, 92, 96, 108, 120, 148, 157, 162, 164, 170, 178, 188, 200. (Damaschin), 13*. (Costin), II, 65. (Dumbravă), II, 148. (Dumitru), II, 108. (Ștefan), II, 162.
 Datul-minii, 92 (176); II, 263 (135).
 Delniță, II, 198.
 Desagi, 63, 168 (360).
 Despărțenie, 157 (322), 158 (325). (cerere de), 148 (303). (proces de), II, 243-4 (30). (carte de), 88-9 (167).
 Destrămături, 15, 31.
 Dezgropare, 88 (166), 114-5 (224-5, 227).
 Diaci, 208, 220 (2), 268; II, 9, 36, 148-9, 155, 160, 170, 194, 202, 263 (142), 265 (149).
 Diaconii, II, 9, 44, 242 (26-7), 261 (122).
 Diaconi (a se), II, 173.

Diaconie, II, 184.
 Diată, 188 (9).
 Dihori, 14.
 Dijmă, 277.
 Diortositor (de tipar), II, 162.
 Diplă, 44 (89), 46 (92).
 Dirste, 277.
 Discos, II, 57, 96.
 Divan, 146 (297).
 Dobîndă, 8 (15), 59 (111).
 Doctorii, 83 (156).
 Doctorii, 43 (87), 59 (110).
 Dogari, II, 172.
 Dragobete (serbătoare), 75.
 Dragomanii, 159.
 Dregători, deregători, diregători, 27 (41), 235, 236 (6); II, 125, 149, 171, 174, 257 (102).
 Drept roman, II, 20.
 Drojdii de undelemn, 68 (120), 195 (181).
 Ducați, 78 (140); II, 134. (turcești), II, 6.
 Dulamă, 90 (172).
 Dulceață, 174 (376).
 Dutce saii duce, 55 (105), 215 (8); II, 3, 102, 108, 116, 125-6, 131-2, Dvere, II, 161.

E

Economie de cîmp (carte de), II, 18.
 Epitrahil, 129 (266); II, 257 (108).

Erweist dass die Walachen nicht römischer Abkunft sind, II, 23-4.

F

Fachiol, 45, 59 (110), 67 (120).
 Făclii, II, 256 (97).
 Factură, 115 (228).
 Făgădaș, 187 (8).
 Făină, 175-6 (379).

Fălcer, 51 (96).
 Fălnogiū, fulnogiū și fonogiū, 7 (12). 46 (92), 102 (192), 194 (21); II, 264 (145).
 Falon, II, 56.

- Falușbirău, II, 182.
 Farfuri, 123 (258).
 Fartat, fătaie, 207 (49); II, 3, 95, 132, 160, 207. (de pământ), 235 (6).
 Față de masă, 63, 91, 99 (187), 123 (258), 145 (296), 170 (367); II, 160. (de perină), 63.
 Fator (fatur), 93 (178), 105 (201).
 Fătul (bisericii), II, 265 (149).
 Faur, 55.
 Fecior (de boltă), 176 (380).
 Federmeser, federmesăr, 81 (146), 174 (376). V. și briceag.
 Fele, 174 (376), 212 (66), 215 (9); II, 74. (de vin), II, 133.
 Felegene, 123 (258), 156 (320).
 Felon, II, 162.
 Ferbăr (= zugrav), 67 (120).
 Ferdelă, ferdel, 130 (267), 208 (53), 263, 267; II, 3-4, 16, 108, 132, 164, 197, 206, 208, 250 (81), 254 (90).
 Ferdie, II, 154.
 Ferduș, II, 103.
 Ferie, II, 103. (de vin), 296 (5).
 Feșnic, II, 160-1.
 Fiară (de cai), 63.
 Fierar, 45.
 Fierărie, 177 (382).
 Fierăstrău, 63.
 Fiere de vie, II, 85.
 Filă (măsură), 130 (267).
 Filacton, II, 62.
 Filosoși, II, 190.
Filosofia lucrătoare, II, 17.
 Finaț, 287.
 Fini, II, 247 (56).
 Fir de fier, 147 (299).
 Firează, 228 (4).
 Firtal, firtaliu, firtariu, 207 (91); II, 74.
 Fișpan (marfă), 81 (146).
 Flănel, 68 (20), 174 (376).
 Flispapir, 146 (90), 151 (308).
 Florini: (uemeștii), 6, 35, 37, 122. (ungurești), 47, 55, 63, 72, 76, 117, 122; II, 85, 89, 94, 115, 143. (vonași), 233 (2); II, 56, 59, 84, 98, 127, 149, 161. (în genere), 4, 5, 7, 9, 10, 21-2, 32, 41, 55, 59, 75, 101; II, 49, 51, 53, 56, 59, 70, 73, 80, 116, 119-20, 124-6, 128, 132, 137, 141. (prețul în ducăți), 6 (9).
 Forhemet (pieptar de cămașă), 174 (376).
 Fotă, 176 (382).
 Frate dulce, 96.
 Frațez (stofă), 145 (297).
 Frăție de cruce, 225 (13); II, 16, 242 (22).
 Frîne, 174 (376), 227 (4).
 Friptură, 179 (390).
 Fruntariu, II, 161.
 Frunză (panglică), 98 (184).
 Frunzișoară, 67 (120), 131 (272).
 Fruștuc, 173.
 Fufeaze, II, 256 (97).
 Fuiori, 207 (49).
 Funari, 123 (259).
 Funduc (ban), 170.
 Funii, 177 (382). (de cinepă), 106 (202).
 Funt, II, 34, 106. (de ceară), 235 (6).
 Furcă, II, 260 (120).
 Furcoiu, II, 163.
 Furculiță, 166 (349).
 Furcuță, 209 (58). (de carne), 146 (297).
 Futerflanel, 68 (120), 151 (308).

G

Galbeni, 11, 36, 55, 77, 82, 87,
89, 91, 292 (27); II, 161. (olan-
desi), II, 176.
Gălbinași (în salbă). 98 (184).
Gălbiori, 95 (181), 99 (187).
Găleată, 277; II, 205.
Găleată (dare). 277.
Galeș (marfă), 81 (146).
Galon, 45, 145 (297).
Gătături, 212 (67).
Gazdă, II, 263 (142). (Copii la),
22-3 (33).
Găzdoaie, 9 (16), 120 (249), 248;
II, 153, 175.
Gelepci, 8*-9*, 10 (17), 19 (25).
Geremea, 115 (229).
Gheneral-pardon, II, 10*.
Gheordie, II, 241 (17).
Ghindă, 150-1 (307).
Glaă, graă, 45, 59 (110), 81 (147),
156 (320), 228 (4).
Gloabă, 65, 93 (176), 223 (9), 235,
(6), 287 (17); II, 120, (dom-
nească), 277. (soborul), 15*.
Glugi, 106 (202).
Gocîman, goşman, gojman, 4 (7),

124 (260), 186 (1), 187 (8), 190,
197, 294; II, 90, 97, 108, 139,
182, 251 (81-2), 252 (85).
Golod, 59.
Golotă, 67 (120).
Gornici, II, 78, 182.
Goşterit, 115 (228).
Grădinar, 166 (351), 170 (368).
Grajd, 107 (206).
Gramatică, 145 (296).
Grămatici, 145, 293; II, 74, 112,
153, 202.
Granat, 45, 75 (132).
Grănicer, II, 135, 162, 244 (37),
257 (104). (Legiunea a doua de),
II, 24.
Grătar, 146 (297).
Grăunțe de granat și mărgăritar, II,
75.
Grețari, 267.
Grintet, grinte, 81 (146), 86 (160).
Grișcă (=hrișcă), 267.
Grîu, 13-4; II, 4, 266.
Groși, 38 (140).
Groșițe, 143 (294), 227 (4); II, 87.
Guri, 46 (90).

H

Habătar, 59 (110).
Hagi, 11*; II, 262 (133).
Halbăraș, 145.
Halbasandin, 68 (120).
Halhană (salhană), 47.
Haltărcan, 68 (120).
Hamaili, 174 (376).
Hambari, 228 (4).
Hamuri, 97 (183), 174, 177 (382),
227 (4). (cu ținte), 174 (376).
Hantar, 180.
Haraci, 5*.
Hărăger, 5*.

Harar, 176 (379).
Hasnă, 149 (304), II, 99.
Hățuri, 174 (376).
Haulainvand (pînză de casă). 145.
Havaetul Doamnei, 115 (228).
Heanglișe, II, 41.
Hetalm, 234 (3).
Hialm, 229.
Hiclenie, II, 169.
Hintău, 98-9 (186-7).
Hirtie, 151 (308), 177 (382), 179
(390). (de poștă), 86 (160).
Hoher, 216 (11).

Holeră, 213 (71); II, 178.
Holtei, 248; II, 189.
Horgoși, II, 104, 106, 137, 154.
Hortariu, 10 (17).
Hoți, 33 (57).
Hotnogi, 221 (6), 236 (9); II, 111.

Hotnogișă, 129 (264).
Hram, 237.
Hrean, 143 (294).
Hrișcă, 263.
Hurduzău, 210 (60)
Husoși, 227 (4).

I

Ibăl, 68 (120).
Iberaiter (*Überreiter*), II, 56.
Ibricel, 146 (297).
Ibrișin, 129 (266).
Icoane, 54 (103), 63, 99 (187), 174 (376).
Iconostas, II, 38.
Ie, 91; II, 3.
Iepuri, 68 (120).
Ierodiacon, II, 135.
Ierodieconișă, II, 105.
Ileșeri (?), 143 (294).
Iltăs, 45
Îmblăcie, II, 261 (128).
Împăciuire, II, 159.
In, 13.
Inaș, 20*, 215 (8).
Inele, 165 (346), 170 (367).
Înfiera (a—un hotar), 223 (8).
Îngropare, 63-4 (115), 83 (156), 112 (221), 200 (34).
Înștanție, 49, 52 (96), 107 (205), 227 (1), 231-2; II, 259 (113).

Întrebăciune, 155.
Întreială, 147 (300), 153 (313).
Învățare de cîntări, II, 186.
Învățători, II, 125.
Învățător (contract de), 207-8 (51).
Învățătură creștinească despre șapte taine, II, 8-9.
Investigatori, 198 (27).
Iobagi, iobaci, 200 (36), 226 (13), 233 (2), 296 (5); II, 178, 250 (79), 254 (91).
Iosag, 51*, 210 (61), 212 (68), 235 (6).
Ipodiacon, II, 78.
Ișlic, 45.
Ișpani, 280 (8).
Ispravnicul feudal, II, 254 (91).
Iștanție, 231 (2); II, 243 (28), 265 (147).
Ițe, 213.
Izmene, 145 (296), 174 (376), 227 (4).

J

Jder, 13, 50 (96)
Jeleri, II, 185, 265 (149).
Jertfelnic, 297.
Jimblă, jimbră, 102 (196), 130 (267).
Jir, 230.
Jude (de sat), II, 99.
JudIcată, II, 42.
Judeci, 223 (8).
Jupe, 86 (160).
Jupin (în Maramurăș), 255.
Jupin, 51*.

Jurămînt, II, 59. (de țehiū), 215 (6).
Jurași, 28 (18), 197, 198 (30), 199 (33), 207 (50), 210 (62), 214 (1), 233 (2), 246; II, 92, 99, 139, 143, 182. (eparhiei), 227 (1). (-marî), 238 (13). (de sat), II, 255 (94). (aî bisericii), II, 255 (93), 257 (108), 262 (129, 131).
Jurături (=injurături), 207 (51)
Juzi (de sat), II, 152.

L

Ladă, 99 (187), 227 (4).
 Laibăr, 145 (296), 174 (376), 227 (4).
 Lămîi, 12 (20), 55 și u., 77 (138), 99 (187). Cf. alămii.
 Lampas (turcesc), 145 (296).
 Lăncii, II, 163.
 Lăascaie, II, 175.
 Latameșterî, 214 (1), 216 (10).
 Latină (profesorî în Moldova), 209 (55).
 Lăutarî, 83 (158), 206.
 Lazaret, 26 (39), 50 (96), 53 (100), 55 (105), 77 (138), 93 (178), 96, 100, 115 (229), 124 (259), 126-7 (263), 128, 130 (267), 151 (310), 152 (312).
 Lazur, 81 (146).
 Leacurî, 146 (297).
 Lebadea, II, 127.
 Lebedee, 145-6 (297-8), 170 (367).
 V. și Lepedeu.
 Lecmus (marfă), 81.
 Leftî, 97 (146).
 Legători de cărți, II, 55, 71, 97, 105, 132, 154, 172, 202, 207.
 Lege (= judecată), 234 (3).
 Legenda Sf Paraschive, II, 53-4.
 Legume, II, 74.

Leî, II, 87. (bătuți), II, 154. (nem-
 țești), II, 3, 90. (turcești), II, 126.
 Lentar, 83.
 Lepedeu, 145 (296), 227 (4); II, 133.
 Leveș (supă), 227 (4).
 Lină, 12 (20), 14, 21 (31), 31, 36, 46 (86), 50 (96), 132 (277), 140-1 (287), 144 (295), 148 (294), 176 (382).
 Lingurî, 170 (367), 309 (58); II, 22, 154. (-ițe), 123 (258).
 Lipscanî, II, 261 (125).
 Litere latine, 6 și u., 109-10 (214-5).
 251-2, 255-6, 258.
 Litie, 187 (7).
 Litografii, II, 113.
 Litră, II, 45, 80.
 Liturghie, II, 15.
 Livadă, II, 205.
 Logofeți, 95*; II, 3, 4, 6, 9, 62, 163, 170, 179. 187.
 Lopată, 216 (9); II, 172.
 Lot (măsură), II, 45, 59, 67 (120), 146 (297).
 Lotărie, 119 (276).
 Lubeniță, 45.
 Ludă (fiscală), II, 131.
 Lulea, 14.
 Luminî de ceară, 83 (156), 189 (13).

M

Magasie, 167 (357)
 Măglași, 94 (181).
 Mahmudële, II, 176.
 Mahramă, măramă, 45, 67 (120), 207 (49); II, 3.
 Măjeri, 154 (316).
 Măji, II, 31, 34, 80 (143), 95, 110, 142.
 Mălaiu, 263, 267; II, 125.
 Maldeh, 123 (258).
 Maleri, 22*.
 Manșester, 174 (376).

Mănuși, 67-8 (120)
 Mărgăritare, 11*, 75 (132), 170 (367).
 Mărgele, 45.
 Marhă, 277; II, 257 (103), 262 (134).
 Măriaș, mărieș, măreș, 10 (17), 31 (46-7), 34 (58), 45, 46 (90), 55 (105), 88, 95 (181), 110 (217), 227 (4), 244-5, 263, 267-8; II, 3, 4, 15, 56, 59, 116, 119, 125, 131, 146, 185, 251 (81), 267-8. (mic), II, 227.

Măsari (fețe de masă), 227 (4).
 Măscăriciui, 173.
 Mascuși, 153.
 Măslina, 177.
 Mătinii, 19-20, 63.
 Mătasă, II, 119. (neagră sucită), 67
 (120). (turcească), 174.
 Mătat, 59 (110).
 Mătreață (*Matraze*, saltea), 227-8 (4).
 Mătrîngă, 68 (120).
 Mazăre, 13; II, 254 (90).
 Mei, 13.
 Melisă, 81 (146).
 Mese, 174 (376).
 Meșii, 63.
 Meșină, 12 (20).
 Midăr, 59 (110).
 Miere, 14; II, 74.
 Mierțe, merțe, mirțe, 219 (2), 267;
 II, 125, 219.
 Migdale, 67 (120), 177.
 Mineie (de Buda), 175 (387).
 Mintie, 63, 91, 96, 98 (184), 188
 (9), 227 (4).

Mintiuță, 97 (183).
 Mir, 190, 246.
 Mirodenii, 4*.
 Mișe, 130 (271), 132 (277), 156
 (320), 158 (323), 163 (339), 166
 (349), 167 (354).
 Mitra, II, 96.
 Moară, 217 (2), 242, 245.
 Mobile, 177 (382).
 Moldon, 145 (296).
 Morari, II, 156, 254 (91).
 Morun, 93 (179).
 Mosc, II, 96.
 Mucări, 146 (297), 227 (4); II,
 256 (97).
 Mumbașiri, 151 (307).
 Mușamă, 45.
 Musică, 179 (389).
 Must, II, 103.
 Mușulin (muselin), 68 (120), 145
 (296).
 Muzfer, 146 (298).

N

Nădragi, 85, 90 (172), 174 (376).
 Năfrămii, măfrămii, 80 (143); II, 160.
 Naghel (bold), 81 (146).
 Namesnic, 292 (28). II, 32, 95,
 126, 254 (91), 263 (140).
 Nănași, 215 (8), 242 și u.
 Nanghinet, 145 (296).
 Năraclia, II, 161.
 Năramză, 55 (105).
 Nași, 236 (6).
 Nastavul, II, 135.
 Năstrapă, 45.
 Nasturi, 91.
 Nemeși, 185-6 (1), 189, 200, 222,

286-7 (17), 290; II, 27, 53, 20,
 262 (135). (de oraș), II, 90. (bi-
 rău de), 238 (13), 262-3, 267-8.
 Nemeșug (carte de), 56 (107).
 Nesfiele, II, 176.
 Norsandel, 81 (146).
 Notarăși, 208 (54), 216 (10), 238
 (13); II, 45, 97, 126, 132,
 173.
 Nucșoare, 67 (20).
 Numărături, II, 78, 158, 203.
 Nuntă, II, 3.
 Nurcă (blană), 123 (258).

O

Obreajie, 230.
 Ocă, 16, 21, 31, 40, 68, 109, 116,
 163.

Ochelari, 68 (120).
 Ocolniță, 225 (12), 229, 231 (1).
 Odăjdii, 41.

Oglinzi, 45, 146 (297).
 Ogradă, 228 (4).
 Oï, 13.
 Oierit, H, 263 (140).
 Oiște, 144.
 Olari, 264, 268; II, 254 (91)
 Opincari, II, 173.
 Orez, 12 (20), 177.
 Orosă (la trăsura), 153 (313).
 Ortăcie, 180-1 (395).

Ortografe, 201; II, 23.
 Orz, II, 3.
 Osînză, 14.
 Oslaș, 235 (6).
 Ospăț de nuntă, II, 247 (58)
 Oteadă, 228.
 Oțel, 13; II, 153.
 Otnog, 234. V. hotnog.
 Ovăs, 130 (267), 267; II, 164.

P

Paftale, 97 (183); II, 51 (125).
 Păhare, 174 (376), 228 (4).
 Păișuri, 45.
 Pălan, 120 (249).
 Pălării, 67 (120), 174 (376).
 Pălărieri, 116 (230).
 Pamucgii, 12*.
 Pantlici, 45, 67 (120), 97 (183),
 129 (266).
 Pânțoiu, 45.
 Papuci, 59 (110), 173.
 Păr (de capră), 109 (214).
 Parale, 115 (228), 129 (265), 150
 (307).
 Paraclisieri, II, 74.
 Parișoși, II, 85.
 Parizen, 146 (298).
 Parmezan, 67-8 (12).
 Parnajac, 227 (4).
 Paști, 211-2 (64).
 Pașuș, 127, 130 (267).
 Pat (de paie), 63.
 Pată (găteală), 67 (120).
 Pătaci și petaci, 40, 56, 176, 227
 (4), 263, 267-8; II, 13, 123.
 (vechi) 227, 267.
 Patentă, 172 (372), 180.
 Pateri, 22.
 Patrahir (și veniturile -ului), II, 14
 și u., 63, 161.
 Patrîna, 239 și u.

Peanzion, II, 111.
 Peceluit, II, 263 (140).
 Pecialnic, 95 (181).
 Pelin, 148.
 Perne, 91, 209 (58), 212 (67), 237
 (4).
 Peșchire, 94 (181), 174 (376).
 Pește, 14, 129 (265). (sărat), 95
 (181), 177 (382).
 Pețali (*Betsueg*), 81 (146).
 Piatră-acră, 45.
 Picătoare (de fier), 146 (297).
 Pichet, 174 (376).
 Picioici, 75.
 Picturi profane, 30.
 Pieț, 25-6 (48), 62 (114), 143 (293),
 147 (300), 152 (312), 164 (342).
 170 (368), 177 (382). (de capră),
 23-4 (34). (de lup), 13, 221 (6). (de
 miel), 13. (de primecă), 81 (144).
 (de vacă), 115 (228). (de vulpe),
 167 (357); II, 137. (de urs), 56
 (106).
 Pieptare, 45, 208 (53), 145 (297)
 Piepteni, 45, 65 (346). (de bumbac),
 146 (297). (de cai), 110 (217).
 120. (de corn), 177 (382).
 Pifniță, 75.
 Pilotă, 91, 174 (376), 228 (4).
 Pinteni (de tăiat aluatul), 146 (297).
 Pinză (și val de), 63, 68 (120), 83

- (156), 97 (183), 157 (321) (lucru de), 213 (68).
- Piper, 4*, 12 (20), 29 (44), 30, 131 (272), 208 (53).
- Pipotă, 170 (367).
- Pîrcălabî (de sat, în Ardeal), 4, 129 (265), 221 (5); II, 171, 260 (120). (pîrcălăbei), 152*-3*; II, 152.
- Pîrfaş (coloare), 145.
- Pisari, II, 147.
- Pîşcote, 67 (120).
- Pistol, 82 (150).
- Pită, 130 (267), 173.
- Pixis (cutie), 146 (298).
- Plăiaşi, II, 255 (92).
- Plaivais, 80 (143).
- Plapumă, 91, 123 (258), 146 (298), 170 (367), 173.
- Plăpumari, 8*.
- Platnic, 3, 31, 39, 44, 47, 81.
- Pleşterniţă, II, 198.
- Ploscă, 227-8 (4).
- Plug, 13.
- Plumb, 177 (382).
- Plumen (-ainsloc; *Blumen-Einschlag*), 81.
- Poclonul (preoţilor), 41*.
- Pocroveţ, II, 57.
- Pogăcii, II, 254 (90).
- Pogoneatec, 129 (266).
- Polcovnici, 104 (179), 111 (219).
- Polener (stofă), 146 (298).
- Policandru, 144 (295); II, 161.
- Poliş, 145 (296).
- Poliţă, 122 (257), 148 (302), 165 (346).
- Pollentae*, 177 (382).
- Pomadie, 143 (293).
- Pomeselnic, 215 (5).
- Poplon (plapomă), 27, 227 (4).
- Popuştină, 263, 267-8.
- Porci, 9*, 13, 78 (140), 124-5 (261-2), 143-4 (293-4), 147 (300), 150-1 (307), 151-2 (310), 153 (313), 177 (382); II, 205. (îngrăşaţi), 115 (228), 126-7 (263), 143-4 (293-4).
- Portar, 223 (9).
- Porţelan, 168 (359), 174 (376), 179 (390). (-tuhel), 81 (146), 168.
- Porţie, 98 (186); II, 82, 135, 266 (152). (de fin), 207 (48).
- Portocale, 55 (105).
- Porumb, II, 154.
- Poşachiū, 45.
- Poştă, 9 (16), 70 (126).
- Postav, 15, 23 (33), 29 (44), 31 (47), 81 (144), 143 (294), 151 (308), 176-7 (382) (vaismelirt anglie), 45. (de trei peceti), 45.
- Postăvari, postovari, 116 (230); II, 125.
- Postpapir, 81 (146).
- Postmaistori său pošta-meşteri, II, 76-7, 264 (144).
- Potir, 80 (143); II, 154.
- Potori, 4*, 27, 30, 45, 55 (105), 95 (181), 215, 267-8; II, 51, 59, 96, 116, 125-6.
- Potoriţă, 210 (60).
- Povarnagii, 171-2 (272-3).
- Povoară, 12 şi u. (20).
- Pram-prisil (tabac), 81.
- Prapom-meşter (meşter de plapome), 258.
- Prapor, 187 (7); II, 161.
- Prăvălie, 79.
- Prăvari, 200 (36); II, 205.
- Pravilă, 11*, 79, 296; II, 48. (cea Mare), II, 4, 11. (criminală), II, 16.
- Prăznicerî, II, 187.
- Prestol, II, 76.
- Primuri, II, 96.
- Pripas, 72 (129).
- Prizil (tabac de prisat), 145 (297).
- Procator, 70 (126), 125 (262).
- Procov, 14.
- Procoviţe, 13, 86 (160), 227-8 (4); II, 63, 89.
- Proestoş, II, 3.

Prohod, 263, 293.
 Propoialnic, 63.
 Proptele (=garduri), 215 (5).
 Prorocostvi, II, 135.

Proscomidie, II, 163.
 Protopopiat, 204 (40).
 Prune, 173.
 Punți (funți), 30, 34 (58).

R

Rachier, 170, 171-2 (372); II, 113.
 Rachi, 13, 99, 130 (267), 207 (49),
 208 (53), 210 (60), 212 (66), 215
 (9); II, 4.
 Rădich, 130 (267).
 Răitări, 36; II, 208.
 Rasol, 179 (390).
 Raspetie, II, 40, 160.
 Răvaș, 20, 27, 82.
 Răvășel, 46.
 Răzăchie, 68 (20).
 Rebiale (=rubiele), 176.
 Recăl (rechel), 145 (296), 174 (376).
 Rețele, 145 (297).
 Rețetă, 59 (110).
 Rif, 145 (296).
 Rîmători, 125-6.
 Ris (conț), 81 (147); II, 81, 86,
 151.

Rîs (blană), 14.
 Roate (de bumbac), 146 (297).
 Robie (preoți la), 194 (22).
 Roche (la țară), II, 3.
 Rogojine, 116 (229), 129 (263).
 Roșcove, 16.
 Roșe (postav), 63.
 Rotari, 245, 258-9, 296 (5).
 Rozoliu, 67-8 (120), 80 (143), 81
 (147), 130 (268), 131 (272), 173;
 II, 141.
 Rozor, 62 (113).
 Rubine, 46 (90).
 Ruble, II, 176. (turcești), II, 3.
 Rucavițe (rocavițe), 129 (266); II,
 63.
 Rudă (măsură), 68 (120), 211.
 Rugăciuni tipărite, II, 18.
 Runtmesing, 81 (146).

S

Sabie, 99 (187). (turcească), 222 (6).
 Săcară, II, 132, 141, 150.
 Saci, II, 3.
 Saciz, 59 (110).
 Sacos, II, 96, 193.
 Sacrapè, 81 (146).
 Săculeț, 63.
 Șadron, 146 (298).
 Săftian, 12 (20).
 Săgeată, 39 (75).
 Șal, 174 (376).
 Salbă, 98 (184), 123 (258); II, 3.
 Șalme, II, 89.
 Salop, 145 (297).
 Saltea, 123 (258).

Salvet, 145, 227.
 Sameș, 175.
 Samur, 12 (20), 19 (26), 45.
 Sanie, II, 172, 176, 178.
 Santamer, 68 (120).
 Săpă, 216 (9).
 Săpun, 16.
 Sărăcuste, 180 (394).
 Sarasir, II, 96.
 Sare (negoț de), 25 (37).
 Sarică, 68 (130).
 Sărindare, 21 (30), 32 (51), 64, 82
 (149), 91, 117 (234), 180 (394),
 188 (9); II, 15, 123, 185, 207,
 209.

- 188 (9); II, 15, 123, 185, 207, 209.
 Șarmă, II, 63.
 Sarmale, 207 (49).
 Sătenî, 7.
 Șatră, II, 84, 199 (32).
 Său, 152-3 (312-3).
 Scatulcă (de piper și sare), 174 (276).
 (de zahăr), 174 (276).
 Scaun (de lege), 229.
 Scaune, 174 (376), 206, 227 (4).
 Schelă, 140.
 Scindurî, II, 57.
 Scofium, II, 96.
 Scriitor (de sate), 208.
 Scule, 60, 80 (143); II, 243 (30).
 Scumpie, 14, 104 (199), 109-10 (214-5), 115-6 (229), 129 (265), 130 (271), 147 (300), 166 (349), 216 (9).
 Sdealne, II, 135.
 Secerî, 14.
 Șelarî, 186 (1), 187 (8), 189 (13), 194 (24).
 Șele, 174 (376).
 Selerîță (solniță), 146 (298).
 Seminariu, 204 (41).
 Semințe, 165 (345).
 Semne de moșie, 223 (8).
 Serbătorî, II, 16. (Ilie Prilog), II, 249 (76).
 Șervete, 123 (258), 145-6 (296-7), 170 (367), 174 (376), 207 (49).
 Șezătorî, 206.
 Sfanțîhî, 141 (288); II, 141, 176.
 Sfeșnice, 97 (183), 146 (297).
 Sfoară, 13.
 Sfredel, 110 (217).
 Sindic, 231 (1), 232.
 Singe (=omor), II, 260 (118).
 Singeap, 12 (20).
 Singhelie, 234, 295-6 (1-3); II, 256 (98).
 Șinor (*Schnur*, ață), 59, 67 (120).
 Sintaxiști, II, 85.
 Sită, 63.
 Slănină, 173.
 Șlofmiță, 45, 68 (120).
 Șlofroc, 227 (4).
 Slogurile, 201.
 Slujitorî (la biserică), 175 (377), 263-5.
 Șmalț, 147 (299).
 Smochine, 12 (20), 68 (120).
 Șnor, șnur, 59 (110), 176 (382).
 Socaci, socăcițe, 246, 254.
 Șofari, II, 123.
 Șofran, 45, 67 (120), 81 (146).
 Solgabirău, 219 (2), 280 (7); II, 45, 85.
 Solnițe, 68 (120), 170 (367).
 Șop, 120 (249).
 Șpanî (în Maramurăș), 256, 258, 261; II, 49, 120.
 Șpăniță, 170.
 Spată, 213.
 Spațel, spețel, 145 (297), 146 (297-8).
 Sperneț, 81 (146).
 Spicuri (la haină), 145 (296).
 Spighel, 81 (146), 188 (9).
 Spișerî, 13.
 Spițuri, 145-6 (297).
 Stafide, 16, 55 (104).
 Stareți (în Ardeal), 291 (27).
 Staroști, 19, 20, 23, 28, 32, 35, 61, 93, 103.
 Steag de batjocură, II, 249 (76).
 Stegarî, 71.
 Ștersul slovelor, II, 119.
 Sticlă, 174 (376), 177 (382).
 Stihar, II, 62, 96, 161.
 Stînjînî, 7 (12); II, 4, 62.
 Ștocfîș, 68 (120), 80 (143).
 Stocparisol, 146 (297).
 Strafide, 14.
 Straie, 63, 106 (202), 174 (376), 176 (382).
 Strajameșter, 15, 169 (376), 238 (13).

Strămături, 13, 46 (90), 157 (321),
255 (93).
Ștreanguri, 13, 68 (120).
Strigași, 129 (265).
Strimbe (bani), II, 183.
Ștrimf, 59, 67 (120), 174 (376).
Strugari, 189 (13), 256, 262; II,
223.
Stupl, 228 (4).
Stupini, 231 (1); II, 197.
Sucitori, 146 (297).
Sucnă (sugnă), 59 (410), 95 (181),
96, 99 (187), 188 (9).
Sucnarî, 156 (320).

Sudălmî, 199 (32).
Sudiț, 9 (15), 140, 159 (307), 179-80
(342).
Suhat, 147 (300).
Sulgeri, 118.
Sunător (marfă), 67 (120).
Șuncă, II, 40.
Supă, 174 (376).
Supușpighel, 81.
Șură, 196 (24).
Surfachil, 45.
Șurț, 63, 98, 145 (297), 146 (298),
188 (9); II, 241 (17).
Șuștacî, II, 160.

T

Tabac (și palișin), 68 (120), 153 (212).
Tăbăcarî, 197.
Tăbăcăriță, 210 (63).
Tabachere, 144-5 (296), 146 (298),
164 (342).
Tabacî, 147 (300).
Tabelă, 201.
Tabet, 145 (297).
Table, 209 (57), 228 (4); II, 166.
Taere, 143 (294).
Taftă, 145 (296-7).
Tăiere, 227 (4).
Talere, 8, 23, 26, 28, 72-3, 87, 99,
107, 151, 170 (367), 174 (376),
179 (390); II, 52, 62-4, 74, 114,
125.
Talger, II, 160.
Tămlierniță, 146 (298).
Tanito-meșter, II, 176.
Tarif, 17.
Tarlatan, 45.
Tatarcă, 123 (258).
Tăvî, 174 (376). (de felegene), 123.
Tecșulă, 64 (115).
Țehiû, 50, 186, 197, 214 și u.; II,
95, 97, 214 (4).

Țehiû-meșter, 200 (36), 214, 216.
Telegari, 127.
Telemah, II, 20, 22.
Teletin, 144 (205).
Țelină, II, 197-8.
Teologie dogmatică, II, 17.
Țeremonie, II, 20.
Terimbleh, 68 (120).
Țesală, 110 (217).
Tetrapod, II, 161, 198.
Țevi, 220 (4). (de aramă), 27*.
Tiere, 79, 146 (297).
Tigăi, 63.
Țigle, 119 (243), 120.
Timari, 186 (1), 210-1 (63), 214 și
u.; II, 95, 97, 150.
Țimeat, 67 (120).
Țimeș, 46 (90).
Timple, 22*.
Tingire, 63, 95 (181), 99 (187).
Ținte, 67 (120).
Ținterim, 281 (8).
Țipari, 215 (5).
Tipsie, 143 (294).
Țîrg, 84-5 (157).
Țîrgaș, 21 (30).

Tisă (lemn de), 174.
Tisturi, 53 (100), 105 (202), 291,
292 (27); II, 119, 188.
Titori, 70, 124, 294; II, 138.
Toacă, II, 161.
Țoale, 106 (202).
Tocuri, 99 (187).
Țoluri, 173. (măsură), II, 4.
Torturi, 106 (202), 145 (296), 214
(5).
Tovarăși (de negoț), 38 (72).
Traiste, 56 (100), 177 (382), 215
(5). (de cocie), 174 (376).
Trandefile, 45.
Trepede, 8.

Trichichel (*Trinkgeld*), 115, 116
(229).
Trihtării, 22*.
Trimbițași, II, 151.
Troacă, -uță, 8 (146), 146 (297-8),
228 (4).
Troc, 81 (146).
Tropare, II, 135.
Tufecibașă, 138.
Tult, II, 87.
Țundră, 63.
Tupoltăc (finet), 45.
Turale, 110 (215), 155. (de piei),
152 (312).
Tutun, 14, 129 (265).

U

Ucenic, II, 113.
Ucenicie (contract de), 24-5 (35).
Ucitelnă, II, 160.
Überzuch (*Überzug*), 174 (376),
Ueberoc (*Überrock*), 145 (296).
Ulei, 13.
Undelemn, 13.
Unire, unit, 52-3 (99), 288, 293.

Unt, 145 (296).
Urbari, 269.
Urcior, 68 (120).
Urdinare, II, 244 (32).
Uric, 214 (3); II, 58, 102, 124, 160.
Urmă (măsură), 112 (221).
Uscățele, 212 (66).
Uspețe, II, 15.

V

Văcărit, 72 (129).
Vălătaș, 205 (46).
Vadră, 99, 148, 215.
Vălitoare, 196 (24).
Vamă, 12*, 13 și u., 21-2, 31, 93,
107 (207), 115 (228), 168 (359),
267. (chitanță de), 21 (31). (răvaș
de), 132 (277).
Vameși, 13 (140), 32 (277).
Văpsea, 14, 16, 45, 67 (120).
Vărsat (=vaccin), 202 (38).
Vase (de lut), 177 (382).
Vătafi, 115, 219 (1), 282 (9); II,
174. (în Maramurăș), 238 (13).
(de hotar), 177 (382). (de școală),
II, 174.

Vătraii, 228 (1).
Vechil, 128.
Vecin, 4, 5.
Vechilic, 125 (261).
Vedenii, II, 33, 156.
Veghetori (de noapte), 215 (5).
Verigi, 54 (102).
Verze, II, 74.
Vicareș, vicariș, 121, 186, 194, 218,
(3), 251, 292; II, 9. (-gheneraliș),
II, 161.
Vidră, 14, 46 (90).
Vigan, 145 (296), 146 (297).
Vin, 13-4, 152 (310), 153 (313),
160 (331), 167 (353), 177 (382),
207 (49), 215 (9); II, 133, 250

(81). (dulce), II, 265 (146). (pe-
lin), 148 (301). (de Tokaj), 151
(308).
Vinăriciū, 277.
Vineție (marfă de), 53 (100).
Viță de vie, 296 (5).

Vite, II, 133, 158.
Vițișpani, II, 45, 257 (103).
Vornici de Poartă, 97*. (vtori, în
Ardeal), 4 (7).
Vulpă, 13, 30, 56 (106).

X

Xilograf, II, 13 (21).

Z

Zăbun, 63, 207.
Zahăr, 67 (120), 167 (357). (rafinat).
131 (272). (de Brașov), 166.
Zalf (=zarf), 123.
Zăloage, 70-1 (126), 233 (2); II,
117, 197.
Zamă (de lămîie), 67 (120), 76 (136).
Zanchel, 145 (297).
Zarafî, 164 (342).
Zeache (=zeghe), 211 (64).
Zeciuală, 3 (1), 8 (15), 44 (89).
Zemnice, 143 (293).
Zestre, 210 (61). (foaie de), 122-3
(258), 174 (376).
Zețari, II, 9, 162.
Zidarî, 106 (203).
Zimalț (=smalt), II, 97.
Zlofi, 28-9, 31, 40, 56, 124, 150,

179, 208, 220 (2), 222, 296 (5);
II, 14, 56, 79, 82, 122, 139, 155.
(nemțești), II, 114, 132, 139. (tur-
cești), II, 208. (valoarea în dutce),
II, 183.
Zomut (=Sammet), 67 (120).
Zugravî, 50*, 213; II, 73, 76, 80,
101, 104, 109-10, 118, 127, 129,
134, 144, 147, 163, 166, 181,
183, 188, 192, 198, 202. (Ion
Pop, din 1828), 213 (71). (D. Di-
mitriu), II, 28. (Vlaicul), II, 10
(16). (alți), II, 30, 34, 39-40, 51,
53, 58.
Zugrăvițe, II, 190.
Zup (=supă), 146 (298). V. și supă.
Zupșișel, 170 (367).

ONOMASTIC.

A

Aaron, 295 (1, 2), 296 (5)
 Abram, II, 258 (94).
 Achim, 88 (166), 175 (379), 187 (5).
 Adamović (f.), II, 28-9.
 Adamuș, 81.
 Adindoe, 246.
 Adrășoia, 246.
 Afuțasie, II, 74.
 Afulea, 124 (260).
 Agripă, 243, 248.
 Ahimiia, II, 149.
 Alăman, 232; II, 139.
 Albaș, 246, 256.
 Albeanu (f.), 225 (12).
 Albu, 232, 245.
 Aldea, 206, 212 (66), 217 (1), 276 (2); II, 92-3.
 Aldișoiu, 205, 206 (48).
 Aldrofan, II, 57.
 Aliman, 34*, 231 (1).
 Alisandru, 217 (1), 231 (1).
 Alivaș, 43-4 (87).
 Alpea, 169 (364).
 Alpini (f.), II, 133.
 Alutan (f.), 216 (11).
 Ampul. V. Anghel.
 Anania, 251.
 Andilina, II, 78.

Andreescu (f.), 221 (5).
 Andriaș, 210 (62).
 Andriș, 45-6 (90).
 Andron, 256.
 Andronic, 241.
 Andronica, 241.
 Andronie, 218 (1), 282 (9).
 Anghel, 159; II, 255 (94).
 Anisia, 240, 243.
 Anteș, II, 228.
 Antinia, 249.
 Apolzanu, 124 (260).
 Apostoliu, 104.
 Apostoloiu, 91.
 Ardan, 47*.
 Ardelean (f.), 240.
 Argintar, 118.
 Arjona, 194 (23).
 Armeanca, II, 143.
 Arnat, 41 (77).
 Aronița (soția lui Aron), 171 (369).
 Arpășan, II, 43.
 Artinie, 226 (1).
 Asinefta, II, 43.
 Atim, 254.
 Avasalie, 256.
 Avisalom, 217 (2).
 Avram, 216 (1), 217 (2), 227 (3), 255 (93), 274, 280 (7).

Avrămăscul (f.), 243.

Axa, II, 79.

Axena, II, 255.

Axinia, 51*, 240, 244.

Axintie, 189 (13), 214 (4).

Azaria, 42.

B

Băbincu, 54 (101).

Băbîrnat, 205 (46).

Băciu, 152-3 (312-3).

Băcu, 147-8 (301), 152.

Bădălache, 21*, 187 (5), 189 (13),
200 (36), 214 (1); II, 97.

Badalasă, 119 (244).

Bădău, II, 130.

Badea, 278 (2).

Bădiceanul, 45.

Badul, 5.

Băgaciu, II, 222.

Bagiu, II, 225.

Bahoc, 244.

Băjea, II, 39.

Băjinov, 230.

Băju, II, 75.

Bălăban, 196 (24).

Bălăcescu, 221 (7).

Balaci, II, 75.

Bălan, 176 (379), 189 (13).

Bălaș, 36; II, 72.

Băledrup, 245.

Bălint, 249.

Balog, II, 195.

Balomir, II, 220.

Băluță, 153 (313).

Bance, 294.

Băncilă, 231 (1), 232.

Banciul, 5, 61-2, 54 (100), 117
(234), 198 (30), 294.

Bănciulea, II, 113.

Bandre, 239 n. 1, 251.

Băra, 231 (1), 232.

Bărăș, 198 (28).

Barbă, 219 (2).

Barbă-Albă, 232.

Barbăr, II, 86.

Bărbat, 217 (1), 219 (1).

Bărbatea, II, 94.

Bărbătoiă, II, 94.

Bărbescu, 143 (294).

Bărboiă, II, 141.

Barbulovici, 77.

Bărcea, 204 (43).

Bărciă, 242.

Bărdașul, 198 (29).

Bărița, II, 194.

Barla, 240.

Bărlan, 143 (294).

Bărle, 256.

Barna, II, 191.

Barson, 145 (297).

Barz, Barză, 243, 265.

Băsărab, 171 (371), 172 (373), 287
(17); II, 35.

Baște, II, 123.

Bătăcuiă, II, 258 (108).

Bătășeanu, II, 101.

Batiaga, II, 130.

Bazbă, II, 146.

Beanța, II, 103.

Bebelea, 217 (1).

Becheriul, 143 (294).

Becîchereachi, II, 122.

Bedecan, 249.

Beghici, 269.

Beldian, II, 105.

Beledrug, 247.

Beligher, II, 248 (59).

Beligrădeanul, 8*.

Belințe, 265.

Benea, 6 (10).

Beoca, 245.

- Berbeşteanu, 247.
 Bercan, 195.
 Berce, 244, 246.
 Bereş, 240.
 Berghazanul, II, 128.
 Berha (Perha), 271.
 Berlibaş, 256.
 Besne, II, 174.
 Betlereanu, 200 (36).
 Bib, 273-4.
 Bica, II, 209.
 Bidiguţ, II, 30.
 Bija, II, 103.
 Bilibă, II, 59.
 Bilţ, 37*.
 Binţinţan, II, 141.
 Bira, 208 (52), 258 (108).
 Bird, II, 65.
 Bireu, 268.
 Birgiu, 243, 248.
 Biriş, II, 144.
 Birle, 249.
 Birsan, 217 (2).
 Bîrscă, II, 155.
 Birscan, 196, 197 (25).
 Bit, 226 (1).
 Bîţă, 217 (1).
 Biza, 195.
 Blaga, 272.
 Blăgeanu, II, 4.
 Blagul, II, 144.
 Blăjan, II, 133.
 Blede, 248, 244.
 Bleţ, II, 90.
 Blezul, 232.
 Blînga, 116 (23).
 Boata, II, 165.
 Bobăna, 205 (47).
 Bobdă, II, 148.
 Bobeş, 4 (7), 5, 131 (253).
 Bobicu, 56-7 (107), 62 (113).
 Bocăş, II, 103.
 Bocoşniţ, II, 85.
 Bode, 245, 271.
 Bodeş, 117 (234).
 Bodîrjoc, 251, 255-6, 263, 274.
 Bodrog, II, 39.
 Boer, 200 (36), 216 (10).
 Bogdan, 217 (2), 271, 275.
 Bogdănfy, 146-7 (299).
 Boghea, 271.
 Boghicî, II, 140.
 Boghina, II, 65.
 Boghiş, 274.
 Boghiu, 200 (36).
 Bogorin, II, 39.
 Bogoslov, II, 74.
 Boiu, II, 103.
 Bojiţă, 174.
 Bolbuc, 129 (265), 217.
 Boldea, 194 (21).
 Boldea, 194.
 Boldoc, II, 102.
 Boldor, II, 103.
 Bologa, II, 105.
 Bolovan, II, 55.
 Bone, 265.
 Boran, 195.
 Borana, 194 (24).
 Borotoş, 191 (15).
 Borc, Borca, 240, 257, 263.
 Bordea, II, 203.
 Bordeiancu, II, 174.
 Borea, 269.
 Borîs, 248.
 Borodi, 248.
 Borşa, 273.
 Bos, 217 (1).
 Boşota, II, 137.
 Bota, 219, 264.
 Boţa, 219 (2).
 Botoiu, 264.
 Botrocozi, II, 96.
 Bozghieş, 238.
 Boziaş, 7.
 Bragheş, 216 (1).
 Brancanovicî, II, 120.
 Branciu, II, 147.

Brandicin, 34 (58).
 Brănzău, 216 (10).
 Brăscoveanu, 41 (77).
 Bratei, II, 222.
 Brătianu, 172 (372-3).
 Brătioiu, II, 81.
 Breazul, 187 (8).
 Breboveanu, II, 21.
 Brîncoveanu, 104 (199).
 Brînzea, 212 (65), 214 (1).
 Broja, 263.
 Bubăilă, II, 105.
 Bucov, II, 122.
 Bucșă, 33-4 (58).
 Bucurenciu, II, 94.
 Bud, 249-50, 256, 260, 262-3, 272.
 Budai, 27*-8*.
 Budia, 244.
 Budici, 204 (44).
 Budola, 195.
 Budrea, 195.
 Budulea, 143 (294).
 Bugdan, 255 (94).
 Bughea, 272.
 Buitan, 209-10 (58).

Bulda, 273.
 Bule, 3, 249.
 Bun, 196 (25).
 Bunbul, 57.
 Bunea, 196, 231 (1).
 Bunghez, 38 (73). V. și Burghez.
 Bunoaia, 41 (77).
 Bur, 120.
 Burceanu, 141.
 Burda, 272.
 Burdan, 270.
 Burduje, 266.
 Burghez, 38.
 Burlan, 141.
 Burs, 218 (3).
 Bușcar, 25-6 (38). V. Bușcul.
 Bușcul, 23 (34).
 Butcă, 104 (200).
 Buțu, 246.
 Buzat, 254.
 Buzdughină, 5.
 Buzea, 198 (29), 273.
 Buzgure, 287 (17).
 Buziloiul, 221 (5).

C

Căcicea, 276.
 Cajanea, II, 87.
 Calangivu, 129 (265).
 Calara, 54 (103), 65 (116).
 Căldărar, 200.
 Căldărea, II, 168.
 Calicea, II, 180.
 Călin, 217 (1).
 Călina, 240.
 Calmuc, 45, 46 (90).
 Calomfira, II, 127.
 Calotă, 45, 110 (216), 111 (218).
 Cambura, 41 (37).
 Căminarul, 24 (35).
 Cănași, 232.
 Candit, 216 (1).

Căndoiu, 232.
 Canta, 254 (9).
 Căpățină, II, 244 (35).
 Căpenaru, II, 154.
 Capîlna, 227 (3).
 Căpităneasa, 61.
 Căpriț, 62, 69 (123).
 Cărbulea, II, 139.
 Căracă, II, 48.
 Caradon, Carandon, 41 (77), 149 (305).
 Căran, II, 39.
 Cărată, II, 165.
 Cărbunar, II, 263 (139).
 Caretul, 247.
 Cărlan, II, 113.

- Cărleneagă, II, 174.
 Carp, II, 71.
 Cărstian, 123 (114).
 Cărtoșa, II, 199.
 Casandra, II, 62.
 Catalina, 251.
 Catană, 118 (240), 222 (8); II, 103.
 Cateneț, 129 (265).
 Cătuța, II, 119.
 Cazac, 277.
 Căzălă, II, 264 (145).
 Căzan, II, 255 (94).
 Cean, II, 147.
 Cenușear, 232.
 Ceperaș, 260.
 Cernăianul, 221 (5).
 Cernea, II, 99.
 Chelariu, 222.
 Chenia, 223 (9). V. China.
 Chera, 50 (96), 145 (296).
 Cherecheș, 280 (7).
 Chetruța, II, 258 (108).
 Chifor, 242.
 China, 223 (8).
 Chipără, II, 40.
 Chira, 10 (17), 254; II, 52.
 Chirica, II, 159.
 Chirilă, 251.
 Chiș, 198 (30), 199 (33), 200 (36),
 236 (9); II, 49.
 Chișelbe, 264.
 Chițul, 124 (260), 149-50 (305 6),
 161-3 (334-5); II, 35.
 Chiujdeia, 196 (25); II, 141.
 Ciascai, II, 125.
 Cica, 210 (58).
 Cicărdia, 46 (90).
 Cichirdec, 62 (114), 69 (124).
 Ciciul, 169 (364).
 Cîmăian, II, 27.
 Cîină (?), 248.
 Cîndrea, 230.
 Cingul, 82 (152), 159 (328).
 Cioară, 169 (364), 257.
 Cioată, 238 (13).
 Cioban, 240.
 Ciocan, 216 (1).
 Ciocoiul, 28*.
 Ciolacul, 10 (17).
 Ciolovanu, 129 (265).
 Ciora, 217; II, 263 (137).
 Cioran, 243.
 Ciorba, II, 251 (83).
 Ciordărescu, II, 255 (93). V. și Ciur-
 dărescu.
 Cioveica, 217 (1); II, 172.
 Cîrcoană, II, 174.
 Ciufut, 43 (86).
 Ciună, 235.
 Ciucașul, II, 256 (96).
 Ciulmoescul, 276 (2).
 Ciună, 235 (6).
 Ciupa, 272.
 Ciurcu, 120 (248), 121 (255).
 Ciurdărescu, II, 141.
 Ciurilă, II, 172.
 Ciurtea, 241.
 Clăbuc, 230.
 Cloaja, 116 (232).
 Clocoțan, II, 125.
 Coată, 238.
 Cocan, 210 (62).
 Cocariu, II, 40.
 Cocuta, II, 254 (91).
 Codlea, 217 (1).
 Codrea, 51*, 231 (1).
 Codrean, 272.
 Codru, 232; II, 92.
 Cofă, 238 (13).
 Coian, II, 92.
 Coica, 278 (2).
 Coinac, 82 (148).
 Colibaș, 273.
 Coman, 5, 6 (8), 61-2 (113), 231,
 272; II, 36.
 Comănariul, 189 (13), 210 (4); II,
 124.
 Comănicu, 106 (203); II, 94.

- Comărdiciu, II, 143.
 Comșe, Comșa, 231 (1).
 Condrat, 241.
 Conțescu, II, 143.
 Copăceanu, 188-9 (13).
 Copandi, 293 (30).
 Copîrlea, 265.
 Copla, 261.
 Corneaciū, II, 36.
 Corneșanu, 86 (161).
 Cornilă, II, 139.
 Coroiū, 242.
 Corțun, 215 (7).
 Coșofreț, II, 160.
 Costachi, 129 (265).
 Costan, 217 (2), 264; II, 252 (87),
 265 (147).
 Cotoiū, 254, 256.
 Coțoiū, 260.
 Cotoros, II, 113.
 Covaniț, 287 (17).
 Covoran, 200 (36).
 Cozmița, 92 (175).
 Crăceșteanu, 249.
 Cracinoviți, II, 196,
 Crăciun, 271; II, 91, 118.
 Crainic, 268.
 Craiovan, 200 (36).
 Cramaș, 238.
 Crastavete, 189 (13).
 Creștina, 91, 210 (63); II, 142.
 Crețescul, 192 (217).
 Crețul, 210 (59).
 Crișan, 296 (5).
 Criștof, 204, 273.
 Crizbășan, 200 (36).
 Crusca, 65 (116).
 Cucul, 8*, 212 (61); II, 43.
 Cupaș, 268.
 Cupce, 266.
 Cupul, 239 n. 1.
 Curluț, 106 (203), 211; II, 82.
 Cușută, II, 174.
 Cuțovlah, 104 (199).
 Cuzma, 93.
 Cuzman, 9 (16).
 Cziczai, 241.

D

- Dabija, 14*.
 Dafina, II, 113.
 Daful, 143 (294).
 Dan, 51*, 210 (62), 232.
 Danciu, 198 (29), 238 (13).
 Dancuș, 265.
 Dăndărează, 232.
 Dănilă, II, 255 (92).
 Datco, 219 (1), 282 (9).
 David, 160 (330), 168 (359), 204
 (44), 217 (1); II, 254 (91).
 Deaneș, II, 152.
 Debu, 217 (1).
 Deida, II, 192.
 Deleancea, 100, 166 (348).
 Demeter, 200 (36).
 Desea, 231 (1).
 Despa, II, 62, 82.
 Dima, 9, 91, 200 (36).
 Diman, 148, 157 (322).
 Dimancea, 164 (343).
 Dim triu, 105; II, 21.
 Dobolița, II, 113.
 Dobra, II, 90.
 Dobre, 271; II, 66.
 Dobrin, 217 (2).
 Dobrul, 272.
 Dochia, 255.
 Dogariū, 216 (1).
 Domnica, II, 44.
 Domnița, 262.
 Dop, II, 147.
 Dorna, 168 (360).
 Dorofteiū, 248.

Dostă, II, 133.
 Dotri, 217 (1).
 Draga, II, 194.
 Drăgan, 288 (19).
 Drăghiciu, 232; II, 255 (93).
 Drăgoiescu, 172 (373).
 Drăgoiș, 232 (270).
 Dragomir, 270.
 Dragotă, II, 37.
 Dragoșel, II, 101.
 Dragovică, 187 (6).
 Dragu, 270.
 Drauș, II, 177, 191.
 Drugă, II, 150.
 Duca, 232; II, 53.

Dugală, 210 (62).
 Dumitra, II, 71.
 Dumitran, 238 (13).
 Dumitrana, 33*.
 Dumitraș, 212 (66).
 Dumitrică, 56 (106).
 Dunea, II, 24.
 Dușe, 258 (108).
 Dușescu, II, 210.
 Dușteniță, II, 265 (149).
 Duță, 122 (257).
 Dutcă, 30, 94 (181), 116 (233),
 117-8 (234-6), 120 (247), 121
 (255), 124 (260), 129 (264).

E

Edeveși, 189 (13).
 Eftemie, 36.
 Eftene, 216 (1).
 Eftimie, II, 126.
 Elisafța, 118 (240).
 Eodochia, 257.

Epanca, 255.
 Epanul, 246, 266.
 Erina, 250.
 Eva, 34*, 250; II, 265 (146).
 Evuța, 65.
 Evdochia, II, 43.

F

Făcheș, 264.
 Făchet, 263.
 Făgăraș, 186.
 Făgurel, II, 254 (91).
 Fălon, 296 (5).
 Fantănă, 232.
 Fântâneasa, II, 45.
 Fără, 243.
 Fărcaș, 226.
 Fărtariu, 200 (36).
 Faru, 247-8.
 Fărudin, 265.
 Fătu, II, 113.
 Faur, 291 (27).
 Feachetică, II, 32.
 Fechete, 265.
 Fegheș, 249.

Feiru, 245.
 Ferdelă, 200 (36).
 Fereșteanul, 260-1.
 Feru, 248.
 Fianu, 27 (41).
 Ficher, II, 83.
 Ficiu, 216 (1).
 Fiera, 118 (237).
 Filip, 264.
 Fiscuti, II, 57.
 Flămînda, 272.
 Flanja, 196 (25).
 Floacă, 194 (23), 195, 232.
 Floarea, 264.
 Flontaș, II, 44.
 Florian, 241.
 Florica, II, 61.

Florlianeasa, II, 57.
 Flucuș, 204 (44).
 Foale, 250.
 Focșanul, 157 (321), 165 (347),
 188-9 (12-3), 200 (36), 204.
 Fodor, 272.
 Fofeda, II, 155.
 Foltea, II, 141.
 Foltescul, 110 (216).
 Fomete, II, 151.
 Fonta, 249.
 Fornaș, 227 (1)
 Fota, 225 (13), 226 (14).
 Fotinica, 91.
 Frăină, 245.
 Franț, 217 (1).
 Frăsina, 249.

Frat, 203 (39).
 Frăț, 265.
 Fratea, 247.
 Frățici, II, 35.
 Fregheni, 216.
 Freghenici, 216 (1)
 Frenciu, II, 254 (91).
 Frenț, 217; II, 122.
 Frîncu, 205 (46), 255 (92).
 Frizea, 258.
 Fteofan, 241.
 Fug, 65.
 Fulea, II, 28.
 Fuleavici, II, 195.
 Funariu, 123.
 Fusea, II, 128.
 Fuște, 186 (1).

G

Gabăr, Gabor, 27 (41), 176, 255;
 II, 207.
 Gafia, 240.
 Gafton, 212 (65).
 Găilian, 249.
 Gal, 269.
 Gălcescul, 224 (9).
 Galea, 34*, 23 (1).
 Ganea, 214 (1), 215.
 Gănoaia, 216 (9).
 Ganțu, 230.
 Ganul, 271.
 Gârlea, 223.
 Gaur, 230.
 Gaură, 269; II, 94.
 Geană, 271.
 Ghelea, 41 (77).
 Gheme, II, 147.
 Gheorghitana, 93 (179).
 Gheorghitoaia, 191.
 Ghepcea, II, 194.
 Gherghie, 60.
 Ghila, 227.
 Ghimbășan, 216 (10).

Ghincea, 129 (265).
 Ghinoiui, 161 (334), 167 (353).
 Ghiula, 227 (3).
 Ghiura, 10 (17).
 Ghivd, 160 (330).
 Ghizdaveț, 137 (281).
 Gianli, 78 (139).
 Gigul, II, 45.
 Gintul, 64.
 Gion, 64 și u.
 Giotea, 245.
 Gîrbea, 219 (2).
 Gîrlea, 223 (8).
 Giuhan, 161 (332).
 Giuncan, II, 106.
 Giurca, II, 28.
 Giurcoiui, 232.
 Giurgă, 232.
 Giurgea, 232, 253.
 Giurgiu, II, 255 (94).
 Giurgiuveanul, 8*, 55.
 Gliga, II, 265 (149).
 Ghineanul, 4 (7), 6 (8), 7, 62 (113).
 Goadă, 248 (59).

Gociu, II, 172.
 Gog, II, 123.
 Goia, II, 202.
 Goje, 254.
 Golea, 191 (15).
 Goloba, 227 (1).
 Gorgonea, 214 (1).
 Goțe, 249.
 Grad, 238 (13).
 Grama, 196 (25); II, 113.
 Grancea, 54 (100).
 Granciu, II, 171.
 Graur, 226 (1).
 Greățea, II, 97.

Grebenea, 232.
 Grecu, 27 (41).
 Greliș, 256.
 Grevaciu, 5.
 Grid, 200 (35).
 Grigor, 248.
 Griguță, 241, 248.
 Groza, 273; II, 76, 255 (93).
 Grozav, II, 174; II, 255 (93).
 Guba, 272.
 Guma, 181 (396).
 Gura, II, 45.
 Gușăilă, II, 126.
 Guțu, 44 (89), 46 (92), 122 (257).

H

Hăbian, 255.
 Hadır, II, 174.
 Hagia, 254.
 Haidă, II, 183.
 Hambai, 232.
 Hamhana, II, 72.
 Hamza, 222 (8), 281 (9).
 Hanăș, 274.
 Hândorean, II, 146.
 Handurca, II, 141.
 Hanea, II, 255 (93).
 Hangu, II, 43, 94.
 Hanpul, 46 (92).
 Hanzu, II, 107.
 Haraba, II, 53.
 Hărban, II, 120.
 Hărbariu, 233 (2).
 Hașin, 64.
 Hățăganul, 143 (394); II, 258 (108).
 Heaneg, II, 129.
 Hentea, II, 130.
 Hera, 54 (103).
 Herla, II, 250 (81).
 Herniceșteanu, 250.
 Heț, 102.

Hicăta, 76, 238 (12).
 Hilimon, II, 144.
 Hircoagă, 198 (28).
 Hirsean, 217 (1).
 Hișăreanu, 195.
 Hoban, II, 67.
 Hodrea, 231 (1).
 Hojda, 235 (6).
 Homorodan, II, 45.
 Homorozanul, 195.
 Honoiu, 278 (2).
 Horbeai, II, 90.
 Horga, 273.
 Horhodar, II, 56.
 Horvat, 10 (16), 64 și u., 227 (3).
 Hosan, 241.
 Hote, 240, 252, 256.
 Hotean, 243.
 Hovre, 238 (13).
 Hozman, 264.
 Hrisantie, II, 72.
 Hriza, 9-10 (16).
 Hurdu, II, 83.
 Hurezan, H, 94.
 Husea, II, 92.

- Iadveș, 214 (1)
 Iafet, II, 244 (34).
 Iancea, 269.
 Iancica, 10 (17), 18 (25).
 Iancu, 222 (7).
 Ianea, 200.
 Iani, 247.
 Iarul, II, 126.
 Ibășan, II, 133.
 Ibru, 246.
 Idomir, 217 (1).
 Idreîtoaia, 247.
 Iernatei, 259.
 Ighiștofeanu, II, 37.
 Ignat, Icnat, 244.
 Ihnat, 363.
 Îlca, II, 113.
 Ilieș, 242.
 Iliescu, 129 (265).
 Ilisie, II, 99.
 Imbăruș, 4 (7), 6 (10), 7-8 (12),
 62 (113).
 Imvre, 265.
 Îndreiasa, 252.
 Îndreica, 268.
 Îndreș, II, 130.
 Îndrii, II, 255 (94).
 Înre, 246.
 Intri, 259.
 Ințu, 143.
 Ioanaș, Ioanăș, 249; II, 108. V. și
 Ionăș.
 Ioaneasa, 253.
 Ioantă, II, 59.
 Iocșan, 191 (15).
 Ioja, 217 (2), 296 (5).
 Ionăș, Ionaș, 232, 236.
 Ionășcău, 260.
 Ionașcu, 200.
 Ionăte, II, 211.
 Ionica, 169 (364).
 Iordache, 43.
 Iordan, 124 (259), 227 (3).
 Iorga, 129, 200.
 Iosafat, II, 117.
 Iosib, 252.
 Iosiv, 204 (43).
 Iova, 45; II, 76-7.
 Iovan, 219 (2).
 Iovanca, II, 77.
 Iovăniș, 219 (2).
 Isaac, 238 (12).
 Isac, II, 43.
 Isaia, 248.
 Isari, 188 (8), 189 (13).
 Iscu, 143 (294).
 Ișfan, 281.
 Ispas, 36, 129 (265); II, 78.
 Istenie, II, 39.
 Iștioneșcu, II, 84.
 Iștoc, 248.
 Istrate, 250.
 Istoafă, 210 (59).
 Itu, 210; II, 170.
 Iuga, 254, 271; II, 5.
 Iugaș, 258.
 Iujgia, 83.
 Iuliana, 265.
 Iure, 242.
 Iustina, 159 (326).
 Ivaci, II, 262 (149).
 Ivan, II, 255 (93).
 Ivanița, 167.
 Ivanuș, 55 (103).
 Ivașco, 238.
 Ivon, 254.
 Izdrailă, 34*.

Jarda, II, 135.
 Jergion, II, 141.

Jiga, 215 (5); II, 204.
 Jimăn, II, 35-6.

Jocșănoaia, 19.
Jofia, 264.
Josan, II, 103.

Jura, 241.
Jurca, II, 40.

L

Lăcătuș, II, 126, 257 (107).
Lachie, 193 (18).
Lăchioaia, 193.
Lăluț, II, 150.
Lambovic, 10 (17).
Langa, II, 143, 254 (91).
Lăpădat, 195.
Lăpăduș, II, 194.
Lar, II, 103.
Lascu, II, 85.
Laslo, II, 111.
Lațco, 30, 100 (189), 143 (294).
Lazur, Lazor, 260, 266.
Leahul, Leaful, 9 (15).
Leancu, 217 (2); II, 43.
Lebul, 120 (248); II, 61, 64.
Leca, II, 82.
Leontie, 248.
Leul, 258.
Licoiu, 232.
Limbean, II, 174.
Linart, 5.

Lincuța, 182 (150).
Lința, 91, 121 (255), 149 (306).
Lițu, 200 (36).
Loamnăș, II, 40.
Locșă, 228 (4).
Lodroman, II, 228.
Logojan, II, 255 (93).
Lojadi, II, 120.
Loman, II, 223.
Luca, 252.
Lud, 208 (53).
Luduranu, II, 40.
Lula, II, 194.
Lungul, 258, 270.
Lupa, 241.
Lupaș, 269-70, 273.
Lupaiu, II, 153.
Lupea, 239 n. 1.
Lupșă (de unde nume de comună),
274; II, 129, 217.
Lupul, 235, 261; II, 43, 110.
Luța, II, 131, 217.

M

Măcșet, II, 130.
Macavei, 168 (360).
Macinic, II, 84.
Măciuca, II, 35.
Macoveș, 245.
Mădăran, 252.
Mădăraș, II, 183.
Maer, 225.
Măgărete, 238 (13).
Măgheraș, 274.
Măglaș, 94, 232.
Magul, II, 144.
Maier, 227 (1).
Maiercanu, 98.

Mălăcș, 33 (57).
Malachi, 33 (56), 61 (111).
Mălăia, II, 141.
Man, 255 (92).
Manga, II, 62.
Mănișor, 189 (13), 216 (10).
Măniț, II, 39.
Mani, 41 (77), 231 (1), 232; II, 97.
Manta, II, 107.
Mantul, 271.
Manțu, 8*.
Marcăși, II, 44.
Marcea, II, 31.
Mărcocianul, II, 118.

- Marcu, 65, 255.
 Mardan, II, 245 (39).
 Mărgineanu, 225 (9), 225 (12); II, 114.
 Mariișu, 207 (49).
 Marinca, II, 29.
 Mărinčuța, 247.
 Marinița, 191 (15).
 Marișca, 118 (238).
 Marta, II, 43.
 Măță, 76.
 Mătea, 258.
 Măteiu, 260.
 Mătelescău, 253.
 Mătește, 258.
 Măterețu, 250.
 Matrona, 243.
 Maxin, 217 (2), 262.
 Mehedințul, II, 66.
 Melnic, 257.
 Merăuț, II, 53.
 Merislău, 268.
 Metea, II, 116.
 Micăcălul, 260.
 Micăcius, II, 89.
 Micătau, 260.
 Miclăuș, 217 (1); II, 95.
 Miclea, 278 (2).
 Micul, 277.
 Mihailovici, 200 (36), 231.
 Mihășanul, II, 258 (108).
 Mihaș, 246.
 Mihil, 273.
 Mihnea, 231 (1).
 Mihoc, II, 139.
 Mihut, 287 (17).
 Mijea, 205-6, 208 (46); II, 113.
 Milco, 60, 67 (118-9).
 Milea, 45, 60, 245; II, 169.
 Militearu, 129 (265).
 Milușul, II, 141.
 Mînăilă, 249.
 Mîndreanu, 200 (36).
 Mineș, 227 (1).
 Mircea, 280 (7).
 Mîrica, 267.
 Mișca, II, 159.
 Mischiu, II, 224.
 Miță, 232.
 Mîteș, 234.
 Mititel, 239.
 Mitrașcul, 264.
 Mitu, 129 (265).
 Mladin, 272.
 Mocan, 280 (7); II, 245 (39).
 Moga, II, 256 (99), 258 (108).
 Mogoș, 271; II, 248 (59).
 Mohanu, 129 (265).
 Moian, 276 (2).
 Moiş, 244.
 Moise, 212 (67), 217 (1), 280 (6), 286-7 (17).
 Moldovanu, 24 (35), 33 (56), 35 (65), 189 (13), 300 (13).
 Moldovoiu, 157, 255.
 Molodeț, II, 174.
 Monda, II, 36.
 Monea, II, 254 (91).
 Mora, II, 133.
 Morariu, 27 (41), 243.
 Morcheș, II, 208.
 Moroșan, 249.
 Moruș, II, 78, 229.
 Moșoiu, 98.
 Moța, II, 255 (94).
 Motoc, 221 (5).
 Motora, II, 79.
 Mucia, II, 78.
 Muduluș, II, 194.
 Multea, 170 (368).
 Munteanu, 177 (383), 189 (13), 212 (66), 217 (1); II, 128.
 Muntiul, 143 (249).
 Murășanu, 189 (13), 200 (36).
 Murgul, 222 (7); II, 255 (94).
 Mustea, II, 248 (59).
 Mutu, 254; II, 94, 191.

N

Nacea, 238 (13).
Naftanailă, 217 (1).
Nan, 51*, 278 (2).
Nandra, II, 120, 130.
Nanlup, 272.
Nastafa, 244-5.
Năstică, 65 (116), 117 (235), 187 (5).
Nașto, 175 (378).
Nastu, 97 (182), 279.
Navin, II, 150.
Nazarie, II, 116.
Neacșa, II, 61.
Neacșu, 122 (256); II, 68.
Neagoe, 168 (361), 230; II, 254 (91).
Neari, 199 (33); II, 254 (9).
Nechita, 250, 255.
Nedea, 248.
Nedelcu, 200 (36).

Nedelea, II, 169.
Negas, II, 181.
Nemeș, 274.
Nemfodora, 63.
Netia, 245.
Netita, 244-5.
Netolea, II, 203.
Nenc, 255.
Nica, 27 (40), 30, 205 (46), 217 (1).
Nicoară, 255.
Nicodim, 122 (256), 210 (62).
Nicole, 257.
Nicolîță, 169 (363).
Nistarc, II, 103.
Nistea, II, 28.
Nistor, 231 (1), 272.
Noianof, 40.
Nuț, II, 203.

O

Oana, 217 (1).
Oancea, 217 (1), 241.
Oanea, 116 (232).
Oanța, 265.
Ocnariu, 129 (265), 153 (313), 160 (331). V. și Ognanul.
Odochia, 248.
Odotia, 245.
Odrea, 245.
Ognanul, 9 (16).
Oise, II, 189.
Olexa, 234, 249.
Oliță, 255.
Omotă, 231 (1).
Omșu, II, 40.
On, II, 59.
Onaș, 243.

Onciul, 250, 256.
Oncioaia, 191.
Onea, 122 (257), 128.
Oneța, 238 (13).
Oniga, 131, 263.
Onofie, II, 39.
Onu, 245.
Ooșan, 266.
Opreana, 10 (16), 65 (116); II, 194.
Opriș, 143 (294), 219 (1).
Orăștian, II, 39.
Orban, 273.
Org, 240.
Oros, II, 196.
Osmache, II, 173.
Ostașu, II, 54.

P

Paciurea, 173, 179 (389).
Păcurariu, 110 (215); II, 258 (59).
Padea, 240.

Pădure, 76-7 (137); II, 243-4 (30).
Paicu, 54 (102).
Păida, II, 159.

- Păladie, II, 153.
 Palaghie, 240, 248.
 Palăguța, 255.
 Palaloga, 218 (1), 281 (9), 282.
 Palcu, 8*, 8.
 Palma, 272.
 Pană, 4, 186.
 Panait, 5.
 Pandovici, 46.
 Pandrea, II, 131.
 Panovici, 118 (239).
 Pantazi, 45, 49.
 Pantea, 210-1 (63), 227 (3).
 Pantelimon, 232.
 Papa, 221.
 Păraianu, 200 (36).
 Parasca, 239, 252.
 Paraschiva, II, 4.
 Parscul, 160.
 Părtașe, 187 (6).
 Părcălabu, 129.
 Păsat, 232.
 Pască, 275; II, 255 (94).
 Pascu, 54 (100), 271, 277; II, 85.
 Pascu, II, 79, 86.
 Pashalie, 85 (157).
 Pătcă, 242, 250, 256.
 Patiță, II, 78.
 Pătraș, 214.
 Pătrașcu, 176, 214 (1), 215 (7), 216 (10).
 Patronca, 129 (265).
 Pătruț, 231 (1).
 Pătrușan, 238 (13).
 Păun, 130 (268), 159 (327), 175 (377), 176 (381), 179 (389).
 Pavlovici, 179.
 Peciu, 159 (326), 160 (329).
 Pegonas, 110.
 Peia, 46 (90).
 Pelte, II, 258 (108).
 Pene, 193 (20).
 Penul, 85 (159).
 Perian, II, 87.
 Perșa, 240.
 Pescuț, 85 (159).
 Petca, II, 44, 53.
 Petica, II, 141.
 Petian, 269.
 Petrașcu, II, 97.
 Petreasa, 261.
 Petrișor, II, 35.
 Petriți, 231.
 Petrovici, 140.
 Piba, 200.
 Piciu, 232.
 Piele, 287 (17).
 Pilea, 200 (36).
 Pileriș, 194 (21).
 Pîlția, II, 94.
 Pinches, II, 102.
 Pinciu, 231 (1), 232.
 Pinte, 238 (12), 244.
 Pinutu, 249.
 Pipoș, 269.
 Pîrle, 249.
 Pirjă, 243.
 Piste, 267.
 Pitariș, 232.
 Pitău, 194 (21).
 Piția, II, 113.
 Pițoc, 265.
 Pițoiu, 253.
 Plămădeală, 244.
 Plaponagiul, 8*.
 Plașcu, 5.
 Pleavă, 238 (13).
 Ploeanu, 277.
 Plurie, II, 86.
 Poap, II, 143.
 Pocimpu, II, 143.
 Podenciu, 75.
 Pogan, 37*.
 Pogor, 269.
 Poienaru, 104 (199), 167 (354), 224 (9).
 Pop, 249; II, 179.
 Popace, II, 185.

Popica, 223 (8).
 Poplăceanu, 65 (116).
 Popoviči, II, 28.
 Popșa, 273.
 Porfie, 264.
 Porfirca, 259.
 Porfirea, 253.
 Porșunaru, 247.
 Potcă, II, 255 (93).
 Potoc, 250.
 Potroca, II, 168.
 Potura, II, 103.
 Prăhar, 238 (13).
 Prașca, 102 (192).
 Prăvan, 200.
 Prăvariul, II, 205.
 Predetică, 125 (261).

Predoiu, 232.
 Prescornița, II, 141.
 Pricop, 263; II, 64.
 Prostu, 198 (28), II, 254 (91).
 Psampson, II, 82.
 Puchea, 238 (13).
 Pucică, 200 (36).
 Puflea, II, 133.
 Puia, II, 254 (91).
 Puiș, II, 201.
 Pulesu, II, 99.
 Punoși, II, 31.
 Pulpaș, 105 (202).
 Purcelea, 189 (13).
 Purdu, II, 99.
 Pușcașul, 3 (3), 5; II, 5.

R

Răchiariul, II, 112-3.
 Raco, 100 (189).
 Răcuciu, II, 166.
 Rad, II, 255 (94).
 Rădoiță, 231 (1).
 Răducan, 39.
 Rădulea, II, 51.
 Răduță, 205 (47), 207 (49).
 Răduțul, 114 (226), 200 (36).
 Rafira, 210 (61).
 Rahila, 198 (28).
 Rahira, 188 (167), 206.
 Rahotă, 219 (2).
 Raibu, 212 (66).
 Raicu, 275.
 Răioșanul, 221 (5).
 Raița, II, 123.
 Raitariul, 124 (260), 125-6 (262),
 126 și u. (263).
 Ralion, 72 (129).
 Rănea, II, 112-3.
 Ranu, 141.
 Raoas, 264.
 Răsculiță, 27 (41).
 Răsiga, II, 203.

Răspop, 232.
 Raș, 149 (305), 250, 273, 289;
 II, 16.
 Reanghea, 221 (5).
 Reapede, 194-5 (24); II, 105.
 Rebrîșoreanul, II, 56.
 Recea, 230.
 Rednic, 239 și u., 250.
 Riniusul, 69 (124).
 Rița, II, 126.
 Riureanul, 189 (13).
 Rizea, 40 (46).
 Rodeș, II, 221.
 Rob, II, 103.
 Roban, 75; II, 75.
 Rodion, II, 82.
 Rogoza, II, 37.
 Rohneanul, 243, 264.
 Roita, II, 143.
 Roman, 232, 253.
 Romodan, II, 141.
 Romoșanul, II, 255 (93).
 Ros, 258.
 Roșa, 189 (13).
 Roșca, 214 (1).

Roșoga, 273.
 Rosolea, 171.
 Rotariu, 129 (265).
 Rugină, 240, 242, 259.
 Ruja, II, 94.
 Runcanul, 221 (5).
 Rus, 148, 246, 270; II, 134.

Rusan, II, 248 (59).
 Rușca, 242.
 Rușoiu (Rujoiu), 204 (42).
 Rusoveanul, 144 (295).
 Ruvim, II, 52.
 Ruxanda, II, 44.

S

Sabău, II, 79, 87.
 Săbișanul, II, 44.
 Săcaș, II, 154.
 Săcere, 238 (13).
 Sacle, 268.
 Șafarica, 23 (34).
 Sain, 231 (1).
 Sălăgeanul, 42*-3*.
 Sămbotin, 11*; II, 71.
 Samoilă, 200 (36), 215 (5).
 Sănătescul, 224 (9).
 Sandru, 20 (30).
 Sanislav, 280 (7).
 Sara, 121 (252).
 Saraftin, 217 (2).
 Șărbănuț, -ă, 200 (36), 216 (1).
 Sas, 232.
 Săul, 23 (34), 25-6 (35), 147 (300).
 Sava, 254.
 Savel, 261.
 Saverius, II, 139.
 Savul, 45, 227 (1).
 Șcău, 261.
 Șchiau, 17.
 Schitea, II, 166.
 Scripățul, II, 160.
 Seceleanul, 200 (36).
 Șede, 247.
 Șefran, 47.
 Șegheștel, 274.
 Semcuța, 290.
 Selenar, II, 57.
 Senereaușu, II, 116.
 Senfoleanul, II, 57.

Sentiiu, II, 141.
 Șerb, 217 (2), 232.
 Șerpelea, 129 (265).
 Sevastia, II, 72.
 Severina, II, 44.
 Sfrichincea, II, 172.
 Șifotă, II, 159.
 Silea, II, 99.
 Sima, 212 (66), 255.
 Simedru, 296 (5); II, 141.
 Simen, 278 (2).
 Simie, 205 (46).
 Siminic, 149 (305).
 Simionaș, 259.
 Șimon, 256.
 Simtion, 227 (1); II, 149.
 Simziana, II, 194.
 Șinca, 269.
 Singiorxan, II, 256 (95).
 Sintimbrean, II, 88.
 Șiomșian, II, 141.
 Sipoș, II, 86.
 Șîrbaca, 246.
 Șîrbul, 280 (7).
 Șișcanu, 157 (321).
 Sitea, II, 153.
 Slovan, 248.
 Smaragda, II, 62.
 Socaciū, 261, 262, 265.
 Șocheariul, 197, 214 (1), 215 (7).
 Socia, 205 (46).
 Sofia, 12 (20).
 Șoflete, 203 (39).
 Șofrona, 254, 263.

Sofronia, 241.
 Sohanul, 189 (13).
 Solomon, II, 21.
 Solovăstru, II, 57, 110.
 Şontorog, 270.
 Şopa, 261.
 Sora, 5.
 Soran, II, 110.
 Spornicu, 196 (24).
 Stama, 45.
 Stănăraciū, 223 (8).
 Stanca, 276 (2).
 Stanciul, 215, 271.
 Stănilav, II, 129.
 Stănuţa, 169 (364).
 Statie, II, 117.
 Ştefănel, 241.
 Ştefeiū, 257.
 Şteful, 96; II, 141.
 Şteofre, 268.
 Şterchiū, II, 113.
 Sterea, 31 (46).
 Steţ, 51*, 265.
 Steţco, 238 (13).
 Ştirbeţ, II, 163.
 Stîrcu, II, 141.
 Stoan, II, 141.

Stoe, 41 (77).
 Stoian, 124.
 Stoica, 200.
 Stoicioaia, 83 (155).
 Stoichiţa, 287 (17).
 Stoienscu, 110-1 (218), 169 (263).
 Strărupu, II, 39.
 Strezea, II, 81.
 Stricat, II, 174.
 Strova, 200 (38).
 Stuchireanu, II, 163.
 Şubra, 238 (13).
 Sucaciul, II, 185.
 Şuchia, 236-7 (10).
 Suciul, 255; II, 39.
 Şufană, II, 146.
 Şufra, 72 (128), 82 (152), 84-5 (159).
 Sugaciū, II, 150.
 Şugătan, 266.
 Sulgerul, II, 118.
 Suma, II, 82.
 Şumuţ, II, 29.
 Susa, 291 (27).
 Susan, II, 141.
 Şuşală, II, 124.
 Şuteū, II, 47.

T

Tăba, 296 (5).
 Tăbăcăriţa, 210.
 Tăbăcariu, II, 141.
 Tăflan, 196 (25), 210 (62).
 Talpan, 272.
 Tanasie, 248.
 Tanciu, 106 (203).
 Tarbă, 188-9 (12-3).
 Țărmonea, 43.
 Tasia, 250.
 Tatarciu, II, 141.
 Tatarul, 8*.
 Tatomir, II, 140.
 Tatul, 232, 278 (2).
 Teampea, 194 (24).

Tecaţu, II, 36.
 Techeran, II, 104.
 Tecoţă, II, 35.
 Tecşa, II, 105, 256 (98), 263 (141).
 Teişanu, 153 (313).
 Teleguţ, II, 28, 31.
 Teodosia, 242.
 Teţcu, II, 132.
 Tetia, II, 132.
 Tetradiē, 11*.
 Țibag, II, 204.
 Țibanca, 270.
 Țibişi, II, 81.
 Țichindeleanu, II, 35.
 Ticul, 45.

Țicul, 230.
 Tifor, 238 (13).
 Țifroaia, 246.
 Țigan, 97 (183), 252, 260, 272;
 II, 99.
 Țiguiu, 238 (13).
 Țimaș, II, 152.
 Țimiș, 238 (13).
 Timoc, 240.
 Timofie (Timoc, Timohie), 241.
 Tinca, 29 (15), 296.
 Tincu, II, 174.
 Țintaș, 264.
 Țîrcă, 189 (13), 259.
 Tirilă, 262.
 Țirlea, II, 248 (59).
 Tis, II, 191.
 Titescu, 28-9 (43), 235.
 Titian, Titilian, II, 91.
 Titiana, 263.
 Titrih, 36.
 Titul, II, 18.
 Țițul, II, 52.
 Țiple, 241.
 Tivador, 259.
 Toadîr, 248.
 Țoancă, 194 (21).
 Tobiasș, II, 27.
 Țoc, II, 203.
 Tocor, 74 (131).
 Todericeanul, II, 113.
 Todor, 219 (2).
 Todoroaia, 259.
 Todoruță, II, 265 (147).
 Todosca, 249.

Toflea, 216 (11).
 Togliaș, II, 245 (39).
 Tolan, II, 92.
 Tolomei, II, 151.
 Tomici, II, 76.
 Tomoaia, 259.
 Tomoiagș, II, 204.
 Tomoțoiu, 259.
 Tomuzea, 231 (1).
 Topan, II, 47.
 Totoiu, 116 (232); II, 141.
 Tovie, II, 87.
 Tovitha, 212 (67).
 Trăgătoriu, II, 193.
 Tranea, II, 184.
 Treja, II, 85.
 Trestie, II, 246 (47).
 Trif, 271; II, 248 (59).
 Trifan, 227 (1).
 Trihtărariu, 22*.
 Tripon, 272.
 Trombițaș, 176 (379).
 Tronea, II, 172.
 Truca, II, 141.
 Trudi, II, 85.
 Trufan, 252.
 Tudorița, 87 (165).
 Țurca, 72 (129).
 Turbul, 271.
 Turcin, II, 83.
 Turcul, 271.
 Turcuș, II, 91.
 Turlă, II, 133.
 Tușla, II, 255 (94).
 Țuțura, 208 (53).

U

Ucnariu, 129.
 Ungurean, II, 89.
 Urșon, 163 (339).
 Ursu, 242, 254, 265.
 Ursuțul, II, 45.

Uscatul, 273.
 Usoiș, II, 94.
 Uța, 267.
 Uțu, 246.

Vadeș, II, 102.
 Vălaru, 230.
 Vale, 287 (17).
 Valez, 145 (297).
 Vana, 273.
 Vancea, 273.
 Văraru, 94.
 Varga, 269.
 Varja, II, 45.
 Varnăva, II, 121.
 Vărtolomei, 258.
 Vartom, 248.
 Vas, 217 (2); II, 264 (142).
 Vasalie, 249.
 Vașarheianul, 189 (13).
 Văscan, 239.
 Vasea, II, 94.
 Vasilca, II, 116.
 Vasiloiu, II, 141.
 Velciu, 56 (105).
 Veroana, 204 (43). V. și Viroana.
 Veronica, 118 (241).
 Veseli, 190.
 Vichentie, 200 (35).

Vilcul, 116 (232), 129 (266).
 Vințe, 269.
 Virlan, II, 141.
 Viroana, 212 (65); II, 141.
 Virstoiu, 248.
 Virtoc, 256.
 Vîrvara, 245.
 Vișa, 189 (13).
 Visaia, II, 241 (17).
 Vișăuan, 240, 249.
 Vișea, II, 138.
 Vișovanul, 262.
 Vișovia, 296 (5).
 Viți, 265.
 Vizantie, II, 85.
 Vlăgăra, II, 94.
 Vlasie, 275.
 Vodă, 216 (1).
 Voichița (familie), 25-6 (38).
 Voilea, 226 (1).
 Voinigescul, 220 (4), 221 (6), 222-4
 (8-9), 224 (10), 225 (12).
 Voivoda, 169 (364).
 Vrajă, 264.

Z

Zabeica, 259.
 Zăcagan, II, 172.
 Zagăr, II, 116.
 Zahe, Zaheș, Zahiiu, 210 (62), 217
 (1), 267; II, 44.
 Zahoc, 246.
 Zăicul, 221 (6).
 Zamfrel, 48.
 Zar, 210 (62).
 Zăvoianu, II, 120.
 Zealea, II, 84.
 Zgripcea, 194 (21).
 Zidu, II, 127.

Ziguri, 174.
 Zmada, II, 194.
 Zmîntînă, 189 (13).
 Zoica, II, 4.
 Zorilă, 227 (3).
 Zubă, 268.
 Zubab, 257. V. și Zuban.
 Zubanca, 259.
 Zubav, 256.
 Zubor, 262.
 Zubța, 245.
 Zure, II, 123.
 Zuza, 252.

G L O S A R I U .

A

Acțent, 201.
 Actriță (termen judecătoresc), 191 (15).
 Acurat, II, 14.
 Adetorie, 53 (100), 155, 294.
 Adevăreală, 79 (141).
 Administrație, 224 (11).
 Admonolui (a), II, 264 (146).
 Adouă, 282 (10).
 Ahasta, 10 (16).
 Alenușag, 234 (3).
 Angarie, 216 (9).
 Aplecăciune, 169 (366).
 Aranafta, II, 162.
 Ardica (a), 163 (339).

Arendă, 93 (176).
 Areștii, 37.
 Armadie, II, 164.
 Arsură (foc), II, 48.
 Articuluș, 215 (6).
 Așșor, așșor (asesor), 233 (1), 236 (6).
 Aștaluş (timplar), 54.
 Atestat, — um, 143 (296), 149 (305), 201.
 Atestație, atîștație, 37, 61, 100, 119 (243); II, 125, 244 (35), 266 (154).
 Atestelui (a), II, 264 (146).
 Avalu, 123 (258).
 Avecernie, 253 (90).

B

Baï (=bade), II, 255 (92).
 Baiu, II, 266 (152).
 Bălătaș, II, 258 (68).
 Bărăbări (a se), II, 19.
 Băt, 227 (4).
 Becher, 180 (342).
 Belit (jupuit), 216 (9).
 Benefactori, 203 (40).
 Besel (călfă), 176 (380).
 Bintătui (a), 282 (10).

Binzoșeg, 238 (12).
 Bizăi (a), 206.
 Blehiu, 22*.
 Blemi, 252 (87), 255 (92).
 Blumin, 67 (120).
 Bocioc, 204 (44).
 Boerișag, 277.
 Bolăzî, II, 241 (20).
 Bolciu, 150 (307).
 Boldi (a), 194 (23).

- Bomindeş, II, 265 (149).
 Bonificăului (a), II, 259 (113).
 Botar, II, 92.
 Brazdă (a fi în), II, 99.
 Brîncă (mină), II, 46.
- C**
- Candidat, 208 (54).
 Canonicesc, II, 132.
 Căntelişte, canţalistu (cancelist), 83 (155); II, 158.
 Cantor, 100, 198 (30).
 Capital, căpital, 78 (140), 95 (182), 96 (103).
 Capitulariş, 289.
 Caplan, II, 90.
 Căplănesc, II, 55.
 Cărintdar (calendar), II, 48.
 Cărtie (=hîrtie), II, 48, 132.
 Căşaci (=căşaşi), II, 39.
 Căşi (=case), 183 (156).
 Cătăni (a se), II, 265 (151).
 Cataroiu (damblă), 78 (141).
 Causă, 157 (322).
 Cavalir (=cavaler), 173.
 Chemului (a), 234 (3).
 Chendel, -ă, II, 15.
 Cherata, 85 (157).
 Chesatliuc, 167.
 Chiată (=biată), II, 263 (141).
 Chielciug, 43 (87).
 Chischineu, 227 (4).
 Chitilian, 52 (96).
 Chitilini (a), 206 (48), 232 (2).
 Ciled (=familie), 172-3.
 Cioaie (=oţel), II, 153.
 Cioflic, 204 (44).
 Cîrjmă, 194 (24).
 Cler, 203 (40).
 Cliric (=cliros, cler), 281 (8).
 Cocon, coconaş, 51, 156 (321), 239 şi u.; II, 164.
 Coleghium, 292 (28).
 Comăndaş, 130 (267); II, 124, 135.
- Brumă (a), II, 50.
 Bubă (a se), 202 (38).
 Bugăt, 247.
 Buiac, II, 96.
- Comembru, 176.
 Comişade, comişao, II, 250 (80), 266 (152).
 Comisar, comişar, 51 (96); II, 124.
 Comisie, 186.
 Comision, 115, 123 (259), 207 (50), 224 (11), 225 (12).
 Companie, II, 49. (militară), II, 135.
 Complement, 170 (369).
 Comună, II, 173.
 Comunitaş, 86 (160); II, 90.
 Comunitate, II, 178.
 Concurşum, 82 (152).
 Condiţie, 186.
 Condiţion, 151 (309).
 Conjiştorium, conzistorium, 64, 148 (303), 158 (325), 197.
 Conşcripţie, II, 265 (148).
 Consoliriu, II, 163.
 Constituţional, 200 (34).
 Cont, 165 (347).
 Contractuş, 70, 214 (3), 223 (2).
 Controler, 227 (3).
 Copie, 100-1.
 Coratori, curatori, 124, 186 (3), 188, 199 (33); II, 59.
 Coroşpondeanţe, 30.
 Corună (=coroană), II, 33.
 Coştăului (a; a costă), 173 (374).
 Craibirău (király - biró; judecător crăiesc), 48-9.
 Credă (=ereditate), 161 (332).
 Creditor, 146 (298).
 Cubernium (=guvern), 52.
 Cului (a), II, 243 (30).
 Cuprinde (a; a relua), 208 (52).
 Curamă, 112 (220).

Curmătură, II, 198.
 Cursură, 223 (8).
 Cursuş, 208 (54).
 Curteni (a), 154 (316).

Curvelnic, II, 111.
 Cutrupi (a), II, 243 (30).
 Cvitanjie, 89, 120 (249), 178 (388),
 202 (37).

D

Dabiŭ, 234 (3).
 Dărab, 63, 146 (297), 206, 238
 (12); II, 42.
 Dătom (=dajde), 262.
 Director, director, directoriŭ, di-
 lector, 128, 191 (16), 225 (11),
 262 (132); II, 17.
 Derectoriŭ, II, 48.
 Deşperat, 173.
 Dezvoalte, II, 17.
 Dezbrăcădi (a), II, 241 (17).
 Diaŭă (=ghiaŭă), II, 122.

Dictălui (a), 94 (180).
 Dişpoziŭie, II, 44.
 Distritualiş, 91.
 Dobîndi (a; =a naşte), 211 (64).
 Document, 194 (20).
 Doftor, 171 (372).
 Dominiu, 204 (44).
 Domnişor, II, 139.
 Dudet, II, 74.
 Dudui (a), 208 (52).
 Dulamă, II, 253 (90).
 Dulce (=frupt), 206.

E

Echejie, II, 195.
 Economie, 224 (10).
 Ecpaiă, 134-5 (279).
 Eftiŭug, II, 206.
 Eparfie, 282.
 Eraş, 233 (1), 238 (13).
 Erdaş, 5.

Examen, 209 (56), 291 (27); II,
 18.
 Exces, II, 17.
 Excontentelui (a), 160 (329).
 Expedirui (a), 167 (357).
 Explicaŭie, 291 (27).
 Extract, 209 (56).

F

Făgădaş, 102 (192), 187.
 Famelie, 188 (11), 217 (2), 232;
 II, 241 (18).
 Fărşang, fărşaoŭ (carnaval), 211 (63);
 II, 259 (113).
 Fecior (flăcăŭ), 198 (28).
 Felălet, 234 (3).
 Feŭelui (a), 11, 37, 234 (3), 292
 (27); II, 266 (152).
 Ficer, II, 98.
 Ficorator, II, 134.

Fidiş, II, 243 (28).
 Finanŭ, II, 21.
 Fircălui (a se), II, 60.
 Fişcuşesc, 93 (176).
 Fiurst (Fürst), 21*.
 Foche, 196.
 Foglălui (a), 234 (3).
 Formă, II, 119, 204.
 Forum, 149 (304), 187 (6).
 Funduş, 157 (5).
 Funghenş, 158 (324).

G

Gerunte (=genunche), II, 5.
 Ghiht (nemț. *Gicht*), 159 (328).
 Ghilcoș (ung. *gilkos*, ucigaș), 200 (35).
 Ghinărariū, 225 (12).
 Giscoiū (gînsac), II, 255 (92).
 Giunere (=ginere), 267; II, 90, 118.
 Gleghehait (*Gelegenheit*), 151 (308).

Goz, II, 241 (20).
 Grație, 153 (313), 224 (10).
 Gratulație, 86 (162).
 Grozăvire, 148 (304).
 Gruīū, 230, 276 (2).
 Gubernator, II, 95.
 Gubernie, 216 (9).
 Gubig (=cubic), 216 (9).

H

Hăl (=ăl), II, 254 (91).
 Hălie, 43 (86).
 Hămișag, II, 266 (153).
 Hargint, II, 241 (17).

Harmonie, 262 (131).
 Hasnăș (ung. folositor), 291 (27).
 Hătui (a), II, 151.
 Heiū (ung. loc de casă), 188 (12).

I

Ieraș, eraș, II, 242 (25), 247 (55).
 Împovăra (a; a îngreuna), 212 (65).
 Împute (a), 211 (63).
 Împutare, II, 266 (152).
 Închitinel, 236 (10).
 Incomodație, 51 (97), 86 (162).
 Încununa (=a se cunună), 211 (63).
 Încvirului (a), II, 264 (146).
 Îngropare (=îngropătoare). 197-8 (27).
 Însorta (a), 206.
 Înștanție. V. la lucruri.

Înștrucție, 201, 209.
 Intruducălui (a), 202 (37).
 Inventarium, 146 (297).
 Învitare, II, 252 (85).
 Iroū, II, 19.
 Isag, 234 (3).
 Ișcolă, II, 109.
 Ișpector, 36, 207 (51).
 Istoriolă, II, 17.
 Istroment, II, 96.
 Istrucție, II, 261 (128).
 Izbrăni (a), 152 (312).

J

Junigaș, 202 (38).

Junișan, 202 (38).

L

Lăcuț, II, 198.
 Lamșturm, II, 177.
 Leam (=lemn), 212 (64).
 Legheoană, II, 14.
 Ligătimălui (a), 202 (37).

Linguitură, II, 111.
 Lipitaș, II, 242 (24).
 Livadeie, II, 198.
 Lotrie, II, 253 (90).

M

Măcaş, măcaşe, 20*; II, 266 (155).
 Maculator, 102 (194, 196).
 Maghiştră, 231 (2).
 Maghiştrător, II, 5*.
 Maghiştrătuş, II, 14*.
 Măgulitură, II, 243 (30).
 Maieştră, II, 13.
 Malăr (pictor), II, 110.
 Mărdăic, 233 (2); II, 45, 58, 204.
 Maranaftă, II, 205.
 Mardă, 95 (182), 98 (184).
 Marhă, 277.
 Mart (= *Markt*), 143 (294).
 Mărturiseală, 56 (107).
 Măteleşie, 261.
 Mătereş, 250.
 Mătrăculă, II, 96.
 Meal (= *mal*), II, 75.
 Medişinăr, II, 21.
 Mejdeş, 238 (12).

Meşterieghină, 216 (9, 11).
 Meşterşug, 222 (8).
 Metrică, 245.
 Militar, 130 (267).
 Mîncărî (*mangerie*), 153 (313).
 Mintar, II, 255 (92).
 Mînunşel, 234 (3).
 Mîrişug, 234 (3).
 Mîrtarî, II, 257 (103).
 Mişălătate, 205 (45).
 Moaşă (= *bunică*), 161 (333).
 Moduş, 259 (113).
 Moişte, 75.
 Moraliş, II, 18.
 Most (= *must*), II, 74. (de gunoier),
 206.
 Moştean, 221; II, 206.
 Moştină, 219 (2).
 Munteni (din Ţara-Românească), 230.
 Muscani, II, 164.

N

Nahvalite, II, 135.
 Naşii, 200 (36).
 Negîlcevos, 189 (14).
 Netraiă, 205 (46).
 Nemit (= *năimit*), 205 (46).

Nitileac, 198 (30).
 Normă, II, 109.
 Normaliş, 188 (8).
 Notă, 164 (342).

O

Oarmeghe (= *varmeghie*), 51*, 233
 (2), 234 (3).
 Obagî (= *iobagî*), II, 254 (92), 258
 (109), 259 (116).
 Oblăgătui (a), 85 (159).
 Obligălui (a), 224 (10).
 Ocazion, ucazion, 166, 167 (353),
 175 (377).
 Ocînic (= *ucenic*), II, 108.
 Olat (casă), II, 48.
 Oltoi (a), 202 (38).
 Olui (a), 235 (6).

Omăt, II, 144.
 Opăci (a), 244 (2).
 Opătuire, 92 (76).
 Opcioare, II, 4.
 Oprelişte, II, 255 (92).
 Oradă, 287 (17).
 Ordinar, 45, 174 (376).
 Orighinal, 74 (131).
 Ortăci (a), II, 251 (82).
 Oslaş, 235 (6).
 Oxie, 281.

P

Păciuire, 92 (176).
 Parohuș, II, 26, 167.
 Parțialiș, 50*, 233 (3).
 Paruzie, II, 15.
 Pastoralîș, II, 18.
 Patent, 291 (27).
 Patentă, 180 (392).
 Patriot, 171 (372).
 Patron (-ie), 37, 73 (130), 101 (192),
 178 (388); II, 180.
 Pecealnic, 95.
 Pericul, 197.
 Perșoană, 82 (152).
 Peșteptor, II, 45.
 Piatră (=grindină), II, 172.
 Pictor, II, 78.
 Piersiciu, II, 62-3.
 Pinzion, 39 (75).
 Pîrîș, 235.
 Pișpec, II, 158.
 Pistreală, 229.
 Pitrop (epitrop), 99, 117, 121, 124.
 Pitula (a = a se), 212 (67).
 Plenipotențiar, 75, 90, 125.
 Pleștaniță, II, 198.
 Plev (=bleh), II, 161.
 Pocăianie, 294.
 Poftorire, 201.
 Policră (=poreclă), 124 (260).
 Polostav, II, 204.
 Ponoslu, 101, 114.
 Pontom (=punct), 173.
 Popadie, II, 44.
 Popistași, 45.
 Popoaie (preuteasă), 95.
 Popreliște, 167 (357).

Porțiași, II, 15.
 Porumbi (=porumb), 150 (307).
 Poslanie, II, 16.
 Postrig, II, 211.
 Potenție, 255 (92).
 Pozvolenie, 204.
 Prăbălui (=a probă), 160 (329).
 Predenzie, 51.
 Predicații, II, 160.
 Prefectus, II, 133.
 Prenepotențial, 157 (322).
 Prenepuțințaruș, 90 (172).
 Prenoi (a), II, 266 (151).
 Pretendăului, pretândui (a), 96, 99
 (187).
 Prețeptoare (=preceptorii), 242 (24).
 Preveleghiat, II, 90.
 Prevezon, 115 (239).
 Prezidium, 181 (396).
 Prilog, II, 161.
 Prilosti (a), 197.
 Prințip, II, 20.
 Priviligheat, II, 17.
 Procleți (a), 19 (26); II, 204.
 Procod, II, 266 (152).
 Progres, 86 (162).
 Proțess, 75 (133).
 Protecștului, protoștolui (a), 36-7,
 77 (138).
 Proteștație, II, 253 (90).
 Prostelui (a; a protesta), 172 (372).
 Protocolum, 214 (5).
 Provezion, 52 (97).
 Provințialist, II, 14.
 Provizier, 40 (45).
 Publicăului (a), II, 262 (134).

R

Rămas (=văduv), 254.
 Răpști (a), II, 256 (100).
 Răștanție, reștanție, 76 (137), 105
 (202); II, 137, 256 (97).
 Rathe (=maranafta), II, 137.

Rățipiș, 169 (366).
 Reast (=rest), 157 (34).
 Rebeli, II, 180.
 Rebelie, II, 253-4 (90).
 Recomenduleși (a), 52 (97).

Refenea, 85 (157).
 Reghiment, 169 (366); II, 14.
 Reghiuș, 188 (8), 214 (4).
 Regrație (=recreație), II, 208 (54).
 Regulă, 92 (175).
 Reșcriptum, II, 14.
 Rete (=rate), 207 (51).
 Rezedenție, rezidenție, 52, 203 (40);
 II, 155.
 Rîmănească (biserica), II, 83.
 Rîmăturî, II, 74.

Sabadîș, II, 123.
 Sădesfacție, 52 (97).
 Salvetun, 227 (4).
 Sămădaș, 181 (397), II, 191.
 Săpătura (morților), 216 (9).
 Sărăcește (adverb), II, 259 (13).
 Scandea, 189 (14); II, 44, 257
 (105), 259 (113).
 Schilăvi (a), II, 255 (92).
 Schizmatici, 285, 291 (27).
 Secretariu, II, 72.
 Șerb (=rob), II, 164.
 Sesie, 148 (303).
 Sfârșang (*Fasching*), 44 (89).
 Sfeadnic, II, 95.
 Sfirtar (=firtaiu), II, 86.
 Sholasticesc, II, 17.
 Sigurepsi (=a), 148 (301).
 Sinfonie, 150 (307).
 Singios, II, 252 (87).
 Slăină (=slănină), II, 103.
 Slove latinești, 209 (56).
 Șog, 97 (183).
 Șogor, 82 (149). (-iță), 209-10 (58).
 Șolear, 30.
 Solenităș, 105 (201).
 Somsig (=vecin), 235 (6).

Rit, 228 (5).
 Rituș, 186 (5), 292-3 (28).
 Rob (=închis), II, 255 (92).
 Robotă, 285.
 Rod (=neam), II, 143.
 Rodos (=plin de roadă), II, 74.
 Roscoală (=răscoală), 74 (131).
 Rovină, II, 198.
 Rud (=băt), 211 (64).
 Rudeliț (=rudenit), 119 (244).
 Rupturi, 5.

S

Somă, 152 (311).
 Soțietate, 211 (63).
 Speculator, II, 256 (96).
 Specificație, 144 (296).
 Șpionî, II, 264 (143).
 Sprânțar (=vagabund), II, 243 (30).
 Sprijineală, 205 (46).
 Spup (=stup), II, 257 (103).
 Ștampa, II, 196.
 Stăpinie, II, 90.
 Staur (=staul), II, 252 (87).
 Stearpă (=secetă), 205 (45).
 Stîlpișor, II, 118.
 Strafurî (*Streifen*), 146 (297).
 Străhî, II, 135.
 Strană, II, 161.
 Strigoaie, 190; II, 260 (120).
 Știuculeț, 159 (328).
 Ștuc, 45, 68, 81, 99, 112, 144, 2, 6 (9).
 Ștucurel, 63.
 Șublăden, 146.
 Sulfă, 73 (131).
 Sumnă, II, 191.
 Șupșigă, 81 (146).
 Șușig, 234 (6).
 Șuster, 116.
 Șușug, 233 (2).

T

Tagă, 97 (183).
 Tăgărți (a), II, 253 (90).

Tanar (=tanăr), 143 (294).
 Țarină (=ogor), 211 (64).

Tărmin (=termin), 62, 93 (176).
 Tăştimonie, 233 (1).
 Taxă, 216 (9); II, 15, 258 (109).
 Ţedulă, II, 259 (115).
 Tejaurarăş, 11.
 Telegi, II, 265 (150).
 Teltuială (=cheltuială), II, 46
 Teseş, II, 18.
 Testamonie, II, 15.
 Testimonie, 233.
 Ţimeş, 46 (90).
 Ţirmonie, 112 (221).
 Ţirtaz, II, 9.
 Tisma, 63.
 Titeleni (a), II, 241 (19).
 Titulă, 173, 186 (3).
 Tituluş, 236 (10).
 Ţiviliş (=civilî), 210-1 (63).
 Tizidiş, 210(62), 217(2); II, 256(92).

Toană, 228 (4).
 Todomană, 234 (3).
 Trăctălui (a), 187 (6), 207 (51).
 Traduce (a), II, 17.
 Tranjament, 292 (28).
 Trantălui (a), 51 (97).
 Trăsură (cintărire), 143 (294).
 Ţucăr, 67 (120).
 Ţuctaus (*Zuchthaus*), 76-7 (137).
 Tropos, 148 (302).
 Trupuri (=exemplare), 163 (338).
 Ţudule, 170 (368).
 Tulaî, tulvaî (strigăt), 210 (60); II, 264 (145).
 Ţunamen, 172 (372).
 Ţundră, 63.
 Tune (=tunuri), II, 177.
 Tuşan (*Duzend*), 97 (183).

U

Uniaş, II, 188.
 Unime, II, 16.
 Unşfut, 36, 47 (95), 48 şi u.

Urdina (a =a veni), 212 (67).
 Urdinarică (=lucruri ordinare), II, 63.
 Uspăta (a), II, 262 (131).

V

Vălătaş, 149 (304); II, 26 (128).
 Vălătui (a), II, 158, 260 (118), 261 (128).
 Vale (=riş), 216 (9).
 Varmeghie, 27, 226, 233-4, 280 (8), 295; II, 50, 107, 266 (153).
 Veresie, 34.

Vidic, II, 50.
 Vinăr (florinî *wiener*, de Viena), 162.
 Vinturos, 75.
 Virtop, 277.
 Vişeişpan, 280.
 Vizitaşie, II, 132.

Z

Zablău, 133-4 (278).
 Zăblaică, 63, 207 (48).
 Zăuşală, 179 (388).

Zilcoseşte, 200 (35).
 Zvîrgoli (a), 206.

VERIFICAT
2017

ÎNDREPTĂRI.

Vol. XII.

La pagina 13*, rîndul 2 de jos, cetește, «Scarlat», în loc de «Alexandru».

La pagina 126, n° 406, rîndul 10 de sus: «parohuș», în loc de «paronuș».

La pagina 134, rîndul 16 de jos, locul șters trebuie să se înfățișeze astfel:
«cele trei căruțe ce avem cu luna în curte la noi».

Vol. XIII.

Nota de la pagina 127 e trecută la pagina 128.

La pagina 243, n° 30, rîndul 4 de jos, după «lună» suprimă citația.

Pentru unele tipărituri blăjene v. și fascicula a doua din vol. II al *Bibliografiei* Bianu-Hodoș. Pentru anexa IV v. cartea mea *Sate și preoți din Ardeal* București, 1901. N° 1 s'a dat și în vol. VII, p. CCXI, nota 2.

VERIFICAT
1987

VERIFICAT
2007

